Önsöz John Piper

TELEFONUNUZUN SİZİ DEĞİŞTİRDİĞİ 12 YOL

Tony Reinke

“Hristiyanlar teknolojiyi dünyayı değiştirmek için mi kullanıyor yoksa teknolojinin kendisi Hristiyanları sağlıksız şekilde mi etkiliyor? Özellikle yeni şeyleri icat etmenin veya her şeyi teknolojiye göre düzenlemenin hayatın bir parçası olduğu Franklin ve Jefferson zamanlarından sonra, Hristiyanların bu tür sorulara hazır olmaları gerekti. Tony Reinke’nin akıllı telefonlar üzerine olan düşünceleri, teknolojinin insanları nasıl etkilediğine ve kişilerin buna karşı nasıl ayık olması gerektiği konusunda faydalı tavsiyeler sunmaktadır.”

George M. Marsden, Francis A. McAnaney Fahri Tarih Profesörü, Notre Dame Üniversitesi

“*Telefonunuzun Sizi Değiştirdiği 12 Yol* harika şekilde ikna edici ve aydınlatıcı bir kitap. Akıllı telefonlar artık hayatımızın büyük bir parçası hâline geldi ancak Tony, teknolojiye kendimizi bu kadar vermemizin aklımız ve ruhumuz üzerindeki etkisini keşfediyor. Bizden akıllı telefonu sadece nasıl kullandığımızı değil, bu kullanımın nedenlerini incelememizi istiyor. Bu kitap bizim kuşağımız için önemli bir kitap. Çünkü telefon alışkanlıklarımız ya en önemli ihtiyacımızı destekleyecek ya da engelleyecektir ve bu da, ruhu tatmin eden Kurtarıcı’nın görkemidir.”

Jackie Hill Perry, şair; hip-hop sanatçısı

“Modern oturma odalarımızı işgal eden televizyonun aksine akıllı telefon, varlığını çok da belli etmez. Belki de bu şekilde bariz olmamasından dolayı çok az kişi bu her yerde var olan teknolojinin hayatımıza olan etkilerini düşünmekte. Bu kitapta Tony Reinke, bu teknolojik cihazları elimizden alarak onları Hristiyan bilgeliğinin ışığına getiriyor. Sonuç olarak da bu cihazların hayatımıza olan etkilerini anlıyor ve bunları nasıl uzman bir şekilde kullanabileceğimizi öğreniyoruz. Oldukça önemli bir konunun zamanın-

da ve düşünceli bir şekilde ele alındığı bir kitap ve bu kitap, akıllı telefonu olan her Hristiyan'a, ruhunun sağlığı için reçete olarak verilmelidir."

Alastair Roberts, teolog, blog yazarı

"Tony Reinke'nin *Telefonunuzun Sizi Değiştirdiği 12 Yol* kitabı, yirmi birinci yüzyılda bir Hristiyan'ın okuması gereken en önemli kitaplardan birisidir. Kesinlikle öneriyorum."

Bruce Riley Ashford, Teoloji ve Kültür Profesörü ve Müdür, Southeastern Baptist Theological Seminary

"Birçok kişi için telefon, artan bir kaygı, tükenmişlik ve bağımlılık kaynağıdır. Bilge Tony Reinke, bize telefondan özgürlüğe doğru yol gösteriyor ve bunu Montana'nın ortasında uzak bir yerde bir manastıra kendimizi kapamamız gerekmeden yapıyor. Eğer hayatınızdaki teknolojiyi ve hayatınızı Mesih ve O'nun krallığı için nasıl yönlendirmeniz gerektiğini bilmek istiyorsanız, bu kitabı okuyun."

Russell Moore, Başkan, Ethics & Religious Liberty Commission of the Southern Baptist Convention

"Eğer telefonunuzla olan aralıksız ilişkiden endişeliyseniz (değilseniz de endişelenmeniz gerekebilir), Tony Reinke'nin telefonun hayatımızı ve ilişkilerimizi nasıl etkilediği üzerine olan rehberini güvenilir bulacaksınız. Devasa bir konuyu açık ve dikkat çekici bir dilde açıklayan mükemmel bir kitap!"

Trevin Wax, Baş Editör, The Gospel Project; yazar, *Counterfeit Gospels* ve *Holy Subversion*

"Bu kitap hakkında iki şey beni etkilemekte. Birincisi, Reinke ger-

çek bir alçakgönüllülükle, kendisini de anlatıma dahil ederek onu sadece bir öğretmen olarak görmemizi değil, bu zorlukları yaşayan birisi olarak da görmemizi sağlıyor. İkincisi, bu kitap ne yapmamamız gerektiğini listeleyip bizi suçluluk duygusuyla dolduran bir kitap değil. Tony bizi sürekli olarak Mesih'in görkemine getiriyor ve Tanrı'yı nasıl teknolojiyi kullanarak övebileceğimizi gösteriyor. Yardımcı, umut dolu, alçakgönüllü ve teşvik edici bir kitap olan *Telefonunuzun Sizi Değiştirdiği 12 Yol*, bu kuşak ve sonrası için önemli bir kitap."

Trillia Newbell, yazar, *Enjoy, Fear and Faith* ve *United*

"Görüntü her şeydir ve kimliğini çevrimiçi ortamda nasıl göründüğü üzerine kuran bir kadın için, sonu kötü bitebilir. Ancak ileriye giden daha iyi bir yol var. Bu yolla telefonlarımızı hizmet için, Tanrı'yı övmek ve telefon kullanışımızla Mesih gibi olmak için kullanabiliriz. Bundan dolayı parlayan ekranlarımızı değerlendirmeliyiz ve çağımızın gözle görünene dayalı alışkanlıklarıyla Kutsal Kitap'tan doğan imana dayalı yolu ayırt etmeliyiz. Bu kitabın her bölümü yaşamımıza gelen iyi bir bildiri gibidir. Durun, okuyun, anlayın ve dikkatli bir şekilde uygulayın."

Gloria Furman, yazar, *Missional Motherhood*

"Bir genç ve akıllı telefon kullanıcısı olarak bu kitaba ihtiyacım vardı. Tony Reinke ilgi uyandırıyor ve yola getiriyor, ancak aynı zamanda bize lütfu da gösteriyor. Benim kuşağımın bu kitaba ihtiyacı var çünkü teknolojiyi doğru anlamamız gerekiyor. Eğer doğru anlamazsak, sonu kötü olacak. *Telefonunuzun Sizi Değiştirdiği 12 Yol* her akıllı telefon kullanıcısı için okunması gereken bir kitap olmalı, özellikle de biz gençler için."

Jaquelle Crowe, yazar, *This Changes Everything*

"Tüm büyüsüyle ve dehşetiyle garip 'atsız vagonun', sıradan ve üzerinde pek düşünülmeyen 'araba' olması bir kuşaktan fazla sürdü. Ancak eskiden 'akıllı telefon' dediğimiz bu cihaz (herkesçe ister istemez kullanılan cihaz), öyle nefes kesici bir hızla 'telefon' oldu ki, hayatımızdaki etkisi üzerine kafa yoracak pek zamanımız olmadı. Tony cebimizde duran bu büyülü cihazlara Hristiyan bakışıyla yaklaşıyor ve onların iyiliğine, güzelliğine ve gücüne bakmamızı sağlıyor. Ancak aynı zamanda, Tanrı'nın bilgeliğini ve iyi araştırılmış uyarıları uygulayarak, okuyucuların telefon *tarafından* kullanılmadan telefon kullanmasına yardımcı oluyor."

John Dyer, yazar, *From the Garden to the City: The Redeeming and Corrupting Power of Technology*

"Tony, Kutsal Yazılar'ın ince anlayışını kültürümüzün ince anlayışına uyguluyor ve sonuç olarak avucumuzun içindeki cihazın tehlikeleri ve fırsatları üzerine bu güzel ve dikkatlice yazılmış rehber ortaya çıkıyor. Evet, telefonlar bizi kötü yönde değiştirdi ancak bu kitap da hem bizi hem de telefon alışkanlığımızı iyi yönde değiştirecek."

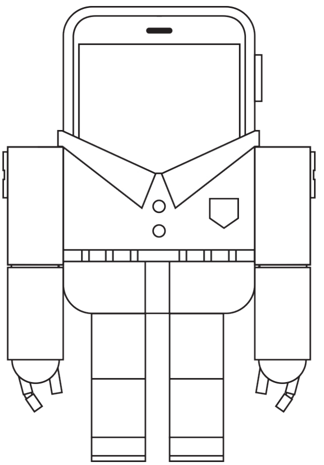
David Murray, pastör; yazar; Eski Antlaşma ve Uygulamaları Teoloji Profesörü, Puritan Reformed Theological Seminary

"Bir şey ne kadar yaygın ve etkileyiciyse, Hristiyanlar bu şeye o kadar çok dikkat etmelidirler. Bu bilgelik dolu kitapta Tony Reinke bize akıllı telefon konusunda tam olarak bunu yapmamız için yardımcı oluyor. Teknofobi ve paranoyaya sokmadan, akıllı telefonların hayatımızı nasıl değiştirdiğini gösteriyor ve bununla gelen problemleri gösterip, çözümlerini sunuyor. Zamanında gelen derin bir kitap."

Andrew Wilson, yazar; konuşmacı; Öğreten Pastör, King's Church Londra

"Kitaplar nadiren hem gündelik yaşam açısından etkili hem de teolojik açıdan zengin olur. Dijital karmaşaya her gün girdiğimiz bu çağda, Tony Reinke bizi çıkabilecek sorunlara karşı uyarıyor ve telefonlarımızın Mesih'e karşı olan ruhsal önceliklerimizin yerine geçip geçmediğini sorgulamamızı istiyor. Tam bir dürüstlükle Reinke, kendi teknolojik zorluklarını da anlatıyor ve böyle yaparak bizi düşünmeye, duaya ve hatta tövbeye bile itiyor. İlgi çekici ve uygulanabilir bir kitap olan *Telefonunuzun Sizi Değiştirdiği 12 Yol*, çağımızın okunması gereken kitaplarından birisidir."

Kim Cash Tate, yazar, *Cling: Choosing a Lifestyle of Intimacy with God*

TELEFONUNUZUN SİZİ DEĞİŞTİRDİĞİ 12 YOL

Tony Reinke

KARANLIKTAN
IŞIĞA YAYINLARI

Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.
No: 81/87 Topkapı, İstanbul – Türkiye
info@karanliktanisiga.com
www.karanliktanisiga.com
Tel: (0212) 567 89 93

Kitap: Telefonunuzun Sizi Değiştirdiği 12 Yol
Özgün Adı: 12 Ways Your Phone is Changing You
Yazar: Tony Reinke
Çevirmen: Ege Kaya
Çeviri Editörü: Samet Şahin
Düzeltmen: Göksel Erdoğdu
Mizanpaj: Aysun Alsancak

ISBN: 978-605-72785-3-1
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 52351

Baskı: Anadolu Ofset – Tel: (0212) 567 89 92
Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.
No: 81/87 Topkapı, İstanbul – Türkiye
Şubat 2023

Karalee'ye

“Bana her şey serbest,”
ama her şey yararlı değildir.
“Bana her şey serbest,”
ama hiçbir şeyin tutsağı olmayacağım…
“Her şey serbest,”
ama her şey yapıcı değildir.
—Elçi Pavlus

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

John Piper

Akıllı telefonlar tehlikelidir; evlilik, müzik, aşçılık ya da put hâline gelebilecek herhangi bir şey gibi. Bu şeyler ayrıca kullanışlıdır; silahlar, tıraş bıçakları, tıbbi marihuana ya da hayatı yok edebilecek başka herhangi bir şey gibi. Ben kişisel olarak evliliği seviyorum ve her gün tıraş bıçağı kullanıyorum. Bu yüzden Tony Reinke'nin durmadan değişen modern teknoloji dünyası hakkındaki coşkusuna katılıyorum.

Ancak ben kesinlikle bu kitabı yazamazdım. Bunu yapacak sabrım yok ve yeterince hızlı veya kapsamlı okuyamıyorum. Tony bu kitap için, yazdığı diğer tüm kitaplardan daha çok araştırma yaptı. Ve emin olun, bu diğer kitaplarını da baştan savma yapmadı. Bilgili ve adil olmaya olan bağlılığı, küçük şeylere normalden daha çok dikkat etmesini ve kitabı tekrardan düzenlemesini gerektirdi. Bunlara teolojik anlayışını da eklerseniz, bu kitap birçok kişinin yazamayacağı bir kitap hâline gelir. Ben kesinlikle yazamazdım.

Ancak akıllı telefonlar üzerine küçük bir avantajım var. Benim yaşım yetmiş. Bu iki açıdan avantaj. Birincisi, tüm bilgisayar devriminin başından beri bir yetişkindim. İkincisiyse sonsuzluğun gelişini yakından hissediyorum.

Benim ilk gerçek mesleğim 1974 yılında öğretmenlikti. Yirmi sekiz yaşındaydım. İlk kişisel bilgisayar 1975 yılında tanıtıldı. Parça parça gelip birleştirilmesi gereken bir kitti.

Ama ben kitlere girmem. Beklerim. 1980 yılında akademik hayatımı bırakıp pastör oldum. 1980 yılında neredeyse hiçbir kilise bilgisayar kullanmıyordu. Bunlar daha çok pahalı oyuncaklar ve hesap makineleri gibiydi.

Ancak işler sonra ciddileşti. IBM ilk kişisel bilgisayarını 1981 yılında üretti ve Time dergisi 1982 yılına "Bilgisayar Yılı" adını verdi. Fiyatları, satın alması neredeyse imkânsız olacak kadar fazlaydı. Ancak ben bir ana sebepten dolayı bilgisayar istedim: kelime işleme. Yazı yazma. 1984 yılında fiyatlar sakinleşmişti ve 16 Haziran günündeki günlüğümde ilk cümlede şu yazar: "Dün bilgisayar aldım. IBM PC, 256K RAM, çift disk. 1,995.00$." Monitör de ekstraydı. Disk operatör sistemi (DOS 2.1) 60$'dı.

Yirmi üç yıl sonra iPhone üretilmişti. Bilgisayarla telefon artık aynıydı. Bir yıl sonra ben de almıştım. Aramalar, mesajlar, haberleri takip etme, eşimle Scrabble oynama, Kutsal Kitap'ı okuma, ayetleri kaydetme ve ezberleme... Tüm suiistimallerine, dikkat dağıtmalarına, harcanan saatlere, narsistik şişirmelere ve pornografik yozlaşmalara rağmen, bence bilgisayar ve akıllı telefon Tanrı'nın bir hediyesidir; tıpkı papirüs, kodeks, kâğıt, baskı makinesi ve diğer tüm büyük ileti kaynakları gibi.

Eğer yeterince uzun yaşarsanız, ciddiyetle dua ederseniz ve odağınızı Tanrı'nın değişmeyen Sözü'nde tutarsanız, yeniliğin kölesi olmazsınız. Zamanla müthiş bir şeye şahit olursunuz. Aşırı beğeninin yerini akıllı kullanıma verirsiniz. Bir oyuncağın bir araca; bir çılgınlığın bir iş arkadaşına; bir egemenin bir hizmetkâra dönüştüğünü görebilirsiniz. Tony'nin kelimelerini –ve onun amacını– kullanmak gerekirse, gereksiz alışkanlığın yerini kullanışlı verimin aldığını görürsünüz.

Keşke her yetişkine seksene merdiven dayadıklarında hissedecekleri sonsuzluk hissini gösterebilseydim. Ölümün ve sonraki yaşamın gerçekliğinin mutlu farkındalığı, boş kafalı bir şekilde ekrana sürekli parmakla basmaktan insanı kurtarıyor. "Mutlu farkındalık" diyorum çünkü tek sahip olduğunuz korkuysa, akıllı telefonunuz ölüm düşüncesinden kaçmanın bir yolu hâline gelir.

Ancak günahlarınız İsa tarafından aklandığı için Tanrı yüceliğinin umudunda sevinirseniz, akıllı telefonunuz size cennete giden yolda arkadaş canlısı bir yük katırı olur. Katırlar görünüşlerinden dolayı tutulmazlar. Sadece gereken işi yaparlar.

Bu iş kimseyi etkilemek değildir. Bu iş Mesih'i tutmak ve insanları sevmektir. Bu yüzden yaratıldık. Bu yüzden katırınızı güzelleştirerek hayatınızı boşa harcamayın. Ona binlerce sevgi işini taşıtın. Tapınma dağlarında tırmanırken yükü sizlerle o taşısın.

Bu size garip ve ilgi çekici geliyorsa, Tony önünüzdeki sayfalarda sizi yanıltmayacak. Başka nerede iPhone'un Yeni Yeruşalim'e bağlandığını görürsünüz? Başka nerede birisi "bu dijital çağdaki en büyük ihtiyacımız görünmeyen Mesih'in görkemini piksellerden oluşan Kutsal Kitaplarımız'ın ışığından görmektir» diyebilecek kadar bilge olabilir? Başka nerede Kutsal Kitap uygulamalarının övüldüğünü ama aynı zamanda «hiçbir uygulama Tanrı'yla arama giremez" dendiğini görebilirsiniz? Başka kim akıllı telefonlar hakkında "Hristiyan hayal gücü sağlam teolojik öğretilere aç" diyebilir? Ve başka kim gizli günahlarımızı şu doğrulukla yüzleştirebilir: "Gizlilik diye bir şey yoktur. Bu sadece an meselesidir"?

Evet. Zaman kısa. Bunu katırınızı güzelleştirerek harcamayın. Onu çalıştırın. Yaratıcısı hoşnut olacaktır.

YAZARIN ÖNSÖZÜ

Ah şu akıllı telefonlar! Üretkenliğin illeti. Bunun on katı kadar da ses ve titreşim belâsı. Güce olan açlığı bitmeyen, ruhsuz cihaz. Dijital aldatmaların yaratıcısı. Takip cihazı. Para tuzağı. İş yerinden uzaklaşmamızı engelleyen bağ. Diktatör, dikkat dağıtıcı, düşman!

Ama aynı zamanda yorulmak bilmeyen kişisel asistanım, yeri alınamaz seyahat dostum, aileme ve arkadaşlarıma ışık hızında bağlantım. VR ekranı. Oyun cihazı. Günlük hayatın düzenleyicisi. Akıllı arkadaşım, bildiri ileten dostum ve her zaman hazır olan iş arkadaşım. Ah şu mübarek akıllı telefon!

Telefonum değerli ve değersiz, gerçek ve yapay her şeye olan bir pencere. Bazı günler telefonumun, hayatımı ve zamanımı emen dijital bir vampir olduğunu düşünüyorum. Diğer günlerse sibernetik bir iki cinsli yaratık gibi –yarı insan, yarı dijital– çünkü ben ve telefonum birlikte karışık ritimlere ve rutinlere sorunsuzca uymaktayız.

IPHONE 1.0

Teknoloji uzmanı Steve Jobs, iPhone'u 9 Ocak 2007 yılında Macworld Expo'da, 3.5 inç, yüksek çözünürlüklü ve klavye ya da kalem gerektirmeyen bir "dev" olarak sundu. Zamanın uyduruk akıllı telefonlarının aksine, şöyle duyuru yaptı: "Dünyadaki en iyi işaret cihazını kullanacağız. Hepimizin onlarla –on tanesiyle– doğduğu işaret cihazı. Parmaklarımızı kullanacağız." Bu andan itibaren, çift dokunuş teknolojisinin bü-

yüsüyle, bir cep cihazında oldukça isabetli parmak ucu hareketlerine olanak sağlandı. Böylelikle insanlık, bilgisayar teknolojisine hiç olmadığından daha yakın oldu. Jobs daha sonra "Artık müziğinize de *dokunabilirsiniz*" dediğinde, bu lafın büyüklüğü o anda anlaşılamayacak kadar gizemliydi.[1] Apple, resmi olarak ilk iPhone'u 29 Haziran 2007 yılında satışa sundu ve ben de o yılın sonbaharında bir tane satın aldım. Elde tutulan bu parlak telefonun içindeki teknolojiye elbette hayran kaldım: gerçek bir bilgisayar sistemi, müzik için yeni üretilmiş iPod, arkadaşlarıma mesaj atmak için yeni ve daha hızlı bir mekanizma, çözünürlüğü yüksek videolar, internetin tam görünümünü içeren yeni mobil internet tarayıcısı, telefonumu nasıl döndürdüğümü ve çevirdiğimi algılayan bir ivmeölçer. Hepsi parmak ucu dokunuşlarıyla oynatılan sezgisel bir ekranda.

Telefonun kutusunu açtıktan birkaç gün sonra yolculuktayken, karlı Iowa'da bir dinlenme alanında durdum. Yeni iPhone'umu açtım ve ilk e-postama yanıt verdim. Kablosuz olarak ve hiç uğraş vermeden. Buna aşırı bağlandım ve elbette milyonlarca insan da aynı şekilde hissetti. On yıl sonra neredeyse bir milyar iPhone satıldı.

Apple'ın mobil telefonunu Android takip etti ve böylece akıllı telefonlar dünyaya ve hayatımızın her köşesine yayıldı. Artık akıllı telefonlarımızı hayatımızda uyanık olduğumuz her 4.3 dakikada bir kontrol ediyoruz.[2] İlk iPhone'umu aldığımdan beri, bir akıllı telefon 7/24 erişimimde oldu: beni sabah uyandırdı, müzik kütüphaneme DJ

---

[1] Mic Wright, "The Original iPhone Announcement Annotated: Steve Jobs' Genius Meets Genius," The Next Web, thenextweb.com (6 Ocak, 2015).

[2] Jacob Weisberg, "We Are Hopelessly Hooked," The New York Review of Books (25 Şubat, 2016).

oldu, beni videolarla, filmlerle ve canlı televizyon kanallarıyla neşelendirdi, hayatımı fotoğraflamamı ve videoya almamı sağladı, en yeni video oyunlarını oynamama yaradı, yabancı sokaklarda bana rehber oldu, sosyal medyayı görmemi sağladı ve her akşam beni sabah uyandıracağı üzerine güven verdi (onu elektrikle şarj ettiğim sürece). Telefonumu, durmadan değişen aile planlarımızı gerçek zamanlı senkronizasyonda tutmak için kullanıyorum. Telefonumu ayrıca araştırma, düzenleme ve hatta bu kitabın bazı bölümlerini yazmak için bile kullandım. Telefonumu neredeyse her şey için kullanmaktayım (görünüşe göre telefon aramaları hariç). Ve telefonum ben nereye gidersem benimle geliyor: yatak odasına, ofise, tatile ve evet, tuvalete de.

Akıllı telefon, birkaç uyumlu teknolojiyi birleştirdi ve icat edilmiş en güçlü ve elle tutulan sosyal bir bağ aracına dönüştü.[3] Telefonlarımızla artık hayatımızın her anı, anlık olarak kaydedilebilir ve paylaşılabilir. Bu yüzden *Time* dergisinin editörleri, iPhone'u tüm zamanın en etkili cihazı olarak değerlendirdiğinde ve "bilgisayarla ve bilgiyle olan ilişkimizi kökünden değiştirdi ve bu değişimin etkilerini yıllarca göreceğiz"[4] dediklerinde şaşırmamıştım.

Ah evet, etkileri. Tüm bu dijital büyünün karşılığı ne? Zamanla fark ettim ki, her zaman yanımda var olan iPhone'um, hayatımı dikkat dağınıklıklarıyla donatmaya başladı. Üstelik Apple yöneticileri bunu farkında olmadan, Apple

[3] Bu kitap, akıllı telefonların tarihini tamamen anlatmak için çok kısa. Bunun için bkz. Majeed Ahmad, *Smartphone: Mobile Revolution at the Crossroads of Communications, Computing and Consumer Electronics* (North Charleston, SC: CreateSpace, 2011).

[4] Lisa Eadicicco et al., "The 50 Most Influential Gadgets of All Time," *Time* dergisi (3 Mayıs, 2016).

Watch'ı duyururken söylediler ve iPhone'la hayatımıza gelen tüm tekno-gürültüyü biraz azaltacak daha yeni ve daha az hayat bozucu bir tekno-tamirin reklamını yaptılar.[5]

İlk iPhone'umu kutusundan çıkarırken bunu bilmiyordum ancak Jobs aktif olarak çocuklarını kendi bulduğu dijital makinalardan koruyordu.[6]

Ben de kendimi korumalı mıyım?

BÜYÜK SORU

Akıllı telefonun üreticileri ve satıcıları bizim üzerimizde bir güce sahip ve ben bu teknolojinin ruhsal hayatımdaki etkisini bilmek istiyorum. Hristiyan hayatının her alanında olduğu gibi, kilise tarihinden ve daha yaşlı Hristiyanlardan öğrenmek istiyorum. Bu kitabı yazarken yaptığım görüşmelerden ilki, yetmiş beş yaşındaki teolog David Wells'le (1939–) yaptığım telefon görüşmesi. Tanrı'nın kutsallığı üzerine yazdığı en son kitap, şaşırtıcı bir şekilde teknoloji konularıyla doluydu (artık her konuşmada geçen bir alt başlık).[7] "Sadece 1990 yıllarından beri internet yaygın bir şekilde insanlar tarafından kullanılmaya başlandı, dolayısıyla burada

---

[5] David Pierce, "iPhone Killer: The Secret History of the Apple Watch," Wired (Nisan 2015).

[6] 2010 yılında Apple yeni tabletini ilk defa çıkardığında (iPad) bir gazeteci Jobs'a sordu, "Çocuklarınız iPad'i çok seviyor olmalı o zaman?" Jobs şöyle yanıt verdi: "Kullanmadılar. Çocuklarımızın evde ne kadar teknoloji kullandıklarını sınırlandırıyoruz." Nick Bilton, "Steve Jobs Was a Low-Tech Parent," *The New York Times* (10 Eylül, 2014). Daha sonra, Apple'ın tasarım genel müdür yardımcısı Jonathan Ive, on yaşındaki ikiz oğulları için "ekranda sınırlı zaman" kuralı uyguladığını açıkladı. Ian Parker, "The Shape of Things to Come," *The New Yorker* (2 Mart, 2015).

[7] David Wells, *God in the Whirlwind: How the Holy-love of God Reorients Our World* (Wheaton, IL: Crossway, 2014).

yirmi yıldan bahsediyoruz," dedi Wells bana. "Ve biz –hepimiz– bize neyin kullanışlı olduğunu ve neyin zarar verdiğini öğrenmeye çalışıyoruz. Bundan kaçamıyoruz ve muhtemelen hiçbirimiz kaçmak *istemiyor*. Dijital bir münzevi olamayız." Bu sözlere şaşırdım çünkü Wells bu tür ayartıları kişisel olarak da biliyormuş gibi geldi: "Hayat kesinlikle artık daha dikkat dağıtıcı, çünkü durmadan bildiri ve mesaj alıyoruz. Kesinlikle paralel ve sanal bir evrenle beraber yaşıyoruz ve bu evren tüm zamanımızı alabilir. Durmadan hareket hâlinde olduğumuzda, durmak bilmeyen görsel uyarana bağımlı olduğumuzda bize ne olur? Bu bize ne yapıyor? Büyük soru bu."[8]

Wells kesinlikle haklı. Telefonlarımız durmadan değişim içindedir ve bizi de değiştirip yeni davranışlar edinmemizi sağlıyorlar. Yıllar önce Jacques Ellul (1912-1994), bu teknoloji çağının tehlikelerine karşı bizi uyardı ve şöyle yazdı: "Öngörülemezlik, teknolojik ilerlemenin en genel özelliklerinden birisidir."[9] Teknoloji çağının öngörülemezliği beraberinde belli derecede bir güvensizlik getiriyor ve bizi Wells'in sorduğu soruya bir cevap bulmaktan uzağa itiyor. Akıllı telefonların bize ne yaptığını bilmiyoruz ama açık olan tek şey var ki, bunlar bizi değiştiriyor.

Daha sonra Hristiyan ahlakbilim uzmanı olarak İskoçya'da tanınan yetmiş bir yaşındaki Oliver O'Donovan'a (1945-) e-posta yolladım ve ona Hristiyanların dijital iletişim teknolojisinin gelişiminden rahatsız olup olmaması gerektiğini sordum. "Elektronik iletişim benden daha çok gençlerin önündeki bir soru," dedi. "Onlar bunun gücünün ve tehlikelerinin farkındalar. Bunları kısmen deneyip yanılarak ve ay-

---

[8] David Wells, yazarla telefonda görüşme (9 Temmuz, 2014).

[9] Jacques Ellul, *The Technological Bluff* (Grand Rapids, MI: Eerd mans, 1990), 60.

rıca şu da çok önemli, iletişim devriminden önce en önemli şeyin ne olduğunu hatırlayarak öğrenmek zorunda olanlar onlar."

"Önceden kimse bunu öğrenmek zorunda değlidi," dedi şimdi yüzleştiğimiz sorular üzerine. "Kimse yetişen kuşağa bunu öğretemez. Bu özel olarak *onlara* verilmiş olan sorumlu akla yapılan büyük bir meydan okumadır. Yüzleştikleri tehlike elbette şu ki, gündemi belirleyen şeyler araçlardır. Bir iletişim aracı *bir şeyi iletmek* için bir araçtır." Daha sonra sözleriyle Wells'in sorusunu hatırlattı: "Medya sadece pasif olarak yan gelip yatmamakta, bizim onlarla aynı safa geçmemizi ve aklımızdaki bir proje için onları faydalı bulmamızı beklememektedir. Bize yapmamız gerekenleri ve daha doğrusu neyi yapmayı *istememiz* gerektiğini söylemekteler. Akıntıda bir dalga var ve nasıl yüzeceğimizi bilmiyorsak, dalgayla sürükleniriz. Birisinin ne yaptığını görüyorum ve ben de onu yapmak istiyorum. Daha sonra ne yapmak istediğimi düşündüğümü unutuyorum."

O'Donovan görüşmeyi şöyle bir uyarıyla bitirdi: "Bu kuşağa verilen görev, bu yeni medyanın *ne için gerçekten iyi* olduğunu ve ne için iyi *olmadığını* keşfetmektir. Eğer bu görevi umursamazlarsa, onlardan sonra gelecek kuşak bunun hesabını ödeyecektir."[10]

ARADA KALIŞIM

Bu kitabı kilisedeki ihtiyarlarla yaptığım konuşmalardan sonra yazmaya karar verdim ancak Wells ve O'Donovan'a sorduğum sorular bir bumerang gibi bana bir soruyla geri geldi: Akıllı telefona en aşina olan bizler, sonuçları detayla-

[10] Oliver O'Donovan, yazarla e-posta aracılığıyla görüşme (10 Şubat, 2016)

rıyla ortaya koymak için elimizden gelenin en iyisini nasıl yapabiliriz?

Kendimi ayrıca zorlu bir alanda buluyorum; telefonumun beni nasıl değiştirdiği üzerine eleştirel soruları sorarken, çevrimiçi olarak tam zamanlı çalışıyorum ve yeteneklerimi ve tecrübelerimi sanal bir okuyucu kitlesine sunarak dikkatlerini çekmeye çalışıyorum. Çevrimiçi dünya küresel ve mobil olarak büyürken, yeni Müjde fırsatları da açılıyor.

Genel olarak bahsedersek, dijital çağın insan zekasını, bilgisini ve verisini bir araya toplama gücü, benzeri görülmemiş bir şeydir (Wikipedia bu örneklerden sadece birisidir). Artık her Hristiyan, çevrimiçi hizmet için eşsiz fırsatlara sahip. Günümüzün önde gelen vaizleri, sosyal medya aracılığıyla yüzbinlerce kişiye ulaşabilmektedir. Sıradan bir Hristiyan bile Facebook'ta iki yüz veya üç yüz arkadaşına anında konuşabiliyor. Böyle bir erişim insanlık tarihinde görülmemiştir.

Ben de bu çıkmaz durumu hissetmekteyim. Çevrimiçi olarak dikkat çekmekte (Mesih'e dikkat çekmekte elbette) daha iyi olmak istiyorum ama aynı zamanda kendi telefon dürtülerim, alışkanlıklarım ve varsayımların hakkında da kritik sorular sormak istiyorum.

AMACIM

Telefonlar hakkında olan bu kitap, kolayca bir telefon defterinden daha kalın olabilirdi. Bu yüzden kısa tutmak için sadece önemli şeylere yer vermeliyim. Bazı yazarlar telefonların bizi daha zeki ve başkalarıyla daha yakın yaptığını sa-

vunurken,[11] bazı yazarlar da telefonların bizi aptal ve sığ yaptığını, ayrıca gerçek hayatta daha az becerikli olmamıza yol açtığını düşünür.[12] İki düşünce de bazen kulağa doğru gelebilir, ancak "sosyal medya aslında biz onu ne yaparsak odur. Bir kaçış yolu ya da hayat değiştiricidir; bu bizim ondan ne beklediğimize ve bunu nasıl kullandığımıza bağlıdır."[13] Bu kitabın sorduğu soru basittir: Hayatımın gelişiminde, akıllı telefonumu kullanmanın en iyi yolu nedir?

Bu amaçla, hedefim iki uç noktadan da, hem teknoloji sevdalısının ütopik iyimserliğinden hem de teknofobik kişinin distopik karamsarlığından kaçınmayı hedefliyorum. O'Donovan şunu derken tamamen haklıydı: "Genelde başkalarının bir şey yapmasını izlemek ve kişisel amaçlarımızı ve hedeflerimizi unutarak bu kişiyi kopyalamak bizi asıl ayartan şeydir. Başka bir deyişle, kendimize şunu sormalıyız: Ne tür teknolojiler amaçlarıma hizmet eder? Ve benim öncelikli hedeflerim nelerdir? Bu sorulara açık bir yanıt bulmadan, *Hristiyanlar olarak* akıllı telefonun iyi ve kötü yanlarını düşünmekte başarılı olamayız.

Ve yine de eğer bir akıllı telefonunuz varsa, eminim ki bunu kötüye kullandınız. Bu tür kötü kullanım sayısız dergi kapağının, keder kitaplarının ve güçlü videoların hedefidir

---

[11] Clive Thompson, *Smarter Than You Think: How Technology Is Changing Our Minds for the Better* (New York: Penguin, 2013) ve *Steven Johnson, Everything Bad Is Good for You: How Today's Popular Culture Is Actually Making Us Smarter* (New York: Riverhead Books, 2006).

[12] Nicholas Carr, *The Shallows: What the Internet Is Doing to Our Brains* (New York: W. W. Norton, 2011) ve Mark Bauerlein, T*he Dumbest Generation: How the Digital Age Stupefies Young Americans and Jeopardizes Our Future* (Or, Don't Trust Anyone Under 30) (New York: TarcherPerigee, 2009).

[13] Andy Crouch, *Strong and Weak: Embracing a Life of Love, Risk & True Flourishing* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2016), 87.

ve bunlar bize akıllı telefonu gereğinden fazla kullanmanın hayatımıza etkisinin ne kadar aptalca olduğunu gösterir. Suçlu hissettiğimiz bir an güçlü bir motivasyon kaynağı olabilir ama kalıcı değildir. Zaman geçtikçe ve bu suçluluk hissi kalktıkça, eski davranışlarımıza geri döneriz. Bunun sebebi esas inançlarımızın, yeni davranış kalıpları edinmek için fazla zayıf olmasıdır ve bu yüzden o an "doğru" görünen şey (telefonumuzu kapatmak) aslında anlık utanca karşı yapılan bir davranıştan başka bir şey değildir. Bizim aslında ihtiyacımız olan, yeni hayat önceliklerinden doğan ve İsa Mesih'teki yeni yaşam özgürlüğüyle güçlenen yeni hayat ilkeleridir. Bu yüzden size gidin telefonunuzu bırakın, çöpe atın ya da belli bir süre sonra kullanın diyemem. Amacım bu tür davranışları ilk olarak neden düşündüğünüzü keşfetmektir.

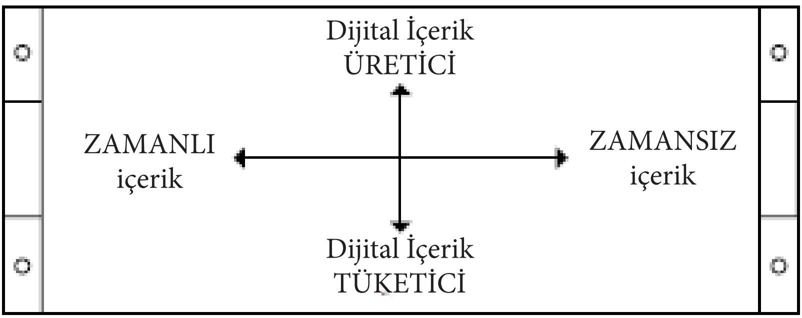
AYRINTI

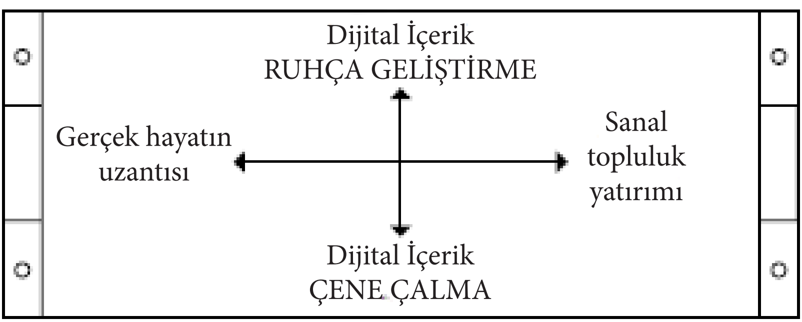
Burada, başlarken size yardımcı olacak birkaç not bulunuyor.

İlk olarak, bu kitap *benim tarafımdan* yazılmış olmasının yanında, aynı zamanda *bana* yazıldı. Bu mesaja benim de ihtiyacım olmasının yanında, bunun yükünü de taşıyorum. Eğer kitabın adı size vaaz verdiğim izlenimini doğuruyorsa, bilin ki yaptığım şey bu değildir. Ben kendime vaaz veriyorum. Ahlaki kitaplar yazanlar daha titiz bir yargılamadan geçecekler; bu nedenle çoğunuz yazar olmayın.

İkinci olarak, bu kitabın adını kısa tutmak için, kitabın içindeki her şeyin her okuyucuya uyacağını ima ettim. Doğrusunu söylemek gerekirse, akıllı telefon kullanım çeşitliliğinin bu kadar çeşitli olacağını ben bile düşünmüyordum. Akıllı telefonlarımızı içerik geliştiricisi veya tüketicisi olarak elimize aldığımızda, zamanlı ve zamansız içeriğe odak-

lanırız. Aynı şekilde, akıllı telefonla olan ilişkilerimiz belli trendler sergiler: sanal toplulukların bir parçası olur ya da yüz yüze ilişkilerimizde tamamlayıcı bir hizmet sunar. Ve genelde bu sohbetler ya ruhça geliştirmek ya da çene çalmak içindir (bkz. Şekil 1). Hepimiz bu sistemde durmadan kaymaktayız ve her bir trendin iyi ve kötü yanı bulunmaktadır ve bunu ilerideki sayfalarda göreceksiniz. Ancak hiçbirimiz hep aynı noktada kalamayız. Sonraları doğrudan size uygu-

Şekil 1. Akıllı Telefon Davranışları ve İlişkileri

lanamayacak davranışlardan bahsettiğimizde sizden sabırlı olmanızı istemek için bundan kitabın girişinde bahsediyorum.

Üçüncü olarak, bu kitap akıllı telefon karşıtı bir kitap değildir; benim gibi akıllı telefondan gündelik hayatta faydalanan kişiler için yazılmıştır. Büyük ihtimalle bu kitabı telefonunuzda sosyal medyada duyacaksınız ve bazılarınız bu kitabı telefonunda okuyacak, hatta belki de alıntı yapıp Facebook'ta paylaşacak. Bu tezat, ironik veya paradoksal değildir. Bu, bu kitabı neden yazdığımın ve mesajı nasıl yaymak istediğimin sonucudur.

Dördüncü olarak, bu kitap akıllı telefon savunucusu da değildir. Ben bu kitabın dengeli olmasını istiyorum ama denge asıl amacım değil. Telefon taraftarı/aleyhtarı dengesinde bu dengeyi kitap boyunca veya her bölümde koruyup koruyamadığım beni çok az en endişelendiriyor çünkü nihayetinde, okuyucuların farklı noktalara ayrılacağını biliyorum. Bu noktayı şimdiden kabulleniyorum ki, hayatını tekrardan düşünecek olan okuyucularıma daha direkt bir şekilde konuşabileyim (ve kitabı milyon tane şart, ikaz ve nitelikle şişirmeyeyim). Hepimizin bir durup, bağımlılık yapan akıllı telefon alışkanlıklarımızı gözden geçirmemiz gerektiği varsayımıyla devam ediyorum. Çünkü gözlerimizin ve yüreklerimizin en yeni partlatılmış cihazlardan etkilendiği bu çağda daha çok öz eleştiriye açık olmalıyız, daha az değil.

Beşinci olarak, *Telefonunuzun Sizi Değiştirdiği 12 Yol* isimli bir kitabı okuduğunuz için, bu tür öz eleştiriye cesur bir şekilde açık bir okuyucusunuzdur diye düşünüyorum. Sizi kutluyorum. Eski filozof Seneca şunu söylemekte haklıydı,

"Bazen kendinize sert davranın."[14] Bazen. Her zaman değil. Hayatın belli önemli noktalarında, lavabodaki aynaya yaklaşın, gözlerinizi sıkın ve gördüğünüz kişiye sert sözler söyleyin. Hepimizin sağlıklı bir eleştiriye ihtiyacı var. Ancak kendinize karşı *sadece* sertseniz sizi uyarmam gerekir. Eğer bu kitabı okuyup sonuç olarak kendinizden nefret ediyorsanız, bu kitap başarısız olmuştur. Ancak eğer Mesih'ten daha çok zevk alıyorsanız, başarılı olmuştur. Bu yüzden, suçlulukla ve kendinizden şüpheyle kolayca yıkılan biriyseniz, bu kitap sizi eğitip donatsın, Mesih'te sahip olduğumuz sonsuz sevinci daha da derinden tatmanız için özgürleştirsin ve vasat düşkünlükleri geride bırakıp, ileride daha derin zevklere götürsün.

Altıncı olarak, teologlardan, filozoflardan, profesörlerden, pastörlerden, papalardan, Hristiyan olmayan yüksek kavrayışlı kişilerden ve ateistlerden alıntılar yapacağım. Yani bu kitapta bir alıntının yer alması, o kişinin teolojik görüşlerinin tamamen savunulduğu ya da bahsedilen linklerin, uygulamaların, kitapların ve filmlerin sonuna kadar önerildiği anlamına gelmez.

Son olarak başlıktan da anlayabileceğiniz gibi, bu kitap uygulamadan daha çok, teşhislere ve dünya görüşüne odaklanmaktadır. Önemli uygulamaları tabii ki göz ardı etmeyeceğiz ancak bu uygulamalardan genel hatlarıyla ve özellikle de sonda bahsedilecek.

---

[14] Seneca, *Letters from a Stoic: Epistulae Morales ad Lucilium,* çev. Robin Campbell (New York: Penguin, 2015), 67.

ALÇAKGÖNÜLLÜLÜĞE ÇAĞRI

Kendinden şüphe duymak, bilge yaratıkların ayırt edici özelliğidir.[15] Ayrıca kişisel davranışlarımız hakkında öz eleştiri içeren konuşmalar yapmak yüksek dozda alçakgönüllülük gerektirir. Akıllı telefonlarımız hakkında olan konuşmalar genelde yeni sorular doğurmaz; bizi yıllarca süren ve her kuşağın sormak zorunda olduğu sorulara geri getirir.

Mesela Snapchat'i, "anlık ifade"deki son olguyu ele alalım. Yaptığım görüşmelerin birinde, bir teolog bana şöyle dedi: "'Evet'imizin *evet* olması, kelimeler birkaç saniyede yok olacaksa çok zor.[16] Ancak teknolojiyi savunanlar bu söze çabucak şu ifadeyle karşı geldiler: Snapchat'te paylaşılan kısa ömürlü sözler saniyeler içinde kaybolurken, sese dökülmüş sözlerimiz havada, saniyenin yüzde birinde kaybolur. Teknoloji sözlerimizi daha kısa ömürlü yapmaz; hatta aksine, daha uzun ömürlü yapar. Eğer söylediğimiz her boş sözün hesabını vermek zorundaysak, belki de boş sözlerimizin çokluğunu gerçek anlamda fark eden ilk kuşak olabiliriz. Çünkü insanlık tarihindeki her gruptan daha çok bunları paylaştık.

Yani, kendi kendini özellikle yok eden mesajlarla konuşurken (Snapchat gibi) sahiciliğimizi değerlendirebiliyor olsak da, telefonlarımız sözlerimizi daha geçici veya boş yapmaz; sadece her kuşakta sorulan soruları ortaya çıkarır. Sadece bu soruları fark ettiğimizde Snapchat'i değerlendirmeye geri dönebiliriz.

Dijital ortamda sohbetler genelde böyledir. Bu yüzden kitaba sizden bir ateşkes isteyerek başlıyorum. Bazı en önemli akıllı telefon sorularının, dijital olmayan sohbetlere de uy-

---

[15] Özd. 3:5–8; 12:15; 26:12.

[16] Yak. 5:12.

gulanabileceği üzerine anlaşabilir miyiz? Dijital hayatımızda karşılaştığımız sıkıntıların, dijital olmayan durumlara da uyuyor olması, dijital iletişimle yapılan konuşmanın savuşturulduğu anlamına gelmez; Kutsal Yazılar'ın dijital çağda da önemli ve geçerli olduğunu kanıtladığı anlamına gelir.

BEN KİMİM?

Görebildiğiniz gibi, telefonla olan ilişkimi çözmenin yolculuğu bayağı kişisel (*kendime* karşı öz eleştiri), bu yüzden kim olduğumu en baştan bilmeniz gerekir.

Ben "erken benimseyenlerden" biriyim ve bu aslında "iPhone ve teknoloji bağımlısı" demenin daha iyi bir yolu. Aynı zamanda neredeyse yirmi yıldır Hristiyan'ım ve Kutsal Kitap'ı hayatımın ilk ve son yetki kaynağı olarak görmekteyim. İşletmede, gazetecilikte ve sosyal bilimlerde eğitildim. Şimdiyse araştırmacı gazeteci olarak Hristiyan hayatının, günümüzdeki kültürel uyum sağlamayla olan karmaşık bağını araştırıyorum. Kiliseden hem ölü hem diri, birçok kişiyle araştırmalar yaparak yazılar yazıyorum.

Yaklaşık yirmi yıldır evliyim, eşimle beraber üç çocuğumuz var ve onları teknolojiyi anlayan ve dijital anlamda öz denetimi olan bireyler olarak yetiştirmeye çabalıyoruz.[17] Evimizde şu anda bir masaüstü bilgisayar, üç laptop, üç tablet, üç akıllı telefon ve bir iPod var.

Bu kitap yayınlandığında, dört platformda 32,6 yıllık deneyim edinmiş bulunmaktayım: blog, Twitter, Facebook ve Instagram.[18] Kâr amacı gütmeyen hizmet kurumlarıyla on

[17] Tony Reinke, "Walk the Worldwide Garden: Protecting Your Home in the Digital Age," Desiring God, desiringGod.org (14 Mayıs, 2016).

[18] Ben 565 haftadır blog yazarlığı yapıyor, 441 haftadır Twitter ve Facebook'ta paylaşıyor ve 248 haftadır da Instagram kullanıyorum.

yıldır çevrimiçi olarak çalışmaktayım ve asla iPhone'umu yanımdan ayırmadım. Tüm bu yaptıklarım dijital çağla gelen sorulardan beni kurtarmadı, tam tersine, bu soruları arttırdılar. Aynı zamanda, işimden dolayı kilisenin dijital çağa uymasına yardımcı olan birçok düşünceli Hristiyan filozofla, teologla, pastörle ve sanatçılarla tanıştım. Burada, bu kişilerle olan sohbetlerimden bazı en iyi aydınlatıcı noktaları paylaşacağım.

Aynı zamanda, bu kitabı birçok Hristiyan'la iletişim hâlindeyken yazdım: öğrenciler, bekârlar, evli çiftler, ebeveynler, ev hanımları, işletme uzmanları ve hizmet önderleri. Hepimiz, bu dijital çağda nasıl sağlıklı ve dengeli hayat yaşayacağımız üzerine olan sorularla karşı karşıyayız.

TERS DİLEKLER

Medya çevrebilimcisi Marshall McLuhan kendi kuşağına, teknolojinin kişinin bir uzantısı olduğunu hatırlattı. Bir çatal basitçe elimin bir uzantısıdır. Arabam, kollarımın ve ayaklarımın uzantısıdır ve Fred Çakmaktaş'ın ayaklarıyla sürdüğü arabasından farkı yoktur.

Aynı şekilde akıllı telefonum, zihinsel fonksiyonlarımın bir uzantısıdır.[19] Beynimdeki aktif nöronlar, kafatasımda

[19] Eğer tekerlek ayakların uzantısıysa ve çeşitli araçlar ellerin, sırtların ve kolların uzantısıysa, o zaman elektromanyetizma, teknolojik olarak sinir hücrelerimizin bir uzantısıdır ve genel olarak bir bilgi sistemidir." Marshall McLuhan, video röportaj, "The Future of Man in the Electric Age," marshallmcluhanspeaks.com (BBC, 1965). Kitap boyunca, hayatımızdan *bedenleşmiş ve bedenden kopmuş* olarak bahsedeceğim, tam anlamında değil ama anlamak için yardımcı olması için. Elbette, telefonlarımızda her zaman bedenimizi; gözlerimiz, parmaklarımız, kulaklarımız, beynimiz ve titreşimleri hissetmek için sinir hücrelerimizi kullanırız. Bu terimlerin kullanışlılığı, kitabın ilerisinde telefonların fiziksel sağlığımız üzerindeki etkisini konuşurken daha rahat anlaşılacak ve bunu genelde düşünmeyiz.

şimşek hâlindedirler ve düşünce yaşamım Kansas eyaleti üzerindeki bir fırtına gibidir.[20] Sinir sistemimin mikroskobik alanında yaşanan bu küçücük elektrik fırtınası, doğal bir şekilde başparmağıma uzanarak, dokunuşlarımla telefonumun içinde elektrik akımı oluşturmamı sağlar ve buradan dünyaya radyo dalgası olarak dağılır.

Bu demek oluyor ki telefonum –benim dışımda– mekân ve zamanda yer kaplar ve burada ilişkilerimi, isteklerimi ve bilinçli varoluşumu tamamen yansıtabilirim. Hatta, "dilek" kelimesini aynaya karşı tutun ve "kelid" dediğini göreceksiniz. Bu, Harry Potter kitaplarındaki büyülü aynanın ismidir.[21] Bu antik Kelid Aynası'nda, kalbinizin en derin arzularını canlı bir şekilde görürsünüz. Parıldayan akıllı telefonlarımız da bunun aynısını yapar.

Çoğu zaman telefonumun bende dışa vurduğu şeyler, *istemem gerektiğini bildiğim* şeyler değildir; *istediğimi düşündüğüm* şeyler de değildir ve hatta kesinlikle sizden *istediğimi düşünmenizi istediğim* şeyler değildir. Telefon ekranım, yüreğimin gerçekten ne istediğini keskin piksellerle ortaya koyar.[22] Telefonumun parıldayan ekranı, gözlerime yüreğimin ve ruhumun en derin köşelerindeki arzuları sergiler; pikseller hâlinde fotoğraflarla, videolarla ve metinlerle görülen

---

Ayrıca bunlar, *bedensel* hayata zıt olarak iyi bir örnek olacak. Bu terimi genelde tüm kişiliğimizin –akıl, beden, ruh, duygu– aynı anda sergilendiği ve kullanıldığı durumlar için kullanacağım (yüz yüze olan sohbetler gibi).

[20] N.D. Wilson'dan bir benzetme: "Words Made Flesh: Stories Telling Stories and the Russian Dolls of Divine Creativity," Vimeo, vimeo.com (25 Nisan, 2015).

[21] J. K. Rowling, Harry Potter and the Sorcerer's Stone (New York: Scholastic, 1998), 207–8.

[22] Sarsıcı bir yürek gerçekliği burada canlı bir şekilde açıklanmıştır: James K. A. Smith, *You Are What You Love: The Spiritual Power of Habit* (Grand Rapids: Brazos, 2016), 27–38.

örnekler sunar ve tüketmemi, yazmamı ve paylaşmamı sağlar. Bu, akıllı telefonumda özellikle anonimlik kisvesi altında olan her şeyin, tam renkli piksellerle gözlerime yansıyan kalbimin gerçek ifadesi olduğu anlamına geliyor.

Dürüst olmak gerekirse, şifrelerin varlığının açıklaması da bu olabilir. Birisinin telefonuna girmek, o kişinin ruhuna bakmaktır ve biz çevrimiçi olarak baktıklarımızdan veya takip ettiklerimizden utanıyor olabiliriz.

Bundan daha sarsıcı ne olabilir?

Eğer akıllı telefon alışkanlıklarımızla yüzleşecek kadar dürüstsek ve gelecek sayfaları Tanrı'yla görüşmek için kullanırsak, dijital başarısızlıklarımızda ve dijital geleceğimizde lütuf bulmayı bekleyebiliriz. Tanrı bizi derinden seviyor ve dijital çağda bize ihtiyacımız olan her şeyi vermek istiyor. Oğlu'nun dökülen kanı bunun kanıtıdır.[23] Akıllı telefonların yerini –iyi ve kötü yanları– sonsuz hayatlarımızda değerlendirirken, O'nun lütfuna ihtiyacımız var. Eğer bunu umursamazsak, sadece şimdi acı çekmekle kalmayız, aynı zamanda bizden sonra gelecek kuşaklar bunun bedelini öder.

---

[23] Rom. 8:32.

Giriş

TEKNOLOJİNİN KISA BİR TEOLOJİSİ

Bu kitabın hikâyesi, ilk akıllı telefonumun ilk kez kablosuz şekilde Iowa'daki dinlenme alanında e-posta almasıyla başlamadı. iPhone'un 2007 Macworld Expo'da duyurulması da çok geride değil aslında. Apple'ın başlangıcı ve hatta Steve Jobs'ın doğumu bile çok geride değil. Akıllı telefonun zaman çizelgesini görmek için, yüzyıllarca uzanan teknoloji tarihine kısaca bakmamız gerekir. Şu anda dijital çağda oluşumuz evrensel bir rastlantı değildir.

TEKNOLOJİNİN HİKÂYESİ

Başlangıçta, Tanrı Adem'i topraktan, Havva'yı da bir kaburga kemiğinden yarattı. Yahve eğilip onların ciğerlerine nefesi üfledi ve sonuç olarak okyanusları, dağları, güneş ışığı, meyveleri, isimlendirilmemiş hayvanları, işlenmemiş toprakları olan ve altın, gümüş ve demir gibi minerallerle dolu garip bir dünyada uyandılar.[24] Tanrı ilk olarak bu yeni yaratıklarından çoğalmalarını, yemek toplamalarını ve hayvanları yönetmelerini istedi. Ancak bu ilk buyruklarında bile Tanrı tüm

[24] Yar. 2:10–14

planını belirlemişti. Bahçe sadece bir başlangıçtı. Hedef, teknolojik olarak ilerlemiş bir dünyaydı. Bu dünya öyle bir yaratılışa ilerleyecekti ki, kentin sokakları altın kaldırımlarla döşenecek, sonunda nasıl olacağını tahmin edemeyeceğimiz kadar parlak ve ışıltılı bir yaratılış olacaktı. [25]Dolayısıyla Adem ve Havva uyandığında ve bahçede yürüdüğünde, görülmeyen, daha büyük bir plan harekete geçmişti. İşlenmemiş bu bahçe görkemli bir şehir hâline gelecekti.

Kendimizi bu bahçeden kente giden tarihin ortasında bulmaktayız ve Tanrı tüm bu süreci birçok şekilde yönetmektedir. Doğal yasaların sınırlamasıyla ve bazı ham materyallerin bolluğu ve azlığıyla ve kendi benzerliğinde olan mucit yaratıklar tarafından ilerletilmesiyle, teknolojik ilerlemenin –bahçeden kente– temeli atıldı. Bu süreç tamamen Tanrı tarafından başlatıldı, amaçlandı ve yönlendiriliyor.[26]

Ancak bahçede çamur içinde başlayan ve kentsel bir final olarak biten aradaki hikâyeyi doldurmalıyız çünkü şu anda buradayız: Aden'in doğusunda, Büyük Kent'in batısında, Tanrı'nın mutlak hâkimiyetiyle yönlendirdiği tarihte ilerliyoruz ve ellerimizde akıllı telefonlarımız var. Teknolojinin daha geniş tarihi açıldıkça, Kutsal Kitap bize dijital çağda kendimize hatırlatmamız gereken dokuz önemli gerçekliği öğretiyor.

---

[25] Vah. 21:18–21.

[26] Bu kaçınılmaz bir şekilde tarihçilerin "çoklu buluş" veya "eşzamanlı icat" dediği durumu açıklar. Bkz. Clive Thompson, Smarter Than You Think: How Technology Is Changing Our Minds for the Better (New York: Penguin, 2013), 58–66.

1. Teknoloji yaratılışı değişikliklerle düzenler

Tanrı'nın ilk çifte verdiği buyruk, yani bahçeye bakmaları ve hayvanları yetiştirmeleri, tüm bu işleri taş, sonra bakır ve sonra da demir araçlarla mümkün kılacak teknolojik icatlar gerektirdi.

Diğer yaratıklarının aksine, Tanrı'nın benzerinde olanlar yiyeceği stratejik bir şekilde yetiştirmeye başladılar. Tarımsal ilerlemeler çok hızlı başladı; birçok kürek, orak ve atla çekilen sabanlarla başladı ve daha sonra traktörler, sulama sistemleri ve şimdi de GPS'le yön bulan (ve yine GPS'le çalışan!) ekipmanlar var. Teknoloji, yaratılan şeyleri insanların yararına kullanmak ve aynı zamanda etkinliği arttırmak için kullanıldı. Günümüzün tarımı elbette kusursuz değil ve bazı ahlaki sorular doğuyor ancak teknolojinin günümüze kadar olan yolculuğu özellikle aydınlatıcı ve hayret verici.

Tarımın kendisi, Yaratıcı'nın zekasından (insanlara verilen) ve yaratılışın bolluğundan (dünyada verilen) gelen teknolojinin bir örneğidir. Teknoloji, ham maddelerin beşerî amaçlar için yeniden düzenlenmesidir. Adem ve Havva, bitkilerin ve çiçeklerin büyüyüp serpilmeleri için toprağın ham maddelerini yeniden düzenledi. Bugün aşçılar yemeklerin ham maddelerini yeniden düzenleyip lezzetli yemekler yapıyorlar. Marangozlar ağaçlardan ve çividen gelen ham maddeyi düzenliyor ve evler yapıyorlar. Ecza kimyagerleri, organik ve sentetik bileşenleri yeniden düzenleyip iyileştirici ilaç yapıyorlar. Müzisyenler notaları ve sesleri yeniden düzenleyip şarkı yapıyorlar. Yazarlar insan tecrübesi olarak ham maddeyi yeniden düzenleyip hikâyeye taşıyorlar. Kurgusal olmayan yazılar yazan ben, kelime ve fikir ham maddelerini yeniden düzenleyip yayınevlerine gönderiyorum; sonrasında onlar da kâğıt, mürekkep ve tutkalla fiziksel bir

kitap yaparak sizin kitapları tutup okumanızı sağlıyorlar. Tüm bunlar teknolojidir.

2. Teknoloji, düşüşün sonuçlarını geri iter

Dünyanın hikâyesinde daha çok ilerlemeden, Adem ve Havva en büyük hatayı yaptı –anlaşılması güç günahı işledi– ve Tanrı'nın tek yasağını yok saydılar. Şeytan onları aldattı ve Havva ve Adem, Tanrı gibi olmak için meyveden bir ısırık aldılar. O noktada Tanrı, lanetini yaratılışa getirdi ve bunun ilk sonucu insanın herkesle ve her şeyle olan ilişkisinin bozulmasıydı.[27]

Bu bozukluk bizi bugün hâlâ etkilemektedir: tarlalarda dikenler, çocuk doğururken acı ve çıplaklıktan utanma. Bahçıvanlar dikenleri öldürecek teknolojiyi kullanarak bu tür bitkileri tarlalardan silmeye çalışırlar. Kadınlar doğum sırasında acıyı azaltan teknolojiden faydalanırlar. Moda tasarımcıları kumaşı kullanarak vücudumuzu kapatmamıza yardımcı olurlar. Teknolojik gelişmenin ilerleyişi lütufkâr Tanrı'dan bize, bu düşmüş hayatta yaşayabilmemiz için hediyedir. Ama tüm bu teknoloji bize ayrıca en derin problemimizi de hatırlatır: Tanrı'dan günahkâr bir şekilde uzaklaştık.

3. Teknoloji insan gücünü ortaya koyar

Tanrı korkusundan ve itaatkârlıktan uzaklaştığında, teknoloji hızlıca insanların güç oyununda bir piyon hâline gelir. Bakırın bulunması ve daha güçlü ve dayanıklı karbonlaştırılmış demirin icadı tarımı kolaylaştırdı ancak savaşlar için de yeni silahlar ortaya çıkardı.[28] Demir madenlerine ve

---

[27] Yar. 3:1–24.

[28] Yar. 49:5; Hak. 1:19; 4:3.

bu demiri işleyenlere sahip olmak, neredeyse sınırsız silah kaynağına sahip olmak demektir ve neredeyse sonsuz silaha sahip olmak, askeri üstünlüğü göstermek demektir ve bu üstünlüğü göstermek, rakip uluslara karşı güç sahibi olmak demektir. Yaylar, oklar, demir ve barut hem savunma hem de işgal için güç verir. Bu, günümüzde de geçerlidir. Güç ve üstünlük, teknolojiye dayalıdır: nükleer silahlar, savaş gemileri, dronelar, savaş jetleri ve füzeler. Bir ülkenin ordusu ne kadar büyükse, dünyada o kadar güce sahiptir. Bu derece ölçülebilir ve görülebilir güç sadece teknolojik buluşlarla mümkündür.

4. Teknoloji ruhların gelişimine yardım eder

Kutsal Kitap'ın hikâyesinde, yenilikler ayrıca tapınan insanlara da yaramıştır.

Tanrı'nın halkının güzel şarkılarla sevincini duyurması için müzik aletleri icat edildi.[29] Daha sonra İsrail tapınağı, yapısında, metalürjisinde ve sanatsal ustalığında teknolojik açıdan yılların ilerlemesini gösterdi. Tapınağın güzelliği ve büyüklüğü, tüm uluslara İsrail'in Tanrısı'nın yüceliği, büyüklüğünü ve görkemini duyurdu.

Tanrı'nın planı, gelin-ve-görün sisteminden (Eski Antlaşma) gidin-ve-duyurun (Yeni Antlaşma) odağına geçtikçe, yontma taş sonrasında mürekkep ve kâğıtta ilkel gelişmelere kapı açtı, böylece yazılı iletişim teknolojisi ilerledi. Tanrı'nın sözleri önce taşa, sonra işlenmiş hayvan derisine, sonra ağaçlardan gelen malzemelere yazıldı ve böylece Yaratıcı, kıtalarla, dillerle ve yıllarla ayrılmış halkını bir araya getirdi. Zamanla, Eski Antlaşma'nın tomarları ve Yeni Antlaşma'nın

[29] 1.Ta. 15:16; 23:5.

yazıları ve mektupları bir kodeks hâlinde bir araya getirildi, başka dillere çevrildi ve elimizde taşıdığımız yetki sahibi tek bir kitap hâlinde devasa sayıda basıldı. Kutsal Kitap'ı her açtığımızda, ruhumuz yüzyıllarca gelen teknolojik gelişmeyle beslenmektedir.

Trompetlerden ve tapınaklardan, altın işlemeli Kutsal Kitaplar'a kadar, Tanrı teknolojinin kendisini tanımamız ve tapınmamız için rol oynamasını istedi.

5. Teknoloji bedenimizi ayakta tutar ve güçlendirir

Teknolojik gelişmeler bedenimizi etkileyici şekillerde aynı zaman değiştirir ve iyileştirir. Gözlükler ve işitme cihazları, görme ve işitmemizi geliştirir. Müzik teknolojisi, örneğin keman, motor becerilerimizi ince bir şekilde ayarlamamızı sağlar ve bedenimizin bu ince hareketlerini kullanmamız için yeni sebepler verir. Sanayi teknolojisi, ellerimizi kazı makinelerinin hidrolik kollarına bağlar. Tıp teknolojisi sayesinde durmuş kalpler canlandırılır ve ölmekte olan bedenler korunur. İlaç teknolojisindeki ilerlemeler hastalıkları iyileştirir ve tedavisi olmayan ölümcül hastalıkları yavaşlatır. Modada ilerlemeler, başkalarına gösterdiğimiz kimliklerimizi tanımlayıp şekillendirecek yöntemlerle bedenimizi donatmamızı sağlar.[30]

Teknoloji bedenimizi geliştirir, hareketlerimizi iyileştirir, eylemlerimizi genişletir ve kendimizi dünyaya sunuş şeklimizi şekillendirir.

---

[30] 1.Pe. 3:3–4; 1.Ti. 2:9; Vah. 17:4–5.

6. Teknoloji insanın özerkliğini yansıtır

Teknolojinin iyi ve kötü karışımı, uygunsuz bir şekilde Babil Kulesi'nde yansıtılmıştır. Burada isyankâr bir kent yaratmak için tüm teknolojik gelişmeler kullanılmaya çalışılmıştır.[31] Basit bir gökdelenden daha ileride olan Babil, bir tapınağın (kulenin) etrafında merkezi bir şehre sahip yeni bir imparatorluktu. Tümü insan ilerlemesine tapınmaya adanmıştı. Tüm insani ilerlemelerde Tanrı'nın elinin oluşu gerçeğini örterek Babil, insanların Yaratıcı karşısında isyankâr bir şekilde teknolojiyi gasp etme ve bununla yeni bir halk kurma çabasıydı.

Sonuç olarak Babil, teknolojinin Tanrı'nın insanlara verdiği bir armağan olduğu gerçeğinin toplu bir şekilde inkâr edilmesiydi. Gökyüzüne uzanan bir kule dikmeden önce, Babil halkı kuma çizgi çekti ve Yaratıcı'ya şöyle dedi: "İnsan özerkliği bundan sonra teknolojik gelişmelerin övgüsünü üstüne alacak, *çok teşekkürler*." Bu hain alaycı davranış aynı zamanda gülünç bir durum. İnsanlar kuleyi olabildiğince *yukarı* inşa etmeye çalışıyor, sonraysa evrenin yaşayan Tanrısı ilerlemeyi görmek için *aşağı* geliyor.[32] Teknoloji imansızlıkla kullanıldığında hep böyle olur. Tanrı tüm bilginin ve teknolojik gelişmenin yaratıcısıdır ve gelecek görkemli bir kentin hem yazarı hem de tamamlayıcısı O'dur. Neden çamurdan yapılmış bir kule O'nu etkilesin ki?

Teknoloji kendi içerisinde kötü değildir ancak insan özerkliğini yansıtmak için genelde ilk seçim alanı olmaktadır.

---

[31] Yar. 11:1–9.

[32] Yar. 11:5.

7. Tanrı bütün insan teknolojisini yönetir

Babil Kulesi aslında Bilgisizlik Kulesi'ydi. Bu kibir gökdeleni, yeryüzünün materyalleriyle inşa edildi ve insanların ustalığıyla şekillendirildi. Tüm bu armağanlar Tanrı'dan geldi. Tanrı'nın yeryüzüne koyduğu kaynakları ve Tanrı'nın kendi benzerinde yaratılmış olan varlıklara koyduğu mucitliği kullanarak tanrısız bir gökdelen inşa etmek, insan kibrinin en uç noktasıdır ve (sonradan da göreceğimiz gibi) insanlık amacının tamamen bozulmasıdır.

Böylece Tanrı, kuleyi inşa edenleri dillere ayırarak yeryüzüne dağıttı (ve tüm bu dilleri Müjde'yi dünyaya yaymak amacıyla Pentekost sırasında geri bir araya getirdi[33]). Tanrı Babil'den ayrılmamıştı. Oradaki kozmik ustabaşıydı, insanların teknolojisini Müjde amacı için yönetiyordu.

Ancak Tanrı'nın en kötü teknoloji üzerindeki egemenliği, en çok Roma çarmıhında belli oldu. Dik bir tahta ve enine bir kirişle yapılan çarmıh, bir suçluyu sergilemek için yapılmıştı. Üç demir çiviyle kişi çakıldıktan sonra çarmıh, yere dikili hâlde herkesin görmesi için kaldırılırdı. Çarmıh suçluları, isyancıları ve itaatkâr olmayan köleleri infaz etmek için icat edilmişti ve bu infaz yorgunluk ve boğulmakla yavaş yavaş gerçekleşiyordu. Yavaş gerçekleşen bu ölüm herkese açık bir işkence yöntemiydi; amacı göz korkutmaktı: İşte, Roma yasasına karşı gelen ve sosyal düzene tehdit oluşturan ahmakların sonu budur.[34]

Ancak bu korkunç işkence aracı, Tanrı'nın kurtarış planının kilit noktası olarak işlev gördü. Tanrı ağaçları insanlara faydalı olsun diye yarattı ancak insanlar, insanları yok

[33] Elç. 2:1–13.

[34] Martin Hengle, Crucifixion (Minneapolis: Fortress Press, 1977).

etmek için çarmıhı icat etti. Bu en kötü olayın karanlığında, Tanrı'nın görkemli bir kent için olan planı büyük bir adım daha ilerledi. Teknolojinin kötü kullanımıyla insanlar, yaşamın Yazarı'nı yok ettiler ancak yine de Tanrı tüm bu süreçte egemendi.[35] Hiçbir şekilde tutulamayacak kozmik bir paradoksla, insanların gözü önünde çıplak ve utanç verici bir şekilde işkence görerek, Mesih kötülüğün tüm güçlerini bu çıplak mağlubiyete maruz bıraktı.[36]

Kötülük teknolojiyle mağlup edildi ve hepsi Tanrı'nın egemenliğiyle oldu. Teknoloji, insanların en kötü amaçlarının elinde bile olsa, Tanrı'nın nihai planı dışında değildir. Bu durumda, Golgota *hacklenmişti*. Tanrı çarmıhtaki teknolojiye giriş yaptı ve "küçük bir manevrayla fonksiyonunu tersine çevirdi."[37] Tanrı bunu yapar: Egemen hackleyişiyle, kötü teknolojilerimizi alay konusuna döndürür.

8. Teknoloji her ilişkiyi şekillendirir

Teknolojik gelişmenin kökeni çok uzundur; yay ve ok, tekerlek ve dingil, demir araçlar ve silahlar, tuşlu yazı ve baskı makinesi, klasik ve dijital saatler, buhar makinesi ve demiryolları, arabalar ve jetler, bilgisayarlar ve akıllı telefonlar. Her yeni teknoloji insanlığı yeni bir umuda, hedefe ve hayale açar. Her teknoloji dünyayla, birbirimizle ve Tanrı'yla ilişki kurma şeklimizin temel sosyal dinamiklerini değiştirir.

İlk olarak, teknoloji dünyayla olan ilişkimizi değiştirir. Bir GPS uygulamasıyla, yeryüzünde tam olarak nerede oldu-

---

[35] Elç. 3:15; 2:23.

[36] Kol. 2:15

[37] Martin M. Olmos, "God, the Hacker: Technology, Mockery, and the Cross," Second Nature, secondnaturejournal.com (29 Temmuz, 2013).

ğumu görebilirim ve bu tür bir teknoloji yirmi yıl önce neredeyse imkânsızdı ve daha eskiden yaşamış atalarım bunun varlığını düşünemezdi bile.

İkinci olarak, teknoloji birbirimizle olan ilişkimizi değiştirir. Eğer sizinle sokakta karşılaşıp sohbet etmeye başlarsam, ilişkimiz özünde açıktır. Ancak size yaklaşıp kameramı açarsam ve önümde tutarsam, etkileşimimiz değişmiştir çünkü benimle ya da kameranın arkasında izlemekte olan gizli seyirciyle göz teması kurup kurmayacağınıza karar vermeye çalışırsınız.

Üçüncü olarak, teknoloji Tanrı'nın dünyada yaptığı işi açıklamak için kullandığı bir benzetme olabilir. Örneğin eskiden metalürjide ilkel adımlarla ilerlediğimizde, Tanrı insanlıktaki kendi işini, insanlığı yakıp yok eden bir ateş olarak gösterebildi. İsyankârları yargılamak ve ulusunu istenmeyen alaşımlardan arındırmak için bunu yapabilirdi. Yeni teknolojinin çıkışı, Tanrı'nın biz ölümlülerle olan iletişiminde kullanması için yeni benzetmeler de çıkarır.[38]

9. Teknoloji teolojimizi şekillendirir

Son olarak, biz teknolojiyi Tanrı'ya ilişkin benzetmeleri göstermek için kullanırız (hem iyi hem de kötü anlamda). Örnek olarak son cep saati teknolojisini ele alın; ince minyatür yaylar, dönen tekerlekler ve incelikli çarklar ritmik olarak çalışırlar. Saatin icadıyla, zamanı doğru bir şekilde takip edebilir ve planlarımızı buna göre ayarlayabiliriz. Saatle ilgili teknolojik ilerlemeler Tanrı'nın bizimle olan ilişkisini

---

[38] Yşa. 1:22–25; Yer. 6:27–30; Mez. 119:119. Ayrıca bkz. Paula McNutt, The Forging of Israel: Iron Technology, Symbolism and Tradition in Ancient Society (Sheffield, England: Bloomsbury T&T Clark: 2009). Şunu belirtmeliyiz ki, Tanrı kendisi hakkında yeni teknoloji benzetmelerini kanon tamamlanana kadar çıkardı.

açıklamak için iki yeni benzetme de ortaya çıkardı: birisi idrakli, diğeriyse yanılgılı.

İlk olarak, saat Tanrı için yardımcı bir benzetme oluşturdu. Saatin tüm küçük parçaları bir araya gelip aynı amaca hizmet ettiği için, "akıllı tasarım", tek bir yaratıcının işaretini taşır. Bu bedenlerimiz için de geçerlidir. Birlikte, bedenimizin çeşitli parçaları, kısımları ve kimyası bir araya gelip bizim varlığımızı sürdürmektedir. Buna "saatçi benzetmesi" denir. Tanrı bize sadece yakın değildir; O'nun parmak izleri üstümüzdedir.

Ancak saat aynı zamanda Tanrı'ya ilişkin sorunlu bir benzetme da ortaya çıkardı. Bazıları evreni yaratan, harekete geçiren ve bırakan bir Tanrı hayal etti. Bu bir deizm inanışıdır. Bu inanışa göre Tanrı doğal kuralları dışında korumak haricinde genellikle dünyadan uzaktır.

İyisi veya kötüsüyle, teknoloji Tanrı hakkında nasıl konuştuğumuzu değiştirir. Teknoloji aynı zamanda Tanrı'nın bizimle konuşma şeklini de değiştirir. Tanrı teknoloji benzetmelerini kullanıp bize kendisini açıklar, biz de hem bunun sayesinde O'nu tarif etme olanağı buluruz, hem de kendi teknoloji benzetmelerimizi O'na yansıtarak O'nu çarpıtırız.

TEKNOLOJİ TEOLOJİSİ

Burada derine bile inmedim. Size göstermek istediğim şu ki, her teknolojik icat, Tanrı'nın halkına Kutsal Kitap'a dayanarak yeni bir şekilde derinlemesine düşünmeleri için teolojik bir davettir. Bu birkaç anlama gelir.

İlk olarak dijital çağdaki yaşam, akıllı telefonların üzerimizdeki, yaratılıştaki, komşularımızdaki ve Tanrı'yla olan ilişkilerimizdeki etkisini Kutsal Kitap'a dayanarak düşün-

meye açık bir davettir. Düşünmeden yeni teknolojiyi benimsemek dünyasallıktır.

İkinci olarak teknoloji, ister bir atla isterse bir satış yeriyle ilgili olsun, teknolojidir. Bu projede, *araçlar* ve *teknoloji* arasında kesin bir ayrım yapmayacağım, eskiden kullanılan araçları şimdi elektrik prizine taktığımız yeni teknolojilerden ayırmayacağım. Bunun sebebi taştan veya tahtadan yapılan aile putları ve altından veya gümüşten yapılmış olup elde tutulan putların eskiden yaygın olmaları ancak araç olmamalarıydı. Bu putlar daha çok şimdiki teknolojilerimiz gibiydi; bilginin ve refahın kutsal kehanetleriydiler ve bunlara tapınanlar tarafından kişisel fayda sağlamak amacıyla yaşam olaylarını kontrol etmek için kullanıldı. Bu put ve iPhone aynı isteğe karşılık geliyor.

Üçüncü olarak, akıllı telefonum bana ne yapıyorsa yapsın, beni aynı zamanda gelecekteki görkemli kente de yöneltmektedir. Elle tutulan şeylere güvenmeyiz. Elle yapılan şeylere güvenmeyiz. Bunun yerine, Üçlübirlik olan Tanrı'nın önünde yeni bir yaratık olmak için can atarız. İnsan dehası ve günahkâr ellerle inşa edilmeyen, ancak bizzat Tanrı'nın tasarımı ve yeniliği olan, Tanrı'nın başından beri istediği o günahsız, ölümsüz ve gözü yaşsız olan yaratık olmak için can atarız.[39]

TARİHTEKİ YERİMİZ

Ve işte buradayız, "dijital çağda". Öyle yeniliğe doymuş bir zaman ki, yeniliklere karşı kör olduk. Ayrıca dünya tarihindeki tüm kuşaklardan daha hızlı bir şekilde yeni teknolojileri sahiplenip onlara adapte oluyoruz. 2015'ten beri, on se-

---

[39] Yu. 14:1–7; Elç. 7:49–50; İbr. 9:11–28.

kiz ve yirmi dokuz yaş aralığındaki Amerikalılardan yüzde 86'sının akıllı telefonu var, dört yıl öncesinden yüzde 52 daha fazla. Aynı yaş grubunda yüzde 50'nin tableti var ve bu da geçen dört yıldan yüzde 13 daha fazla. Eş zamanlı olarak yine aynı grupta, bilgisayar, MP3 çalar, oyun konsolu ve e-kitap sahipleri azaldı.[40] Telefonlarımız tüm bunların yerini almaya başlıyor.

Belki de bu kadar kolay uyum sağlamamızın sebebi yetenek sahibi ve kolay eğitilen bir kuşak olmamız. Veya belki de bu kadar hızlı uyum sağlamamızın sebebi Jacques Ellul'un da dediği gibi, teknolojinin bize bir tür terörizm uygulamasıdır. [41]Eğer yeni teknolojileri benimsemezsek, kültürel demodeliğe itiliriz korkusu içindeyiz; böyle olursa ne yeni iş bulmak için gereken kilit yeteneklere sahip oluruz, ne de sohbetlere katılabiliriz. Arkadaşlarımızdan koparız.

Bizi iten ne olursa olsun, gerçek açıktır: Benimsiyoruz, çevrimiçi oluyoruz ve mobil oluyoruz. Akıllı telefon kılıfları aynı zamanda cüzdan işi görmeye de başladı çünkü evden onlar olmadan çıkmıyoruz. Hatta, Amerika'da on sekiz ve yirmi dokuz yaş aralığındaki kişilerin yüzde 36'sı "neredeyse her zaman" çevrimiçi olduğunu söylemekte ve bu akıllı telefon sayesinde oluyor. Çevrimiçi yaşayan ortalama bir yetişkin yılda 75,000$'dan fazla paea kazanır, üniversite mezunudur, şehirde yaşar ve on sekiz ila yirmi dokuz yaş aralığındadır.[42] Mobil internet bağımlılığımız yeni olabilir ancak kesinlikle kalacak. Artık hiç çevrimdışı değiliz.

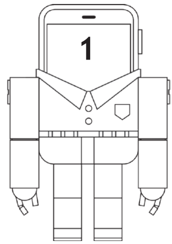
[40] Monica Anderson, "Technology Device Ownership: 2015," Pew Research Center, pewinternet.org (29 Ekim, 2015).

[41] Jacques Ellul, The Technological Bluff (Grand Rapids, MI: Eerd mans, 1990), 384–400.

[42] Andrew Perrin, "One-Fifth of Americans Report Going Online 'Almost Constantly,'" Pew Research Center, pewinternet.org (8 Aralık, 2015).

Peki akıllı telefonum bana düşman mı? Kültürel bir ıvır zıvır mı? Gerçek bir araç mı? Önümüzdeki sayfalarda bu sorulara bakacağız. Telefonlarımız, çok güçlü teknolojileri, parmaklarımızla kontrol edebildiğimiz küçük bir cihaza sığdırmakta. Bu teknolojiye tamamen ulaşımımız var ve bir tür dijital ve elektrikli büyüyle, her zaman diğer bütün telefon ve tabletlerle bir bağ içindeyiz.

Tüm bu gerçekler bizi değiştiriyor; bu konu tartışılmaz. Büyük soruysa hâlâ mevcut: Akıllı telefonlar bizi *nasıl* değiştiriyor? Ve bundan korkmalı mıyız?

DİKKAT DAĞINIKLIĞINA BAĞIMLIYIZ

Akıllı telefonlarımızı her yıl neredeyse 81500 kere, yani uyanık olduğumuz her 4,3 dakikada bir kontrol etmekteyiz. Bu demek oluyor ki, kitabın bu bölümünü bitirmeden telefonunuzu en az üç kere kontrol etmiş olacaksınız.[43] Bu dürtüyü anlamak zor değil. Hayatlarımız telefonlarımızla birleşmiş hâlde. Takvimlerimiz, kameramız, fotoğraflarımız, işimiz, egzersizlerimiz, okumalarımız, yazılarımız, kredi kartlarımız, haritalarımız, haberlerimiz, hava durumumuz, e-postamız, alışverişimiz – hepsi son sürüm uygulamalarla, her yere taşıdığımız bu küçük cihazlardan kontrol edilebilir. Benim bugün yeni bir kafe keşfetmemi sağlayan GPS uygulaması bile, Apollo 11'i Ay'a götüren bilgisayardan otuz bin kat daha fazla işlem gücüne sahip.

---

[43] Jacob Weisberg, "We Are Hopelessly Hooked," The New York Review of Books (25 Şubat, 2016).

Alışkanlık olarak her sabah ilk iş olarak telefonumuzu kontrol etmemize şaşırmamalı; sadece alarmı kapatmak için telefonumuzu elimize almakla kalmıyoruz, aynı zamanda daha gözlerimizi tam açamadan uyku sersemi bir hâlde e-postamızı ve sosyal medyayı kontrol ediyoruz. Eğer durmadan genişleyen evren insanlığın dışarıda keşfedebileceği son noktaysa, telefonlarımız da bizi içimize doğru bitmek bilmeyen bir yolculuğa çıkarıyor ve her sabah bu yolculuğu baştan yapıyoruz.

Ben de bu içgüdüsel olan telefonu kontrol etme olayına yabancı değilim. Ancak yine de başkalarının da bunu yapıp yapmadığını merak ediyordum ve bu yüzden sekiz bin Hristiyan'la sosyal medya rutinleri hakkında görüştüm.[44] Katılanların yarısından fazlası (yüzde 54) uyandıktan sonra dakikalar içinde telefonlarını kontrol ettiklerini söylediler. Her sabah ruhsal disiplinlerinden *önce* mi yoksa *sonra* mı e-posta veya sosyal medyayı kontrol ettiklerini sorduğumdaysa, yüzde 73'ü önce kontrol ettiklerini söyledi. Bu sonuç biraz endişe verici çünkü sabahları, yüreğimizi ruhsal olarak güne hazırlamak için en iyi zamandır. (Bu alışkanlığa ve bulduğum diğer noktalara sonraki bölümlerde daha yakından bakacağız.)

Telefonlarımız bağımlılık yapar ve bağımlı insanlar gibi, biz de her sabah dozumuzu almak isteriz. Ve evet, bunun için bir uygulama vardır.

---

[44] Bu bilimsel olmayan bir ankettir ve desiringGod.org okuyucuları tarafından çevrimiçi olarak sosyal medya aracılığıyla doldurulmuştur (Nisan 2015). Kitabın sonraki kısımlarında buradaki bulgulara geri döneceğim.

FACEBOOK

Dozumuzu almak için en çok yöneldiğimiz uygulama Facebook'tur. 2013 yılında, Facebook kullanıcılarının yüzde 63'ü günlük olarak hesaplarına giriş yaptılar. Sadece bir yıl sonra bu sayı yüzde 70'e fırladı. Eğer her gün Facebook'u kontrol ediyorsanız, yaklaşık bir milyar kişiyle aynı rutini yaşamaktasınız. Ortalama bir kullanıcı her gün Facebook hattındaki ürünlere (Facebook, Messenger, Instagram) elli dakika harcamakta ve bu sayı stratejik bir şekilde de artmaktadır.[45]

Facebook'un bu derece artması, mobil teknolojinin ve hayatlarına akıllı telefon ekleyen kişi sayısının da artmasıyla örtüşür. Facebook artık bizimle her yere gitmekte ve bunun yüzünden hepimizi bir Facebook bağımlısına çevirmektedir. Çok azımız kendimizi kontrol edebiliriz. California Eyalet Üniversitesi-Fullerton'daki psikolog Ofir Turel şöyle bir uyarıda bulunmuştur: "Facebook bağımlıları, uyuşturucu bağımlılarının aksine kendi davranışlarını isterlerse kontrol altına alabilirler. Ancak bu davranışı kontrol etmek için bir motivasyonları yoktu çünkü bu davranışın sonuçlarının o kadar da ciddi olacağını düşünmüyorlar."[46]

Ancak bunun sonuçları gerçektir. Dijital dikkat dağınıklıkları hayatımızı böylesine işgal ederken, davranış bilimcileri ve psikologlar araştırmalarla bize bunun kanıtını sunmakta: Telefonunuza ne kadar bağlanırsanız, o derece kaygıya ve depresyona yenik düşersiniz ve işinize o derece odaklanamayıp, gece de uyuyamazsınız. Dijital dikkat dağınıklığı şaka değildir. Hepimiz birbirimizle çok bağlantılı

---

[45] James Stewart, "Facebook Has 50 Minutes of Your Time Each Day. It Wants More," The New York Times (5 Mayıs, 2016).

[46] Rebecca Strong, "Brain Scans Show How Facebook and Cocaine Addictions Are the Same," BostInno, bostinno.streetwise.co (3 Şubat, 2015).

olduğumuz için, yüzlerce kişi (aile, arkadaşlar ve yabancılar) bizi her an bir şekilde bölebilir. Ve sıkıldığımız zaman da, parmağımızın tek bir hareketiyle çevrimiçi olarak sınırsız içeriğe ulaşabiliriz.

Dijital dikkat dağınıklığımızın psikolojik ve fiziksel sonuçları ilgi çekici olsa da, bu kitap bu bağımlılığın ruhsal boyutlarına odaklanacak. Bunlar çoğu Hristiyan makalede ve kitapta neredeyse hiç umursanmayan ruhsal sonuçlardır. İlerlerken, birkaç bilimsel bulguyu paylaşacağım ancak bunu sadece konuyu ekranın bize verdiği biyolojik etkilerden daha önemli olan ruhsal etkilere çekmek için yapacağım. Benim en büyük korkum psikoloji değil, sonsuzluk.

Eğer araştırmalar dijital dikkat dağınıklığının bir tsunami gibi hayatımıza çarptığını gösteriyorsa, üç ruhsal soruyu cevaplayabilmek için bilgeliğe ihtiyacımız vardır: Neden dikkat dağınıklığına bu kadar kapılıyoruz? Dikkat dağınıklığı nedir? Ve bunlardan en önemlisi, dikkat dağınıklığı olmayan bir hayat nedir?

DİKKAT DAĞINIKLIĞI BİZİ NEDEN ÇEKER?

Sağlıksız dijital bağımlılıklar çoğalmaktadır çünkü bunların sonuçlarını göremiyoruz. O zaman araştırmamıza ilk önce neden çok kolay bir şekilde dikkatimizin dağıldığının üç sebebine bakarak başlayalım.

Birinci olarak, dijital dikkat dağınıklığını işten kaçmak için kullanırız. Facebook, mesleki baskılardan bir kaçış yoludur. Zor şeyleri, örneğin son teslim tarihlerini, zor konuşmaları, çamaşır yığıntılarını, okul projelerini ve ödevlerini hep erteleriz. Üniversite öğrencisi olan ortalama bir Amerikalı, ders saatinin yüzde 20'sini dijital bir aygıtta geçirir ve ders dışı

şeylerle uğraşır (bana az gelen bir istatistik!).[47] Hayat zorlayıcı olmaya başladığında canımız başka şeyler ister – herhangi bir şey.

İkinci olarak, dijital dikkat dağınıklığını başkalarını uzak tutmak için kullanırız. Tanrı bizden komşularımızı sevmemizi ister ancak komşularımızdan kaçmak için telefonlarımıza döneriz ve diğer insanlara başka yerde olmak istediğimizin mesajını veririz. Eğer bir toplantıda veya sınıfta telefonum bir kenarda duruyorsa, ilgili olarak algılanma olasılığım daha fazladır. Eğer telefonumu kullanmıyorsam ama telefon masanın üzerinde yüzüstü duruyorsa, o an için kendimi toplantıyla ilgili olarak gösteririm ama odanın dışında daha önemli birinin bana ihtiyacı olsa ilgisizliğim meydanda olur. Eğer telefonum elimdeyse ve mesajlara cevap verip sosyal medyada geziniyorsam, kesinlikle ilgisiz olduğumu gösteririm, çünkü "dikkati bölmek, hor görmenin tipik bir dışavurumudur."[48]

Dijital çağda, özellikle "hor görülenlerle arkadaşlık etmekte"[49] yavaşızdır. Bunun yerine telefonlarımıza çekiliriz; karışık durumlara veya sıkıcı insanlara karşı küçümseme gösteririz. İkisinde de, telefonu elimize aldığımızda, başkalarına üstünlüğümüzü göstermeye çalışırız ve bunu da genelde fark etmeden yaparız.

Üçüncü olarak, dikkat dağınıklığını sonsuzluk düşüncesinden kaçınmak için kullanırız. Belki de çok sinsice dikkat dağınıklıklarının tuzağına düşmekteyiz çünkü en çok dikkati çeken

---

47 Leslie Reed, "Digital Distraction in Class Is on the Rise," Nebraska Today, news.unl.edu (Ocak 15, 2016).

48 Oliver O'Donovan, *Ethics as Theology, vol. 2, Finding and Seeking* (Grand Rapids, MI: Eerd- mans, 2014), 45.

49 Rom. 12:16.

yeni uygulamalarda, kendimize karşı olan en saf, doğru ve dürüst düşüncelerimizden güzel bir kaçış yolu buluruz. Bu, on yedinci yüzyılda yaşamış bir Hristiyan'ın düşüncesiydi: Matematikçi, bilge Blaise Pascal. Kendi zamanındaki (bizim zamanımıza benzer şekilde) dikkati dağılmış canları incelerken şunu fark eder: "Eğer kaçış yollarını ellerinden alırsan, bitkinlikten kuruyup gittiklerini görürsün" çünkü "kendimizi düşünmeye zorlandığımız ve bir kaçış yolumuz olmadığı anda", mutsuzluğa koşmuş oluruz.[50] Pascal'ın fark ettiği daimi bir gerçektir: İnsanlığın dikkat dağınıklığına karşı olan açlığı her çağda yüksektir. Çünkü dikkat dağınıklığı bize sessizlikten ve yalnızlıktan kolay bir kaçış yolu sağlar. Nitekim bu yalnızlıkta sınırlılığımızı, kaçınılmaz ölümlülüğümüzü ve Tanrı'nın tüm isteklerimizden, umutlarımızdan ve zevklerimizden olan uzaklığını fark ederiz.

Uluslararası savaşlardan uluslararası turizme kadar, dikkati başka yere çeken her şeyin kökünde, evdeki sıkıntıdan kaçma vaadi vardır. Pascal kendi zamanında şunu demiştir: "Fark ettim ki insanların tüm mutsuzluğu aynı gerçekten kaynaklanmakta ve bu gerçek de şudur: Kendi iç odalarında sessizce kalamıyorlar."[51] Sessiz yatak odalarımızda sadece kendimizle, gerçeklikle ve Tanrı'yla ilgili olan düşüncelerimizle tavanı seyretmek dayanılamaz bir şeydir. "Bu yüzden insanlar gürültüyü ve karışıklığı çok severler; bu yüzden hapishaneler en kötü ceza yöntemidir; bu yüzden yalnızlığın verdiği zevk anlaşılamayan bir şeydir."[52] Dikkat dağınıklığı imkânının sürekli eksik olması, hücre hapsinde olmak gi-

---

[50] Blaise Pascal, *Thoughts, Letters, and Minor Works*, ed. Charles W. Eliot, trans. W. F. Trotter, M. L. Booth ve O. W. Wight (New York: P. F. Collier & Son, 1910), 63

[51] A.g.e., 52.

[52] A.g.e., 53.

bidir ve en çok korkulacak bir cezadır. Bu yüzden telefonumuzu kaybettiğimiz, unuttuğumuz veya şarjını bitirdiğimiz zamanlarda hücre hapsine girmiş gibi hissederiz ve bu korkutucu olabilir.

Kendi hakkımızda düşünerek ayılmamız için binlerce sebep varken bile, "bilardo veya top oynamak"[53] ya da bizim için konuşacak olursak, yeni bir hesaplı oyun indirmek gibi başka eğlence arayışındayızdır. Her zaman yanımızda olan telefonlarımız on saniyelik indirmelerden tek dokunuşla yapılan satın almalara kadar bize sınırsız kaçış imkânı sunar. Cihazın vızıltısı, alarmlarımız ve ekrana düşen bildirilerimiz bizi en büyük ihtiyaçlarımızdan ve gerçeklerimizden uzaklaştırır.

Bizim çağımızın Pascalı bunu şöyle anlatır: "Dikkatli küçük böcekler, korkmuş tavşanlar gibi kaçarız ve kölemiz ve efendimiz olan makinelerimize döneriz" – tıklayarak, kaydırarak, dokunarak, beğenerek, paylaşarak ve her türlü şekilde. "Huzur, sessizlik, özgürlük ve boş zaman istediğimizi sanıyoruz, ama içimizin derinliklerinde biliyoruz ki, bu bizim için dayanılmaz." Hatta, "hayatlarımızı karıştırmak *istiyoruz*. *Zorunda* değiliz, bunu *istiyoruz*. Rahatsız, huzursuz ve meşgul edilmek istiyoruz. Bilinçsizce, şikâyet ettiğimiz şeyi istiyoruz. Çünkü boş zamanımız olsa, kendimize bakarız, yüreğimizi dinleriz ve oradaki büyük boşluğu fark edip korkuya kapılırız çünkü bu boşluk o kadar büyüktür ki, bunu sadece Tanrı doldurabilir."[54]

---

[53] A.g.e., 55.

[54] *Peter Kreeft, Christianity for Modern Pagans: Pascal's Pensées Edited, Outlined, and Explained* (San Francisco: Ignatius, 1993), 168–69.

Bu boşluğun verdiği acıyı azaltmak için "ecza ürünü olmayan yeni ve güçlü antidepresanlara" yöneliriz, yani akıllı telefonlarımıza.[55] Ama sosyal medyada bir kaçış arasak bile, ölüm bizi bu dijital kaçış yollarında yeni şekillerde izler. "Twitter'ın verdiği eğlenceyi ve ciddiyetsizliği seviyorum. GIF'ler. Şakalar. Diyaloglar" diyor dürüst bir yazar. "Oysa yüreğimin derinliklerindeki işin aslı, eğer ortamdan çekilirsem, insanların aklından çıkacağım ve artık yok olacağım korkusudur. Bir anlamda bu, modern Amerikan toplumunun artık mücadele etmek veya bahsini geçirmek istemediği ölüm korkusunun bir boyutudur."[56] Evet, istemeyiz. Hepimiz sonsuzluk gizemine gitmeye, burayı terk etmeye ve ev olarak bildiğimiz alanda unutulmaya rahatsızlık verecek derecede yakınız. Bundan dolayı her gün dijital sohbetlerimizden oluşan hamster tekerleğine atlarız ve gerçekliği sustururuz.

"*Düşünüyorum,* öyleyse varım"[57] felsefi deyişi, dijital bir mottoyla değiştirilmiş durumdadır: "*Bağlanıyorum,* öyleyse varım."[58] Ve bu da şu arzu durumuna yol açmıştır: "*Beğeniliyorum,* öyleyse varım."[59] Ancak dijital bağlantılarımız ve sevildiğimizin göstergeleri sadece piksellerin ışıldamasıdır ve hayatımızın anlamının temeli olamaz. Ve yine de, Facebook'a ne zaman girsem bu arzuyu doldurmak, ismimi bilen

---

55 Andrew Sullivan, "I Used to Be a Human Being," *New York* dergisi (Eylül 18, 2016).

56 Derek Rishmawy, "Forget Me Not (Twitter and the Fear of Death)," *Reformedish,* derekzrishmawy.com (Nisan 6, 2016).

57 René Descartes, *The Philosophical Works of Descarte*, çev. E. S. Haldane ve G. R. T. Ross (New York: Cambridge University Press, 1970), 101.

58 *Kevin Vanhoozer, yazar ile e-mail görüşmesi (Şub. 26, 2016).*

59 *Donna Freitas, The Happiness Effect: How Social Media Is Driving a Generation to Appear Perfect at Any Cost* (New York: Oxford University Press, 2017), 33.

arkadaşlarımın olduğu yerde olmak ve gün boyunca varlığımın sanal puanlarla onaylandığı yerde olmak isterim. Ölümlülüğümün ağırlığını bana hissettiren sessizliği bozmak için her şeyi yaparım.

O zaman öz algımızın temelini oturtmaya yardımcı olacak bir egzersize bakalım. Günde bir kez telefonunuzu bir süre kenara bırakın, sağ elinizi kaldırın, avcunuz ileri dönük ve parmaklarınız yukarı bakıyor olsun. Şimdi sol tarafınızda bir kilometre uzanan tarih çizgisini ve sağ tarafınızda da uzanan sonsuzluğu düşünün. Dünyadaki zamanınız yaklaşık olarak elinizin genişliği kadardır.[60] Hiçbir şey sosyal medya ve telefon alışkanlıklarımızı ölümlülüğümüzün gerçekliği kadar yerli yerine oturtamaz. Biraz bekleyin ve bunun farkına varın. Yaşamın kısalığını hissedin ve bu sizi tamamen canlandıracaktır.[61]

DİKKAT DAĞINIKLIĞINI TANIMLAMAK

Bunların hepsi bayağı ağır, biliyorum, ama dürüst olacaksak, Pascal'ın uyarılarına bugün bile ihtiyacımız var. 1997 yılında *The Soul in Cyberspace* adlı kitabını yazdığından beri dijital dünyanın Hristiyanlar üzerindeki etkisini yaklaşık yirmi yıldır takip eden Douglas Groothuis şöyle der: "Çok çeneli, gürültülü ve dikkati dağınık bir kültürde yaşıyoruz. Yüreğimizle, canımızla, gücümüzle ve aklımızla Tanrı'ya hizmet etmek zor. Çünkü dikkatimiz dağınık ve her şeyi aynı anda yapmaya çalışıyoruz."[62] Tarihçi Bruce Hindmarsh şunu ekler: "Bugünkü ruhsal durumumuz, ruhsal bir DEHB (dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu) gibidir."[63]

---

[60] Mez. 39:4-5.

[61] Mez. 90:12.

[62] Douglas Groothuis, yazarla telefon görüşmesi (3 Temmuz, 2014) .

[63] Bruce Hindmarsh, yazarla telefon görüşmesi (12 Mart, 2015) .

Pascal, tartışmayı çok uzağa taşımış gibi geliyor olabilir ancak aslında işin gerçeği, tartışmayı yeterince taşımadı. Zamansız dikkat dağınıklıkları üzerine olan uyarıları, sadece dikkat dağınıklığıyla ilgili Kutsal Kitap'a dayalı olan uyarıları taklit etmekte. Aslında bu "dikkat dağınıklığı" kategorisi daha da derine inerek günlük hayatlarımızı, ilişkilerimizi, işlerimizi, para ve mal hevesimizi, yani bu dünyada ve hayatta dikkatimizi çeken her şeyi kapsamakta. Dikkat dağınıklığı her formda gelebilir. Yeni bir eğlence, bitmeyen bir endişe veya boş bir hedef olabilir. Dikkat dağınıklığı, aklımızı ve yüreğimizi en önemli şeyden, "yüreğin endişelerini elinde tutan" her şeyden uzaklaştıran bir şeydir.[64] Yürek, kaygıların ve taleplerin baskısı altında olmadığında en iyi şekilde çalışır.

Yeni Antlaşma, altı yerde bizi ruhtaki kontrol edilmeyen dikkat dağınıklıklarının etkilerine karşı uyarır. Bu dikkat dağınıklıklarını üç ana kategoriye ayırabiliriz:

1. Kontrol altına alınmamış, ruhu Tanrı'ya karşı körleştiren dikkat dağınıklıkları. Bunlar en tehlikeli dikkat dağınıklıklarıdır: dünyasal endişeler, kaygı, zenginlik peşinde koşmak ve gerçeğin tohumlarını uzaklaştırarak ruhu boğacak şekilde kişisel güvenlikle ilgili endişeler sonucu Müjde'nin meyvelerinin gitmesi ve umudun yitirilmesi. Kısa ömürlü şeyler, sonsuz değeri olan şeyleri hayatımızdan çıkarır.[65]

2. Kontrol altına alınmamış, Tanrı'yla iletişimi kesen dikkat dağınıklıkları. Bu tür dikkat dağınıklığını Marta'da görebiliriz. Marta başkalarına yaptığı yemek servisi konusunda o

---

[64] Horst Robert Balz ve Gerhard Schneider, *Exegetical Dictionary of the New Testament* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1990), 2:409.

[65] Mat. 13:22; Mar. 4:19; Lu. 8:14.

kadar endişeleniyordu ki, Mesih'in onun hayatı üzerine olan sözlerini kaçırdı.[66] Hayatta odağımız o kadar kaybolabilir ki, hata kabul etmeyen günlük aktivitelerde kayboluruz ve Mesih'in sözünü dinleyemeyiz. Dua etmeyi ve O'nu görmeyi unuturuz. Tanrı bize uzakmış gibi hissederiz çünkü dikkatimiz dağınıktır. Yine de O bizi arar; bölünmemiş dikkatimizi arar.[67]

3. Kontrol altına alınmamış, Tanrı'nın kaçınılmazlığını bastıran dikkat dağınıklıkları. Evlilik güzel bir armağandır ancak belli rutinler ve sorumluluklarla –bazı ev ile ilgili *dikkat dağınıklıkları*– gelir ve bunlar çok dikkat gerektirebilir. Evliliğin bereketinin yanı sıra, evli çiftler ayrıca evli hayatın getirdiği dikkat dağınıklıklarını da gönüllüce kabul ederler ve Pavlus'un "kaygısız" hayat dediği yalnız olma armağanını bırakırlar.[68]

Evlilik, hayatın en büyük amacı değildir; romantik bir sevgi veya cinsel ilişki de değildir. Evlilik kıymetli bir armağandır ve evlilikte yakınlık Tanrı'nın tasarısının güzel bir göstergesidir ancak Kutsal Yazılar bazen cinsel ilişkinin dahi, evli çiftlerin dua hayatlarını yeniden ayarlamaları ve önceliklerini Tanrı'yla paydaşlığın en yukarıda olacağı şekilde yeniden belirlemeleri için belli bir süre bırakılması gerektiğini söyler.[69]

Evlilik de bekârlık da harika armağandır. Evlilik yaratılışın iyiliğini tekrardan doğrular,[70] Mesih'in kilisesine olan

---

[66] Lu. 10:38–42.

[67] Lu. 21:34–36.

[68] 1.Ko. 7:32–35.

[69] 1.Ko. 7:1–5.

[70] Mat. 19:4–6; 1.Ti. 4:1–5.

sevgisini güzel bir benzetmeyle yansıtır[71] ve gelecek olan kozmik bir evliliği haber eder.[72] Bir diğer yanda bekârlık, dikkatimizi Mesih'in yeryüzündeki hayatına geri çeker ve yakında gelecek olan kişisel yücelme anımızın görkemine yöneltir.[73] Bu dönüşüm anının bir ön gölgesi olarak Mesih, o kadar engin ve muhteşem bir bekârlık gösterir ki, tüm dünyasal bekârlık aşkın bir önem ve sorguya yer bırakmayan bir saygınlık bulur. Sonuç olarak evlilik de bekârlık da bir armağandır ve Mesih tarafından onaylanmış, Pavlus tarafından kutlanmıştır.

1. Korintliler 7, *dikkat dağınıklığı* ve *dikkat dağınıksızlığı* üzerine en detaylı olan Kutsal Kitap teolojisini içerir. Evlilik için bunun ne demek olduğunu öğrenirsek, bunu aynı şekilde dijital hayatımıza da uygulayabiliriz. Gerçek dikkat dağınıklıkları, gözlerimizi hayatın kısalığından ve tarihin sonunun gelmesini hevesle beklemekten bizi alıkoyan her şeyi içerebilir (iyi şeyleri de).

Mesih'in geri geleceği zaman bir sırdır ancak o kadar hızlı gelmektedir ki, her Hristiyan uyanık ve hazır bir şekilde beklemelidir.[74] Mesih'in ölümü ve dirilişi, sonun başlangıcına işaret olmuştur. Aynı bir futbol maçında doksan dakikanın tamamlanması ve son saniyelerin ve dakikaların beklenmesi gibi, hepsi yakında bitecek. Tanrı'nın kurtarıcı zamanının

---

[71] Ef. 5:22–33.

[72] Vah. 19:6–10.

[73] 31 Mar. 12:25; 1.Ko. 7:29. 1. Korintliler 7'de olan evlilik, boşanma ve bekârlık hakkındaki karışık sorulara karşı verilecek cevaplar her zaman "Müjde'nin öncelikleri ve eskatolojik çağın doğuşunun getirdiği dönüştürülmüş vizyon ve sonun beklentisi bağlamında işlenmelidir." D. A. Carson, vaaz, "The Gospel of Jesus Christ; 1.Ko. 15:1–19," The Gospel Coalition, thegospelcoalition.org (23 Mayıs, 2007).

[74] Mat. 24:36–25:13; 1.Se. 5:1–11.

saati doksan dakikayı geçti bile ve hızla ilerliyor. Bundan itibaren ne zaman *dikkat dağınıklığını* tanımlamak istersek, bunu özellikle hayatın en karışık kısımlarında –randevulara çıkmak, cinsel ilişki, evlilik– kendimizi Tanrı'nın yaratılışı için yakında bitecek olan zaman çizelgesinde görerek yapmalıyız.

Tüm dikkat dağınıklıkları "zaman daralmıştır" gerçeğiyle ölçülür.[75] *Uyanık* olmaya çağrıldık [76]çünkü Hristiyan hayatındaki her şey, Mesih'in dönüşüne bağlı olan eskatolojik aciliyete bağlıdır.[77] Görecek gözü olanlar için, Mesih'in dönüşü o kadar yakındır ki, bu olay yaşamlarımızı yüzeysel olan her şeyden güçlü bir şekilde arındırır ve tüm boş dikkat dağınıklıklarımızı önemsiz kılar. Başka bir deyişle, bu dünyanın rahatsız edici dikkat dağınıklıklarına karşı olan savaşımız –özellikle de telefonlarımızın gereksiz dikkat dağınıklıkları– ancak Mesih'in görkemine sıkıca kilitlenirsek sürdürebileceğimiz bir yürek savaşıdır. Hiperkinetik dijital dünyamızdan gelen dikkat dağınıklığının yanıtı, aklın gördüğü ve ruhun zevk aldığı Mesih görkeminin ruh sakinleştirici yatıştırıcısıdır. Mesih'in güzelliği bizi sakinleştirir ve en derin özlemlerimizi, akıllı telefonlarımızın bize sunabileceğinin çok ötesinde sonsuz umutlara bağlar.[78]

---

[75] 1.Ko. 7:29.

[76] Mat. 24:42; 1.Ko. 16:13; Kol. 4:2.

[77] Rom. 13:11–14.

[78] Bkz John Owen, *Meditations and Discourses on the Glory of Christ*, The Works of John Owen içinde, ed. William H. Goold (Edinburgh: Banner of Truth Trust, 1965), 1:277–79, 402–3. Kendini sevme, dünyasallık, sonsuz kaygılar ve korkular ve "ilişkilere aşırı değer verme"yle –örneğin sosyal medyayı düşünün – sık sık mücadele ettiğimiz bu hayatta, ruhlarımız aksine "Mesih ve O'nun görkeminin sakinleştirici düşünceleriyle" beslenmelidir (1:403).

DİKKAT DAĞINIKLIĞI OLMAYAN HAYAT?

Öyleyse zamanı geriye alıp dikkat dağınıklığı olmayan, dijital öncesi çağın sadeliğine mi dönmeliyiz? Hayır. Dijital öncesi bir çağ yaşanmış olabilir ancak dikkat dağınıklığının olmadığı bir zaman asla var olmamıştır. İster akıllı telefonunuz olsun ister aptal telefonunuz olsun ya da hiç telefonunuz olmasın, dikkatinizi bölen bir hayattan kaçamazsınız. Ancak Kutsal Kitap, bu dikkat dağınıklıklarının bir spektrum üzerinde olduğunu açıkça belirtir. Kutsal kılınmış dikkat dağınıklıkları ve kutsal kılınmamış dikkat dağınıklıklarıyla karşı karşıyayız. Ruhu dolduran dikkat dağınıklıkları ve ruhu öldüren dikkat dağınıklıklarıyla karşı karşıyayız. Gerekli dikkat bölünmeleriyle ve dünyasal bölünmelerle karşı karşıyayız. Kutsal evliliğin kaçınılmaz dikkat dağınıklıkları ve tüketim kültürünün önlenebilir dikkat dağınıklıklarıyla karşı karşıyayız. Bu kitabın başlangıcından itibaren, dikkat dağınıklığı olmayan bir hayatın mümkün olduğu fikrini unutmak zorundayız. Hayat böyle değildir ve asla da olmadı. Kutsal yaşam dini açıdan karmaşıktır, yani her durumda dikkat dağılması yönetimini nasıl uygulayacağımızı öğrenmemiz gerekmektedir.

Uyarı şudur: Hristiyanlar olarak, hayatın dikkat dağıtıcı unsurlarını akıllıca yönetemezsek, aciliyet kavramımızı kaybederiz ve akıllı telefon bağımlısı bir annenin sözleriyle, "Rab'le nasıl yürüneceğini unutabiliriz."[79] Dikkat dağılması yönetimi, ruhsal sağlık için kritik bir beceridir ve bu dijital çağda da önemi değişmez. Ancak bir dijital dikkat dağıtıcı şeyi hayatımızdan çıkarırsak ve bunun yerini daha yeni ve

---

[79] Tracy Fruehauf, "Airing My Dirty Laundry," *One Frue Over the Cuckoo's Nest,* onefrueover thecuckoosnest.com (18 Ağustos. 2015).

daha sağlıklı bir alışkanlıkla doldurmazsak, çıkarttığımız şeyin yerini yedi başka dikkat dağıtıcı şey alacaktır.[80] Zamanla, kontrolsüz eğlencelerin kemirici gücüyle yüreklerimizi kaybedebiliriz. Sonunda, Pavlus'u görmezden gelerek Tanrı'nın zaman çizelgesindeki yer duygumuzu kaybederiz.

BİLEREK DİKKAT DAĞILIMINA İZİN VERMEME

Telefonlarımızla olan ilişkilerimiz ömür boyu sürecek ilişkiler olmasa da (hat sözleşmeleri böyle hissettirebilir), bir akıllı telefona sahip olmanın, yüksek ilgi gerektiren, dikkat açlığı çeken biriyle beraber olmaya benzer olduğunu öne süren ilk kişi büyük ihtimalle ben değilimdir.[81] Akıllı telefonlar bildiriler, bip sesleri ve ilgi çekici şeylerle doludur. Bu uyaranların çoğu (belki de hiçbiri) günah değildir ancak işgal edicidirler.

Dijital olarak ne kadar dikkatimiz dağınıksa, ruhsal olarak o kadar yerimizden edilmiş oluruz. Pavlus'un evli çiftlere söylediği sözleri takip ederek, hayatımızı gereksiz ve yararsız tüm dikkat dağıtıcı şeylerden arındırmayı hedeflemeliyiz. Pastör Tim Keller'a bir keresinde internette şu soru soruldu: Sizce Hristiyan olan genç yetişkinler neden yaşamlarında Tanrı'nın varlığının kişisel bir gerçeklik olmasıyla derinden mücadele ediyor? O da bunu şöyle yanıtladı: "Gürültü ve dikkat dağınıklığı. Tweet atmak dua etmekten daha kolay!"[82] (Bu da Twitter'da söylendi!) Twitter'ın kolaylığı ve el altındaki yakınlığı, sabırla dua etmenin gerektirdiği emeğe

---

[80] Mat. 12:43–45; Lu. 11:24–26

[81] Trip Lee, yazarla Skype'ta görüşme, "iLove" adlı parçasında ilişkin açıklama (25 Mart, 2015). Aynı benzetme burada da mevcuttur, Freitas, *The Happiness Effect*, 224.

[82] Tim Keller (@timkellernyc), Twitter, twitter.com (31 Aralık, 2013).

hiç denk değildir ve duanın ihmali, Tanrı'nın hayatımızdan uzak olduğunu hissettirir.

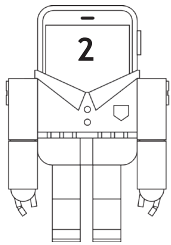
Her çağda olduğu gibi, Tanrı kendi çocuklarını duraklamaya, bu dünyada dikkatlerini çeken şeyleri incelemeye, sonuçlarını tartmaya ve huzurunda dikkati dağılmamış yürekler için mücadele etmeye çağırmaktadır. Bu amaçla, dijital çağda kendimize sorabileceğimiz on adet tanılayıcı soruya bakalım:

1. Akıllı telefon alışkanlıklarım, yersiz eğlencelere karşı altta yatan bir bağımlılığı gösteriyor mu?
2. Akıllı telefon alışkanlıklarım, görülmek ve onaylanmak için zorlayıcı bir arzu gösteriyor mu?
3. Akıllı telefon alışkanlıklarım, dikkatimi Tanrı'yla yakın ilişkiden uzaklaştırıyor mu?
4. Akıllı telefon alışkanlıklarım, ölümüm, Mesih'in dönüşü ve sonsuz gerçeklikler hakkındaki düşüncelerden kolay bir kaçış sağlıyor mu?
5. Akıllı telefon alışkanlıklarım, beni dünyasal başarı arayışıyla meşgul ediyor mu?
6. Akıllı telefon alışkanlıklarım, Tanrı'nın Ruhu'nun hayatımdaki önderliğini örtüyor mu?
7. Akıllı telefon alışkanlıklarım, beni aşk ve romantizmle meşgul ediyor mu?
8. Akıllı telefon alışkanlıklarım, Hristiyanları ve yerel kilisemi geliştiriyor mi?
9. Akıllı telefon alışkanlıklarımın temeli, benim için gerekli olan ve başkaları için faydalı olan şeylerden mi oluşuyor?

10. Akıllı telefon alışkanlıklarım, beni Tanrı'nın önüme koyduğu komşularımın ihtiyaçlarından alıkoyuyor mu?

Dürüst olalım: Dijital bağımlılıklarımız (eğer onlara böyle diyebilirsek) memnuniyetle karşılanan bağımlılıklardır. Buradaki ana nokta, kasıtlı olarak dikkatin dağılmasından, sonsuz bir amaç uğruna daha az dikkatin dağılmasına geçmektir. Bu sorular can yakıyor ve Tanrı, eş, aile, arkadaşlar, iş, boş zaman ve kendini yansıtma gibi hayatın her alanına dokunuyor. Ancak bu acı, bizi sağlıklı değişiklikler yapmaya yönlendirebilir.

Akıllı telefonlarımız, ailelerimizin ve komşularımızın ihtiyaçları üzerine olan en önemli "dikkat dağıtıcı unsurlara" karşı bizi susturduğu için, en gereksiz dikkat dağıtıcı unsurlar güçlenmektedir. Telefonum beni pasif bir gözlemci olmaya şartlandırıyor. Telefonum beni birçok arkadaşa bağlayabilir ama aynı zamanda beni gerçek hayattaki bir bağlılıktan da ayırabilir. Sosyal medyaya girdiğimde, çoğunlukla beni arkadaşlarımın gerçek ihtiyaçlarından ayrı tutması için Facebook kullanıyorum. Facebook, herhangi bir anlamlı şekilde yanıt verme ve ilgilenme zorunluluğu olmadan, anonim bir izleyici olarak, başkalarının hayatlarındaki iniş çıkışları izleyebileceğim, güvenli ve temizlenmiş bir oda hâline geliyor. Ve bunu yaptıkça etrafımdaki et ve kana karşı giderek daha fazla köreliyorum. Listedeki bir sonraki değişiklik, bu değişikliktir.

ETİMİZİ VE KANIMIZI UMURSAMIYORUZ

Başkalarını ihmal etmememiz gerektiğini biliyoruz ama vicdanımızı görmezden geliyor ve bunu yine de yapıyoruz. Bu ihmal, dikkat dağınıklığıyla araba sürme olgusunda en tehlikeli hâlini alır.

Mesajlaşırken araç kullanmak çok sıradan bir alışkanlıktır. İstatistikler artık bu konuda şaşmaz. Araç kullanırken telefonla konuşmak kaza yapma olasılığınızı dört kat artırırken, araç kullanırken mesajlaşmak kaza yapma olasılığınızı yirmi üç kat artırır. Bir sürücünün mesaj göndermek için gereken ortalama süre içinde (4,6 saniye) asla başını kaldırıp yola bakmadığını varsayarsak, saatte doksan kilometre hızla bir futbol sahasının uzunluğuna kör bir şekilde arabasını sürmüş olur. Mesajlaşırken araba kullanmak o kadar aptalcadır ki, Amerika'daki elli eyaletten kırk altısı bunu yasaklamıştır.

Ancak sık sık hatırlatılan bu gerçekler bile, bu son derece pervasız dikkat dağınıklığına bir son vermedi. Aynı şekilde,

mesajlaşırken araba kullanmaya karşı yasaların bile çok az etkisi oldu. Michigan Üniversitesi tarafından yapılan bir araştırma, mesajlaşırken araba kullanmaya karşı olan yasaların, aslında bu kazalarda ciddi bir artışa neden olabileceği sonucuna vardı.[83]

KANUNLAR NEDEN İŞE YARAMIYOR?

Kanunlar neden işe yaramıyor? Ve neden ölümcül olan mesajlaşarak araba kullanma kazası olayları artıyor?

2006 yılında araç başında mesaj atarken arabasının yoldan çıkmasıyla karşıdan gelen araçla çarpışması sonucu iki kişinin ölümüne neden olan bir üniversite öğrencisinin sebep olduğu bir kazayı araştırırken, gazeteci Matt Richtel, bu soruları yanıtlamak için *A Deadly Wandering* adlı bir kitap yazdı.[84] Richtel kitapta bu trajik kazayı yeniden anlatır, duruşmayı takip eder ve dijital dünyada bölünmeyen bir konsantrasyonu korumak üzerine olan yasal yükümlülüklerimiz hakkında sorular sorar.

Sonunda Richtel, insanların dikkati dağınık bir şekilde araç kullanması konusunda parmağıyla telekomünikasyon pazarlamacılarına işaret ederek onları suçlar. Karışık mesajlarla besleniyoruz, der yazar. Örneğin 2013'te, telekomünikasyon devi olan AT&T, bir masada dört çocuğun bir moderatörden gelen soruyu yanıtladığı otuz saniyelik bir reklam olan "Dizzy" reklamını yayınladı. Reklamda modera-

[83] Johnathon P. Ehsani, C. Raymond Bingham, Edward Ionides ve David Childers, "The Impact of Michigan's Text Messaging Restriction on Motor Vehicle Crashes," *Journal of Adolescent Health* (3 Ocak, 2014).

[84] Matt Richtel, *A Deadly Wandering: A Mystery, a Landmark Investigation, and the Astonishing Science of Attention in the Digital Age* (New York: William Morrow, 2015).

tör, "Hangisi daha iyi? Aynı anda iki şey mi yoksa aynı anda sadece tek bir şey mi yapmak?" diye sorar. Tabii ki, çocuklar bariz cevabı haykırırlar: "İki." Bunun karmaşık bir şey olmadığı söyleniyor bize. Küçük çocuklar bile iki şeyi aynı anda yapmanın daha iyi olduğunu biliyorlar.

Aynı zamanda AT&T, etkileyici "It Can Wait" kampanyasının ve web sitesinin bir parçası olarak, ünlü belgeselci Werner Herzog'un *From One Second to the Next* adlı, mesajlaşırken araba sürme karşıtı olan filmini finanse ediyordu. Yaklaşık sekiz milyon sürücü internette, "gözlerini telefondan değil, yoldan ayırmama" sözü verdi.[85]

O hâlde şunu sormalıyız: İki şeyi aynı anda başarmak, gerçekten de herhangi bir sıradan çocuğun kolaylıkla verebileceği bir cevap mı? Hayır, o kadar basit değil.

Ama bence yasaların neden işe yaramadığının daha basit bir açıklaması var. Herhangi bir lise öğretmeninin size söyleyebileceği gibi, telefonlarımızı gizlice kullanma konusunda yaratıcı yaratıklarız. Mesajlaşmayı yasaklayan yasalar neredeyse uygulanamaz nitelikte. Yasayı en sert şekilde uygulayan eyaletlerse, mesajlaşmayı yalnızca daha gizli hâle getiriyor. Arabada, dışarıdan izleyicilerin pencere seviyesindeki görünümünün altında, tek başparmakla mesaj gönderebilirsiniz. Polis mesajlaşmaya ne kadar sert müdahalede bulunursa, telefonlar da o kadar *aşağı* iner ve telefonlar ne kadar inerse, sürücülerin dikkati de yoldan o kadar fazla çekilir. Bu da onların mesajları okuyup göndermeleri için biraz daha fazla zaman harcamalarına ve dikkatlerini yeniden yola yönlendirmek için daha fazla uğraşmalarına sebep olur. Bu nedenle, mesajlaşırken araba kullanmayı durdurma

[85] Bkz. itcanwait.com.

girişimi ne kadar zorluysa, gizli (ve tehlikeli) mesajlaşma o kadar fazla olur ve ortaya çıkan kazalar da o kadar ciddi olur.

Eğer yasalar, polis yaptırımları ve para cezaları mesajlaşırken araba kullanmayı durduramıyorsa, çözüm kanlı olacaktır ve öyledir de. Sosyal mesaj veren reklam afişleri, dikkatsiz bir sürücünün ne kadar hızlı bir şekilde mesaj yazabildiği ve trafikte karşıdan gelen insanların hayatlarına nasıl eşi benzeri olmayan yıkımlar getirebileceğini gösteriyor. Kamu spotları bazen camın kırılması, metalin bükülmesi ve insan bedenlerinin savrulması üzerine, ağır çekimde çarpışmaları yeniden canlandırıyor. Bu reklamlar, mesajlaşırken araba kullanmanın gerçek sebebine dokunuyor: her gün umursamadan yanından geçtiğimiz et ve kanın farkında olmamamız.

HRİSTİYAN BİR BAKIŞ AÇISI

Karşıdan gelen trafik varken araç kullanmak her zaman tehlikelidir. Bir ton olan çelik ve cam bloğu (veya iki tonluk bir SUV'yi) yüksek hızlarda, genellikle yoldaki boyalı bir çizgi dışında bir ayrım olmaksızın kontrol ediyoruz. Anlık hatalar hızla geri dönüşü olmayan trajedilere ve ömür boyu süren, akıldan çıkmayan pişmanlıklara dönüşüyor. Hayatımızda kullandığımız araçlar başkalarına zarar verebilir ve küçük bir hata, hayatları sonsuza kadar değiştirebilir.[86] Araba sürerken mesajlaşmak ve hayatımızın geri kalanını ellerimizde masumların kanıyla yaşamak, düşündüğümüzden daha yakın ilişkilidir.

Kutsal Yazılar, yasaların durduramayacağı şeyleri yürek meseleleri olarak ele alır. İsa, Hristiyan yaşamını iki temel

[86] Yas. 19:4–10.

soruyla özetledi: "Tanrı'yı nasıl severim?" ve "Komşumu nasıl severim?"[87] Ve İsa'dan "komşu" kavramını tanımlaması istendiğinde, bir yola işaret etti.[88] Dijital çağda (dijital öncesi çağda olduğu gibi), yanımızda olmayan insanlar ve endişeler gereksiz bir şekilde dikkatimizi çekebiliyor ve bizi çevremizdeki acil ihtiyaçlara karşı kör edebiliyor. Araba sürerken telefonlarımız *bildirim sesi* atıyor, beyinlerimiz bir doz dopamin salgılıyor ve çoğu zaman, verdiğimiz kararlar komşu ihmalimizi dışa vuruyor. Görmediğimiz insanları önemsemek için gördüğümüz insanları görmezden gelebileceğimizi varsayıyoruz ancak bu fikir tamamen terstir.[89]

Sokaktaki komşularımızı, bizimle aynı kaldırımı paylaşan yabancıları görmezden geldiğimizde, telefonlarımızla günah işliyoruz.

VİRAL ÖFKE

Mesajlaşırken araba kullanmak bu bölümün ana noktalarına bir örnektir. Aynı anda ikiye bölünmüş bir varoluş yaşayabileceğimiz yalanına hemen inanırız ve başkalarını ihmal ederken telefonlarımızla meşgul oluruz.

Bu kırılmanın ikinci bir örneği, çevrimiçi çatışmamızdır. Bedenlerimiz bizi birbirimizden ayırır ve dünyadaki varlığımızı belirlerler. Dijital alanda bu ana referans noktasını kaybederiz.[90] Birbirimizi göremez oluruz ve bu olduğunda da öfke daha çabuk kaynar.

[87] Bkz. Mat. 22:37–40.

[88] Lu. 10:29–37.

[89] 1.Yu. 4:20.

[90] Alastair Roberts, "Twitter Is Like Elizabeth Bennet's Meryton," *Mere Orthodoxy*, mereorthodoxy.com (18 Ağustos, 2015).

Yüz yüze olmaktansa ekrandan ekrana başkalarına karşı öfkeyle köpürme olasılığımız daha yüksektir ve araştırmacılar bu olguyu "anonim öfke" olarak adlandırırlar. Biriken bu öfke, telefonlarımıza yazdığımız kelimelerde hızlı bir şekilde serbest bırakılır. Öfkemizi artık toplum içinde dışa vurmak oldukça kolaydır. Bunun üzerine, başka üç suçlu daha var: "göreli anonimlik, otoriteyle sonuçların yokluğu ve tekbenci içe yansıtma, yani bir bilgisayarda konuşmanın, bilinçaltında gerçek insanlardan çok kendi kendimizle konuşuyormuşuz gibi görünebileceği teorisi." Başka bir deyişle, "Ekrandaki kelimeleri, bağlantının diğer ucunda yaşayan, nefes alan bir insan olduğu gerçeğiyle ilişkilendirmek çok zordur."[91] Çevrimiçi öfke, yaşamlarımızdaki bölünmenin bir sonucudur. Dikkatimiz bölünür, aklımız bölünür ve dijital kişiliklerimiz etimizden ve kanımızdan ayrılır.

Bu bölünmeler, çevrimiçi ortamda önlenebilir yanlış anlamalara ve kısa tartışmalara yol açar. Mesajı yazan başparmaklarımız, önümüzde yaşayan yüzler olmadığı için empatiden yoksundur. Çevrimiçi bir profil simgesine iftira atmak, gerçek hayattaki bir kardeşe iftira atmaktan çok daha kolaydır.

Ancak çevrimiçi öfke sadece yaygın değildir; aynı zamanda bulaşıcıdır. Sosyal medya dünyasında, internette yayınladıklarımın popüler olup olmayacağı, viral bir şekilde yayılıp yayılmayacağı ve yeni okuyucuların ceplerine ulaşıp ulaşmayacağı konusunda en önemli belirleyici faktörün hararetli bir tartışmayı ateşlemedeki başarım olduğunu keşfedecek kadar uzun süre kaldım. Araştırmalar bunu daha kişisel bir düzeyde destekleyerek, neşeli bir yorumun takipçilerinize

---

[91] Nick English, "Anger Is the Internet's Most Powerful Emotion," Greatist, greatist.com (18 Eylül, 2013).

bir bereket olabileceğini ama bundan daha ileri gitmeyeceğini gösterirken, öfkeli bir yorumun takipçilerinizin dışına yayılma ve daha fazla insanı öfkelendirme olasılığının çok daha yüksek olduğunu gösteriyor. Bu eğilimin bir araştırmacısı, "Öfke, insanları harekete geçmeye iten, yüksek düzeyde uyarılmış bir duygudur" demiştir. "Kendinizi gaza gelmiş hissetmenizi sağlar, bu da bir şeyleri aktarma olasılığınızı artırır."[92]

Öfke yayılır.

PAYDAŞLIĞIN SEVİNCİ

Eğer öfke, çevrimiçi olarak bedenden kopmanın viral duygusuysa, o zaman *sevinç*, bedenleşmiş paydaşlığın Hristiyan duygusudur ve elçilerden ikisi bunu kanıtlıyor: Yuhanna ve Pavlus. Yuhanna, eliyle yazdığı tarihi mektuplarından birini, şimdi başparmaklarımızla yazan bizler için kalıcı bir ilgi uyandıran bir satırla kapattı: "Size yazacak çok şeyim var, ama bunları kâğıtla, mürekkeple iletmek istemedim (Yuhanna için modern teknoloji). Sevincimiz tam olsun diye yanınıza gelmek ve sizinle yüz yüze konuşmak umudundayım" (2.Yu. 1:12). Yuhanna iletişim kurmak için teknolojiyi kullandı ancak mektubunun, iletişimin yalnızca bir parçası olduğunu biliyordu. Bu beklentiyi ifade etmenin yalnızca bir yoluydu; yüz yüze paydaşlık bunu takip etmek zorundaydı. Pavlus da iki mektubunda aynı noktaya değinir.[93]

---

[92] Matthew Shaer, "What Emotion Goes Viral the Fastest?" *Smithsonian* (Nisan 2014).

[93] Rom. 15:32; 2.Ti. 1:4. Bunun kökleri, 1.Se. 2:19–20'nin eskatolojik umudunda yatmaktadır.

Öyleyse neden iki elçi de bize sevinçlerinin bedenleşmiş paydaşlığa bağlı olduğunu söylüyor? Denver Seminary'de felsefe profesörü olan Douglas Groothuis bana şöyle dedi: "Bence bu, kişiliklerin etkileşimiyle ilgili. Kişiliğimiz belli bir dereceye kadar bir e-posta mesajı veya tweetle ortaya çıkabilir. Ama biz bütüncül varlıklarız; duygularımız, düşüncelerimiz, hayallerimiz ve bedenlerimiz var." Bedenleşmiş kişiliğimizin bir kısmını çıkardığımızda, yanlış anlamalar daha kolay hâle gelir. Kavuşturulan fiziksel kollarımızı, gören gözlerimizi, alaycılığı algılayan kulaklarımızı ve sabrı ima eden ses tonlarımızı iki boyutlu bir profil simgesiyle değiştirdiğimizde, yanlış anlaşılmaya ve gerginliğe davet açmış oluruz. "Bence 'dolu sevinç', bir kişiliğin ses, dokunuş, görünüm ve zamanlama açısından diğer kişiliklerle etkileşime girmesiyle gelir. Bazen insanlarla sessiz kalmanın, insanlarla ağlamanın ya da insanlarla gülmenin zamanıdır."[94]

Her şeyin ötesinde, göz teması, mümkün olan en güçlü sosyal bağ kurma biçimlerinden biridir ve insanların zihinlerini senkronize edebilecekleri ve dijital cihazlar aracılığıyla imkânsız olacak şekillerde karşılıklı anlayış, öğrenme ve bilenme kazanabilecekleri karmaşık bir olguyla insanlar arasında güveni güçlendirir.

Yüz yüze görüşmelere değer vermek için kesinlikle başka birçok neden var, ancak elçilerden gelen bu metinler, bize dijital iletişim teknolojimizde hatırlamamız gereken önemli bir nokta gösteriyor. Eski mektuplar, modern kısa mesajlar veya bu kitap gibi uzaktan olan tüm yazılar, kişiden kişiye etkileşimden çok hayaletten hayalete iletişim gibidir. Evet, yazılı kelimelerde bizden bir parça vardır ama gerçek pay-

---

[94] Douglas Groothuis, yazarla telefon görüşmesi (3 Temmuz, 2014).

daşlığın tamamı, telefon ekranlarına yazılıp ışık hızında fiber optik kablolar aracılığıyla gönderilemez. Bu, iletişimin gerçeğidir. Sevinç, bütünleşmiş varoluşumuzun değerli bir duygusudur. Sevinç; dikkatimizi, aklımızı, etimizi ve kanımızı yüz yüze paydaşlıkta, göz göze sevgide bir araya getirir. Hristiyan'ın görevi sadece tweetlerle ve mesajlarla sevmek değil, eylemlerle ve bedensel varlığımızla daha da fazla sevmektir.[95]

BİLEŞİK BEDENLEŞME

Akıllı telefon çağında, zihinsel eylemlerimiz bedensel varlığımızdan ayrıldığında, bedenden kopmuş çevrimiçi dünyadaki nispeten kolay etkileşimlere aşırı öncelik verme ve Hristiyan inancının bedenleşmiş doğasını küçümseme eğilimine gireriz.

Tanrı'nın beden almasıyla ilgili açılış öyküsünden itibaren, Yeni Antlaşma bedenleşme fikriyle doludur. Okumaya devam edin ve Kutsal Yazılar'ın Tanrı'nın halkının doğasını nasıl tanımladığını görün. Bizler kilisenin bireysel üyeleriyiz ve çeşitlilik içindeki birliğimiz, insan vücudunun çok duyulu ve çok işlevli doğasının benzetmelerinde ifade bulmaktadır.[96] Okumaya devam edin ve Pavlus'un nasıl kutsal öpücükleri teşvik ettiğini görün (garip ya!).[97] Ayrıca kendisi bir araya gelmeyi de ihmal etmememiz konusunda bizi uyarmakta[98] ve iki ortak kilise kutlamasına odaklanmaktadır: vaftiz ve Rab'bin Sofrası. Her iki sakrament de toplantılarımız için gereklidir

---

[95] 1.Yu. 3:18.

[96] 1.Ko. 12:12–31.

[97] Rom. 16:16; 1.Ko. 16:20; 2.Ko. 13:12; 1.Se. 5:26; 1.Pe. 5:14.

[98] İbr. 10:24–25.

ve birden fazla bileşik bedenleşme katmanı içerir. Telefonlarımızda vaftiz edilemez veya Rab'bin Sofrası'nı alamayız.

Mesih'in takipçisinin suya daldırılması bir itaat eylemidir. Benim için bu, kış ortasında bir kilise sahnesine kurulan geçici bir sıcak küvette, günaha ölmemle ve Mesih'te yeni yaşama yeniden canlanmamla oldu. Bir düzeyde, bu tamamen mecaziydi: Suyun altına itildiğimde, Mesih'in fiziksel ölümüyle olan birliğim sembolize edildi. Yüzeye çıktığımda, Mesih'in fiziksel dirilişindeki ruhsal dirilişim tasvir edildi. Suda vaftiz olmamın ruhsal anlamı, Mesih'in *fiziksel* ölümü ve *fiziksel* dirilişi olmadan mümkün değildi. Ancak vaftizle sırılsıklam olmam sadece geçmiş ya da şimdiki ruhsal gerçekliği simgelemiyordu. *Fiziksel* ölümüm geldiğinde ve bedenim toprağa gömüldüğünde, bedenimin fiziksel dirilişte ebediyen yeşermeyi bekleyen bir tohum gibi ekileceğinden artık eminim. Vaftizimin mecazi eylemi, yalnızca Mesih'in fiziksel gerçekliğiyle mümkün olanı sembolize etti ve O'nunla olan ruhsal birliğim, fiziksel geleceğimi garanti etmektedir.[99]

Rab'bin Sofrası kişilerarası hiziplere teslim olmamış, fiziksel birlik içinde bir araya toplanmış kilise için olan başka bir uygulamadır. Bu birliktelikte Mesih'i taklit ederiz. Tutuklandığı gece, İsa ekmeği böldü ve kâseyi döktü ve bunun günahkârlar için deşilen bedeni ve dökülen kanı olduğunu söyledi. İsa'nın bu modelini her yeniden canlandırdığımızda, (şimdi görünmeyen) Mesih'i hatırlarız ve geri dönene (yani görüneceği zamana) kadar ölümünü ilan ederiz; O'nun elimizdeki kâse ve ekmek kadar gerçek olduğunu onaylarız. Ve eğer herhangi birimiz bu masaya bencilce ya da değersizce

[99] Rom. 6:1–11.

yaklaşırsa, sonuç olarak fiziksel hastalık ve hatta bedensel ölüm riskiyle karşı karşıya kalırız![100]

Bedenlerimizde İsa'nın ölümünü taşıyoruz, böylece yaşamlarımızı Mesih'teki kardeşlerimiz için feda edebiliriz.[101] Hristiyan yaşamındaki görünmeyen her ruhsal gerçeklik ve kilisedeki her fiziksel uygulama, Kurtarıcımız'ın fiziksel gerçekliklerine, yani O'nun beden almış Tanrı olmasına dayanır. O yaşadı, yürüdü, hizmet etti, çarmıha gerildi, öldü, gömüldü, yeni bir hayata dirildi, şimdi cennette oturuyor ve yakında geri dönecek. Eğer bu fiziksel gerçekler sadece kurguysa, o zaman umudumuz ve inancımız –baştan aşağı– tamamen boştur.[102]

Günümüzün çok sık duyduğumuz slogan olan "İsa'yı takip edeceğim, ama beni kurumsal dinle rahatsız etme" ifadesi, dijital çağın bedenden kopmuş varsayımlarının bir belirtisidir. Gerçekteyse, Hristiyan yaşamı daha fazla bedenleştirilemezdi (somutlaştırılamazdı). Tüm bu gerçekleri görmezden gelmek ve çevrimiçi ortamdaki bedenden kopmuş varoluşumuzda öncelik vermek, "insanlıktan çıkmayı hoş görmek"-ten[103] başka bir şey değildir.

BULANTILI PİKSELLER

Bu bedenlerdeki hayatlarımızın çıkardığı sonuçlar kitapta daha sonra tekrar ele alınacaktır. Şimdilik başladığımız noktaya geri dönmek yeterli: Araba kullanırken mesajlaşma

---

[100] 1.Ko. 11:17–34.

[101] 2.Ko. 4:10–11; 1.Yu. 3:16.

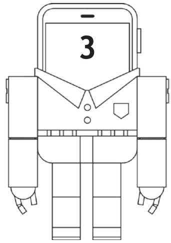
[102] 1.Ko. 15:14.

[103] Medri Kinnon Productions, "N. T. Wright on Blogging and Social Media," Vimeo, vimeo.com (20 Temmuz, 2009).

salgını (diğer birçok salgın arasında), etten kemikten olan doğamızın sınırlarından bir kaçış girişimidir. Zamanın ve mekânın sınırlarını aşmaya çalışıyoruz ve sonunda etrafımızdaki eti ve kanı görmezden gelir oluyoruz.

Gerçekte, faniyiz. Aynı anda hem araba kullanabileceğimizi hem de telefonlarımızda okuyup yazabileceğimizi varsayıyoruz ancak varsayımlarımızdan daha zayıfız. Var olmak; fiziksel sınırlamalarla, neyi algılayabileceğimizi ve başarabileceğimizi kısıtlayan sınırlar ve eşiklerle çevrili olmaktır. Hayatlarımızı hep cam aracılığıyla gördüğümüzde etten ve kandan olduğumuzu unuturuz.

Gerçekte, biz fani etler ve kanlar arasında yaşayan, fani bir et ve kanız. Ve eğer araştırmalar doğruysa, çok sayıda akıllı telefonun üzerlerinde eser miktarda dışkı maddesi var. Haber raporlarını okuyorum ve akabindeki iğrenen kişilerin yorumlarına gerçekten gülüyorum. Topraktan yapılmış yaratıklar olarak, parlak cam parçalarımızı elimizde tutuyor ve son teknoloji kılıflar ve mikrofiber bezlerle onları pırıl pırıl temiz şekilde korumaya çalışıyoruz. Bu imkânsızdır. Biz teknoloji değiliz. İnsan yapımı kristaller gibi pürüzsüz, temiz ve yok edilemez değiliz. Hayır. Kolayca çizilir durumdayız. Kırık doğduk. Biz toprak ve su, kimyasallar ve mikroplarız ve nereye gidersek gidelim, dokunduğumuz her şeyde yağlı lekeler bırakıyoruz. Toz topraklı benliklerimiz ve parıldayan piksellerimiz arasındaki parodiyi kaçırmak neredeyse imkânsız. Makine olmadığımız için teknolojiyi lekeliyoruz. Bizler üstün Yaratıcı'nın suretinde yaratılmış yaratıklarız ve O'nun adında, bedenleşmiş sevinci birlikte paylaşmak üzere yaratıldık.

ANLIK ONAY ARAYIŞINDAYIZ

Dijital çağda bedenleri görmezden gelebiliriz ama aynı zamanda onları kötüye de kullanabiliriz.

On dokuz yaşında Instagram'da beş yüz bin takipçisi olan Avustralyalı model Essena O'Neill'la tanışın. Bir zamanlar çevrimiçi anlaşmalardan kariyer yapmaya hazırdı ancak 2015'te bu işi bıraktı, resimlerinin çoğunu sildi ve kalan açıklamaları, (çoğunlukla sponsor yerleştirmeleri olan) resimlerin arkasındaki gerçek niyetleri ortaya çıkarmak için düzenledi. Neden bu anlık değişimi yaptı?[104] Essena, çevrimiçi yaşamının boş, sahte ve bencil olduğunu fark etmişti.

"Aşırı cinselleştirmeler, mükemmel yemek fotoğrafları, mükemmel seyahat vlogları. Nasıl ünlü olduğumun ders ki-

[104] Bazı eleştirmenler bunun dikkat çekmek için farklı bir tanıtım hilesi olduğunu söylüyor. Bu projede, onun ifadelerine güveniyorum.

tabı bu"[105] diye itirafta bulundu. Ama hepsi, pişman olduğu bir sarmalın parçasıydı. "Herkesin hayatı farklı şekilde ilerliyor. Ben de ulaşılması kolay olan sosyal karşılaştırmalarla büyüdüm. Bu beni tüketti... 12-16 yaşlarımı başka biri olmayı dileyerek geçirdim. Daha sonra, 16-19 yaşlarımı sürekli olarak kendimi şekillendirerek, 'hayatımın en iyi kısımlarını' düzenleyerek ve kendimi tanıtmak için harcadım. Bu da sayılara ve nasıl göründüğüme dayalı devasa bir kariyere dönüştü."[106]

Bugün Essena, "Artık kendi hayatımı, başka birinin düzenlenmiş önemli anlarıyla karşılaştırmak istemiyorum. Bir ekrana baktığım tüm saatleri gerçek hayattaki hedeflerime, kişisel ilişkilerime ve arzularıma ayırmak istiyorum. Bu ünlü kültürü ve takıntısını aştım. Aptalca ve çoğunlukla içeride yalnızlık ve sahtelikle dolu."[107]

En trajik olanı, Essena vücudunu akılsızca halkın beğenisine sunduğunu, güzel ve çekici olduğunu duymak için selfieler yayınladığını itiraf etti. "Ekranın egemen olduğu bu çağda doğduğumuz için, bize en fazla sosyal onayı [sosyal medyada beğeniler, görüntüler ve takipçiler] elde etmek için kendimizi şekillendirmemiz öğretildi" dedi. "Kendimi artık bu heykel stüdyosundan çıkardım. Nasıl yaşamam, konuşmam ve yaratmam gerektiği konusunda başkalarına bakmak istemiyorum."[108]

---

[105] Megan McCluskey, "Instagram Star Essena O'Neill Breaks Her Silence on Quitting Social Media," Time dergisi (5 Ocak, 2016).

[106] Essena O'Neill, "Dear 12 Year Old Self (re-upload)," YouTube, youtube.com (8 Kasım, 2015).

[107] A.g.e.

[108] Essena O'Neill, "Social Media Addiction and Celebrity Culture," letsbegamechangers .com

Sonunda, “Koşullu öz sevginin ve sürekli kendinden nefret etmenin yaşayan bir paradoksuydum. Basitçe, öz değerim sosyal onaya dayanıyordu.” “Facebook ünlüsü” veya “Instagram ünlüsü” olarak yüreğini tatmin edebileceğini sanıyordu ama ünü büyüdükçe hayatı ona giderek daha sığ ve yapmacık geliyordu. Popülaritesi –kendi sözleriyle – daha boş, yalnız, nefret dolu, kıskanç ve güvensiz hâle gelen bir döngüye hapsolmuş hissiyatına neden oldu.[109] Ve hiçbir şey insanları öz güvensizlik kadar sağlıksız sosyal medya kalıplarına hapsedemez.[110]

O bu durumdaki tek kişi değil. Instagram’da ün kazanmayı hedefleyen, yirmili yaşlardaki bir kadın olan Jasmine’le tanışın. O hâlâ bu ortamın içinde olduğu ve itiraf edemeyecek kadar utandığı için ancak bu takma adla konuştu. Tasarladığı kimlik pahalıydı ve kendini kredi kartı borcunda boğulurken buldu. “İmajımı korumak için birçok şey satın alıyorum” dedi. “Dışarıda yemek, yeni bikiniler (aynısını asla iki kez fotoğraflamadım), neredeyse haftada bir güzel baskılı elbiseler, haftada bir taze çiçekler vb... Hayatımı belli bir şekle sokmak için para harcıyorum ve bu şekilde görünmek beni heyecanlandırıyor ama kredi kartlarım bu hevesimi paylaşmıyor.” 3,400 dolarlık kredi kartı borcu artıyordu.

(30 Ekim, 2015). Essena O’Neill’dan bu ve sonraki alıntılar, bu yazı yazılırken, kendi web sitesi olan letsbegamechangers.com üzerindeki materyallerde yer almaktaydı. Yayınlanmadan önce bu site kaldırıldı. İlgilenen okuyucular, web.archive.org üzerinden letsbegamechangers.com adresini arayarak alıntıları bulabilirler.

[109] Essena O’Neill, “Liked,” letsbegamechangers.com (tarih yok).

[110] “Görüştüğüm güvensizlik çeken, sosyal konumlarıyla ilgili endişeleri olan, başkaları tarafından nasıl görüldüğünden endişe duyan öğrenciler, sosyal medyada boğulan öğrencilerdir.” Donna Freitas, *The Happiness Effect: How Social Media Is Driving a Generation to Appear Perfect at Any Cost* (New York: Oxford University Press, 2017), 20.

Ödeyemiyordu ve bu kompulsif satın almayı durduramadı. "Bunu yazarken eve dönerken aldığım, elli kez fotoğrafladığım, paylaştığım ve şu ana kadar 231 beğeni aldığım sushileri yiyorum. Gelecek hafta sonu eve gittiğimde bunu aileme anlatmayı planlıyorum, böylece bana bağırıp beni durmaya zorlayabilirler çünkü kesinlikle çıldıracaklarını biliyorum. Yaptığım şeyin ne kadar aptalca olduğunu biliyorum ama birinin bana söylemesine ihtiyacım var, sanırım."[111]

Essena ve Jasmine, her gün karşılaştığımız akıllı telefonun ayartılarının en uç örnekleridir. Yarım milyon takipçimiz olmasa da veya artan kredi kartı borcumuz olmasa da, imaj yönetimimize aynı derecede takıntılı olabiliriz ve çok derine inene kadar neredeyse hiç fark etmediğimiz davranışlarda bulunabiliriz.

ÜNLÜYE KARŞI KAHRAMAN

Essena, Jasmine ve diğer tüm Instagram veya YouTube ünlüleri, tarihçi Daniel Boorstin'in bizi elli altı yıl önce uyardığı şeyin modern bir simgesidir. Filmlerde ve basılı materyallerde (ve şimdi çevrimiçi) insanların görüntülerini toplu olarak üretme ve düzenleme kapasitesini artıran "Grafik Devrimi"-nin gelmesinden sonra, *kahramanlarımızın* yerini *ünlülerin* alacağını öngördü.[112] Haklıydı.

---

[111] Jasmine, "The Financial Confessions: 'My "Perfect" Life on Social Media I s Putting Me in Debt,' " The Financial Diet, thefinancialdiet.com (12 Nisan, 2015). Ancak mesele şudur: Çevrimiçi şöhreti artırmak sorunu hafifletmeyebilir ve maddi durumu daha da zorlaştırabilir. Bir yazarın deyişiyle, "Birçok ünlü sosyal medya yıldızı 'gerçek' işlere sahip olamayacak kadar göz önündedir ancak parasızlıktan ötürü bir iş sahibi olmamaları da mümkün değildir." Gaby Dunn, "Get Rich or Die Vlogging: The Sad Economics of Internet Fame," Fusion, fusion.net (14 Aralık, 2015).

[112] Daniel J. Boorstin, *The Image: A Guide to Pseudo-Events in America* (1961; repr., New York: Vintage, 1992), 45–76.

Kahramanlar, kahramanlıklarıyla tanınan ve ölümlerinden çok sonra kutlanan karakter sahibi erkekler ve kadınlardır. Zaman (imaj değil) kahramanları yaratır. Kahramanlık şu anda çoğunlukla kaybolmuştur ve kahramanlarımız, en azından (Amerikalılar için) başkanlarımız söz konusu olduğunda, para birimimizde neredeyse cansız görünüyorlar ve kasıtlı olarak cazibeleri yok ediliyor. Her kültürün kendi kahramanları vardır çünkü insanlığın potansiyel olarak mükemmel olduğunu bilmek istiyoruz. Böylece bastığımız kahramanlarımızı faturalarımızda, madeni paralarımızda ve pullarımızda ölümsüzleştiriyoruz.

Ama tam Grafik Devrimi gelir gelmez, yeni kahramanları bekleme sabrımızı yitirdik, bu yüzden de yeni ikonlar ürettik. Medyadaki görüntülerin egemenliği (ve şimdi dijital görüntülerin aşırı bolluğu), ünlü dalgalarının yaratılabileceği, reddedilebileceği ve değiştirilebileceği anlamına geliyordu. "İnsanın büyüklüğüne dair abartılı beklentilerimizi karşılamak için bilerek uydurulmuş" ünlülere döndük. Boorstin, kahramanın aksine, ünlünün yalnızca görsel etkileyiciliği, cazibeli görüntüsü nedeniyle haber değeri taşıdığını yazar. Aslında, "birisi haberlere girip orada kalabilmeyi başardığı sürece ünlü olabilir." Her şey zamanla ilgili ve bu en büyük tezat. "Kahramanı yaratan ve kuran zaman geçişi, ünlüyü yok eder. Biri tekrarla yapılır, diğeri yapılmaz."[113]

WARHOL'UN İMAJ FABRİKASI

Belki de hiçbir sanatçı, bu imaj odaklı fenomeni, hayatını pop sanatta güçlü imajları çoğaltmaya adayan Andy Warhol'dan (1928-1987) daha fazla kullanmamıştır. Warhol,

---

[113] A.g.e.

Grafik Devrimi'nin bir ürünü ve ustalarından biriydi. Akıllı telefon teknolojik olarak uygun (veya sosyal olarak normal) hâle gelmeden çok önce, kendisi ve dünya arasında bir tür köprü olarak halka açık yerlerde ses kayıt cihazı ve Polaroid kamera taşırdı. Polaroid'i kendine çevirdiğinde, selfieyi esasen icat etti.

Olivia Laing, "Warhol'un çalışmalarını canlandıran güncel bir şey varsa, bu cinsel arzu, yani genel olarak anladığımız şekliyle eros değil, daha çok dikkat çekme arzusudur. Bu, modern çağın itici gücüdür" diye yazar. "Warhol'un baktığı ve resimlerde, heykellerde, filmlerde ve fotoğraflarda yeniden ürettiği şey, ünlüler, çorba kutuları veya felaketlerin fotoğrafları, arabaların altında ezilen ve fırlatılan insanların fotoğrafları dahil, herkesin baktığı şeydi." Göz alıcı görüntüleri yeniden üreterek, insanların dikkatini çekiyordu ve bu onu zamanının nihai imaj üreten ortamına, yani televizyona çekti. Warhol, televizyona girip kendini herkesin oturma odasında kopyalayıp çoğaltabilirse, onay göreceğine inanıyordu. Laing, keskin bir iç görüyle, "Sınırsız dikkat, sınırsız saygı. Bu kendini kopyalayıp çoğaltmanın hayalidir" der.[114] Ama bu, ünlü kültürünün bir yalanıdır Benliğin (kendiliğin) kopyalanıp çoğaltılmış imajları asla vaat ettikleri yakınlığı sağlamaz.[115]

Warhol'un bu imaj kopyalama ve çoğaltması, hepimizin telefonlarımız aracılığıyla selfielerle ve çevrimiçi her konuştuğumuzda yeniden ortaya çıkan küçük profil simgeleriyle, dijital olarak kendi imajlarımızı kolayca çoğaltabileceğimiz

---

114 Olivia Laing, T*he Lonely City: Adventures in the Art of Being Alone* (New York: Picador, 2016), 245.

115 Bkz. Tony Reinke, "Selfies and Polaroids of Intimacy: Andy Warhol and My Smartphone," Desiring God, desiringGod.org (7 Nisan, 2016).

bir anın habercisiydi; bu, bir göz kırpması kadar kısa bir süre bile olsa, her birimizin dikkat çekmesini ve şöhreti tatmasını mümkün kıldı.

Ve yine de Laing, tüm bu tekrarlama ve şöhret girişimleri gerçekten "yakınlığın vekili ve bağımlılık yapıcı tamamlayıcısı" hâline geliyor diye yazar.[116] Telefonlarımız aracılığıyla dijital dünya, kendimizi çoğaltma araçlarını ve başkalarından sonsuz ilgi ve sonsuz saygı görmemizi ve bu şekilde bir tür çevrimiçi şöhret kazanma umudunu sağlıyor. Ancak çevrimiçi ilgi, gerçek yakınlığın yetersiz bir ikamesi olduğunu kanıtlıyor ve düzenlenmiş bir çevrimiçi imaja bağımlılık, gerçek yakınlığı imkânsız kılıyor.

ÇEVRİMİÇİ ARKADAŞLARIN RAHATLIĞI

Birçok Hristiyan bu gösterişlerden kaçınır ve yüz yüze tanıdıkları insanlarla ilişkiler kurmak için sosyal medyayı ve telefonlarını kullanma konusunda yetenekli olduklarını gösterirler. Onlar için pazar günleri bire bir bağlantı kurmak için hoş bir zamandır. Ancak bazılarımız, düzenli olarak yüz yüze görüşmediğimiz insanlarla bağlantı kurmak için telefonlarımızı daha sık kullanırız. Pazar günü ortaya çıkıp, yabancılar arasında kendimizi yabancı hissedebiliriz. Başkalarıyla çevrimiçi iletişim kurmanın neden çok doğal geldiğini, ancak bazen pazar sabahları kilisede başkalarıyla iletişim kurmanın neden garip geldiğini hiç merak ettiniz mi? Burada birçok faktör iş başındadır.

İlk olarak, çevrimiçi dünyada (eğer istersek) fiziksel sınırlamalarımızdan kurtulabiliriz. Kendimizi gerçekte olduğumuzdan daha yaşlı veya daha genç sunabiliriz. Doğru fiziğe

[116] Laing, The Lonely City, 243–44.

sahipsek, dikkat çekmenin ve çevrimiçi ürün satmanın bir yolu olarak vücudumuzdan para kazanabiliriz. Değilsek, fazla kiloluysak veya çirkinsek, vücudumuz dijital gözlerden korunabilir. Fiziksel engelliysek, tekerlekli sandalyelerimizi tamamen dijital arkadaşlarımızdan gizleyebiliriz. Doğduğumuz veya şu anda sahip olduğumuz fiziksel kusurlar, sınırlamalar ve başarısızlıkların tümü çevrimiçi ortamda çözülebilir ve parlatılabilir. Olumsuz özelliklerimizi çevrimiçi ortamda gizlemek çok doğal ve kolaydır ancak bu, sağlıklı yerel kiliselerde ve dürüst dostluklarda çevrimdışı olarak dayanılmaz derecede zor ve doğallıktan uzaktır. Gerçek yüz yüze ilişkilerde kişinin kendisini düzenlemesi daha az mümkündür. Gerçek hayattaki siz için Valencia filtresi yoktur. Bu çevrimiçi eğilimleri dürüstçe kabul etmezsek, yerel kilisedeki garip hissin bizi yeniden şekillendirmek için değerli bir araçtan ziyade, direnilmesi gereken tuhaf bir duygu olduğunu düşünmeye devam ederiz.

İkincisi, çevrimiçi dünyada kendimizi bizim gibi düşünmeyen insanlardan ayırabilir ve bizim gibi düşünen insanlara yönelebiliriz. İnternette yazmayı sevmemin bir nedeni de bu. Çevrimiçi sosyal ağların anlık dijital dünyasında okumak ve yazmak, derin Hristiyan paydaşlık için bir araçtır. Yüreklerimize çok yakın olan şeyleri ve temel korkularımızı ve inançlarımızı açığa vurabiliriz ve en yakın dostluklarımızdan bazıları dünyanın her yerinden insanlarla telefonlarımızda kurulabilir ve sürdürülebilir. Ancak son bölümde belirtildiği gibi, yalnızca çevrimiçi dostluğun ciddi bir dezavantajı olabilir.

Bu konudaki araştırmam, beni kuzey İngiltere'ye, Kutsal Kitap teolojisi ve gelişen teknolojilerle olan ilişkimiz de dahil olmak üzere çağdaş etik konular alanlarında çalışan

otuz altı yaşındaki bir teolog ve etkili bir yazar olan Alastair Roberts'a getirdi. Roberts ayrıca, çevrimiçi topluluklarımızı tehdit eden zehirli bir tehlike konusunda akıllıca uyarılarda bulunan uzun süreli bir blog yazarıdır:

> İnternet, son derece özel ortak noktalara sahip olduğumuz insanlarla bağlantılar kurmamızı sağlayarak son derece teşvik edici, zenginleştirici ve derinleştirici etkileşimleri mümkün kılabilir. Çevrimiçi etkileşimlerim olmasaydı ve bunlar yıllar içerisinde benim çevremle her zaman ilişkili olmayan bir bakış açısı geliştirmeme yardım etmemiş olsaydı, bugün olduğum kişi olmazdım.
>
> Bunu dedikten sonra, kuşkusuz bunlardan muazzam bir miktar kazanmış olsam da, bunların farklı olduğum Hristiyan komşularla gerçek ilişkilerin meydan okumasından bir geri çekilme olduğu gördüm. Doğal olarak aşırı içe kapanık, köşeye çekilmeye meyilli olabildiğim gerçeği de bunu arttırdı. Herkesin büyük ölçüde sizinle aynı fikirde olduğu ve size değer verdiği bir yer olduğunu bildiğinizde, çok değer verilmediğiniz, anlaşılmadığınız veya takdir edilmediğiniz bir kiliseye gitmek konusunda isteksizlik geliştirebilirsiniz. Romantik ideallerin özelliği olabilen narsisizm –bizi gerçek partnerlerimizden kaçıran ve duygusal olarak rahatlatıcı düşlere sürükleyebilen romantik idealler– aynı zamanda somut ilişkilerimizi, idealleştirilmiş toplumlarla değiştirmemize neden olabilir. Böylece gerçek toplulukların dönüştürülmesi, başkalarına

> uyum sağlama ve onlara karşı savunmasız olma gibi zorluklardan vazgeçebiliriz.[117]

Aynı bizim gibi düşünen arkadaşlardan oluşan dijital köylere kolayca yerleşip, bize benzemeyen insanlardan kaçıyoruz. "Telefonlarımız bizi çeşitlilikten koruyor", diye uyarıyor Roberts. Her ne kadar "kuşak farklılıkları insan ırkı için temel farklılıklar olsa da... yeni medya, büyüklerimizin görünmez kılınmasını sağlayan birçok yoldan biridir."[118] Ve sadece yaşlılarımız değil, aynı zamanda yoksullar, zihinsel engelliler, çocuklar, daha az eğitimliler, daha az okuryazar olanlar, daha az kozmopolit ve Batılı olmayanlar da öyle. Gerçekte, çevrimiçi topluluklarımız "insan ırkının çoğunluğunu görünmez kılıyor."[119]

Hatta, benzer düşünen arkadaşlardan oluşan çevrimiçi topluluklarımız, genellikle "olumlama ve onayın yalnızca mevcut önyargıları pekiştirdiği" bir "olumlu geri bildirim döngüsü"yle özdeşleşir. "Bu tür bağlamlarda, topluluklar uzak adalar, kabul görmüş fikirlerin yankı odaları olurlar ve karşıt seslere kapalı hâle gelirler. Bu da onların bir "homeostatik farklılık boğuculuğu" doğurdukları anlamına gelir.[120] Anlaşmazlıkların faydalarını kabul etmeyen ve gerilimler ve farklılıklarla başa çıkamayan topluluklar, homojen ve sağlıksız olma eğilimindedir çünkü "abartılı kör noktalara ve ele alınmamış zayıflıklara sahip olma eğilimindedirler."[121]

---

[117] Alastair Roberts, yazarla e-posta görüşmesi (23 Ocak, 2016).

[118] Alastair Roberts (@zugzwanged), Twitter, twitter.com (18 Ocak, 2016).

[119] Roberts, yazarla e-posta görüşmesi (23 Ocak, 2016).

[120] Alastair Roberts, "Twitter Is Like Elizabeth Bennet's Meryton," Mere Orthodoxy, mereorthodoxy.com (18 Ağustos, 2015).

[121] Roberts, yazarla e-posta görüşmesi (23 Ocak, 2016).

Ama belki daha da ileriye götürebiliriz. Her oyuncu bireysel performans ve popülerlikle meşgul olduğunda bir takım olarak birlikte büyümenin zor olduğu gibi,[122] çocuklar her an her yerde bulunan telefonları aracılığıyla okulun aşırı onaylı iklimini eve getirdiğinde bir aile olarak büyümek de zor.[123] Sıkıcı ekip toplantıları ve sıkıcı aile zamanları, koşulsuz sevginin olduğu yerlerde kişisel gelişim için gerçek fırsatlardır ve ruha sosyal onayın şu anki bitmek bilmeyen taleplerinden bir soluklanma sağlar.

Belki de bu, dijital çağda kiliseye devam etmenin önemli bir işlevidir. Yerel kiliselerimizde bir beden olarak bir araya gelmek için çevrimiçi dünyalarımızdan çekilmeliyiz. Görülmek, garip hissetmek ve belki de biraz duyulmamış ve takdir edilmemiş hissetmek için toplanırız. Hepsi maksatlıdır. Bir araya gelmekten vazgeçmememize ilişkin Kutsal Kitap emrine[124] itaat ederek, her birimiz Mesih'in canlı bedeninin geri kalanıyla birlik içinde amaç, yaşam ve değer bulmak için küçük bir parça, tek bir üye, bir bedenin parçası olarak geliriz.

Bu gariplik hissi, çevrimiçi arkadaşlıklarımızın güvenliğini bu şekilde terk etmek ve yerel kiliselerimizde tanımadığımız veya anlamadığımız insanlarla bu şekilde kaynaşmak, ruhlarımız için inanılmaz derecede değerlidir. Kilise, başkalarıyla gerçek olarak karşılaşma ve diğer günahkârlar ara-

---

[122] NFL baş antrenörü Sean Payton, en büyük antrenörlük zorlukları sorulduğunda, sosyal medya ve fantezi futbola değindi; biri bireysel oyuncu performanslarını izole eder ve diğeri de aşırı ve düşük performans gösteren oyuncular için bitmeyen bir heyecan yaratır. Takım toplantılarında oyuncular telefonlarına geri dönmek için can atıyorlar. Bkz. "Sean Payton: That's the Biggest Challenge as a Coach in Today's Game...," Coaching Search, coachingsearch.com (21 Şubat, 2016).

[123] Bkz. Suzanne Franks, "Life Before and After Facebook," The Guardian (3 Ocak, 2015).

[124] İbr. 10:24–25.

sında gerçek anlamda kendini açığa çıkarma yeridir. Sağlıklı yerel kilisede reddedilmekten korkmam. Sağlıklı yerel kilisede, kışkırtılmayı, hayal kırıklığını ve "benim" krallığıma değil, Tanrı'nın krallığına uyan insanlarla birlikte olmanın rahatsızlığını gerekli kılan ruhsal bir derinliğin peşinden gidebilirim. Bizim için zorluk, "yerini sanal hiçbir şeyin alamayacağı, en kültür karşıtı uygulama olan toplu ibadeti el üstünde tutmaktır."[125]

ONAYA KARŞI GÖRKEM

Bu tartışma onay sorusunu gündeme getiriyor. Çevrimiçi ünlü kültürü görkem, övgü ve onay tarafından yönlendirilir ancak Kutsal Kitap da öyle. Tanrı'nın hikâyesi huşu, hayranlık ve harikayla doludur. Varoluşun gerilimi, görkemin güçlerine ve baskılarına bağlıdır. Onaylanma sevinci ve onaylanmama depresyonu arasında rekabet eden bir zevk ve hoşnutsuzluk hikâyesinde yaşıyoruz. Peki Hristiyanlar olarak dijital çağdaki bu gerilimleri nasıl anlamlandırırız?

Mesih, Yuhanna 12:27-43'te anlatılan hikâyede insanın görkemiyle Tanrı'nın görkemi arasında ayrım yapmamıza yardım eder. Bu bir spoiler uyarı anıydı: Bir Yahudi bayramı şehre büyük kalabalıklar çektikten sonra, İsa bir eşek üzerindeki bir Kral olarak Yeruşalim'e girmişti. Herkesi susturmak ve çağırmak için Tanrı göklerden konuştu. Sonra İsa, ortaya çıkmak üzere olan tarihin en önemli anlarından birini önceden bildirmek için ayağa kalktı: O ölümde bir çarmıhta yükseltilecek ve daha sonra dirilişte yükseltilecekti. Sonraki hafta sonunda, Yaratıcı'nın evren için tüm zaman çi-

[125] Oliver O'Donovan, yazarla e-posta görüşmesi (10 Şubat, 2016).

zelgesi kozmik bir dönüş yapacaktı.[126] İsa'yı anlayan ve O'na iman edenler, ışıkta yürüyeceklerdi. İnkâr edenler karanlıkta yaşamaya devam edeceklerdi. Ve karanlık hâkim olacaktı.

Mesih, Tanrı'nın görkeminin açığa çıkmasıydı ve görünmez Tanrı'nın görünümüydü ancak dini liderlerin çoğu, O'nun kim olduğunu göremedi. Bunu gören birkaç kişiyse zayıf bir imanla sarmalanmıştı. Mesih ne kadar çok çok mucize gerçekleştirmiş olursa olsun (ölüleri bile diriltse), liderlerin çoğu Mesih'i açıkça kutlamayı açıkça reddetti. Neden? Kozmik tarihte doruk noktası olan bu anın eşiğinde ağızları ne susturabilir ki?

Yuhanna bize şöyle anlatıyor: "Bununla birlikte, önderlerin bile birçoğu İsa'ya iman etti. Ama Ferisiler yüzünden, havra dışı edilmemek için iman ettiklerini açıkça söylemediler. Çünkü insandan gelen övgüyü, Tanrı'dan gelen övgüden daha çok seviyorlardı" (Yu. 12: 42-43).

Mesih'i kutlamak onlar için neden bu kadar zordu? Basit: Halkın onayı bunu yasakladı. Mesih'i takip ederseniz, dünya sizi takip etmeyi bırakacaktır. Dışlanacaksınız. Aşağılanacaksınız. Tanrınız insan övgüsü ve görkemiyse, Mesih'in görkemini kutlamayacaksınız. Ya da Mesih'e gelir ve O'nun görkemini diğer tüm görkemlerin üzerinde tutarsanız, insan onayının vızıltısını kaybetmeye zorlanacaksınız. Hristiyanlar bugün hâlâ dijital dünyada gerçek hayattaki görkem savaşları ve gerçek hayattaki gerilimlerle karşı karşıyadır. Peki neden daha çok korkuyoruz? Tanrı'nın onaylamamasından mı, yoksa çevrimiçi takipçilerimizin ortadan kaybolmasından mı?

---

[126] İbr. 1:2; 9:26.

GERÇEK ONAY

Çevrimiçi olarak aradığımız onay ve olumlama saçmadır çünkü onayın Tanrı'nın ekonomisinde nasıl çalıştığını yanlış ifade eder.

İlk olarak, insan onayı için duyulan istek, nihayetinde imanı anlamsız kılar.[127] Neden? John Piper, imanın Mesih'le tatmin olma eylemi olduğunu söyler "ve tatmini benliği ve insanların onayını kaşıyarak bulmaya kararlıysanız, İsa'ya yüz çevirirsiniz çünkü iki efendiye hizmet edemezsiniz." Başka bir deyişle, "İsa'yla olan Tanrı tarafından seçilmiş sağlam bir ilişkide, insanın onaylamaması size zarar veremez ve insanın onayı sizi tatmin edemez. Bu nedenle, birinden korkup diğerini istemek, tamamen aptallıktır."[128] İmansızlıktır.

İkincisi, yaşamlarımız için gerçekliğin testi, insanın alkışlarıyla değil, Tanrı'nın onayıyla belirlenir.[129] Kendi kendimizi tavsiye edemeyiz Tanrı bizi tavsiye eder.[130] O bizi arar. Kilise hizmetiyle ilgili olan gerekçelerimiz dahil her gerekçemizi bilir.[131]

Üzücü gerçek şu ki, çoğumuz telefonlarımıza bağımlıyız çünkü anında onay istiyoruz. Çevrimiçi olduğumuzda yüreğimizde hissettiğimiz korku, "son derece seçici öz temsilimizi" yönlendiren dürtüdür.[132] Başkaları tarafından sevilmek ve kabul edilmek istiyoruz, bu yüzden yaralarımızı ve kusurla-

---

[127] Yu. 5:41–45.

[128] John Piper, yazarla Skype görüşmesi, "Gospel Wisdom for Approval Junkies" olarak yayınlandı, Desiring God, desiringGod.org (15 Mart, 2016).

[129] Rom. 2:29.

[130] 2.Ko. 10:18.

[131] 1.Se. 2:3–5.

[132] Roberts, yazar ile e-posta görüşmesi (23 Ocak 2016).

rımızı siliyoruz. Kendimizin bu temizlenmiş temsilini çevrimiçi ortama koyduğumuzda, insan onayını beğeniler ve paylaşımlardan oluşan bir beğeni ve paylaşım endeksiyle tablo hâline getiriyoruz. Bir resim yayınlıyoruz, ardından anında yanıtı izliyoruz. Yeniliyoruz. İstatistiklerin yükselişini ya da durmasını izliyoruz. Arkadaşlardan, aile üyelerinden ve yabancılardan gelen anlık tepkileri ölçüyoruz. Paylaştıklarımız başkalarının anlık onayını aldı mı? Bunu dakikalar içinde öğreniyoruz. Dini onay vaadi ve diğer Hristiyanların onayı bile bizi telefonlarımıza çeken güçlü bir kuvvettir.

ONAY ARAYIŞININ BEDELİ

Bu onay bağımlılığı, İsa'nın bizi itaatimizle insan övgüsü aramamamız konusunda açıkça uyarmasının nedeni olmalıdır. Başkaları tarafından övülmek için işlerimizi çevrimiçi olarak sergilememiz konusunda İsa bizi uyarır: "Doğruluğunuzu insanların gözü önünde gösteriş amacıyla sergilemekten kaçının. Yoksa göklerdeki Babanız'dan ödül alamazsınız" (Mat. 6:1).

Bir örneği düşünün. Yaz tatilinizin birkaç haftasını toprak yollarda seyahat etmek ve gürültülü arazi araçlarıyla Orta Amerika'daki uzak orman köylerine doğru ilerlemek için ayırdığınızı hayal edin. Yirmi yoksul çocuk için bir yetimhane inşa etmeye yardım etmek için ateş, hastalık ve sıcak çarpması riskiyle karşı karşıyasınız. Ayın sonunda geri çekiliyorsunuz, arka planda kendi eserinizle bir selfie çekiyor ve Facebook'ta gururla yayınlıyorsunuz. Puf! Ödül gitti. Bunu düşünün. Bir mütevazı-övünç selfiesiyle takas gerçekleşti. Tanrı'nın sonsuz ödülü, belki seksen beğeni ve on iki övgü yorumuna gitti. (Önemli olan burada bağlam değil; aynı şeyi kafedeki açık Kutsal Kitap fotoğraflarıyla da yapıyoruz.)

İsa'nın sözlerini bu şekilde uygulamam, çok katı ve eylemin ardındaki yürek niyetine odaklanmıyor olabilir mi? Belki de. Ama bunun gibi somut örneklerle kendimizi sorgulamamız gerekmez mi? Bir düzeyde İsa'nın, takipçilerimizin görmesi için iyi işlerimizi çevrimiçi yayınlamanın, alacağımız tek ödül olduğunu söylediği konusunda hemfikir olmalıyız.

Bu korkunç bir takas. Piper bunu, "Harika bir şey kaybedersiniz ve acınacak bir şey kazanırsınız" diye açıklıyor. "Bundan ne kazanırsın? İnsanın övgüsünü kazanırsın. Bunu istiyor musun? Al. Bu bir uyuşturucu gibidir. Sadece bir süre etkili kalır ve sonra tamamen gider. Etki gidince başka bir ilaç gerekir. Ve bu sizi her zaman güvensiz bırakır. Mutlu olmak ya da güvende hissetmek için her zaman başkalarının övgülerine muhtaç kalırsınız. Asla tatmin olmazsınız."[133] Her gün onay uğruna her zamankinden daha aç uyanırız.

Sosyal onayın etkisi, bizi "her beğeni, favori, retweet veya bağlantı tarafından verilen düzenli mikro-onay"la[134] beslenmeye şartlandırdı. Bu yeni fizyolojik şartlanma, hayatımızın her an başkalarının onayına daha bağımlı hâle geldiği anlamına gelir. Sorun, yalnızca bu mikro-onaydan uzaklaşmamız gerektiği değil, aynı zamanda kendimizi bu çevrimiçi açlığa karşı yeniden programlamamız gerektiğidir.

Bu alışkanlıkların toksinlerinden arınmazsak, kendimizi kopyalayıp çoğaltarak, insan onayını tıkınırcasına yiyerek ve her güne bir onay açlığıyla başlayarak yakınlık aramaya devam edeceğiz. O zaman da kendimizi hayatımızın anlamlı

---

133 John Piper, yazarla Skype görüşmesi, "Incentives to Kill My Love of Human Praise" olarak yayınlandı, Desiring God, desiringGod.org (25 Ağustos, 2014).

134 Alastair Roberts, yazarla e-posta görüşmesi (22 Şubat, 2016). İzin alınarak paylaşılmıştır.

olduğuna ikna etmeye devam etmek için, arkadaşlarımızdan gelen yeni onay ilacına ihtiyacımız olacak. Bu bayağı trajik. Bu boşa giden bir ödül. Tanrı'dan beklediğimiz sağlam övgü, şu anda büyük ölçüde görünmeyen eylemlere dayanmaktadır; internette aradığımız geçici övgüyse yansıttığımız şeye dayanmaktadır.[135] Bu tezadı göz ardı edemeyiz.

ONAYINIZI HARCAMAYIN

Akıllı telefonlar, diğer onay arayıcılarıyla sürekli temas yoluyla, ilkel insani onay dürtüsüne, yani görülmek, bilinmek ve sevilmek için kendini kopyalayıp çoğaltma dürtüsüne dokunur. Bu, telefonlarımızı bir kenara koymayı bu kadar zor bulmamızın bir nedenidir. Birbirimizden korkuyoruz ve birbirimizden hayranlık istiyoruz. Bu yüzden sosyal medya platformlarımız aracılığıyla insanların onayını almaya karşı aşırı bir arzu geliştiriyoruz. Bu konuda mücadele edenlerimiz için İsa'nın uyarısı çok açıktır: "[Sosyal ağını] beni sevdiğinden çok seven bana layık değildir" (Mat. 10:37).

İsa böylesine sert bir gerçeği söyleyebilir çünkü ihtiyacımız olan gerçek yürek tatmin edici şefkat, nihayetinde Tanrı'dadır. Bu şefkat, ruhumuzun Tanrı'nın bize olan kabulü ve sevgisiyle ilgili gerçeklerle dolu olan Mezmur 139'daki gibi güzel vaatlerdedir. O'nun gücü hayatlarımızı sarar ve varlığı, çevrimiçi aradığımız her küçük dijital fark edilme ve kabul kazanımına üstün geliyor. Bize hayatımızın, başkalarının kendimizi kopyalayıp çoğaltmamıza karşı gösterdiği dönek onayla devam etmediğini hatırlatır. Hayatlarımız, Tanrı'nın her şey üzerindeki egemenliği tarafından sürdürülür.

---

[135] Rom. 2:28–29.

Kendimizi kopyalayıp çoğaltarak, sürekli olarak toplumsal övgü ve onayın cazibesinin peşine düşemeyiz. Böyle bir arzu bizi ruhsal açıdan öldürecektir ve Pavlus bunun nedenini bize göstermiştir. Tanrı'nın ekonomisinde onay, uğrunda beklememiz gereken bir şeydir. İnsanlar tarafından verilen anlık onayların küçük lokmalarıyla beslenenler, sonsuza kadar açlık çekeceklerdir. Ancak tüm yaşamlarını Tanrı'nın yüceliğine ve onayına hedefleyenler, Mesih'te sonsuz onay bulacaklardır.[136]

Durum bu kadar ciddidir.

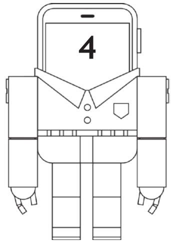
Bir "Instagram ünlüsü" olmak istiyorsanız, şöhreti arzuluyorsanız ve bunu kendinizin reklamını yaparak elde etmek istiyorsanız, sizden durmanızı rica ediyorum. Hissettiğiniz ve sizi çevrimiçi harekete geçiren aciliyet, kopyalanıp çoğaltılmama, görülmeme ve sevilmeme korkunuzdan kaynaklanır. Kalabalığı memnun eden içerikler sunmadığınız sürece, her gün çevrimiçi durumunuz üzerindeki hâkimiyetinizi kaybettiğinizi hissedersiniz. Birkaç onay beğenisi uğruna, bedeninizle veya zekanızla çevrimiçi dünyayı etkilemeye çalışmayı bırakın. Boş övgü yüreğinizi tatmin etmeyecek, sadece insan övgüsüne olan özleminizi artıracaktır.

Daniel Boorstin baştan beri haklıydı: Zamanı hesaba katmalıyız. Yüreğin bu hayatta ünlü olmaya mı, yoksa bir sonraki hayatında kahraman olmaya mı kararlı? Zaman sizin günlük baş belanız mı, öneminizi yok etme tehdidi mi, yoksa arkadaşınız mı? Onayınızı ve şöhretinizi şimdi mi istiyorsunuz, yoksa sonsuz bir taç için bekleyebilir misiniz? Hepimiz bu soruları yanıtlamalıyız ve bunları nasıl yanıtlayacağımız, ruhlarımızın Mesih'te sağlık mı, yoksa spot ışığında hastalık mı bulacağını belirleyecektir.

---

[136] Rom. 2:6–11.

Biz kendini yüceltmenin cazibesine karşı savaşırken, İsa, Pavlus ve Petrus bizden şiddetle şunu istiyor: Onayınızı boşa harcamayın. İnsanların çevrimiçi onayını arzulamayın. Siber dünyada işlerinizle hava atmayın. Eğer bu uyarıları dinlemezsek, sonsuz pişmanlıkla kozmik bir hata yapmış oluruz.

OKURYAZARLIĞIMIZI KAYBEDİYORUZ

Bizim tüm imanımız bir kitap üzerine kuruludur ve bu kitabın içinde altmış altı küçük kitap vardır. Hezekiel'in birbirine girmiş tekerlekleri gibi, ruhsal yaşamımız da birbirine girmiş kitaplarla beslenir. Ve her gün dünyanın her yerinde, yeni Hristiyan kitapları yayınlanıyor. Hristiyanlar için kitaplar çok önemlidir. Basına değer veriyoruz. Yayıncılık Müjde görevinin bir parçasıdır. Müjde nereye yayıldıysa, okuryazarlık da oraya yayılmıştır.[137]

Yine de dijital çağda, kitaplar artık *sıkıcı* etiketini taşımaktadır. Yeni çıkan oyun veya televizyon dizileriyle karşılaştırıldığında, siyah beyaz şekillere (şu anda baktığınız gibi) saatlerce bakmak aptalca bir yatırım gibi görünüyor. Kitapların modası geçmiş, zamana uygun olmayan ve çok

---

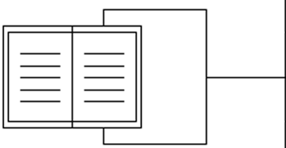
[137] Bu bölümde kitap okumanın Hristiyan yaşamındaki değerini tartışıyorum ama bunu oldukça hızlı yapıyorum. Kitap sevgisiyle ilgili daha fazlasını şu kitabımda bulabilirsiniz: *Lit! A Christian Guide to Reading Books* (Wheaton, IL: Crossway, 2011).

fazla zahmet gerektirdiğini hissettiren bir tür eğlence-kolaylık zamanında yaşıyoruz.

İstatistikler, kitap okumakta zorlanan Hristiyanların, temel neden olarak akıllı telefon alışkanlıklarından kurtulmak için mücadele etmelerini gösteriyor.

OKURYAZARLIĞIMIZI KAYBEDİYOR MUYUZ?

Birinci bölümde bahsettiğim sekiz bin Hristiyan'la olan araştırmamda şunu sordum: Son on iki ay içinde (en az yüz elli sayfalık) kaç tane kurgusal olmayan kitap okudunuz?[138] Beklendiği gibi, Hristiyanlar için sonuçlar ulusal ortalamanın biraz üzerindeydi:

	Erkek	Kadın
0-2 Kitap	41 %	47 %
3-6 Kitap	33 %	34 %
7+ Kitap	26 %	20 %

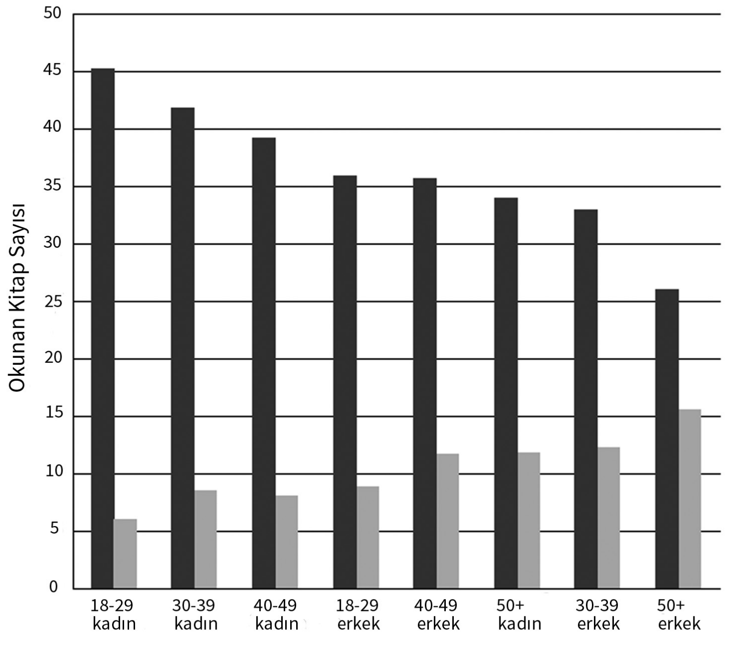
Sonra bunu sordum: Genel olarak, akıllı telefon ve mevcut sosyal medya kullanımınız, daha fazla mı yoksa daha az mı kitap okumanıza neden oluyor, ya da okuduğunuz kitap sayısında gözle görülür herhangi bir fark yaratmıyor mu?

[138] DesiringGod.org okuyucularına yönelik, sosyal medya kanalları aracılığıyla çevrimiçi olarak yürütülen, bilimsel olmayan bir anket (Nisan 2015).

İki ilginç şey keşfettim. İlk olarak, oldukça fazla sayıda akıllı telefon kullanıcısı olan Hristiyan, kurgusal olmayan kitaplara karşı *daha istekli* hâle geliyorlar. Bu durumda, sosyal medya ve çevrimiçi topluluklarımız, ilk elden bildiğim Hristiyan okuryazarlığını, teşvik eden güçlerdir. Artık hayatımda hiç olmadığı kadar daha fazla kitap okuyorum, çünkü sosyal medya beni okumayı ve kitapları paylaşmayı seven seçici okuyucularla buluşturuyor.

İkincisi, daha az cesaret verici bir keşif yaptım. Çok daha yaygın olarak, akıllı telefon kullanıcılarının daha az kitap okuduğunu duydum. Projemin büyük bir kısmı (sekiz bin katılımcıdan yaklaşık üç bini) telefon kullanımlarının, okudukları kitap sayısını olumsuz etkilediğini söyledi. Sayfa 104'deki Şekil 2, akıllı telefon kullanımının daha az kitap okumalarına neden olduğunu söyleyenlerin (siyah) veya daha fazla kitap okumalarına neden olduğunu söyleyenlerin (gri), yaş/cinsiyet demografik özelliklerine göre ayrılmış yüzdeleriyle birlikte anket sonuçlarını özetlemektedir.

Bu iki uç sonuç arasındaki eksik orta kısım, kitap okumalarıyla akıllı telefon kullanımları arasında bir bağlantı hissetmeyenlerden oluşmaktadır (bu hem erkeklerin hem de kadınların yaklaşık yüzde 50'sini oluşturur).

Şekil 2. Hristiyanlar ve kitap okuma

Yine de, üç bin katılımcının telefonları ve sosyal medyaları nedeniyle artık daha az kitap okuduklarını söylemesi (kadınların yüzde 56,8'ini ve erkeklerin yüzde 43,2'sini oluşturuyor), telefonların hayatımıza girmesiyle birlikte, genç Hristiyanların önemli bir yüzdesinin kitap okumasının daha zor hâle geldiğini gösteriyor.

BİTMEYEN KOKTEYL PARTİSİ

Bu bir dikkat meselesidir ve dijital çağda, dikkatimiz paraya değer bir maldır. Bunu çevrimdışı bir durumla açıklayayım. Dünyanın en büyük alışveriş merkezlerinden birine yakın oturuyorum ve bu alışveriş merkezinde dolaşmaktan aldığım zevk, büfe satıcıları olmadan daha iyi olurdu. Çok az insan büfelere göz atmak için alışveriş merkezlerine gider. (Kesinlikle ben değil!) Ve satıcılar bunu biliyor. Satış yapmak için tek umutları dikkatinizi çekmek. Dikkatinizi dağıtmadıkça size hiçbir şey satamazlar ve siz göz teması kurmadıkça dikkatinizi dağıtamazlar. (Bu demek oluyor ki yapılması gereken göz temasından kaçınmaktır). Alışveriş merkezleri telefonlarımız için bir mecazdır: dijital cazibelerin sokak sanatçılığını yapanlar için hareketli ticaret merkezleridir. Kendilerine özgü şekillerde tüm sosyal medyamız, kitap okumak için ihtiyaç duyduğumuz odaklanma pahasına, daha fazla dikkatimizi çekmek için rekabet ediyor. *New York Times* köşe yazarı David Brooks bunun nedeninin, metinlerin, snaplerin ve tweetlerin birden fazla sohbetten oluşan sonsuz bir kokteyl partisinin parçası olması olduğunu söylüyor. Ve hiçbir partinin ortasında kitap okumayı denediniz mi? Peki ya hiç bitmeyen bir partide?

Brooks şöyle yazmıştır: "Tek başına okumanın veya düşünmenin yavaşlığı, her bir veriyle o kadar ilgilenmediğiniz anlamına gelir. Farklı verilerin nasıl bir araya geldiğiyle daha çok ilgilenirsiniz. *Bunun şununla* nasıl bir ilgisi var? Anlatının şekli, sentezleme teorisi veya genel bağlamla ilgilenirsiniz. Karışık duygular, ironiler ve paradokslar üreterek bir şeyin diğerine nasıl katlandığını görmek için zamanınız var. Başka birinin karmaşık ortamında kendinizi kaybetmek için zamanınız var." Brooks bu disiplini "kristal zekâ" ola-

rak adlandırıyor: "deneyimi, bilgiyi ve bellekte depolanmış yaşam boyu öğrenilen eğitim ürünlerini kullanma yeteneği. Bu, daha önce çalıştığınız şeyler hakkında benzetmeler ve karşılaştırmalar yapabilme yeteneğidir. Kristal zekâ yıllar içinde birikir ve sonunda anlayış ve bilgeliğe yol açar."[139]

Böyle bir beceri, sürekli doğrusal dikkatimizi harekete geçirebilmemiz ve zihnimizi meşgul edebilmemiz için dijital kokteyl partisinden ayrılmayı gerektirir. Çevrimiçi dünyanın parçalı doğası, tasarım gereği olarak, bu tür bir konsantrasyonun sürdürülmesini zorlaştırır.

Böylesi bir tehlikenin yanında, kuruluşlar "ikna edici teknolojik bilgisayarlar" için bir takma ad olan "kaptoloji" üzerine çalışıyor, büyüyen bir teknolojik uzmanlık alanıyla dikkati yakalama sanatını daha da geliştiriyorlar. Kaptologlar, dikkat çekmek ve davranış kalıplarını ayarlamak üzere akıllı telefonları kullanmanın yollarını araştırıyorlar.

Bu hilelerden biri şöyle işler: Çevrimiçi ne kadar çok *beğeni* ve tıklamada bulunursam, web algoritmaları bana önceki etkileşimlerime göre daha çok uyarlanmış görüntüler, fikirler ve ürünler sunar. İnternette rastgele denk geldiğim bir dizi şey üzerinde ilerliyormuşum gibi görünse de, bugün bana gösterilenler, dün dijital beslenme programımda geriye bıraktığım ekmek kırıntısı izine giderek daha fazla uyum sağlamaktadır. Bu yüzden bugün gördüklerim, geçmişte *beğendiğim* şeylere göre uyarlanmaktadır. Ve bunlar bana özel oluşturulmuş bir içerik girdabı olarak, sayfaları kaydırırken ekranımı doldurur ve hepsi beni akıllı telefonuma bağlı tutmak amacıyla yüreğimin iştah tarzlarını besler.

---

[139] David Brooks, "Building Attention Span," *The New York Times* (10 Temmuz, 2015), vurgular bana aittir.

Kıdemli bir yazar olan ve Virginia Üniversitesi İleri Kültür Araştırmaları Enstitüsü'nde bulunan Matthew Crawford şöyle yazmıştır: "Gıda mühendislerinin şeker, yağ ve tuz düzeylerini değiştirerek 'aşırı lezzetli' gıdalar yaratma konusunda uzman hâle gelmesi gibi, medya da aynı şekilde, beynimizin karşı konulmaz bulduğu uyaranları paketlemede bir usta hâline geldi. Dikkati dağılabilirlik, obezitenin zihinsel eş değeri olarak kabul edilebilir." Aklımızı odaklama becerimiz olmazsa, dikkatimiz başkaları tarafından yönlendirilir ve "her yerde hazır bulunan şekerleme satıcıları", yani telefonlarımızdaki çekici dikkat dağıtıcılar tarafından kolayca yakalanırız. Crawford, "Mühendisliği iyi yapılmış bu kültürel şekerlemelere direnmek için ne tür bir aykırı değer, ne tür bir öz denetim sahibi olmanız gerekir?" diye sorar.[140] Bunlara direnmek zordur (sonradan da göreceğiz).

KÂĞIT MI, PİKSELLER Mİ?

Ancak bu bölüm kitap okumakla ilgili ve bu yüzden büyük bir tartışmaya girmemiz gerekiyor. Okumak için hangisi daha iyi: kâğıt mı, piksel mi?

Bu soruyu yanıtlamak için iki psikolog, yaklaşık bin kelimelik kısa bir makale kullanarak, dijital ve basılı kavrama düzeyini karşılaştırdı. Katılımcılar iki gruba ayrıldı. Bir grup makaleyi ekranda, diğer grupsa kâğıttan okudu. Metni okumak için aynı miktarda zaman ayırmaları istendi. Ardından bu deney yeni gruplarla ikinci kez yapıldı ancak bir önemli farkla: Okumaları için verilen zaman dilimi kaldırıldı ve okuyucuların kendi hızlarını belirlemeleri istendi.

[140] Matthew Crawford, The World beyond Your Head: On Becoming an Individual in an Age of Distraction (New York: Farrar, Straus and Giroux, 2015), 16–17.

Son olarak, tüm gruplar akıllarında kalanlar için test edildi. İlk deneydeki katılımcılara ister ekranda ister kâğıtta olsun, aynı okuma süresi verildi ve testte neredeyse aynı puanları aldılar. Ancak ikinci deneyde, basılı yazıyı okuyan okuyucular, dijital okuyucuları fark edilecek şekilde geride bıraktı. Neden? Nedeni basitti: Dijital okuyucular doğal olarak çok hızlı okuyordu.

Deneydeki çıkarım basit ama yine de derindi: Zayıf dijital okuma, kullanılan aracın bir sonucu değildi, "daha çok öz bilgi ve öz denetim başarısızlığının bir sonucuydu: Dijital kavramanın kitap okumak kadar zaman alabileceğinin farkında değiliz."[141] Telefonlarımızdaki dijital metinleri hızlı bir şekilde gözden geçirmeye koşullandık. Elimizde basılı bir kitap olmasıylaysa, doğal olarak daha yavaş, akılda kalması için gerçekçi bir hızda okuruz. Basitçe söylemek gerekirse, "Bir bilgiyi içselleştirmek istiyorsanız, üzerinde oyalanmanız gerekir."[142] Ancak biz dijital metinler üzerinde oyalanmamak üzere eğitilmiş durumdayız.

Ahlakbilimci Oliver O'Donovan, dijital çağın bizi hızlandırdığını ve konsantrasyonumuzu milyonlarca küçük parçaya böldüğünü ve şimdi de okuryazarlığın önündeki en büyük zorluğun kısa bir dikkat süresi olduğunu söylüyor: "Bu küçük sürpriz patlamaları serisidir. Bilgi aslında bize asla bu biçimde verilmez. Süleyman'ın Özdeyişleri'nin başındaki Bilgelik üzerine yazılmış muhteşem yazıların bize söylediği

---

[141] Maria Konnikova, "Being a Better Online Reader," The New Yorker (16 Temmuz, 2014), Rakefet Ackerman ve Morris Goldsmith'in, "Metacognitive Regulation of Text Learning: On Screen versus on Paper" özeti, *Journal of Experimental Psychology: Applied* (17 Mart, 2011), 18–32.

[142] Clive Thompson, *Smarter Than You Think: How Technology Is Changing Our Minds for the Better* (New York: Penguin, 2013), 135.

gibi, bilgi aranmalı ve takip edilmelidir."[143] Ve kendi sosyal medya alışkanlıklarımızı, Süleyman'ın Özdeyişleri'nin ilk üç bölümünde bahsedilen disiplinli bilgelik arama alışkanlıklarıyla karşılaştırmak her zaman akıllıca olur. Dijital şekerlemelere karşı olan öz denetim eksikliğimiz, devamlı doğrusal konsantrasyonumuzu kötü beslemektedir.

Derin okuma her zamankinden daha zordur. Bugün, belirli bir günde hayatımıza giren yazılı kelimelerin miktarı göz önüne alındığında, artık basitçe dikkatsizleştik. Yazar Nicholas Carr, "Bir zamanlar kelimeler denizinde bir dalgıçtım" diye yakınıyor. "Şimdi sadece deniz motorundaki bir adam gibi yüzeyde kayıyorum."[144] Daha kolay sularda dijital olarak deniz motoru gibi yüzeyde sekme arzusundan dolayı, ciddi bir kitap okuma işine zar zor dalabiliyoruz.

Ancak nedeni ne olursa olsun, bugün karşılaştığımız okuryazarlık sorunu *cehalet* değil, *ilgisizliktir*. Bu, en önemli şeyleri yavaş bir şekilde özümsemek yerine, telefonlarımızdan gelen bilgi seline ayak uydurma girişimi olan dijital bir göz gezdirmeden ibarettir. Okuryazar olup okumaya ilgi duymayanlar, ebedi olanla geçici olanı ayırt etmekte güçlük çekerler. Göz gezdirirler ancak bunu daha dikkatli ve derin düşünerek çalışılması gerekenleri belirlemek için yapmazlar. Okumaya ilgisi olmayan kişi bu ayrımda yolunu bulamadığı için, yazılı metinleri, özellikle de eski metinleri rahat kavrayamaz.

Sonunda kendimizi dijital metinleri daha yavaş ve dikkatli okumak için eğitecek miyiz? Bu cevap bilinmiyor. Bugün dijital metinler söz konusu olduğunda, doğal olmayan bir

---

[143] Oliver O'Donovan, yazarla e-posta görüşmesi (10 Şubat, 2016).

[144] Nicholas Carr, The Shallows: *What the Internet Is Doing to Our Brains* (New York: W. W. Nor- ton, 2011), 7.

şekilde aceleye getirilmiş ve endişeli hızlarda göz gezdirme eğiliminde olduğumuzu biliyoruz. Dijital metin üzerinde oyalanma konusunda pek iyi değiliz.

ANTLAŞMA KONSANTRASYONU

Dijital okuma gereksiz yere aceleye getiriliyor ve bu alışkanlık Kutsal Kitap'ı okuma şeklimize de karışıyor. Hip-hop sanatçısı ve pastör olan Trip Lee, hepimizin deneyimlediğini düşündüğüm bir şeyi bana itiraf etti: "On saniyelik tweetleri okumaya ve internette rastgele makalelere göz atmaya ne kadar çok zaman harcarsam, dikkat sürem o kadar fazla etkileniyor ve uzun süreli Kutsal Kitap okumam için gereken kaslarım da zayıflıyor."[145] Ancak Kutsal Kitap uygulamalarımızı silmeden önce, araştırmaların bize Hristiyan okuyucuların, akıllı telefonlardaki dijital Kutsal Kitap okuma planlarına (günlük bildirilerle) karşı, basılı planlara ve çevrimdışı okumaya göre daha sadık olduğunu söylediğini hatırlamalıyız.[146] Bu nedenle, kullanılan araç (kağıt veya piksel) ve aracı kullananların zayıflıkları (unutkanlık veya acelecilik) ne olursa olsun, dikkatli olmalı ve hızımızı yavaşlatmalıyız. Kutsal Kitap, Tanrı'dan bize verilen bir antlaşma belgesidir. O'nunla sahip olduğumuz harika ilişkiyi açıklar, bize verdiği kanla satın alınan vaatleri öğretir ve O'na olan antlaşma sadakatimizi göstermek için bu dünyada nasıl yaşamamız gerektiğini bize öğretir.

"Tanrı'yla halkı arasındaki ticaret ve paydaşlık, doğası itibarıyla metinsel bir olgudur. Sonsuz belagat sahibi Tanrı,

---

[145] Trip Lee, yazarla Skype görüşmesi (25 Mart, 2015).

[146] John Dyer, "Print Bibles Vs. Digital Bibles: Comparing Engagement, Comprehension, and Behavior," yayınlanmayan taslak (Mart 2016). Yazarın araştırması ayrıca Ackerman ve Goldsmith'in bulgularını da doğrular.

bize bir kurtaran teselli sözü söylemek için eğildi," diye yazıyor teolog Scott Swain. "Kutsal Yazı, Tanrı'nın dünyada kendisini ifade şeklinin en üst noktası olduğundan, Hristiyanlar 'kitabın halkı'dırlar. Rab bu kitap aracılığıyla halkını toplar, besler, savunur ve yönlendirir; ve halkı da bu kitabın sözleri uyarınca toplanır, beslenir, sığınır ve izlerler."[147]

Tanrı yanlış, sahte ve geçici olanı fark etmemiz için ve bunlardan kaçınmamız için bize konsantrasyon gücünü verdi; öyle ki, doğru, kalıcı ve sonsuz olana doğrudan bakabilelim. Dikkatimizin bu derece kolayca dağılması, yaratılmış yaratıklar olmamızın bir parçasıdır; boş ve önemsiz şeyler tarafından kolayca cezbedilmemiz günahkârlığımızın bir parçasıdır.

Tanrı'daki sevincimiz tehlikede. Kibir ve gösterişimizin içerisinde, dijital abur cuburla besleniyoruz. Damaklarımız yeniden programlanıyor ve duygularımız köreliyor. "Elbette, alışveriş bağımlısı olan, oyun oynayan veya Facebook kullanıcısı olan kişi, hayatındaki Tanrı büyüklüğündeki boşluğu doldurmaya veya O'nun çağrılarını çılgınca bir önemsizlikle boğmaya çalışıyor olabilir. Ancak tüm kötülüklerde ve erdemlerde olduğu gibi, burada da bir geri bildirim döngüsü işliyor," diye açıklıyor bağımsız bir bilim insanı olan Brad Littlejohn. "Dikkat dağınıklığına ne kadar çok sığınırsak, uyarılmanın kendisine o kadar alışır ve zevk almayaysa o kadar duyarsızlaşırız. Durup bir şeyi derinlemesine düşünme, güzel bir şeye saf bir şekilde hayran olma, bir oyuna, bir hikâyeye ya da bir kişiye duyulan tutkuda kendimizi kaybetme kapasitemizi kaybederiz."[148]

---

[147] Scott R. Swain, *Trinity, Revelation, and Reading: A Theological Introduction to the Bible and Its Interpretation* (London; New York: T&T Clark, 2011), 95.

[148] Brad Littlejohn, "The Seven Deadly Sins in a Digital Age: 4. Sloth," Reformation 21, reformation21.org (Kasım 2014).

Telefonlarımızda önemsiz zevkler arayarak, kendimizi bu önemsiz zevklerin daha fazlasını istemeye eğitiriz. Hepsinden önemlisi, "ya korku ve suçluluktan ötürü tüm iyiliklerin kaynağı olan Tanrı'daki zevkimizi kaybederiz ve böylece bize verdiği tüm nimetlerdeki zevkimizi de kaybetmeye başlarız ve nihayetinde herkese veya her şeye olan ilgimizi kaybeder ve sonrasında bildiğimiz tek 'zevkler' hâline gelen anlık eğlencelerde kendimizi kaybederiz ya da kendimizi çevremizdeki dikkat dağıtıcı ekosistemlere düşüncesizce alıştırmaya başlarız ve böylece gerçekten bir şiire veya bir kişiye odaklanmanın nasıl bir his olduğunu unutur hâle geliriz," diyor Littlejohn. "Böylece yok olan derin zevk alma kapasitemizle birlikte, her şeyden çok kalıcı dikkati gerektiren Kişi'den zevk alma kapasitemizi de hızlıca kaybederiz."[149]

KUTSAL KİTAP KONSANTRASYONU

Bu yürek sonuçları ağırdır ancak kozmik amacın kişisel disiplinle buluştuğu yer de burasıdır. Sonsuz gerçek üzerinde durmak için kronik parmak kaydırmamızı askıya almaya çağrıldık çünkü Kutsal Kitap dünya tarihindeki en önemli kitaptır.

Okuryazarlığın o kadar düştüğü söylenebilir ki, bugün birçok Hristiyan (belki de *çoğu* Hristiyan) için Kutsal Kitap, kendi başımıza okumaya çalışacağımız en eski, en uzun ve en karmaşık kitap olabilir. Aynı zamanda, dijital çağın her yemi ve ayartısı, göz gezdirebileceğimiz anlık ve dürtüsel içerik için bizi zorlu, sürekli işleri bırakmaya ikna ediyor.

Kutsal Kitap'ı okumak inanılmaz derecede zahmetli bir iştir ancak Kutsal Kitap'ın beni bir ömür boyu onunla meşgul

[149] A.g.e.

olmaya çağırdığını bilmek bana teselli ve umut veriyor. Kutsal Kitap, bir kere baştan sona okunacak ve sonra rafa kaldırılacak bir kitap değildir; ne de sadece göz atılacak ya da gözden geçirilecek bir kitaptır. Kutsal Kitap, Tanrı'nın sesini hem kendi başımıza hem de toplulukla birlikte duymaya açılan kapımızdır. Dipsiz derinliğe ve sonsuz geçerliliğe sahip olarak tasarlanmıştır. Kutsal Kitap sadece bir kitap olmakla kalmaz; içinde yaşadığımız, hareket ettiğimiz ve varlığımızı sürdürdüğümüz bir vahiy dünyasıdır. Bu kitap bize hayat verir ve Tanrı'nın kurtuluş planını ileri taşır. Hatta, "Tanrı'nın evren için olan tüm amacı, bu kitaba dayanır. Kitap boşa çıkarsa, her şey boşa çıkar."[150]

Dolayısıyla, "Kutsal Kitap'ı sadece gözden geçirmek, onu yanlış okumaktır," diyor Yeni Antlaşma teoloğu Daniel Doriani üç noktaya değinerek. Birincisi, Kutsal Kitap'ın amacı öğrenci yetiştirmektir; düşüncemizi, alışkanlıklarımızı ve davranışlarımızı sürekli olarak biçimlendirmek ve yeniden biçimlendirmektir. Bu dinamik süreç asla bitmez ve bu nedenle okumamız da asla bitmez – ve sonuna kadar göz gezdirmenin bir faydası yoktur. İkincisi, Kutsal Kitap'ın Yazarı, kitabın reddedileceği, çarpıtılacağı veya çeşitli şekillerde yanlış anlaşılacağı konusunda bizi tekrar tekrar uyarmaktadır. Uyarılar, yavaşlamamız ve dikkatle, duayla, itinayla ve aciliyetle okumamız konusunda bizi uyarmaktadır.[151] Üçüncüsü, "Kutsal Kitap'ın Yazarı ve yazarları, hedeflerine doğrudan anlatımla ve önermelerle giderek değil, şarkılar ve şiirler, karanlık sözler ve yarı yorumlanmış öyküler aracılığıyla ulaşmayı seçmişlerdir." Başka bir deyişle, "Biz okuyucular

---

[150] John Piper, kişisel görüşme (18 Mart, 2016). İzin alınarak paylaşılmıştır.

[151] Örnekler: 2.Pe. 3:15–16 ve İsa'nın "okumadınız mı" ifadeleri (Mat. 12:3–7; 19:4; 19:4–5; 22:31).

dikte almıyoruz; mecazda yüzüyoruz."[152] Ve bu mecazları anlayıp takdir etmek için, bir ömür boyu bu kutsal metnin derinliklerine dalmalıyız.

(ÖZ) DENETİM HASTALARI

O'Donovan, yazılanların tüm faydasını, tarihi Kutsal Kitap'ı yavaş okuyarak alabileceğimizi söylüyor. "[Dijital dünyanın] geçici metni, metinsel iletişimin ayırt edici gücünü, yani mesafeleri aşma ve anında erişilebilir olmayan tarihsel ve yerel bakışları açma gücünü temsil etmemektedir."[153] Sosyal medya okuryazarlığın en büyük faydasından yararlanmak için fazla yeni, fazla çağdaş, fazla yakın ve fazla benim gibidir. "Değişmek ve meydan okunmak için eski kitapların temiz deniz esintisine ihtiyacımız var," demiştir C. S. Lewis.[154] Eski kitaptaki Ruh'un hayat veren esintisine ihtiyacımız var. Ve ciddi okuryazarlık söz konusu olduğunda, sadık kiliseler başarı için kültüre ters şekilde konumlanır çünkü sağlam açıklayıcı vaaz esasen sağlıklı, yavaş okumanın bir modelidir.[155]

Akıllı telefon çağında, her gün anlık şeylerle topa tutuluyoruz: Facebook güncellemeleri, blog gönderileri ve son dakika haberleri. Yine de ruhumuz için en önemli kitap eski bir kitaptır. Tanrı'nın Sözü, en yüksek düzeyde konsantrasyonumuzu gerektirir çünkü ilişkisel bir okuma gerektirir. Bir

---

[152] Daniel M. Doriani, "Take, Read," *The Enduring Authority of the Christian Scriptures içinde, ed. D. A. Carson* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2016), 1123–24.

[153] Oliver O'Donovan, *Ethics as Theology, vol. 2, Finding and Seeking* (Grand Rapids, MI: Eerd- mans, 2014), 133.

[154] C. S. Lewis, God in the Dock (New York: HarperOne, 1994), 220.

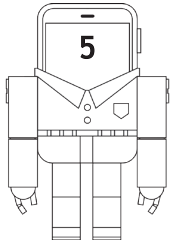
[155] C. Christopher Smith, *Reading for the Common Good: How Books Help Our Churches and Neighborhoods Flourish* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2016), 27–28.

kokteyl partisinin yüzeysel sohbetini değil, evlilik yeminlerindeki antlaşma konsantrasyonunu gerektirir. Tanrı'nın Sözü, duygularımızı ve arzularımızı yönlendirmek için bir davettir.[156] Bizim zorluğumuz, sosyal medyayı ciddi okumaların hizmetinde kullanmaktır.

Öyleyse, mühendisliği iyi yapılmış dikkat dağıtıcı şekerlemelere direnmek için ne tür öz denetim çılgınları hâline gelmeliyiz? 2. Korintliler 4:18'e inanan, "gözlerimizi görünen şeylere değil, görünmeyenlere" çeviren çılgınlar olmalıyız. "Çünkü görünenler geçicidir, görünmeyenlerse sonsuza dek kalıcıdır." Ve bu zorluk bizi bir sonraki durağımıza götürüyor.

---

[156] Mezmur 119, itaatkârlık hakkında uzun bir bölümdür ve yürek doluluğu, zevk, sevinç, huşu, övgü ve şarkı diliyle doludur. İtaatkârlığın anahtarı, sadece Tanrı'nın yasasını okumak değildir; Yasa Koyucu'dan ve O'nun bize söylediği sözlerden yüreğin zevkle dolmasıdır. Günaha karşı kalkanımız, Tanrı merkezli duygularla dolu bir yürektir.

ÜRETİLENLE BESLENİYORUZ

Balıklar suda yaşar. Ünlüler kopya görüntülerde yaşar.

Ünlülerin bir gün daha hayatta kalabilmeleri için, kendilerini tekrar tekrar kopyalamanın yollarını bulmaları gerekir. Ünlüler medyada kalmak zorunda –onların işi budur– ve ünlülere güvenen şirketlerin de bu kişileri ileriye taşımaya devam etmesi gerekir. Bu, ünlü kültürünün kameralarla hayatta kaldığı anlamına gelir. Çok sayıda kamera lazımdır: sabit kameralar, video kameralar, stüdyo kameraları, paparazzi kameraları ve hayran kameraları.

Akıllı telefonlarımızda kaliteli görüntü ve video çeken keskin kameralar olmasının yanı sıra, bu kameralar her zaman yanımızdadır. Bu yüzden her an her şeyi yakalamaya hazır parmaklar geliştirdik. Hepsi birden düşünüldüğünde, sadece ünlü kültürünü tüketmekle kalmıyoruz, artık kültürü besliyoruz da.

BİR İKONOGRAF

Megastar Johnny Depp ve oyuncu arkadaşlarının Boston'daki bir film galasına katılacağı duyurulduğunda, hayranlar kapalı bir tiyatroya giden bir kaldırım boyunca kırmızı halıyı çevreleyen derme çatma metal çitlere sıkıca yığıldılar. Depp ve diğer aktör ve aktrisler kırmızı halıda belirirken yüzlerce kamera ateşlendi. Bir dehalık anında, deneyimli bir Boston fotoğrafçısı dikkatini yıldızlardan, dip dibe girmiş izleyici kalabalığına çevirdi ve çağımızın ikonu olan bir fotoğraf çekti.[157] Fotoğrafa baktığımda, birbirine sıkıca yaslanmış kırk dört izleyici ve kameraları açık, havaya kaldırılmış en az otuz akıllı telefon görüyorum. Ön sırada oturan orta yaşlı bir adam bir uygulamayla oynuyor, şüphesiz kamerasını çalıştırmaya çalışıyor. Hemen hemen herkes o an için hazır ve telefonları kolları yetecek kadar yukarıda. Herkes mümkün olan en net fotoğrafı veya videoyu elde etme peşinde. Bu demek oluyor ki, fotoğraftaki hemen hemen herkesin gözleri Depp'ten uzakta, yukarıya doğru telefonlarına komik bir duruşla bakmakta ve eminim ki gelecek kuşaklar bu durumla alay edecek.

Ancak yukarıya kaldırılmış akıllı telefon kalabalığı arasında yaşlı bir kadın öne çıkıyor ve kollarını göğsünde kavuşturmuş hâlde, barikatın üst korkuluğuna yaslanmış şekilde duruyor. Kadın, kaygısız bir duruş ve küçük bir sırıtışla doğrudan oyunculara bakıyor. Hiçbir şey yakalamaya veya paylaşmaya çalışmıyor. Daha sonra internette paylaşmak için

---

[157] *The Boston Globe*'un baş fotoğraf yardımcısı John Blanding, bu fotoğrafı 16 Eylül 2015'te çekti. Fotoğrafı görmek için bkz. Emily Anderson, "This Boston Globe photo is perfect," BDCwire, bdcwire.com (28 Eylül, 2015). Depp, *Black Mass*'te başrol oyuncusuydu (2015; R). Bu film Güney Boston'da yakalanan katil ve mafya babası Whitey Bulger hakkındaydı (b. 1929).

bir fotoğraf veya hareketli kareler yakalamaya çalışmıyor. O sadece anın tadını çıkarıyor.

Solunda, sahneyi kaydetmek için telefonunu uzatan ancak gözleri ekranında değil, önündeki olaya sabitlenmiş genç bir kadın duruyor. Bu kişi diğerlerinden farklı olarak, telefonunu tutacak, aynı zamanda anın keyfini kendi gözleriyle çıkarabilecek bir güce sahip.

ARACIYI SEVMEK

Kalabalık, o andaki tutumların bir spektrumunu temsil ediyor (sadece izlemek, izleyip fotoğraflama, sadece fotoğraflama) ve burada kendi eğilimimizi bilmemiz gerekiyor. Ancak akıllı telefon kamerası dürtülerine geri dönmeden önce, büyük bir resme ihtiyacımız var.

Birincisi ve en temel olanı, bu dünyada duyduğumuz, gördüğümüz, kokladığımız, dokunduğumuz ve tattığımız her şey, Tanrı kendi sözüyle var ettiği için vardır. O istedi— ve tüm görünür ve gözlemlenebilir yaratıklar, özellikler ve güçler ortaya çıktı.[158] O konuştu ve ışık, hayvanlar, okyanuslar, dağlar, gün doğumları, dolunaylar, ormanlar ve bir dizi renk var oldu. Var ettiği şeylerle konuşmaya devam ediyor ve biz insanları, O'nun yaptığı şeylerden zevk alırken kendisinden de zevk almaya çağırıyor.

Tüm yaratılış, izi sürüldüğünde Tanrı'ya giden bir patikadır. Yani yanan güneşe bakıp "Güneş nedir?" diye sorarsanız, tam cevap, uçucu gazlardan oluşan sürekli patlayan bir atom bombası değildir. Hristiyanlar olarak fiziği aşıp şunu sorarız: "Evet, ama *neden* güneş ilk etapta var? Güneşi uzaya kim koydu? Ve bu bize, güneşi tasarlayan ve gerçekliğe getiren kişi hakkında ne söylüyor?"

---

[158] Yar. 1:1–31; İbr. 11:3.

Evrendeki hiçbir şey keyfi veya tesadüfi değildir çünkü hiçbir şey şans eseri var olmaz. Her şey birisinden gelir, birisinden kaynaklanır ve bu nedenle kendi doğalarının ötesinde bir anlam içerir. “Her şeyin kaynağı O’dur; her şey O’nun aracılığıyla ve O’nun için var oldu. O’na sonsuza dek yücelik olsun! Amin.” (Rom. 11:36). Gerçek anlamını görecek gözleri olanlar için gökyüzündeki güneş, Tanrı’nın görkeminin bir göstergesidir ve bu daha sonra ortaya çıkacak daha büyük bir görkemin vekilidir.[159] Yani gerçek olan her şey kökenini Tanrı’da bulur ve bu şu anlama gelir: Tüm yaratılış bir *aracı*dır.

Ama başka bir seviyeye geçip, bir aracı insan ekleyin. Şimdi *aracının aracından* bahsetmiş oluyoruz. Telefonumuzda okuduğumuz, duyduğumuz, gördüğümüz veya izlediğimiz her şey bu kategoriye giriyor. Akıllı telefonlarımızın ekranlarında, dünyada var olan şeylerin sadece kopyalarını buluyoruz. Müzisyenlerden, sanatçılardan, film yapımcılarından ve hatta arkadaşlarımızdan ve aile üyelerimizden gelen mesajları yalnızca bunların bize aracılık edilmesiyle okuyoruz.

Bu henüz bir anlam ifade etmeyebilir, bu yüzden *aracı* ve *aracının aracını* üç farklı kategoride bir araya getirmeme izin verin:

Tanrı’nın Doğal Vahyi (Aracı, Birinci Bölüm)

Görünmez olan Tanrı, sözüyle yaratılışı var etti[160] ve şimdi kendi harekete geçirdiği, başlangıçta mükemmel olan, şimdi

[159] Vah. 22:5.

[160] Yar. 1:1–31; İbr. 11:3.

kusurlu ve düşmüş[161] ama asla gizlenmemiş doğa yasaları ve somut yaratılışı aracılığıyla varlığını bize gösteriyor.[162]

Tanrı'nın Özel Vahyi (Aracı, İkinci Bölüm)

Görünmez olan Tanrı, sözleriyle, işleriyle ve nihayetinde beden almış Sözü olan İsa Mesih aracılığıyla evrende konuşur. Mesih, Tanrı'nın belirleyici Sözü'dür ve bize Kutsal Yazılar'ın sayfalarında tanılıtmaktadır.[163]

İnsanların Ürettikleri (Aracının aracı)

Tanrı'nın suret taşıyıcıları (bizler), Yaratıcı tarafından kurulan dünyanın malzemelerini, sözlerini, doğa yasalarını ve insan gelişiminin değerlerini alır ve kültürel ürünlerimizle –sanat, müzik, edebiyat ve metinler– bütün bunları yeniden düzenleriz. Ve isteyerek ya da istemeden, iyi veya kötü, bunlara kendi yorumlarımızı ekleriz.

Tanrı'nın sözleri ve işleri her zaman insanın sözlerinden ve işlerinden önce gelir. Tanrı, yaratılışı var etti ve Sözü'nü bize Oğlu İsa Mesih'te bildirdi. Tanrı dünyaya, bilgeliğe ve kurtuluşa hükmetti ve insan sanatına zemin hazırladı.

Bunu başka bir şekilde anlatayım. Tanrı; nefes, güneş ışığı, yiyecek, su, yağmur, kumsallar ve dağlar gibi doğal harikalardan başlayarak, armağanlarını hayatlarımıza serpmek için bizi yarattı. Bu armağanları (ve diğer pek çok armağanı) alırken, bazı anlarda durur ve O'na sevinçle şükranlarımızı sunarız.[164] Bu minnettarlığın hayatımızda düzgün bir şekilde

---

[161] Yar. 3:14–19; Rom. 8:18–25.

[162] Rom. 1:18–23.

[163] Yu. 1:1–18; 2.Ko. 4:4–6; Kol. 1:15–20; 2:1–8; İbr. 1:1–3.

[164] Rom. 1:18–23; 1.Ti. 4:1–5.

işlemesi için, günahın gücünün kırılması gerekir ancak bu gerçekleştiğinde, O'nun doğal düzenini benimsemek, O'nun tüm kozmik harikalarını almak, maddesel armağanlarının "bolluğundan" zevk almak[165] ve partnerimizle ve dostlarımızla mutlu olmak için bize Tanrı merkezli şükran armağanı verilir. Böylece Tanrı'dan tüm varlığımızı almaktayız: hayatlarımız, mal varlığımız, ruhlarımız, bedenlerimiz, biyolojik cinsiyetlerimiz ve insan cinselliği ve çoğalması için şaşırtıcı ama yüz kızartıcı olmayan tasarımı.[166]

Ruh, Kutsal Yazılar'da açıklanan Tanrı'nın ihtişamını görmemiz için bizi ruhsal olarak canlı kılar ve Ruh, tüm doğal

---

[165] Douglas Wilson: "Yaratılış, Yaradan'a övgü getirmek için tasarlanmış bir armağandır. Bütün Hristiyanlar burada hemfikirdir. Ancak çağlar boyunca Hristiyanlar, şüphelerini farklı yerlere koymuşlardır. C. S. Lewis ve Augustinus'u ele alalım. İkisini de seviyorum ama Lewis'le bir bira içmeyi tercih ederim. Lewis kesinlikle bize gerçekten iyi bir bira sipariş ederdi çünkü Tanrı'nın her şeyi kapsadığına ilişkin anlayışıyla, bu iyi bir biraydı. Ona göre, yaratılışın doluluğu bir put veya Tanrı'ya rakip *olabilecekken*, bize Tanrı tarafından verilen Tanrı hakkında bir vaaz olarak tasarlanmıştı. Ve vaazı görmezden gelerek vaizi onurlandıramazsınız. Ama Augustinus belki de light bir biranın İsa'yı daha fazla düşünmemize yardımcı olacağını, dikkatimizi çok fazla dağıtmayacağını ve lütufta gerçekten ilerlediğimizde aynı etkiyi suyla da elde edebileceğimizi düşünebilirdi. Bunu, Augustinus'un evinde bir hizmetçi dahi olmaya layık olmadığımı bilerek söylüyorum. O hâlde dolu yaratılışa doğru bir yaklaşım Yaratıcı'yı daha çok onurlandırır; O'nun ellerinin işini yanlış yönlendirilmiş bir şevkle seyreltmektense, olduğu gibi onurlandırırız." Yazarla e-posta görüşmesi (1 Temmuz, 2016). İzin alınarak paylaşılmıştır. Bilerek olsun ya da olmasın, Wilson'ın alkol yoğunluğu örneği, İsa'nın ilk mucizesinde yankılanan ilahi görkemin sergilenmesiyle örtüşür (Yu. 2:1–11). Egemen gücünü düğün şarabını suya çevirerek değil, törensel yıkama suyunu koyu renkli, seyreltilmemiş düğün şarabına –dikkat çeken "iyi şaraba"– çevirerek göstermiştir. Yaratılışın sudan şaraba dönüştürülmesi Mesih'in görkemini gölgelememiş, tam tersine görkemini sergilemiştir. Ayrıca bkz. Douglas Wilson, "Creation Is Thick, I Tell You," *Blog & Mablog*, dougwils.com (16 Mayıs, 2010); ve Joe Rigney, *The Things of Earth: Treasuring God by Enjoying His Gifts* (Wheaton, IL: Crossway, 2014), 74, 95–115.

[166] Mez. 16; Özd. 5:18–19; Vai. 9:9.

armağanlarımızın arkasında duran Yaratıcı'yı görmemiz için gözlerimizi açar.[167] Kutsal Kitap bize, bizi fiziksel ve ruhsal olarak bereketlemeye hevesli bir Tanrı gösterir ve O'nun cömertliğinin en büyük kanıtı, değerli Oğlu'nun dökülen kanıdır.[168] Kutsal Yazılar'a iman ederek Mesih'in görkemini gördükçe, yüreklerimiz daha yüksek şükranlarla dolup taşar.[169] Bize verilen her şey –ve olduğumuz ya da olmayı umduğumuz her şey– hem Yaratıcımız hem de Kurtarıcımız olan Mesih'ten gelen armağanlardır.[170] Tanrı'nın varlığının eşsiz zevklerinde bir sonsuzluk için beklerken, Mesih'te, Sağlayıcı'nın görkemini seyretmek için armağan yağmurlarının arasından görürüz.[171] O en üstün armağanıdır – diğer tüm armağanların işaret ettiği ve bizi baştan beri yönlendirdiği armağan!

O hâlde bu gözle görülür yüceliği beklerken günlerimizi sessiz bir hasretle mi geçirmeliyiz? Hayır. Şimdi imanla, Kurtarıcımız, Yaratıcımız ve her şeyin yaşam kaynağı olan Mesih'le övünmeliyiz.[172] Ruhlarımız Mesih'le övünmek için yeni bir yaşama yükseltildi ve biz konuştukça, sevincimiz artar ve taşar ve bizler yaratıcılar ve sanatçılar oluruz. Sanat kendiliğinden olur. Sanat şükran duasıdır. Sanat, Tanrı'nın güzelliğinin dünyaya yansımasıdır. Bu yüzden varız!

---

[167] Herman Bavinck: "Tanrı'nın lütuf işlerinde bizimle konuştuğunu duymamış olsaydık ve bu sayede doğanın işlerinde bizimle konuştuğunu da ayırt edememiş olsaydık, hepimiz doğanın kafa karıştırıcı dilleriyle konuştuğu putperestler gibi olurduk." Reformed Dogmatics, vol. 2, God and Creation (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2008), 75.

[168] Rom. 8:12.

[169] 1.Ko. 2.

[170] Yu. 1:3, 10; 1.Ko. 8:6; Kol. 1:16; İbr. 1:2.

[171] 1.Yu. 3:2; ve yine Mezmur 16.

[172] Rom. 11:36; 1.Ko. 8:4–6; Gal. 6:14.

Hayatımızın amacından bahsederken, kendimizden biraz uzaklaştık (daha fazlası bir sonraki bölümde). Şimdi burada medyamızın (elimizdeki araçların) amacından bahsedelim.

Her sanatçı, ancak Tanrı'nın cömertliğinden gelen ham maddelerle çalışabilir ve bu iki sonuca götürür.

Olumsuz olarak, tanrısız sanat yapmak, sanatçının kendi şöhretinden daha yüksek hiçbir amacın olmadığı anlamına gelir. Tanrısız sanat, yalnızca Tanrı'yı silip atmak ya da masumca O'nu unutmakla kalmaz. Tanrısız sanat, Tanrı'yı kendi yarattığı gerçeklikten bilfiil dışarı iter ve O'nun görkeminin yansımasını kalın bir siyah boya tabakasıyla kapatır.[173]

Olumlu olarak, Mesih'i onurlandıran sanat yapmak, telefonlarımızda yarattığımız, paylaştığımız ve yaydığımız her şeyin –resimler, müzik, fotoğraf, şiirler ve kitaplar– Tanrı'nın doğal ve özel vahyini yükseltebileceği anlamına gelir. Bu nedenle, Tanrı'nın görkemini eksiksiz bir ihtişam içinde yansıtan sanat üretmeyi hedefleriz.

Her iki durumda da, yaptığımız her şeye bir yorum katmanı ekliyoruz. Bu yüzden her zaman kendime şunu sormalıyım: Dijital sanatım görkemi gölgeliyor mu, yoksa yansıtıyor mu?

ARAZİ ARACI

Basit bir örnek verelim. Facebook'u açtığınızı ve Büyük Kanyon'un güzel bir drone videosunu izlediğinizi hayal edin. Şiirsel anlatım ve unutulmaz bir müzikle tamamlanan, görkemli sahnenin derinliğini ve kapsamını yakalayan sinematik klibi izlemek için bir dakikanızı ayırıyorsunuz. Nefes kesici.

---

[173] Rom. 1:18–32.

Bu video bize tamamen farklı amaçlarla sunulabilir. Birincisi, Tanrı'nın doğal görkeminin beşerî ürünler aracılığıyla yeniden düzenlendiğini görmemizle, içimizde tapınmayı harekete geçirmek için kullanılabilir. Ya da bu aynı görüntü, bir arazi aracı gibi yeni bir ürüne duyduğumuz sevgiyi uyandırmak için kullanılabilir. Bir yorum Tanrı'nın görkemini yükseltirken, diğeri kurumsal bir pazarlama şirketinin hünerini yükseltir.

Her iki durumda da, videoyu izlemek Büyük Kanyon'un tepesinde bizzat durmak ve Tanrı'nın enginliğiyle doğrudan bir buluşma olarak yaratılışı seyretmekle kıyaslanamaz. Video, bu huşuyu tam olarak uyandıramaz.

Vurgulamak istediğim şey basit. Telefonlarımızın "küçük ekranındaki" tüm içeriğin aracının aracı olduğunun farkında olmalıyız. Bu iyi ya da kötü değil, sadece muhakeme ve ihtiyat gerektiren bir gerçeklik. Telefonlarımızda, yaratılışın engin güzelliklerine ve görkemlerine yönelik yüksek çözünürlüklü portallarımız var ancak aldığımız her mesaj bir amaç için kesildi, düzenlendi ve üretildi. Bu ayrım aynı zamanda, Tanrı'nın hayatlarımızı çevreleyen –görünen ve görünmeyen– devasa yücelikleri söz konusu olduğunda, akıllı telefonlar ekranlarımızı uygun bağlamında tutar.

HEDEF AL, ÇEK, UNUT

Şimdi, sanat hakkında büyük bir tartışma başlatmayı başardım ancak biz sadece akıllı telefonlardan bahsediyoruz, bu yüzden bu bölümü kısa tutmak için, bazı önemli noktaları sıkıştıracağım ve çoğunlukla birkaç öneri ve çıkarımlara dikkat çekeceğim. Önce akıllı telefon kameralarımıza geri dönelim.

Telefonlarımızda bulunan yüksek çözünürlüklü kameralar, dijital çağın en inanılmaz nimetlerinden biridir; kullanışlı, taşınabilir ve güçlüdürler. Ama aynı zamanda üç soruyu da gündeme getiriyorlar.

İlk olarak, telefonlarımızın sosyal kapasitesini ve bu kapasitenin dürtülerimizi nasıl şekillendirdiğini düşünmeliyiz. Kameralarımız için doğru olan, her akıllı telefon kullanımı için de geçerlidir; gördüğümüz veya yaptığımız her şeyi anında paylaşma gücü, en başta çektiğimiz şeyi koşullandırır. Donna Freitas'ın üniversite öğrencilerinin sosyal medya alışkanlıkları üzerine yaptığı kapsamlı araştırmasında, zeki bir kız öğrenci ona şunları söylemiştir: "İnsanlar eskiden bir şeyler yapar ve sonra bunları paylaşırlardı ve paylaşılan şeyden aldığınız onay, asıl aktivitenin bir yan ürünüydü. Şimdiyse *beklenen* onay, davranışı veya aktiviteyi yönlendiren şeydir, yani iş tamamen tersine dönmüş gibi oldu."[174] Sosyal bağlantıları olan telefonlar, bizi –arkadaşlarımızı ve çocuklarımızı– birer aktöre dönüştürür. Bu çok büyük bir şey.

İkincisi, anılarımızı yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor. Ya telefonlarımızdaki "hedef al ve çek" kameralar, bizde anıları daha az aklımızda tutma kapasitesine sebep oluyorsa? Bir psikolog, kameranın neden olduğu bu unutkanlığa "fotoğraf çekme bozukluğu etkisi" diyor.[175] Bu şu şekilde çalışır: Bir anın hatırasını kameramıza aktararak, olayı iki boyutlu bir hâle getiriyoruz ve bağlam, anlam, koku, dokunma ve tat gibi diğer birçok unsuru görmezden geliyoruz.

---

[174] Donna Freitas, *The Happiness Effect: How Social Media Is Driving a Generation to Appear Perfect at Any Cost* (New York: Oxford University Press, 2017), 4.

[175] Jeff Jacoby, "Free Your Eyes from the Shackles of the Shutter," *The Boston Globe* (4 Ekim, 2015).

Eğer ceplerimizdeki kameralar, anlarımızı iki boyutlu hatıralara dönüştürüyorsa, belki de hayattaki en zengin hatıralar, o andaki tam duyusal farkındalığımızla daha iyi "yakalanır" ve sonra bir günlüğe yazılır. Bu basit uygulamanın, yüzyıllar boyunca insanların anılarını korumanın zengin bir yolu olduğu kanıtlanmıştır. Fotoğraf bir nimettir ancak dürtüsel olarak kamera uygulamalarımıza dönersek, zihnimiz görsel olarak düzleştirilmiş anılar yerine gerçek anları ve bir deneyimin zengin ayrıntılarını yakalamakta başarısız olabilir. "Hedef al ve çek" kameralar aslında bize en canlı anılarımıza mal oluyor olabilir. Ancak buna ikna olana kadar, olağanüstü (veya daha azı) durumlarda dürtüsel olarak telefonlarımıza ulaşmaya devam edeceğiz.

Üçüncüsü ve en sinsi olanı, düşünüyorum da acaba bu kontrolsüz dürtü, içimizde daha derin ve karanlık bir şeyi, bizi harekete geçiren belirli bir inançsızlığı, belki de yüceliğe yaklaşmak için son fırsatımızın bu olduğu yalanına benzer bir şeyi ortaya çıkarıyor mu? Özünde bu, Adem ve Havva'yı hedef alan dolandırıcılıktı ve o zamandan beri her insanın içindedir.[176]

Günah gelecek hakkında yalan söyler. Şöhret için bu şansı şimdi yakalayamazsam, günah bana bunun sonsuza dek kaybolacağını söyler. Bu yüzden telefonlarımızı ünlülere doğrultuyoruz ve bu da sadece unutkanlığımızı artırıyor. Sonsuzluğu unutuyoruz. Bir gün dünyayı miras alacağımızı ve Johnny Depp'in bu hayatta hayal edebileceğinden daha ünlü ve daha zengin olacağımızı düşünecek imanı çok kolay kaybediyoruz.[177] "Gözümüzün önüne serilecek yüceliği" bek-

---

[176] Yar. 3:4–5.

[177] Mez. 37:11; Mat. 5:5; 25:21; 1.Ko. 3:21–23; 2.Ti. 2:12; Yak. 2:5; Vah. 2:26; 5:10.

lemek yerine, payımızı şimdi istiyoruz.[178] Ya Snapchat selfielerindeki ritimlerimiz ve Instagram profilimiz geleceğe olan umudumuzun karanlığını açığa çıkarıyorsa?[179]

KURTULMAK

O hâlde bilgelikle nasıl yürüyebiliriz (ve tıklayıp paylaşabiliriz)?

Öncelikle, bizi stratejik aracı araçlarıyla huzursuz tüketiciler hâline getirebilecek dijital mega şirketlerin hedefi olduğumuzu alçakgönüllülükle kabul etmeliyiz. Bu konuda saf olamayız. Dikkat süremiz paraya çevrildi ve bizi telefonlarımıza bağımlı kılmak, büfe değişimiyle değil, milyarlarca dolarla ölçülen ticari bir metadır. Bizi çeken kanca genellikle görsel cazibelerle gelir. Yine de, bu araç doğası gereği yanlış değildir. Dijital sanat ve mesajlaşma, Tanrı'nın yüceliği için yapılabilir ve iyi de yapılabilir. Ancak şaşkına dönmek ve hayret duymak istediğimiz zamanlarda telefonlarımıza dönmeye şartlandırıldığımızı ve bunun karşılığında şirket kârı için sağıldığımızı görmeliyiz. Aynı şekilde, sosyal medya platformları halka açık hisse bedellerine sahip devasa işletmelerdir ve ancak bizi telefonlarımızın önünde oyuncu olmaya şartlandırırlarsa değer kazanabilirler.[180]

---

[178] Rom. 8:18; 1.Pe. 5:1

[179] Flp. 3:19.

[180] Girişimci Seth Godin: "Sosyal medya sizi daha iyi birisi yapmak için değil, şirkete para kazandırmak için icat edildi. Bununla şirketin bir elemanı olursunuz. Sattıkları ürün sizsiniz. Ve sizi küçük bir hamster tekerleğine koyarlar ve ara sıra ikramlar atarlar... Sosyal medyanın büyük şirketleri, muazzam değer yaratan son derece önemli ve faydalı kamu malları olmaktan, hisse senedi fiyatını yükseltme baskısı altındaki halka açık şirketler hâline geldi." *Tim Ferriss, The Tim Ferriss Show podcast,* "How Seth Godin Manages His Life— Rules, Principles, and Obsessions," The 4-Hour Workweek, fourhour-workweek.com (10 Şubat, 2016).

İkinci olarak, şimdiki hayatlarımızda *iman*la zevk almayı, yani hayatın her anından, onu "yakalamaya" mecbur hissetmeden zevk almayı öğrenmeliyiz. Turnedeki müzisyenlerin arasında giderek artan bir eğilim, hayranlarından konserleri telefonlarında çekmemelerini istemektir. Telefonu cebinizde tutun ve anın tadını çıkarın, derler. Bu yönelim, Hristiyanların Tanrı'nın iyi armağanlarından aldığı zevkle bir açıdan paralellik gösterir. Telefonunuzu bırakın, kampa gidin, yıldızlara bakın, doğada yürüyüş yapın; yaratılışı piksellerden daha yakın ve daha zengin kılan ne varsa yapın.

Üçüncüsü, kutlamalıyız. Ruhumuzun hayranlık uyandıran şeylere olan iştahını bastıramayız. Amaç, tüm akıllı telefon medyasını susturmak değil, kendimizi doğru medyayla beslemektir. Tanrı'nın görkeminin zenginliğini seyretmek, görmek, tatmak ve bundan zevk almak için yaratıldık ve bu görkem sıklıkla yetenekli sanatçılar aracılığıyla bize yansıtılır. Viral videolar, capsler ve tweetler için doyumsuz iştahımız, Tanrı'nın bize verdiği görkem iştahının ürünüdür. Ve gerçek, saygıdeğer, doğru, pak, sevimli, hayranlık uyandıran, erdemli ve övülmeye değer her şeyden zevk almamız, kucaklamamız ve değer vermemiz için lezzetli bir medya harikaları dünyası yaratmıştır.[181] Bu bizi Kutsal Yazılar'a, doğaya ve Tanrı'nın yarattığı insanlardaki lütfuna hayret etmekle meşgul edecektir.

Benzetmeyi daha da ilerletmek istersek, hamster tekerleği aynı zamanda dişleri diğer hamster tekerleklerine kilitlenmiş bir dişli çark gibidir. Bir hamster çalıştığı sürece, diğer tüm tekerlekler dönmeye başlar ve diğer hamsterların da koşmasını zorunlu kılar. Sosyal medyanın gücü (birbirine bağlılığı), bir kez çalıştırıldığında değişen hızlarda hareket edebilen ancak amansız hâle gelen birbirine kenetlenmiş bir makinenin torkunu üretir. Makine durmaz. Tüm hamsterlar koşmalıdır.

[181] Flp. 4:8.

SAHİCİLİĞİ BESLEMEK

Tanrı'nın *aracı* gerçekliğiyle dolunca, kutlamamızda istekli hâle gelir ve *aracının aracı* olan sanat muhakememizde gözü açık oluruz. Çevrimiçi ağlarımızda, yayınladığımız, paylaştığımız ve beğendiğimiz şeylerde bir sevgi eylemi olarak tuz ve ışık filtreleri oluruz. Son viral capsin beyinsiz taşıyıcıları olmayı reddederiz. Bunun yerine, "diyalojik direnç" sunan Hristiyanlar olarak yaşarız; bu, dünyanın mesajlarını bireysel muhakeme gücümüzle filtrelediğimiz ve ardından Tanrı'daki güçlü bir gerçeklik, olasılık ve anlam teolojisi aracılığıyla çevrimiçi olarak paylaşımlarda bulunduğumuz anlamına geliyor.[182]

Bunu yapmak için, üretilenlerin aracılı dünyasının tuzağından kurtulmalı ve kendi hayatımızı yaşamak için adım atmalıyız. Sosyal medyadan uzaklığındaki dokuz aylık yıldönümünde –Instagram, Pinterest, Facebook ve Twitter tamamen kapalı– karım bana döndü ve şöyle dedi: "Zorlantılı sosyal medya alışkanlıkları kötü bir takas: Başkalarının sonsuz geçmiş anılar serisi karşılığında senin şu anın gidiyor." Bunun maliyeti konusunda haklı. Sosyal medya hayatlarımız, kendi hayatımızı durdurabilir.

Ya da Andy Crouch'un dediği gibi, akıllı telefon bağımlılığımız, yaratılış körlüğüne yol açar. Küçük ve daha az önemli, daha insan gibi ve sevmeye çağrıldığımız dünyayla karşılaşmak için özgürleşmiş hissedebilmemiz, ancak ve ancak dijital hayatın devamlı pohpohlamasının yokluğunda gerçekleşir.[183] Dikkatimiz "bitmek bilmeyen otobiyografimizde" bir sonraki sahneyi yaratma girişimimize sabitlendiğinde,

---

[182] Oliver O'Donovan, *Ethics as Theology, vol. 2, Finding and Seeking* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2014), 83, 87.

[183] Andy Crouch, "Small Screens, Big World," *Andy Crouch,* andy-crouch.com (8 Nisan, 2015).

kaçınılmaz olarak yaratılışın harikalarına karşı kör oluyoruz.[184] Bunun yerine, Crouch, "Tüm gerçek, kalıcı yaratıcılık, yaratılışın doluluğuyla derin, riskli meşguliyetle gelir" diyor. Bu nedenle, "Muhteşem, ürkütücü yaratılışa çıkın ve sizi harekete geçirmesine ve yüreğinizi kırmasına izin verin. O zaman 'sosyal medya' olan loş aynada ve tüm yüreğimizin, aklımızın, canımızın ve gücümüzün katılımını gerektiren tam, gerçek dünyada sunacak bir şeyiniz olur."[185] Evet, ekranlardan uzaklaşın ve yaratılışın yüceliklerinin yüreğinizi kırmasına izin verin ve dağlarda kayak yaparken, yürüyüş parkurlarında yürürken ve okyanuslara dalış yaparken Tanrı'nın yaratıcı dehasının eserinin sizi yıkamasına izin verin. Ama orada durmayın. Kutsal Yazılar'ın zirvesine de tırmanın. Tanrı'nın Sözü'nün amaçlarınızı delip ayırmasına ve en gerçek niyetlerinizin derinlerine işlemesine izin verin ve yargılanmış, kırılmış ve yeniden yapılmış bir duruma gelin. Bu, Tanrı'nın nefes kesici huzurunda durmanın yarattığı histir.[186]

Sonra Tanrı'nın size yarattığı ve açıkladığı tüm armağanları alın ve hepsini, Tanrı'nın gerçekte ne kadar görkemli ve tatmin edici olduğunu dünyaya gösteren bir yaşama dönüştürün. Her form ve türde harika dijital sanat "yaratmanın" sırrı budur.

---

[184] C. S. Lewis'in John Milton'ın epik şiiri *Paradise Lost*'taki Şeytan'ın itici güdüsüne ilişkin özeti. Cenneti, cehennemi ve tüm evreni katettikten sonra, Şeytan sonunda sadece kendine odaklanır; kaçınılmaz bir sonsuz sıkıntıdır bu. Küçük bir parkta doğan Adem, yaratılış karşısında o kadar hızlı bir şekilde huşu ve hayretle dolar ki, tüm bunların büyüklüğü içinde kendini neredeyse unutur gibi olur. Bkz. C. S. Lewis, *A Preface to Paradise Lost* (London: Oxford University Press, 1961), 101–3.

[185] Joshua Rogers, "Five Questions with Author Andy Crouch," *Boundless,* boundless.org (15 Haziran, 2015).

[186] İbr. 4:12–13.

TÜM SANATÇILARA ÇAĞRI (KONUDAN AYRI)

Bu bölüm artık sona erdi ve esas olarak içerik tüketicilerinden bahsediyordu. Ama daha spesifik olarak ciddi dijital sanatçılarla (tüm beceri düzeylerindekilerle) konuşmalıyım ve bu iyi bir yer gibi görünüyor. Böylece sanatçılar, paylaşımcılar ve içerik oluşturucuları için bir kenar oluşturdum.

Dijital medyada içerik oluşturan ve paylaşan Hristiyanlar, kilise tarihindeki herhangi bir zamandan daha fazla açık kapıya ve ifade fırsatına sahiplerdir. Kilisenin duruşu geriye ve dijital medyadan uzaklaşmaya değil, ileri ve teknolojinin yeni kullanımlarına –makalelerin, şiirlerin, müziğin, filmlerin, vlogların, podcastlerin, romanların, fotoğrafların ve resimlerin üretilmesine– açıktır. Bunların tümü, Tanrı'nın görkemini yansıtmak, dünyaya Kutsal Kitap'ın dünya görüşüyle bakmak ve hatta Müjde'nin umudunu ilan etmek amacıyla yapılır.

İsa'nın Müjde emeğine ilişkin benzetmesinde, tohumların bazılarının kök salacağını, büyüyeceğini ve bir mahsule dönüşeceğini umarak tohumları her yere atan bir ekincidir.[187] Aynı şekilde, Hristiyan önderler ve sanatçılar, bir kısmının yüreklerde kök salmasını duayla umarak, gerçeği her yere yaymaya çağrılırlar. Burada banal dini capsleri değil, yaratılış ve Kutsal Kitap gerçeğinin hayatınız ve ibadetinizle buluştuğu yerden beliren derin, düşünceli, orijinal yansımaları savunuyorum. Hristiyan sanatçılar bu kişisel kesişimi ben-

[187] Mar. 4:1–20.

zersiz, etkileyici armağanlarla ifade ederler. Ve araçlar hepimizde vardır. Telefonu olan herkes yalnızca içerik tüketicisi değil, aynı zamanda artık bir üretici *ve* tüketicidir; dedikler gibi, *üreten tüketicilerdir*. Hepimiz, başkalarının hayatlarına konuşan inanç savunucuları, öğretmenler, avukatlar ve peygamberleriz. Muhakeme sahibi sanatçıların ellerinde keskinleşen bu yeni kültürel ifade biçimleri, stratejik Müjde silahları hâline gelir.

Bu şaşırtıcı fırsat, büyük bir soruyu gündeme getiriyor: Sanatımın nihai amacı nedir? Teknoloji pragmatiktir; bizi *neden* değil, *nasıl* diye sormaya iter.[188] Teknolojinin mekanizmaları ve teknikleri, doğal olarak nihai amaçlarla ilgili soruları gölgede bırakır. Bu nedenle, dijital çağda bu amaç sorusunu tekrar tekrar sormalıyız.

Bu soruyu ("Neden sanat yapıyorum?") soran Hristiyanlar, "kendini ifade etme"nin yetersiz bir cevap olduğunu düşünürler. Bize her davranışın ve pratiğin, amaçlar ve hedeflerle öz değerlendirmesini yapmamız buyrulmaktadır. Elçi Pavlus, eski bir tartışmada bize Hristiyan etiğinin altın standardını verir.

Antik Korint'te hüküm süren, "Bana her şey serbest" mottosu geldi.

"Ama her şey yararlı değildir" diye yanıtladı Pavlus.

"Bana her şey serbest" sözü yine geldi, bu sefer daha yüksek bir sesle.

---

[188] Bkz. Langdon Winner, *Autonomous Technology: Technics-out-of-Control as a Theme in Political Thought* (Cambridge, MA: MIT Press, 1977).

"Ama hiçbir şeyin tutsağı olmayacağım" dedi Pavlus.

"Her şey serbest" sözü üçüncü kez daha da sert bir şekilde geldi.

"Ama hiçbir şeyin tutsağı olmayacağım" diye yineledi Pavlus.[189]

Mesih'teki özgürlük, her istediğinizi yapma özgürlüğü değildir; sağlam bir içebakış için ve günahın kültürel esaretinden kaçınmak içindir. Mesih'teki özgürlüğüm bana her şeyin benim için yararlı olmadığını, başkaları için yararlı olmadığını veya dünyadaki tanıklığım için kabul edilebilir olmadığını görecek gözler veriyor.

Prensipte Pavlus, Hristiyan üreticilere üç soru sormaları için art arda baskı yapmaktadır:

- Hedefler: Sanatım ve sosyal medyam başkalarına Tanrı'yı işaret ediyor mu?
- Etki: Sanatım ve sosyal medyam seyirci kitleme hizmet ediyor ve onları ruhça geliştiriyor mu?
- Kölelik: Sanatım ve sosyal medyam beni elimdeki araca sağlıksız bir esarete mi hapsediyor?

Sözlerimin Başkaları Üzerindeki Ağırlığı

Bu ilkeler, yarattığımız her şey için, özellikle de ürettiğimiz kelimeler için geçerlidir. Dijital sözlerimiz bile başkalarını Tanrı'ya yönlendirmelidir. "Boş sözler" bunu yapamaz, bu nedenle İsa bize "her dikkatsiz

[189] 1.Ko. 6:12–13; 10:23.

sözün" bırakılması gerektiğini söyler.[190] Yıkıcı kelimeleri bırakmalıyız.

Çarpıcı bir Kutsal Kitap benzetmesini kullanmak gerekirse, dillerimiz hem bereket hem de yıkım potansiyeli olan ateş gibidir.[191] Dillerimizle Tanrı'yı över ve Tanrı'nın suretini taşıyanları lanetleriz. Dizginlenmeyen bir dil, yanan bir tekerlek gibidir; yuvarlanır ve giderken alevler yayar. Sürekli olarak dillerimizle (başparmaklarımızla) birbirimizin yörüngelerini itip kakıyoruz.

C. S. Lewis'in dijital çağa dair en yerinde sözü, bu temayı ele almaktadır. "Muhtemel tanrılar ve tanrıçalardan oluşan bir toplumda yaşamak ciddi bir şey" diye yazmıştır. Elbette insanı, Yılan'ın yalanıyla yaptığı gibi tanrılar olarak yükseltmemiş, yeni yaratılıştaki yüceltilmiş halleriyle onları tanrılar ve tanrıçalar olarak ifade etmiştir. Belki kendimizin yüceltildiğini hayal edebiliriz ancak çoğu zaman komşularımızı düşünürken bu hayal gücümüz eksiktir. Hatta, "Konuşabileceğiniz en sıkıcı ve en ilginç olmayan kişi, günün birinde, şimdi görseniz belki de tapınma arzusu duyacağınız bir yaratığa dönüşebilir ya da şu anda karşılaşmakta olduğunuz, ancak yalnızca kabuslarda gördüğünüz gibi bir dehşet ve kabusla karşı karşıya kalabilirsiniz."[192]

Elbette, her insan Tanrı'nın huzurunda kendi hayatının hesabını verecek ve imanının veya imansızlığının

[190] Mat. 12:36.

[191] Yak. 3:1–12.

[192] C. S. Lewis, *The Weight of Glory: And Other Addresses* (New York: HarperOne, 2001), 45.

sonsuz ağırlığını taşıyacaktır. Ancak her gün birbirimizi iki farklı yönden birine yönlendirdiğimiz gerçeği de geçerli olmaya devam ediyor: (1) Mesih'e ve bir gün nefesimizi kesecek sonsuz bir güzelliğe doğru ya da (2) Mesih'in reddine ve modern korku filmlerinde ancak ufacık bir kısmı sergilenebilen sonsuz bir çirkinlik ve ruh çürümesine doğru. "İşte bu ezici olasılıkların ışığında, birbirimizle olan tüm ilişkilerimizi, tüm dostluklarımızı, tüm aşklarımızı, tüm oyunlarımızı, tüm politikalarımızı bunlara uygun huşu ve ihtiyatla yürütmeliyiz" ve bunlara sosyal medya da dahildir. "*Sıradan* insan yoktur. Hiçbir zaman bir ölümlüyle konuşmadınız. Milletler, kültürler, sanatlar, medeniyetler... bunlar ölümlüdür ve onların hayatı bizim için bir sivrisineğin hayatı gibidir. Ama şakalaştığımız, birlikte çalıştığımız, evlendiğimiz, küçümsediğimiz ve sömürdüğümüz, sonsuz dehşet ya da sonsuz görkem biçtiğimiz kişiler hep ölümsüzlerdir."[193]

Tabii ki, bu uyarı doğrudan siber zorbalıkla ilgilidir ancak aynı ilke tüm metinlerimizi ve tweetlerimizi de kapsar. Ağzımızdaki kelimelerin ardında yüreklerimizdeki arzuları buluruz ve bu arzular her zaman başkalarının yüreklerinde yeni arzular ateşler.[194]

Özetle: David Platt şöyle demiştir: "Mesaj ve tweet attığınız insanlar, önümüzdeki katrilyon yılı ya cen-

---

[193] A.g.e., 46, vurgu orijinal yazara ait.

[194] Öykünmeci arzunun gücü üzerine bkz. René Girard, *Deceit, Desire, and the Novel:Self and Other in Literary Structure* (Baltimore: Johns Hopkins Press, 1965) ve *Theater of Envy: William Shakespeare* (New York: Oxford University Press, 1991).

nette ya da cehennemde geçirecek."[195] Ve onun bahsettiği zaman abartısızdır. Taş ve sopa kemikleri kırabilir ancak yazdıklarım ve tweetlerim sonsuz ruhları iki yönden birine itiyor. Bu ayıltıcı gerçek sanatınızı yönlendirsin.

Sözlerimin Kendi Üzerimdeki Ağırlığı

Burası aynı zamanda olayın kişiselleştiği yer. Dilimiz söz konusu olduğunda, İsa yüreğimizde zaten saklı olanlar aracılığıyla konuştuğumuz konusunda bizi uyarmaktadır: "Ne var ki ağızdan çıkan, yürekten kaynaklanır. İnsanı kirleten de budur" (Mat. 15:18). Sözlerimizin yürekteki kökeni, sosyal medya kullanımımızı iyi bir şekilde görmemizi sağlar çünkü başparmaklarımızla yazılan kelimeler yüreklerimizin temel sevgilerini ve arzularını gösterir. Ama beni daha da rahatsız eden yer, ayetin ikinci yarısı. İsa sözlerimizin bizi sadece ifşa etmediğini, bizi bizzat tanımladığını açıkça belirtmektedir; ve sözlerimiz sadece bizi tanımlamakla da kalmaz, bizi yok edebilirler.

İsa, Kutsal Kitap'ın her yerinde bulunan bir paradigmayı tekrarlıyor: "Dilini tutan canını korur, ama boşboğazın sonu yıkımdır" (Özd. 13:3); "Bilgenin ağzından çıkan sözler benimsenir, oysa akılsız kendi ağzıyla yıkımına yol açar" (Vaiz 10:12). Sözlerimizin nasıl beden aldığına dikkat edin. Her konuştuğumuzda, dünyaya sözcükler doğurduğumuz konusunda defalarca uyarılırız. Sözlerimizle bir miras yaratıyoruz. Sözlerimiz

---

[195] David Platt, vaaz, "The Urgency of Eternity," Radical, radical.net (10 Mart, 2013).

etrafımızda dolanır, güçlenirler veya bizi geliştirirler ya da kontrolsüz ateş gibi bize karşı dönerler. Eğer öz denetimimiz varsa, başkalarını inşa etmek için kullandığımız kelimeler bizi de inşa eder. Ancak öz denetimden yoksunsak, telefonlarımızdan konuştuğumuz filtrelenmemiş dijital kelimeler, ağzımızdan çıkan ve bize savaş açacak ve hayatımıza her yönden –ilişkisel, sosyal, finansal, fiziksel ve ruhsal olarak– zarar verecek bir ordu gibi olacaktır.[196]

"Dil ölüme de götürebilir, yaşama da" (Özd. 18:21). Dijital sözlerimizle başkalarını da kendimizi de yok edebiliriz. Dijital sözlerimizle başkalarını ruhça geliştirebilir ve kendimizi kutsayabiliriz. Derin Kutsal Kitap bağlantısı ana noktadır. Sözlerimiz, başkalarını yok etmeyi amaçlıyorsa bizi de yok eder ancak başkalarını kutsamayı amaçlıyorsa bizi ruhça geliştirir. Bu, mütevazı sosyal medya platformlarımızla çoğumuz için, akıllı telefonlarımızda kullandığımız sözlerin en büyük etkisinin, üzerimizde sahip oldukları güç ve etkide bulunacağı anlamına gelmektedir.

Dijital Sözleri Kullanmak

Dijital sözcüklerin, müziğin ve görüntülerin ışık hızında yayılması muazzam bir araçtır ancak aynı zamanda beceri gerektirir. Bu, Hristiyan yaşamı için gerekli olan üçlü bir etik paradigmaya dönerek öğrenebileceğimiz bir beceridir: (1) Tanrı'nın iyi armağanla-

196 Mez. 64:8; 140:9; Özd. 10:14; 12:13; 13:3; 14:3; 18:6–7, 20–21; Vai. 10:12–14.

rını kötüye kullanan günahkâr yaşam alışkanlıklarını öldürerek, (2) bu süreçte armağanları için Sağlayıcı'yı yücelterek ve (3) armağanları Müjde hizmeti amacıyla kullanarak. Buradaki "armağanları", "dijital medyanın armağanları"yla değiştirin. Yani, Tanrı'nın iyi dijital medya armağanlarını kötüye kullanan günahkâr yaşam alışkanlıklarını öldürerek, bu süreçte dijital medya armağanları için Sağlayıcı'yı yücelterek ve dijital medya armağanlarını Müjde hizmeti amacıyla kullanarak.

Facebook, Twitter ve Snapchat'te paylaştığımız her şey ve kısa mesajlarımızda ve e-postalarımızda yazdığımız her şey üretiliyorsa, biz kendimiz bir üreticiyizdir. Peki *ne* üretiyorum ve daha da önemlisi *neden* üretiyorum? Çevrimiçi olarak dijital sanat paylaşmadan, tweet atmadan veya yayınlamadan önce kendinize şunları dürüstçe sorun:

- Bu, beni mi yoksa Tanrı'yı mı yüceltecek?
- Bu, Mesih'e karşı sağlıklı duyguları harekete mi geçirecek, yoksa bastıracak mı?
- Bu, sadece benim başkalarının bilmediği bir şeyi bildiğimi mi belgeleyecek?
- Bu, beni yanlış mı temsil edecek, yoksa bu gerçek mi?
- Bu, potansiyel olarak başkalarında kıskançlık yaratacak mı?
- Bu, birlik olmayı mı güçlendirecek, yoksa gereksiz bölünmeyi mi tetikleyecek?

- Bu, inşa mı edecek, yoksa yıkacak mı?
- Bu, suçluluğu artıracak mı, yoksa hafifletecek mi?
- Bu, günaha iştah mı besleyecek, yoksa ona karşı uyarıda mı bulunacak?
- Bu, başkalarına fazla vaatte bulunup yanlış umutlar aşılayacak mı?

Bu soruları sorarken, paylaşım yapamayacağım korkusuyla felç olmak istemiyorum ve paylaştıklarımı ihmal etme derecesinde saf olmak da istemiyorum. Çevrimiçi bir içerik oluşturucu olarak, her gönderi paylaştığımda veya yayınladığımda yüreğimi sorgulamak için bu sorulara ihtiyacım var.

Bütün bunlarda, çevrimiçi sohbetin veya kişinin mizahi bir şekilde kendisiyle dalga geçmesinin değerini göz ardı etmiyorum. Bunlar hizmet için güçlü araçlar olabilir. Elçi Pavlus bile kendisini küçümsemekte tereddüt etmedi.[197] Bu onu felç etmedi; onu kurtarılmış bir günahkâr olarak temellendirdi ve kişiselleştirdi. Kendimize gülmekle gelen ve böylece platformumuzu başkaları tarafından daha ulaşılabilir kılan bir kendini küçümseme stratejisi vardır. Tanrı sizi çevrimiçi ortamda ne kadar çok kullanırsa ve siz de sizi kişisel olarak tanımayan insanlarla çevrimiçi ortamda ne kadar çok ilişki kurarsanız, kendinizi daha insani ve hatta lütuf mesajınızı da daha dokunaklı kılmak için mizahı o kadar ikna edici bir şekilde kullanabilirsiniz. Hristiyanlar için mizah kendi başına bir amaç değil, nihaye-

[197] 1.Ko. 15:9; 1.Ti. 1:15.

tinde sizi çevrimiçi takip eden insanlar için Müjde'yi daha gerçek hâle getirmenin bir yoludur (daha sonra göreceğimiz gibi).

Mizah olsun ya da olmasın, kendini ifade etmek, Hristiyanların çevrimiçi iletişim kurmaları için tek başına asla yeterli bir neden değildir. Başkalarını ve hatta kendimi ne tür bir sonsuz kadere yönlendiriyorum? Bu çağrıyı akılda tutarak, Pavlus bizi duaya çağırır. Her birimiz, Pavlus gibi dua ederken ne zaman konuşacağımızı bilmeliyiz: "Ağzımı her açtığımda bana gerekli söz verilsin diye benim için de dua edin; öyle ki, Müjde'nin sırrını cesaretle bildirebileyim" (Ef. 6:19).

Ayrıca ne zaman susacağımızı da bilmeliyiz. Çağımızın erdemleri, yalnızlık ve derin düşünme değil, hiperbağlantısallık ve çok görevliliktir. Ancak gerçek bilgelik, kelimelerin kısıtlanmasını gerektirir.[198] Bize söylememiz için kelimeler veren Müjde, bize ne *söylememiz* gerektiğini de öğretir.[199]

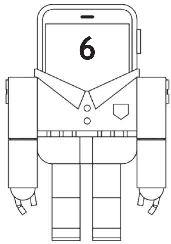
Müjde'de dijital çağdaki mesajımızı ve görevimizi buluruz. Dolayısıyla da şöyle dua ederiz, "Tanrım, parmaklarımdan yozlaştırıcı sözler çıkmasın, sadece duruma uygun olarak ruhça geliştirecek iyi şeyler çıksın. Öyle ki, sosyal medya yatırımım görenlere lütuf versin."[200]

---

[198] Özd. 10:19; 11:12; 12:23; 13:3; 15:28; 17:27–28; 18:13; 21:23; 29:20.

[199] Tit. 3:1–11.

[200] Bkz. Ef. 4:29.

"BEĞENDİĞİMİZE" DÖNÜŞÜYORUZ

Telefonlarımızda *paylaştığımız* kelimeler ve görüntüler başkalarını etkiler (geçen bölümde gördüğümüz gibi). Ancak *tükettiğimiz* kelimeler ve görüntüler de bizi değiştirir.

Narkissos'un hikâyesini hatırlıyor musunuz? Çekici bir adamdı, ama aynı zamanda kibirliydi ve sevgi görmekten ya da kimseye sevgi göstermekten acizdi. Soğuk duygularından dolayı, tanrıça Nemesis onu umutsuz bir şekilde lanetledi ve kendisine yansıttığı görüntüye aşık olmasını sağladı. Her gün eğilip suyun camsı yüzeyindeki yansımasını izledi ve gördüğü görüntüyü o kadar arzuladı ki, bir gün bir kuyunun dibindeki yansımasını fark edince, kuyuya atladı ve boğuldu.

Bunu bu şekilde söylemek garip gelebilir ama Narkissos'un kendisiyle büyülenmiş bir şekilde suya bakması gibi, biz de telefonlarımıza doğru eğiliyoruz ve dikkatimizi ilk çeken şey kendi yansımamız oluyor: kopyalanıp çoğaltılmış görüntülerimiz, onay çizelgelerimiz ve birikmiş "beğenileri-

miz." Sosyal medya, Benlik markasının yeni halkla ilişkiler firması hâline geldi. Sayfalarımızı bağımlı bir şekilde kontrol ediyoruz ve "ikinci benliğimize" bakmaktan ve onu sevmekten kaçınmayı neredeyse imkânsız buluyoruz.[201] Dolayısıyla "akıllı telefon bağımlılığı" hakkında konuştuğumuzda, genellikle kendimize bakma bağımlılığından bahsetmiş oluyoruz.

UYUM SAĞLAMAK

Dijital narsisizm –kendi yansımalarımıza bu sürekli eğilip odaklanma– kimliğimizi tatmin edici bir şekilde tanımlayamaz ve bunun birçok nedeni vardır. Temel olarak, kimliğimizi bulmak sadece bir öz sevgi meselesi değil, aynı zamanda uyum meselesidir.

Gençlerin umutsuzca uyum sağlamaya çalıştıklarını biliyoruz ve bu uygunluğu ararken öne çıkmaya çalıştıklarını da biliyoruz. Örneğin, bir genç kendini simsiyah saçlarıyla, koyu renk göz kalemiyle ve siyah kıyafetleriyle sunabilir. Bu moda bir öne çıkma girişimi olabilir, ancak daha da önemlisi, bir (gotik alt kültüre) uyum sağlama girişimidir.

Ama zaten hepimiz bunu yapıyoruz: Hepimiz belirli alt kültürlerin onayını almak için "kostümler" giyiyoruz çünkü bireysellik arayışımız, her zaman bir uyma arayışıdır. Eski bir söz vardır: "Biz olduğumuzu düşündüğümüz kişi değiliz; başkalarının olduğumuzu düşündüğü kişi bile değiliz; biz başkalarının olduğumuzu düşündüğünü *düşündüğümüz* kişiyiz." Başka bir deyişle, başkalarının bizim hakkımızda düşündüklerine ilişkin düşüncelerimiz, kimlik duygumuzu

---

[201] Sherry Turkle, *The Second Self: Computers and the Human Spirit* (Cambridge, MA: MIT Press, 2005).

ve aidiyet arayışımızı derinden şekillendirir. Bu karmaşık sosyal dinamik, kimliğimizi kendimizde bulamadığımızı da kanıtlıyor.

Akıllı telefonlardan çok önce, pastör Tim Keller bu dinamiği kendi topluluğuna şöyle açıkladı. "New York'taki insanlar, 'Biz birer bireyiz. Burada insanlar ne olmak istediklerine karar verebilir ve bunu yapabilirler' diye düşünmeyi severler. Bu doğru değil. Hepinizin üniforması var. Bazılarınız Wall Street üniformaları giyiyorsunuz. Bazılarınız East Village üniformaları giyiyorsunuz. Bazılarınız SoHo üniformaları giyiyorsunuz. Üniformalar var! Uyum sağlamanız gerekiyor. Onayınızı birinden almalısınız. 'Sen bizden birisin' diyen bir grup insan olmalı."[202] Hayatlarımızın özünde, kimliğimizi bulmak için uyum sağlamak isteriz.

MIKE GİBİ

Ait olmaya çalışırken, ünlülere de geri dönüyoruz. Bu kişiler kolektif hayranlık ve öykünme için şaşırtıcı derecede güçlü örnekler teşkil ederler. Aslında bu uyum sağlama arzusu, ünlülerin ticari değerini açığa çıkarmaktadır. Spor pazarlamasının en büyük başarılarından biri, bu uyum sağlama konusundaki açık dürüstlükle başarılmıştır. Gatorade'nin basketbol harikası Michael Jordan'ı konu alan 1992'deki reklam kampanyası basitti: "Mike gibi, Mike gibi olmak istiyorum." Kim Mike'ın spor ayakkabılarını giymek, Mike'ın havasını benimsemek ve Mike gibi top oynamak istemez ki? Milyonlarca genç sporcu Jordan gibi olmak istiyor, bu yüzden "Mike gibi, Mike gibi olmak istiyorum" nakaratıyla bugün bile onun basketbol becerilerini taklit etmeye çalışıyorlar.

---

[202] Timothy Keller, vaaz, "Built Together; Redeemer's Organization Service," Gospel in Life, gospelinlife.com (2 Haziran, 1991).

2016 yılına gelindiğinde, Jordan'ın Nike ayakkabı serisi için yeni bir slogan ortaya çıkarıldı: "Ben Michael değilim, ben Jordan'ım." Bu, topluluk uyumu şemsiyesi altında bireyselliğe daha fazla yer açmaya yönelik mükemmel bir girişim. Şimdi, emekliliğinden yıllar sonra, birçok insan hâlâ Mike'ın spor ayakkabılarını istiyor ve eski basketbol yıldızı, ayakkabı hattından yılda 100 milyon dolar kazanıyor.

Ve hâlâ en iyi durumda olan ünlüler ve sporcular için bu öykünme büyük önem taşıyor çünkü bu kişiler kendimizde sahip olmak istediğimiz görkemi temsil ediyorlar. İhtişamı seyretmek, kimliğimizin hatlarını yontmaya ve şekillendirmeye başlayan bir olgudur. Başkalarında gördüğümüz görkemi taklit etme arzusu, reklamcılığın hedeflediği en açık (ve en derin) psikolojik gerçekliklerden biridir. Kabul edilmeyi ölesiye arzularız ve her zaman hayran olduğumuz şey gibi oluruz. Peki yuvamı kimin kimliğinde bulacağım?

SEVGİLERLE DEĞİŞMEK

Bizler benzemek istediğimiz insanların bileşimiyiz ve bu uyum, akıllı telefonlarımızın en güçlü cazibelerinden birini tanımlıyor. Dijital teknoloji artık aidiyet arayışımızı hızlandırıyor ve belirginleştiriyor.

Bu fenomeni açıklamaya yardımcı olması için, nasıl taptığımız şey *gibi* olduğumuzu inceleyen teolog Richard Lints'le temasa geçtim. Kendisi bu benzeyişimizi hem olumsuz (putperestlik) hem de olumlu (tapınma ve kutsallaştırılma) bağlamlarında incelemektedir. Bana şöyle dedi: "Bizler birer aynayız ve bu yüzden –çevresini yansıtan, bağlamını yansıtan, putlarını yansıtan, tanrılarını yansıtan– bu insan benzetmesi tümüyle, Kutsal Yazılar'ın başından sonuna kadar merkezi bir şeydir. Tapınma dediğimiz şey –Tanrı'ya imanla ve ger-

çekten tapınmak– aynı zamanda kimliğimizle de ilgilidir. Bunun için yaratıldık. Biz buyuz."[203]

Görsek de görmesek de tapınma, uyum sağlamada aldığımız kalıbın temel dinamiğidir. İşte bu yüzden ne kadar bağımsız olursak olalım, kimliğimizi asla kendi *içimizde* bulamayız. Kimliğimizi, grup uyumumuzu ve sevgilerimizi her zaman kendi *dışımızda* aramalıyız. Her iki dinamik de gerçeği ortaya koyuyor: Gördüğümüz *gibi* oluyoruz. Tapındığımız *gibi* oluyoruz. Veya bunu doğrudan Facebook terimleriyle ifade edersek, "*beğendiğimize*" dönüşüyoruz.

TAPINMA REHBERLİĞİ VE YANLIŞ REHBERLİK

Kutsal Kitap bu dinamiğin ana fikrini bir marangoz keskisi gibi keskinleştirir. Ya yaratılana (putlara) taparız ya da Yaratıcı'ya (Mesih'e) taparız. Tek seçeneğimiz bunlardır.

Eğer putlara taparsak, putlar gibi oluruz.[204] Putperestlik, yaratabileceğimiz ve elimizde tutabileceğimiz sınırlı şeylerde nihai anlam bulmaya yönelik boş girişimdir. Bu, Kutsal Kitap'ta son derece açıktır: Ölü bir putu sevmek ve ona tapmak, o put gibi olmaktır. Putlarımızın bizi kucaklayacak elleri, bizi görecek gözleri, bizi temin edecek ağızları ve bizi işitecek kulakları yoksa, putlara tapan bizler, onlar gibi oluruz: ruhen güçsüz, kör, dilsiz ve sağır. Putlarımız bizi insanlıktan çıkarır; ruhlarımızı taşlaştırır ve tüm ruhsal duyularımızı dilsizleştirir, köreltir ve öldürür.[205] Putlar ancak bizi bozar (daha sonra daha ayrıntılı olarak göreceğimiz gibi). Bu ne-

---

[203] Richard Lints, yazarla görüşme, "Why We Never Find Our Identity Inside of Ourselves," Desiring God, desiringGod.org (31 Ağustos, 2015).

[204] Rom. 1:18–27.

[205] Mez. 115:4–8; 135:15–18.

denle, Tanrı olmayan herhangi bir şeye tapınmak, temelde kimlik karmaşası içinde yaşamaktır.

Ünlülerimizin görkemine (Mike gibi) taptığımızda, onlar bizim hayranlığımızın ve benzeyişimizin putları hâline gelirler ve "uygun bir dini duygu ifadesiyle insan hayranlığına, hürmetine ve kutsamasına" açık hâlde yükselirler.[206] Bulunduğumuz gösteri çağı, tapınmanın ve öykünmenin kültürel putları hâline gelen ünlüleri üretir. Ama onlar bizim için performans gösterseler ve biz onlara hayranlar olarak tapsak da, putlarımız bizim sevgimize karşılık vermez. Bizi asla görmeyeceklerdir.

Eğer Mesih'e taparsak, Mesih gibi oluruz.[207] Putlarımızın zıttı olarak Mesih'i sevmek ve O'na tapınmak; O'nun güzel suretine, yani Tanrı'nın gerçek suretine güçlü bir şekilde benzemektir. İsa Mesih, sizin ve benim ifade etmek (dışa vurmak) için yaratıldığımız şeyin tam görünümüdür.[208] Ben O'nun suretinde yaratıldım. Ama benim insanlığım günahkâr, çarpık ve kırıktır. O beni o kadar çok sevdi ki, beni diğer tüm uyum tuzaklarından özgür kılmak için kanını döktü.[209] O'nda ruhsal olarak diriltildim ve bana sonsuz umut ve kalıcı neşe verildi. O'nda, O'nu yüz yüze göreceğim ve Tanrı'nın suretini taşıyan kişi olarak, tasarlandığım bozulmamış hâlime kavuşacağım bir anın beklentisini buluyorum. Bu umut ve özlem beni, O'nu Kutsal Yazılar'da görmeye, O'nu sevmeye, yansıtmaya ve O'nun yaşamına uymaya (ve dirilişte tümüyle O'nun benzerliğine dönüşmeyi beklemeye) iten şeydir.[210]

---

[206] Jacques Ellul, *The Technological Bluff* (Grand Rapids, MI: Eerd mans, 1990), 382.

[207] Rom. 12:1–2; 2. Kor. 3:18; Kol. 3:10.

[208] 2.Ko. 4:4.

[209] Rom. 5:8.

[210] 2.Ko. 3:18; 1.Yu. 3:2–3; 1.Ko. 15:42–49.

Tapındığımız nesne, taklit ettiğimiz nesnedir. Tanrı'nın kendisi bu ayrılmaz kalıbı tasarladı. Ne olmak istiyorsak ona taparız. Ve taptığımız şeyler oluşumumuzu şekillendirir. Bu bayağı Antropoloji101'dir.

TANRI'NIN BENZEYİŞİNDE YARATILDIK

Ancak bütün bu aynalar, putlar ve benzeme hakkındaki konuşmalar, kimliğimize ilişkin en önemli soruyu tam olarak yanıtlamadı: Neden varım?

Elbette yaşam amacımızı sosyal medyanın onay karanlığında bulacak hâlimiz yok.[211] Bunun yanıtı için Kutsal Kitap'a dönüyoruz ve burada Tanrı tarafından Tanrı'yı yansıtmak için yaratıldığımızı okuyoruz.[212] Tanrı'yı yansıtmak ruhsal, mantıksal ve duygusal olarak pek çok şey ifade eder ancak benzerlik (suret) taşımanın özüne inmek için John Piper'dan bunu açıklamasını istedim ve kendisi mermer heykellerle bir açıklama yaptı: "Stalin'in heykelini dikiyorsunuz çünkü insanların Stalin'e bakmasını ve Stalin'i düşünmesini istiyorsunuz. Amerika'nın kurucularını hatırlatmak için bir George Washington heykeli dikiyorsunuz. Görüntüler göstermek için vardır." Bu et ve kan olan biz insanlar için ne anlama geliyor? Bu, Tanrı'nın "kendisinin küçük suretlerini yarattığı" anlamına gelir. Öyle ki, "insanlar Tanrı'nın nasıl olduğunu ortaya çıkaracak şekilde konuşsun, hareket etsin

---

[211] Katie Couric: "Bu günlerde özenle hazırlanmış Instagram hesaplarımızla, akıllı gönderilerimizle, mükemmel resimlerimizle ve ayrıca beğenilerimizi, favorilerimizi, takipçilerimizi ve arkadaşlarımızı sayarak dış onay aramak için çok fazla zaman harcıyoruz. Sanırım 'Ben kimim? Doğru şeyi mi yapıyorum? Olmak istediğim türden biri miyim?' gibi büyük sorulardan kaçmak kolay," "Katie Couric to Grads: Get Yourself Noticed," *Time* dergisi (18 Mayıs, 2015).

[212] Yar. 1:26–27; 5:1; 9:6; Yak. 3:9.

ve hissetsinler. Böylece insanlar nasıl davrandığınıza, nasıl düşündüğünüze, nasıl hissettiğinize bakar ve 'Tanrı büyük olmalı, Tanrı gerçek olmalı' derler. İşte bu yüzden varsınız." [213]Başka bir deyişle, yeni teknik ve cihaz ustalığı dünyasında Tanrı'yı önemsiz kılan teknodünyasallığa karşı durmak için yaratıldık.

Kilit nokta şudur: "Tanrı sizi kendi içinizde bir son olarak yaratmadı. *O sondur; sizse sadece araçsınız*. Ve bunun bu kadar iyi haber olmasının nedeni, Tanrı'nın sonsuz derece değerli olduğunu göstermenin en iyi yolunun O'nda tümüyle mutlu olmak olduğudur. Eğer Tanrı'nın halkı Tanrı'dan sıkılırsa, bu kişiler gerçekten kötü suretlerdir. Tanrı kendisinden mutsuz değildir. Kendi yüceliği konusunda sonsuz heyecan taşır."[214]

Tanrı'nın suretinde olmak, iki nedenden dolayı var olduğumuz anlamına gelir: (1) Yaratıcı'nın sonsuz değerinden memnun olmak ve (2) dünyaya O'nun ne kadar değerli ve derinden tatmin edici olduğunu göstermek. "Uyumumuz", "sevgilerimiz" ve "aidiyetimiz" hep O'nda birleşir. Kimliğimiz O'na bağlıdır ve bize yansıtılan tüm diğer kimlikleri reddetmek için Ruh tarafından verilen gücü O'nda buluruz.[215] Ama insanlar bizim Tanrı'dan sıkıldığımızı, kendimize daldığımızı ve dünyasal ünlülere benzediğimizi görürlerse, İsa'nın suretinin bizde yansıyışını görmezler. Mesih'i yansıtamazsak, Tanrı'nın bizi olmamız için yarattığı gibi olamayız; amacımızı kaybederiz.

---

[213] John Piper, yazarla Skype görüşmesi, yayın: "What Does It Mean to Be Made in God's Image?" Desiring God, desiringGod.org (19 Ağustos, 2013).

[214] John Piper, vaaz, "The Story of His Glory," Desiring God, desiringGod.org (10 Eylül, 2008), vurgular bana aittir.

[215] Rom. 12:2.

CİHAZA TAPMAK

Bu bizi telefonlarımıza geri getiriyor. Tapınmamız ve putperestliğimiz her zaman bir teslimiyet eylemidir, diye yazıyor Peter Leithart, kendimizi teknolojimize teslim etme eğilimimiz hakkında: "Teknoloji putperestleri, teknolojilerini kelimenin tam anlamıyla ilah olarak görmezler. Ancak çoğu, teknolojilerinin önünde kendilerini 'alçaltır'. Emeklerinin ve hünerlerinin ürünlerini akıllıca kullanmak yerine; hayatları son çıkan meretin hükmü altına girene dek 'eğilirler' ve zamanlarını nasıl kullanacaklarını, paralarını, ilgilerini ve değerlerini nasıl harcadıklarını bu belirler."[216] Akıllı telefon gibi yaratılmış bir şeye boyun eğmek, bu yaratılan alet veya cihaz hayatımızın amacını belirlediği zaman putperestliktir.

İnsan *amaçlarını* mevcut teknolojik *araçlara* boyun eğdiren bu putperestlik biçimine *ters adaptasyon* denir.[217] Dijital çağda, ruhsal hedeflerimize ulaşmamızda telefonlarımızın bize yardım edip etmediklerini (veya bize zarar verip vermediklerini) sorma yeteneğimizi kaybettiğimizde, telefonlarımızı putlaştırmış oluyoruz. Teknolojik parıltıdan o kadar büyüleniyoruz ki, telefonlarımızın harika *araçlarının* –hızlarının, düzenlemelerinin ve verimliliklerinin– tutsağı oluyoruz ve bu araçların kendileri yeterli *amaç* hâline geliyor. Hedefimiz sisli kalıyor çünkü seyahatimizin hızına saplanıp kalmış durumdayız. İnsani ve ruhsal *hedefleri* yanlışlıkla

---

[216] Peter J. Leithart, "Techno-god," *First Things*, firstthings.com (27 Eylül, 2012). "Teknolojileri sürekli olarak benimseyerek, kendimizi onlarla yardımcı mekanizmalar olarak ilişkilendiriyoruz. Bu nedenle onları kullanmak için, bu nesnelere, yani kendimizin bu uzantılarına tanrılar veya küçük dinler olarak hizmet etmemiz gerekiyor." Marshall McLuhan, *Understanding Media: The Extensions of Man* (Cambridge, MA: The MIT Press, 1994), 46.

[217] Langdon Winner, *Autonomous Technology: Technics-out-of-Control as a Theme in Political Thought* (Cambridge, MA: MIT Press: 1977), 229.

teknolojik *imkânlarımıza* teslim ediyoruz. Bu ters adaptasyondur.

Putperest dürtülerimiz bizi bu dünyasallığa, amacımızın kayboluşuna kolayca kaptırıyor. Sık sık telefonlarımızın üzerinde durup onları Tanrı'nın benzerinde olma çağrımıza dayanarak kontrol etmiyoruz; bunun yerine, nihai hedeflerimizin sorularını asla sormadan, dijital imkanlar dünyası olan telefonlarımıza boyun eğiyoruz. *Araçlar* amaçsız alışkanlıklarımız hâline geldiğinde, bu teknoputperestlik olur.

SOSYAL MEDYA PUTLARI

Eğer putlar bizi şekillendiriyorsa, sağlıksız telefon kullanımı ilişkilerimize de yansıyacaktır.

Çoğu zaman birbirimizle kısa ve yüzeysel olan dijital etkileşimlerimiz, zamanla tüm ilişkilerimizi şekillendirmeye başlar. İlişkilerimiz çevrimiçi olarak yüzeysel olduğunda, ilişkilerimiz çevrimdışı olarak da yüzeysel hâle gelir. Denver Seminary'de felsefe profesörü olan Douglas Groothuis şu uyarıda bulunuyor: "Çevrimiçi etkileşim biçimimiz, çevrimdışı etkileşim kurma biçimimizin normu hâline geliyor. Facebook ve Twitter iletişimleri oldukça kısa ve hızlıdır. Ve bu, biriyle konuşmanın iyi bir yolu değil. Ayrıca, iyi bir sohbet dinlemeyi ve zamanlamayı içerir ve bu, İnternet iletişimiyle büyük ölçüde ortadan kaldırılır çünkü o kişiyle orada değilsinizdir. Dolayısıyla biri size bir mesaj gönderebilir ve siz onu görmezden gelebilirsiniz ya da biri size bir mesaj gönderebilir ve siz ona iki saat sonra ulaşabilirsiniz. Ama gerçek beden ve gerçek bir sesle gerçek bir yerde gerçek zamanlıysanız, bu çok farklı bir dinamiktir. Başka birine Twitter'a davrandığı-

nız gibi davranmamalısınız."[218] Yine de çevrimiçi alışkanlıklarımız ilişkisel alışkanlıklarımızı değiştiriyor: Her ikisi de kırpılmış ve yüzeysel hâle geliyor ve dikkatimiz daha kolay dağılıyor ve birbirimize karşı da daha az sabırlı oluyoruz.

Düşüncelerimiz çevrimiçi bozgunların gelgitlerine yakalandığında, ilişkilerimiz de zarar görür. Yazar Alan Jacobs yedi yılını iPhone'unda, yedi yılını Twitter'da ve on yılını da blog yorumlarına yanıt vererek geçirdi. Sonra geri çekildi, geriye bakıp yaptıklarını değerlendirdi ve hepsini bıraktı. Sosyal medyayı ve iPhone'unu bıraktı.[219] Şöyle dedi: "Zararlarını ve faydalarını düşündüm ve artık bu şeylerin beni rehin almayacağına kesin olarak karar verdim." Neden ki? "Bunun başlıca nedeni, insanların huysuz veya aptal olmaları değil – Rab bu tanımlardan birisinin üzücü derecede çok sayıda sosyal medya teması için doğru olduğunu biliyor olsa da– birçoğunun sosyal medya doktrininin her rüzgarıyla savrulması, dikkatlerinin anın tsunamileri tarafından boğulması, iradelerinin herkesin anında yanıtladığı şeye anında yanıt verme ihtiyacına tutsak olmasıdır."[220]

Yüksek lisans öğrencisi Andrew Sherwood da aynısını yapmaya karar verdiğinde (sosyal medyayı ve akıllı telefonu bir kenara bırakmaya), karısı bunun Andrew'nun ona verdiği en büyük hediye olduğunu söyledi. Neden? Ona şöyle söyledi: "Akıllı telefonun varken, o gün beslendiğin şeylerin yürüyen bir makinesiydin. Önemli olan daha derin konular hakkında konuşmak zordu çünkü sürekli olarak İnternet dikkatini da-

---

[218] Douglas Groothuis, yazarla telefon görüşmesi (3 Temmuz, 2014).

[219] Alan Jacobs, "My Year in Tech," Snakes and Ladders, blog.ayjay.org (23 Aralık, 2015).

[220] Alan Jacobs, "I'm Thinking It Over," The American Conservative, theamerican-conservative. com (4 Ocak, 2016).

ğıtıyordu. Artık daha derin konulara odaklanabilir ve gerekli dikkati verebilirsin. Konuştuklarımızın çoğu artık Twitter sayfandan ziyade yüreğinden geliyor."[221] Akıllı telefonunuzu tamamen bırakmanın zamanının gelip gelmediği daha sonraya sakladığımız bir soru ama Andrew bize dijital putların bizi nasıl şekillendirdiğinin görsel bir örneğini sunuyor.

UYARI VE UMUT

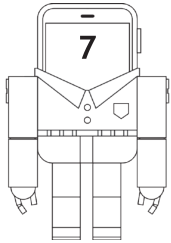
İnsanlar olarak Tanrı'yı yansıtmak üzere yaratıldık ve bu da kimliğimizin tanım gereği şekillendirilebilir ve dolayısıyla da hassas olduğu anlamına gelir. Bizler telefonlarımızda yaptıklarımız tarafından değiştirilen ve yeniden şekillendirilen balmumu heykelleriyiz. Ancak bu esneklik aynı zamanda yaratılış amacımızı gerçekleştirmek için benzeyişte bizi şekillerinden Kurtarıcımız'ın egemen lütfuyla kurtarılabileceğimiz, yeniden yaratılabileceğimiz ve restore edilebileceğimiz anlamına gelir. Bu amaç da Tanrı'yı yüceltmektir. Biz O'nu yansıtırken, dünyayı, kayıpların sığınak ve kimlik bulabileceği ve susamış günahkârların insanı tümüyle tatmin eden yaşam suyunu bulabileceği konuksever bir Baba'ya davet etmiş oluyoruz.

Doğru şekilde suret taşımak, bizi özgürleştirir ve kendimiz hakkında dijital anlamda dürüst olmamızı sağlar. Narkissos'un kötü durumundan kaçınmak –kendi görüntülerimize aşık olmaktan kaçınmak– için lütuf dileriz. Ve telefonlarımızın parlak ekranlarındaki dijital yansımalarımıza daha dürüst bir şekilde bakmak ve bazen bir ejderhanın yansımasını gördüğümüzde alçakgönüllülükle kabul etme-

---

[221] Andrew Sherwood, "The Sweet Freedom of Ditching My Smartphone," *All Things for Good*, garrettkell.com (21 Ocak, 2016).

ye, tövbe etmeye ve değişmeye istekli olmak için ve Mesih'i nerede yansıtmakta başarısız olduğumuzu görmek için lütuf ve cesaret duası ederiz.

YALNIZLIK ÇEKİYORUZ

Orta yaşlı evsiz bir adam, güneşli bir şehrin kaldırımında tek başına oturuyor ve sırtını bir çite yaslamış hâlde uyuyor. Karim adındaki cömert birisi, elindeki nakit parayla yaklaşıp adamın yanında duruyor. Uyuyan adam irkilerek uyanıyor, kendini savunmak için kalkıyor ve eşyalarından oluşan sırt çantasını kavrıyor. Gözleri gün ışığına alışırken, uzatılan eli görüyor ve minnetle parayı alıyor.

Sohbet etmeye başlıyorlar ve evsiz adam isminin Mark olduğunu söylüyor. Rol değiştirerek Mark, kirli sırt çantasını kapıp, Karim'den bir dakika beklemesini istiyor, ayağa kalkıp nakit parayı da alarak Karim'i sokakta yalnız bırakıyor. Mark birkaç dakika sonra bir plastik torba ve iki köpük kutuyla geri dönüyor. Mark parayı iki akşam yemeği ısmarlamak için kullanmış. Biri paylaşmak için.

"Lütfen oturup benimle biraz yemek yer misin?" diye soruyor Mark. Karim şaşırıyor ama kabul edip betona oturuyor.

Kaldırımda oturup akşam yemeklerini birlikte açarken evsiz adam, "Burada benimle olduğun için mutluyum," diyor. "Burası çok yalnız. İnsanlar yanımdan geçiyor ve beni görmezden geliyorlar. Ölü ya da diri olmam hiç umurlarında değil. Burada sadece biriyle oturmak harika."

Bu paylaşımın videosu gizli bir kamerayla çekildi ve YouTube'da her izlediğimde yüreğim savruluyor.[222]

BİN CAM PARÇASI

Bunun gibi videoların gerçek olup olmadığı asla bilinmez ancak özellikle bu video internette yayıldı ve nedenini anlamak zor değil. Bu video, evsizliğin çoğunlukla göz ardı edilen ve nadiren yakalanan bir yanını ortaya koyuyor. İnsan yaşamı için para, yiyecek ve barınaktan daha temel olan şey arkadaşlıktır. Gerçek paydaşlık için diğer insanlarla bağlantı kurmak için yaratıldık çünkü bizler Üçlübirlik Tanrısı'nın suretinde yaratıldık. İşte bu yüzden yalnızlık cildimizdeki açık bir yara gibi acıtır.

Hollandalı psikiyatrist J. H. van den Berg meşhur ifadesiyle şöyle yazmıştı: "Yalnızlık psikiyatrinin çekirdeğidir." Ayrıca şunu da demiştir: "Eğer yalnızlık olmasaydı, psikiyatrik hastalıkların da ortaya çıkmayacağını makul biçimde varsayabiliriz."[223] Bu çarpıcı alıntılara, teolog Peter Leithart şu ruhsal yorumu ekliyor: "İnsanlar diğer insanlarla o kadar basit bir düzeyde bağlantılıdır ki, bu bağlantımız kesildiğinde ruhlarımız binlerce küçük parçaya ayrılır."[224]

---

[222] Karim Metwaly, video, "Lonely Homeless Man," YouTube, youtube.com (19 Haziran, 2015).

[223] Alıntı: Peter J. Leithart, *Traces of the Trinity: Signs of God in Creation and Human Experience* (Grand Rapids, MI: Brazos, 2015), 17.

[224] A.g.e

Sanırım yalnızlık ve evsizlik arasındaki bağlantıyı anlayabiliyorum. Anlaması daha zor olan şey, hiperbağlantılı dijital çağda bu kadar yaygın yalnızlığın neden devam ettiğidir.

ÇEVRİMİÇİ VE YALNIZ

Akıllı telefonların ve sosyal medyanın, özünde yalnızlık salgınını tedavi etmesi gerekiyordu. Hepimiz birbirimize –hep birlikte ve her zaman– bağlı olacaktık ve hiçbirimiz kendini asla yalnız hissetmeyecekti. Ancak acı gerçek şu ki, bir kalabalığın içinde bile yalnız olabiliriz – ve özellikle şimdi dijital bir kalabalıkta.[225]

Mesajlar, resimler ve videolar gönderiyoruz; tweetler ve Facebook güncellemeleri yayınlıyoruz; ve sayfayı yenileyip bekliyoruz. Sonuç olarak genellikle yanıt vermeyen veya çok az yanıt veren durgun bir ekrana bakıyoruz. Yenileye bastığımızda ve yeni güncellemelerin olmadığı bir ekrana baktığımızda, diğer tarafta kimse yokmuş gibi hissediyoruz. Çevrimiçi bağlantıların ortasında yalnızlığın acısını hissediyoruz. Bazen, bir ilişkisel kalıntılar ve hologramlar müzesinde yürüyormuş gibi hissediyoruz. Gerçekte, "arkadaşlarımızın ve sözde arkadaşlarımızın öngörülen kimliklerinin labirentlerinde dolaşıyoruz ve buraya kendimizin hangi yanını yansıtmamız gerektiğini, kimin dinleyeceğini ve ne duyacaklarını anlamaya çalışmak, bayağı yalnızlık içeren bir iştir."[226]

---

[225] Katie Couric: "Sosyal medya harika bir şey olabilir: Sesi olmayanlara ses verir ve dünyanın dört bir yanındaki insanları ortak bir amaç için birleştirir. Ama dikkatli ilerleyin. Sürekli bağlantı, kendinizi izole ve kopuk hissetmenize neden olabilir. Sosyal medyanın sahte samimiyetine kanmayın." "Katie Couric to Grads: Get Yourself Noticed," Time dergisi (18 Mayıs, 2015).

[226] Stephen Marche, "Is Facebook Making Us Lonely?" *The Atlantic* dergisi (Mayıs 2012).

Bu bir tavuk mu yumurta mı problemidir: Facebook bizi yalnızlaştırıyor mu, yoksa zaten yalnız olanlara mı hitap ediyor? Bu tartışmayı çözmek zor ama bir noktayı netleştiriyor: Tüm insan bağlantılarımızın haritası olan Facebook'un yalnızlığımıza son verebileceği fikrinden vazgeçmeye başladık.

TEKNOLOJİ VE İZOLASYON

Genel bir bakışta, teknoloji bize birçok fayda sağlıyor ancak büyük bir tuzağı da var: izolasyon. İzolasyon, teknolojik ilerlemenin hem vaadi hem de bedelidir. Yazar Stephen Marche şöyle yazmıştır: "Sorun şu ki, bizi perişan etse de yalnızlığı davet eden biziz. Teknolojiyi kullanım tarihimize bakarsak, arzulanan ve elde edilen bir izolasyon tarihi görürüz."[227]

Arzulanan ve elde edilen izolasyonun hikâyesi, Giles Slade tarafından yazılan *The Big Disconnect: The Story of Technology and Loneliness* kitabında yeniden anlatılıyor.[228] Kitapta, seyyar satıcılardan telefonlara, televizyondan müziğe kadar çeşitli yeniliklerin tarihinde nasıl birçok teknoloji zincirinin ve yalnızlığın birbirine dokunduğu anlatılıyor.

Teknoloji geliştikçe, makineler insanların yerini ve otomasyon da etkileşimin yerini alıyor. Sokak satıcıları yerini otomatlara bıraktı. Taze süt teslimatları yerini buzdolaplarında saklanan süt ürünlerine bıraktı. Bankacılar ATM'ler oldu. İki yüz yıl önce, işçiler müşterileriyle şahsen tanışıyorlardı. Günümüzün teknolojik toplumunda, birçok işçi uzak yerlerde, endüstriyel veya iş parklarında çalışmakta ve coğrafi olarak veya çok uzun bir üretim zinciriyle ayrı oldukları

---

[227] A.g.e.

[228] Giles Slade, *The Big Disconnect: The Story of Technology and Loneliness* (Amherst, NY: Prometheus, 2012).

kimliği belirsiz müşterilere veya isimsiz tüketicilere hizmet vermekteler.

Fiziksel olarak, diğer faktörler tarafından ayrılıyoruz. Bir ateşin etrafında toplanmak, yerini merkezi ısıtmaya bıraktı ve bu da ısıyı evin her köşesine itti. Yerel haberler için bir barda bir araya gelmek, yerini gazete okumaya bıraktı ve yüzlerimizi birbirimizden gizleyen, kâğıttan bir duvar oluşturdu.

İzolasyon daha sonra video teknolojisindeki gelişmelerle derinleştirildi. Topluluk sinemasının yerini her ailenin evindeki büyük televizyon aldı, bu da yerini taşınabilir televizyonlara ve artık her yatak odasında bulunan kişisel LED TV'lere bıraktı.

Müzik söz konusu olduğundaysa, bu teknolojik gidişat daha da nettir. Cumartesi akşamı canlı bir orkestra performansına katılmak, birçok insan için, evdeki sabit fonografla (veya plak çalarla) değiştirildi; bunun yerini de büyük bir transistörlü radyo ve bunun yerini de taşınabilir olan transistörlü radyo aldı. Sonra omuzda taşınan ve hoparlörleri olan bir müzik kutusunun yerini, kemere takılan Walkman aldı ve bunun yerineyse kola takılabilen küçük iPod aldı. Müzik, sosyal bir topluluk deneyiminden paylaşılan bir aile deneyimine, buradan da kişisel kulaklık deneyimine dönüştü.

Teknoloji, tasarımı gereği bizi her zaman birbirimizden ayırıyor. İzolasyonumuz arzulanıyor ve elde ediliyor.

TAŞINABİLİR KALKANLARIMIZ

Bu teknolojik gidişat büyük oranda akıllı telefonda, yani kişisel izolasyonun en büyük icadında bir araya geliyor. Akıllı telefonlarımız, insan temasını ve etkileşimini engellemek için halka açık yerlerde kullandığımız taşınabilir kalkanlardır.

Dolu bir asansöre adım attığımızda, telefonlarımızı güvenlik battaniyesi gibi kullanıyoruz.

Kulaklıklar bu ilkeyi en üst düzeye çıkarıyor. Tanım olarak kulaklık kullanmak, sessizliği dinlemeyi reddetmektir ve "sessizliği dinlemeyi reddetmek, kendimizle veya başkalarıyla etkileşimde olmayı reddetmektir."[229] Kulaklıkla kendimizi dış dünyaya kapatırız ama aynı zamanda kendimizi kendimize de kapatırız. Kulaklıklar bizi hem sağlıklı iç gözlemden hem de sosyal sohbetten alıkoyar.

Slade şöyle yazar: "Yirmi birinci yüzyılda göz kamaştırıcı beyaz Apple kulaklıklar, bizi toplum içinde gözlemleyen herkese ilgisiz, müziksel olarak eğilimli, tehdit edici olmayan insanlar olduğumuzu bildirirken, Bluetooth WiFi kulaklıklar biraz farklı, daha agresif bir mesaj iletir: Çok meşgulüm, rahatsız etmeye cüret bile etme. Bir kez daha, bir cihazla olan etkileşim, yabancılarla olan riskli, enerji gerektiren etkileşimleri önler ve bunlara tercih edilir. Yüz yılı aşkın bir süredir, sadece makinelerin aracılığıyla kişiler arası temasa girme riskine şartlandırılmışız. Makinelere, insanlara güvendiğimizden çok daha fazla güveniyoruz."[230] Andy Warhol'un ses kayıt cihazlarını ve Polaroid kameralarını anımsatan makinelerimiz, artık ilişkilerimizde tampon (ve aracı) vazifesi görüyor.

İzolasyonumuzu koruyarak, farkında olmadan dünyanın en parlak pazarlama tuzaklarından birine giriyoruz. Slade, "Üreticiler ve pazarlamacılar için insanların yalnız olması en iyisidir çünkü aile veya topluluk üyeleri paylaşıma giderken, bireyler kendileri için birer tüketici ürünü almak zorun-

[229] Jacques Ellul, *The Technological Bluff* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1990), 378.

[230] Slade, *The Big Disconnect*, 160.

dadır" diye yazıyor. "Teknolojinin minyatürleşmeye yönelik hareketi, kişisel elektroniği bireysel kullanıcılar için uygun hâle getirerek bu amaca hizmet ediyor. Günümüzün özenle eğitilmiş tüketicileri için paylaşım, kişisel alana yapılan bir müdahaledir."[231]

ROLÜ TERSİNE ÇEVİRME

Teknolojik ilerlemelerimizin çoğunun yönelimi olan minyatürleşme ve kişiselleştirme, sıradan etkileşimlerimizin çoğunda bizi diğer insanlardan ayırıyor. İlişkilerimize teknoloji aracılığıyla aracılık ederek başkaları üzerinde kontrol sağlamaya çalışıyoruz. "Teknikleşmiş bir kültürde, toplumsal bağlar kolayca kesilir ve yerini teknik veya örgütsel ilişkiler alır. Sevgi ölür; diğer kişiyle empati, sempati ve temas ortadan kalkar. Yabancılık ve yalnızlık artar."[232] Bu abartılı olsa da Slade'in yukarıda belirttiği gibi, insanlara, teknolojimize güvendiğimizden daha az güveniyor gibiyiz.

Sanki bir hapishane ziyaretinde cam ve duvara monte edilmiş telefonlarla konuşuyormuşuz gibi, çoğumuz artık ekranlar aracılığıyla dokunma, kaydırma ve çoklu dokunma hareketlerinden oluşan dijital bir işaret diliyle, güvenli bariyerlerle birbirimize yaklaşıyoruz. En yakın arkadaşlarımız ve aile üyelerimizle birlikteyken bile, çevrimiçi ağlarımıza geri çekiliyoruz. (Tatilde veya toplantılarda, telefonlarında olan kaç kişi bulabilirsiniz?)

Akıllı telefon, toplumsal bir ters dönüşe neden oluyor: toplum içinde yalnız olma ve inzivada asla yalnız olmama

---

231 A.g.e., 10.

232 Egbert Schuurman, *Faith and Hope in Technology* (Toronto: Clements, 2003), 101.

arzusu. Toplum içinde kalkanla korunabiliyor, inzivadaysa birlik içinde olabiliriz. Yani, sokaktaki insan etkileşiminin garipliğinden ve evlerimizdeki yalnızlığın can sıkıntısından kaçabiliyoruz. Ya da böyle sanıyoruz.

YÜZ YÜZE GÜVEN OLUŞTURMAK

Teolog Kevin Vanhoozer, tüm bunlara ek olarak teknolojik çağın, fiziksel yer algısı kaybını da hızlandırdığını söylüyor. "Küreselleşme, ulaşım ve iletişim teknolojisi ve genel olarak moderniteyle ilgili sorunlardan biri, bu faydaların aynı zamanda bir bedelinin olmasıdır: *yurtsuzluk*. Dünyanın herhangi bir yerindeki insanlarla anında konuşabilme ya da birkaç saat içinde gezegenin diğer tarafına seyahat edebilme yeteneğimizin sonucu, herhangi bir yere ait olma duygusunun kaybolmasıdır. Mesafe artık bir engel değildir. Bu elbette potansiyel olarak iyi bir şeydir. Ancak öte yandan, yakın veya uzak yerlere olan bağlılığımız, herhangi bir yerin ev gibi hissettirmesini zorlaştırıyor."[233]

Belki de daha korkutucu olan bunun ilişkilerimiz açısından doğurduklarıdır. Memleketimiz yoksa, kendimizi izole etmemiz ve uzak mesafeli ilişkilerin bizi köklendirmesini beklememiz daha olasıdır. Ancak en derin ve en değerli ilişkilerimiz uzaktansa, akıllı telefondaki dokunmatik ekranlarımızın pürüzsüzlüğüne ilişkin endişelerimize ve yüz yüze etkileşimlerin pürüzlü kenarlarına olan ihtiyacımıza geri geliyoruz. Bedenleşmiş garipliğin avantajları burada devreye giriyor. İhtiyacımız olan en şekillendirici konuşmalar pürüzlerle doludur ve bunları pürüzsüz telefonlarımızda yapamayız.[234]

[233] Kevin Vanhoozer, yazarla e-posta görüşmesi (26 Şubat, 2016).

[234] Özd. 27:17.

Yabancılarla etkileşim söz konusu olduğunda, sosyal medya bunu yapmak için güvenli bir alan olarak ortaya çıkıyor. Belki de sosyal medyayı "gerçek dünyadaki bir topluluğun tehlikeleri ve taahhütleri olmadığı" için, ya da "kusurlu, unutkan, öngörülemez ve muhtaç insanlara karşı derin bir hayal kırıklığı barındırdığımız için" ve makineler böyle olmadığı için sevdiğimizi söylemek çok ileri gitmek olmaz.[235] Bir makinenin arkasından birbirimize yaklaşmak daha güvenlidir.

Sosyal medya, kendimizi başkalarına sunmanın güvenli bir yolu gibi geliyor. Bir yazar bunu şöyle ifade ediyor: "Bir telefon ekranında, fiziksel reddedilme olasılığından uzak bir şekilde kontrolü elimde tutarak, sanal inceleme ve onay için kendimi ortaya sunabilirim."[236] Ancak bir flört uygulamasında, rastgele profiller arasında gezinerek taliplere göz atabilsek de, bu şekilde bir partner seçemeyeceğimizi biliyoruz. Yüz yüze zamana ihtiyacımız var ve o zaman dahi, biz ve eşlerimiz yıllar içinde bilenip Mesih'i ve gelinini yansıtan çiftler hâline gelirken, Tanrı'nın bizde kullanmayı planladığı pürüzlü süreçlere zar zor hazır olabiliriz. Bu, farklı cinsiyetlere ve genellikle farklı etnik kökenlere, yeteneklere ve ilgilere sahip iki insan arasında bir antlaşma bağı olan evliliğin dehasının (ve gizeminin) bir parçasıdır. Çevrimiçi olarak, kendi yorumlarımızla şekillendirdiğimiz hikâyelerle hayatlarımızı sunarız ve bu yorumlarımız nadiren sorgulanır. Ancak yüz yüzeyken, yine bizim iyiliğimiz için yorumlarımız geri itilebilir, sorgulanabilir ve karşı konulabilir.

---

[235] Jonathan Franzen, "Sherry Turkle's 'Reclaiming Conversation,'" *The New York Times* (28 Eylül, 2015).

[236] Olivia Laing, *The Lonely City: Adventures in the Art of Being Alone* (New York: Picador, 2016), 224.

Pürüz, içten sahiciliğe giden tek yoldur ve hiçbir çevrimiçi iletişim, gerçek dürüstlük eksikliğinin üstesinden gelemez. Tanrı'nın hayatımıza soktuğu insanlara karşı gerçekçi olmalıyız. Gerçeği söylemeliyiz. Okulda dürüst olmalıyız. Paramız konusunda akıllı olmalıyız. Güvenilir arkadaşlar olmalıyız. İş yerinde güvenilir olmalıyız. Dünyanın bizim olmamız gereken şeye ihtiyacı var: Tanrı merkezli, neşeli ve güvenilir erkekler ve kadınlar. Kusursuz değiliz; büyümek ve olgunlaşmak için ilişkisel pürüzlere ihtiyaç duyan düşmüş tövbekârlarız. Bizler kolay ilişkileri gerçek olanlarla değiştirmeye kararlı, sahici imanlılarız.

Müjde, bu bedenleşmiş sahicilikle yayılır.[237] Nerede yaşarsak yaşayalım, Hristiyanlar dünyayla yüz yüze görüşmeye çağrılır; bu hepimizin, özellikle de ebeveynlerin aklında tutması gereken önemli bir noktadır. Francis Chan, "Gittikçe insanlarla nasıl konuşulacağını bilmeyen ve ekranlarından ayrılmak bile istemeyen daha fazla çocukla tanışıyorum" dedi. "Asker yetiştiriyoruz. Müjde hizmetkârı yetiştiriyoruz. Bizim işimiz bu çocukları dünyanın içine girebilecekleri, insanlarla sohbete başlayabilecekleri, onlara İsa'nın ışığını ve Müjde'nin mesajını gösterebilecekleri bir noktaya götürmek."[238] İlişkilerimizde empati, alçakgönüllülük ve güvenin anahtarı, göz göze sahiciliktir ve bunlar hepimizin ihtiyaç duyduğu becerilerdir.

---

[237] 1.Se. 1:2–10.

[238] Francis Chan, yazarla görüşme, "Dads and Family Leadership," Desiring God, desiringGod.org (13 Ocak, 2015).

YALNIZLIĞI KORUYUN

Aynı zamanda yüz yüze sahiciliğin gerçek yalnızlığa ihtiyacı var.

Dijital çağın saygın psikologlarından biri olan Sherry Turkle şöyle diyor: "Empatik sohbet kapasitesi, yalnızlık kapasitesiyle el ele gider. Yalnızlıkta kendimizi buluruz; kendimizi sohbete söyleyecek sahici, özgün bir şeyle gelmek üzere hazırlarız."[239] Yalnızlık değerli bir armağandır. Bunu hepimiz isteriz, hepimizin buna ihtiyacı vardır ve hepimiz işin sırrının daha fazla teknolojiye sahip olmakta olduğunu düşünürüz. Bu doğru değil, diye uyarıyor Alastair Roberts. "Korkarım ki hiperkinetik, kakofonik ve aşırı derecede görsel–işitsel olan ortamlarımız, sessiz ve dikkatli dinleme sanatını ve bununla birlikte görünmezin varlığına dair duygumuzu aşındırıyor."[240]

Peki teknolojik çağda bize verilen yalnızlıkla ne yapıyoruz? Teknolojilerimizi yanlış bir şekilde kullanarak çoğu zaman bunu bozuyoruz. İlk bölümde, sosyal medya rutinleri hakkında sekiz bin Hristiyan'la yaptığım anketten bahsettiğimi hatırlayacaksınız.[241] Orada, ankete katılanların yarısından fazlasının (yüzde 54), sıradan bir sabahta uyandıktan birkaç dakika sonra akıllı telefonlarını kontrol ettiğini itiraf ettiğini belirttim. Sıradan bir sabahta ruhsal disiplinlerini uygulamadan *önce* mi yoksa *sonra* mı e-posta veya sosyal medyayı kontrol ettikleri sorulduğunda, yüzde 73'ü *önce* cevabını verdi.

---

239 Sherry Turkle, "Stop Googling. Let's Talk," *The New York Times* (26 Eylül, 2015).

240 Alastair Roberts, yazarla e-posta görüşmesi (23 Ocak, 2016).

241 DesiringGod.org okuyucularına yönelik, sosyal medya kanalları aracılığıyla çevrimiçi olarak yürütülen, bilimsel olmayan bir anket (Nisan 2015).

Bu gerçeklik, eğer John Piper'ın "Her sabah kurtarılmam gerektiğini hissediyorum. Uyanıyorum ve Şeytan suratımda duruyor" derken haklıysa, endişe verici bir gerçeklik.[242] Sabahın erken saatleri, ruhsal sağlığımız ve her gün karşılaştığımız ruhsal savaşlarda ilerleme kaydetmemiz için çok önemlidir.[243] Şeytan bunu biliyor ve adanmış yaşamımızı yok etmek istiyor. Eğer alışkanlığımızı basitçe görmezden gelmemizi sağlayamazsa, "düşüncelerimizi oyalar ve onları bin değersiz şeye böler."[244]

Sabahki ruhsal saatlerimizi telefonlarımıza dönerek bırakmamız şaşırtıcı değil, ama neden? Bunun cazibesi nedir? Piper'a sordum ve altı içgüdüsel nedene işaret etti. Bunlardan üçü «şeker güdüsü» ve üçü "kaçınma güdüsü."

1. *Yenilik Şekeri.* Dünyadaki yeniliklerden ve arkadaşlarımızın hayatındaki hareketlerden haberdar olmak istiyoruz ve haber değeri taşıyan veya kayda değer bir şeyin dışında kalmak istemiyoruz.
2. *Ego Şekeri.* İnsanların bizim hakkımızda neler söylediğini ve söylediğimiz ve paylaştığımız şeylere nasıl tepki verdiklerini bilmek istiyoruz.
3. *Eğlence Şekeri*. Büyüleyici, tuhaf, harika, şoke edici veya ilgi çekici şeylerle beslenmek istiyoruz.

---

242 DesiringGod.org okuyucularına yönelik, sosyal medya kanalları aracılığıyla çevrimiçi olarak yürütülen, bilimsel olmayan bir anket (Nisan 2015).

243 Mezmur yazarları için de doğruydu: Mez. 5:3; 88:13; 90:14; 119:147–48; 130:6; 143:8.

244 John Flavel, *The Whole Works of the Reverend John Flavel* (London: W. Baynes and Son, 1820), 4:253.

4. *Can Sıkıntısından Kaçınma*. Özellikle sıkıcı ve rutin göründüğünde ve ilgimizi çekecek hiçbir cazibesi olmadığında, önümüzdeki günü ertelemek istiyoruz.
5. *Sorumluluktan Kaçınma*. Baba, anne, patron, çalışan ve öğrenci olarak Tanrı'nın bize yüklediği rollerin yükünü üzerimizden atmak istiyoruz.
6. *Zorluklardan Kaçınma*. İlişkisel çatışmalarla ya da bedenlerimizdeki acı, hastalık ve sakatlıklarla uğraşmayı ertelemek istiyoruz.[245]

Belki de telefonlarımıza daha asil amaçlar –arkadaşlar ve aile üyeleriyle iletişim kurmak ya da günlük programlarımızı kontrol etmek– için bakıyoruz ancak sabahları ayartılar hızlı bir şekilde gelir ve değerli yalnız saatlerimizi bozarız. Ortaya çıkan sorunu bundan daha iyi özetlemek zordur: "Facebook'la gelen gerçek tehlike, kendimizi izole etmemize izin vermesi değil, izolasyona olan iştahımızı kibrimizle harmanlayarak, yalnızlığın doğasını başkalaştırma tehdidi taşımasıdır."[246] Bu denklemler sabahın erken saatleri için geçerli gibi görünüyor:

İzolasyon + boş şeylerle beslenme = ruha açlık çektiren yalnızlık
İzolasyon + Tanrı'yla zaman = ruhu besleyen yalnızlık

[245] John Piper'dan özet, yazarla Skype görüşmesi, yayın: "Six Wrong Reasons to Check Your Phone in the Morning: And a Better Way Forward," Desiring God, desiringGod.org (6 Haziran, 2015).

[246] Marche, "Is Facebook Making Us Lonely?"

Sonuç olarak: Teknoloji bizi merkezcil bir yöne doğru döndürüp, merkezi bir yalnızlık habitatına doğru çekiyor ve yaşamlarımızı, dikkatimizi paraya çevirmeye çalışan çıkar gruplarına fayda sağlayan alışkanlıklarla dolduruyor.

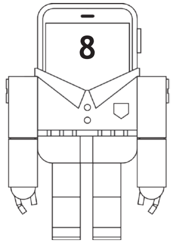
Ve iş sabah saatlerine geldiğinde, Charles Spurgeon haklıydı: "Aklınızın kolayca dağılmasına izin vermeyin, yoksa ibadet zamanınızı sık sık yok edersiniz."[247] Ruhsal sağlığımız için hayati önem taşıyan, Tanrı'nın bize "Sakin olun, bilin ki, Tanrı benim!" diyen sesini dinlemeli ve duymalıyız (Mez. 46:10). Her sabah durarak, sakin olarak, Tanrı'nın Tanrı olduğunu ve bizim de O'nun çocukları olduğumuzu bilmek için zaman ayırmalıyız. Dijital teknoloji, hayatın tüm sessiz boşluklarını doldurmamalıdır.

Dolayısıyla Hristiyanlar olarak, yalnızlığımızı korumak, Tanrı'yı tanımak ve O'nu, O'nun çocukları olarak yansıtabilmek için sabahları telefonlarımızı kenara itiyoruz. Ve hayatımızdaki insanlarla gerçek bir güven ilişkisi kurmak ve zorlu ilişkilerle bilenmek için gün içinde de telefonlarımızı kenara itiyoruz. Bu iki kalkan yerinde olmazsa, yurtsuzluğumuz baskın çıkar, izolasyon sığınağımız olur, kendimizi giderek daha yalnız buluruz ve Müjde görevimiz duraklar.

Ancak gizlilik perdesi altında gelişen daha da korkunç bir akıllı telefon alışkanlığı var.

---

[247] C. H. Spurgeon, The Sword and Trowel: 1878 (London: Passmore & Alabaster, 1878), 136.

GİZLİ AHLAKSIZLIKLARA ALIŞIYORUZ

Doğamız gereği, bizler muhtaç tüketicileriz. Almak ve yemek, hayatta kalmak için maddesel hediyeler almak ve yaşam suyundan içmek üzere tasarlandık.

Ama *tüketicilik*, hayatın tamamının metalara dönüştürülebileceği, daha sonra kontrol edilip paraya çevrilebileceği fikridir. "Bunun için bir uygulama var" sloganı, akıllı telefon çağında tüketici ruhunda hüküm süren bir slogandır. Bugün, tüm faaliyetlerimiz ve ilgi alanlarımız (ve hatta ilişkilerimiz), Snapchat'te olduğu gibi ilişkisel bağlantıların puanlara indirgendiği ve en az yirmi dört saatte bir bağlantı kurarak "Snapstreak"lerin sürdürülebildiği tablolara dönüştürülebilir. Ve hatta, "geliştiriciler otorite ve kırılganlık simülasyonlarına olan derin beşerî açlıktan nasıl yararlanacaklarını öğrendikçe, sosyal medya teknolojisi her geçen yıl

daha da 'oyunlaştırılıyor.'"[248] Rekabetçi bir oyun gibi ilişkileri kişisel bir puana indirgeyebilen bir kültürde, hayattaki her deneyim, umut ve özlem, en yakın (mahrem) kısımlarda bile dijital ürünlere kolayca dönüştürülebilir.

ASHLEY MADISON

Ashley Madison, zina yapmak isteyen diğer kişilerle isimsiz bağlantılar kurmak isteyen evli erkek ve kadınları hedefleyen, Kanada kökenli web tabanlı bir abonelik hizmetidir. Sitenin sloganı bundan daha basit (ya da tatsız) olamazdı: "Hayat kısa. Yasak bir ilişki yaşa." Bu site, dijital teknolojinin hayatın her noktasında yapmaya çalıştığını seks ve ilişkilerle yaptı; onları tüketilebilir mallar hâline getirdi. Zinayı bir ücret karşılığında edinebilecekleri bir metaya dönüştürdü; kullanıcılar e-posta adreslerini gizlice bir veri tabanına göndererek, gizli zina randevularını koordine edip, diğer üyelere mesaj gönderebiliyordu. Yıllar boyunca, on milyonlarca insan gizlice isimlerini, kredi kart detaylarını, e-posta adreslerini ve ev adreslerini siteye kaydetti ve hatta cinsel fantezilerini bile yazdı.

Ancak zamanla birçok kullanıcı, kaydolduktan sonra olayı tekrar düşündü ve hesaplarını ve kişisel bilgilerini silmek için siteye geri döndü. Kişisel profillerinin ve kayıt bilgilerinin sitenin sunucularından gerçekten silinip silinmediği bir ihtilaf konusuydu, bu nedenle, 2015 yazında bir sanal korsan ekibi siteyi hackledi ve hiçbir bilginin kalıcı olarak veri tabanından kaldırılmadığını keşfetti. Sanal korsanlar daha sonra tüm veri kayıtlarını çaldı ve isimleri ve e-posta adreslerini kamuya sızdırdı.

[248] Andy Crouch, *Strong and Weak: Embracing a Life of Love, Risk and True Flourishing* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2016), 86.

Verilerin çalınması haberi korku dalgaları yarattı. Her yerde şüpheli eşler, partnerlerinin isimlerinin veya e-posta adreslerinin bu verilere dahil edilip edilmediğini görmek için, çevrimiçi veri tabanlarını araştırmak üzere bu ürkütücü adımı attılar.

Kırk sekiz yaşında bir kadın olan Samantha (takma adıyla), iş yerindeyken kocasının e-posta adresini sızdırılan veriler arasında bulduğunu anlatıyor. Şaşkın bir şekilde, çantasını ve anahtarlarını alıp ve hemen eve gidiyor.

> Kocam mutfaktaydı ve beni evde gördüğüne şaşırdı. Bir şeylerin yanlış olduğunu farketti.
>
> "Yüzümdeki acıya ve kedere bak, görüyor musun?" dedim.
>
> "Görüyorum. Neler oluyor?" dedi.
>
> "Adını ve e-posta adresini Ashley Madison'da buldum" dedim.
>
> "Bulmadın" dedi.
>
> "Ne dediğimi çok iyi biliyorsun" dedim.
>
> Bembeyaz olmuştu. Yutkunup duruyordu. Kocamı iyi tanıyordum. Panik içerisindeydi.[249]

Panik, boğazda bir düğüm, ruhta bir deliktir. Bu, yüreklerindeki karanlık niyetleri sadece "hatalar" veya yanlış tıklamalar olarak açıklayamayan milyonların duygusuydu. Niyetleri artık dünyaya ve tüm sevdiklerine bir şüphe tohumuyla ifşa edilmişti. Sadece bir veri sızıntısıyla, askeri personeller, tanınan ünlüler ve hatta pastörler ve bakanlar da

---

[249] Kristen Brown, "I Found My Husband in the Ashley Madison Leak," *Fusion*, fusion.net (21 Ağustos 2015).

dahil olmak üzere otuz iki milyon yasak ilişki yaşayan (veya zina yapmaya hevesli) kişi ifşa edildi. Bunun sonucunda intihar edenler bile oldu (elli altı yaşındaki bir pastör ve bir teoloji hocası dahil).

En trajik olanı, aslında Ashley Madison'ın naif erkekleri hedef alan devasa bir dolandırıcı site olduğunun anlaşılmasıydı. Araştırmalar, otuz iki milyon profilden sadece on iki bininin gerçek kadınlara ait aktif hesaplar olduğunu ortaya çıkardı. Sızıntılardan elde edilen veriler daha fazla incelendiğinde, gelen kutularını aktif olarak kontrol eden kullanıcılardan oluşan bir tablo oluşturuldu. Sonuç, 20,3 milyon erkeğe bin beş yüz kadındı, yani bu oranla her bir kadın için on üç binden fazla erkek kalıyordu. "Kanıtlara baktığınızda, Ashley Madison'ı kullanan erkeklerin çoğunluğunun yasak bir ilişki yaşayamadığını inkâr etmek zor. Sadece bir fantezi için para ödüyorlardı."[250] Bu bir yalandı ve milyonlarca insan sahte bir anonimlik pelerini altında hayal kurarak eğlendi, sonraysa gerçekliğin hançerini karnına yedi.

Teknoloji bunu yapar; bize gelecekte herhangi bir sonuç yaşamaksızın, kavramsal olarak bile olsa, anonim ahlaksızlıklarda bulunabileceğimizi düşündürür. Anonimlik, günahın büyüdüğü yerdir ve anonimlik, dijital çağın en büyük yalanıdır. Parmaklarımızın tıklamaları, yüreklerimizin karanlık amaçlarını ortaya çıkarır ve her günahın –her çift dokunuşun ve her tıklamanın– hesabı sorulacaktır.

---

[250] Annalee Newitz, "Almost None of the Women in the Ashley Madison Database Ever Used the Site," *Gizmodo*, gizmodo.com (26 Ağustos, 2015).

BASİT MERAKLARIN BEDELİ

Ashley Madison'ın veri ihlali gibi trajediler yürek parçalayıcı olsa da, bir gerçeği açığa vuruyor: Dijital çağda aldatıcı bir şekilde yaşamak kolaydır. Önceki kuşaklarda ahlaksız davranışlara kalkışmayı zorlaştıran rahatsızlık (elverişsizlik) duvarları, dijital çağda alçaltılmış veya ortadan kaldırılmıştır.

İlk olarak, daha önce de belirtildiği gibi, akıllı telefonlar cinsel günahı daha gizli hâle getirerek, bir mahremiyet perdesinin arkasında iltihaplanması için alan sağlar. Bilgisayar korsanları bir yana, yasak işler artık akıllı telefonlardan önce hayal bile edilemeyecek derecede bir anonimlik ve gizlilikle koordine edilebiliyor. Bekârlar için, ilişki kültürü flört uygulamalarıyla buluştuğunda, kolay seks yaygın olarak bulunan bir mal hâline geliyor. Tinder gibi "Flört uygulamaları", GPS konum teknolojisi kullanır; yakında ve müsait olan kişilerin profillerine sadece göz atarak bir erkek, bir kadının çekici olduğunu ona "söylemek" için kadının görüntüsünü sağa kaydırabilir. Kadın cevap verirse, ikisi bir sohbet açabilir ve potansiyel olarak yüz yüze görüşebilirler. Flört uygulamaları daha basit, daha görsel temelli ve coğrafi olarak daha sabit hâle geldikçe, ilişki kültürünü gelişigüzel seks için besler ve belki de başlangıçta erkek ve kadınların uygulamada aradıkları şey karıştırılır.[251]

İkincisi, akıllı telefonlar ücretsiz pornografi bulmayı hava tahminini bulmaktan daha kolay hâle getiriyor. Porno her zaman görsel dijital iletişimde ana itici güç olmuştur ve

---

[251] Kolay seks arayan kullanıcılar ve yeni ilişkiler arayan kullanıcılar doğal olarak aynı uygulama üzerinden buluşuyor ancak beklentileri çok farklı. Dahası için bkz Tony Reinke, "Tough and Tinder: Does Easy Sex Make Rude Men?" Desiring God, desiringGod.org (12 Mart, 2016).

yaygın bir sorundur. Sekiz bin Hristiyan'la yaptığım ankette devam eden porno kullanımının, hiçbir demografinin buna bağışık olmamasına rağmen, çoğunlukla genç erkek imanlıların karşı karşıya olduğu önemli bir sorun olduğunu buldum.[252] Altmış yaşın üzerindeki Hristiyan erkeklerin yüzde 15'inden fazlası, devam eden pornografi kullanımında bulunduğunu söyledi; ellili yaşlardaki erkeklerde bu oran yüzde 20'den, kırklı yaşlardaki erkeklerde yüzde 25'ten ve otuzlu yaşlardaki erkeklerde yüzde 30'dan fazlaydı. Ancak yaşları on sekiz ila yirmi dokuz arasında olan ve Hristiyan olduğunu ifade eden erkeklerin yaklaşık yüzde 50'si, devam eden porno kullanımını kabul ediyor. Anket, kadınlar arasında da benzer bir eğilim buldu ancak daha düşük oranlarda. Bu oran, on sekiz ila yirmi dokuz yaş arasındaki kadınların yüzde 10'u; otuzlu yaşlarındakilerin yüzde 5'i ve kırklı, ellili ve altmışlı veya daha ileri yaştakiler için giderek azalan yüzdeler şeklinde ortaya çıktı. Bir yandan, bir akıllı telefondan girilebilen bedava porno, artık kültürel olarak "benzeri görülmemiş ciddiyette bir sosyal tehlike" hâline geldi.[253] Ancak daha da endişe verici olanı, Hristiyanlar arasında, bir akıllı telefondan girilebilen ücretsiz porno, kilise tarihinde eşi görülmemiş ağırlıkta bir ruhsal salgın teşkil etmektedir. Ve bu, genç Hristiyan kuşağın büyük bir kısmının Mesih'teki sevinçlerine mal olur ve genç ruhları kontrolsüz şehvetin asidiyle aşındırır.

Üçüncüsü, akıllı telefon ahlaksızlıkları sonsuz merakla-

---

[252] DesiringGod.org okuyucularına yönelik, sosyal medya kanalları aracılığıyla çevrimiçi olarak yürütülen, bilimsel olmayan bir anket (Nisan 2015).

[253] Yahudi din önderi Shmuley Boteach ve eski porno yıldızı Pamela Anderson, "Take the Pledge No More Indulging Porn," *The Wall Street Journal* (31 Ağustos, 2016).

rımızdan yararlanır. Akıllı telefonların ve sosyal medyanın ortaya çıkışından bu yana İngiltere ve Galler'de on sekiz yaş altı gebelik oranları düştü ve kimse bunun nedenini gerçekten bilmiyor; ancak bazı araştırmacılar bunun doğum kontrole yeni erişimle veya kamusal seks eğitiminde ani bir değişiklikle açıklanamayacağını öne sürüyor.[254] Benzer bir kültürel fenomen Japonya'da da fark edildi.[255] Diğer birçok faktörün yanı sıra, belki de önceki kuşaklarda gençleri cinsel denemelere iten merakların, artık seks mesajları ve çevrimiçi porno tarafından pasifize edildiği ileri sürülmektedir.

Brad Littlejohn bu dinamiği 2016 yılında verdiği bir derste araştırdı. "Testosteron güdümlü seks canavarları yaratmak üzere şehvetin alevlerini körüklemekten ziyade, pornografi, kullanıcılarını zayıflatarak, onları pasif ve iktidarsız hâle getiriyor gibi görünüyor" dedi. "Ve burada hem klinik hem de mecazi anlamda 'iktidarsız' demek istiyorum; zorlantılı pornografi kullanımının tüm belirtileri yanında en yaygınları sertleşme bozukluğu ve diğer cinsel bozukluk şikâyetleri gibi görünüyor." Birçok porno bağımlısı, akranlarından çok daha uzun süre bakir(e) kalıyor, karşı cinsle anlamlı ilişkiler kurmakta zorlanıyor veya cinsel aktivite için fazla heves geliştiriyor." Sonunda, dijital olarak erişilebilen porno "esas olarak merak ve yenilik iştahından doğuyor. Burada kişinin bakışları, baktığı şeyi nesnelleştiriyor ve onu neredeyse anında yutuyor ve huzursuzca bir sonrakine geçmek zorunda kalıp, hiçbir zaman tatmin olmuyor."[256]

---

[254] John Bingham, "How Teenage Pregnancy Collapsed After Birth of Social Media," *The Telegraph* (9 Mart, 2016).

[255] Abigail Haworth, "Why Have Young People in Japan Stopped Having Sex?" *The Guardian*, (20 Ekim, 2013).

[256] W. Bradford Littlejohn, ders alıntısı, "The Vice of Curiosity in a Digital Age," The Society of Christian Ethics, scethics.org (9 Ocak, 2016).

Doymak bilmeyen pornografik bir kuşakta, milyonlarca genç erkek kendilerini bu esarete isteyerek verirken, insani yakınlık kapasitelerini kaybediyorlar. Bir parmak dokunuşunda, herhangi bir zamanda ve yerde, güzel bir kadın sizin için kıyafetlerini çıkarabiliyor ve istediğiniz cinsel eyleme girebiliyor. Şehvetin bu derece kolay tatmin edilmesi, sağlıklı bir evliliği şekillendiren oldukça gerekli zorlukları atlayıp geçer. Gelecekteki evliliklerde, bedava erişilebilen pornonun nihai maliyeti çok büyüktür.

Dördüncüsü, eğer merak bizi telefonlarımızda ahlaksız olanı bulmaya, izlemeye ve okumaya iten dürtüyse, belki de dijital dünyada eski bir dürtünün oyununa tanık oluyoruz. Yaratılışta Tanrı, Adem ve Havva'ya bir ağacın meyvesinden yemeyi yasakladı, onları kendilerini kısıtlamaya, bilmek ve deneyimlemek istedikleri şeyi sınırlandırmaya çağırdı. Kendilerine hâkim olamayıp, yasak bilginin yolunu tuttular. Bu günah –yasaklanmış merakı gidermeye çalışmak– diğer tüm günahların ardındaki en ayırt edici olanıdır ve tüketici güdümlü bir ekonomide daha da cüretkârdır. Bu düşmüş dünyanın kendi kendini sınırlayan anlayışıyla alay ediyoruz ancak yine de Tanrı bazı bilgilerin yasak olduğunu söyledi, çünkü bazı şeyleri bilmek bizi yok edecektir, tıpkı giderek daha korkunç biçimlere ve bağımlılığa yol açan pornografideki doyumsuz merakta görüldüğü gibi. Akıllı telefonlar, kullanıcıların her an taze yasak meyve yemelerine ve böylece kendilerini gizlice yok etmelerine olanak tanıyor.

TANRI HER ŞEYİ GÖRÜR

Dijital pornografi, yalnızca izleyicilerini aşağıladığı için değil, aynı zamanda (tıpkı Kelid Aynası gibi) yüreklerimizin görünmeyen meraklarını, putlarını ve arzularını açığa

çıkardığı için, ruhlarımız için felakettir. Böylece, Tanrı'nın başından beri gördüğünü biz de görür oluyoruz.

Kendimizi anonimlikle kandırıyoruz. Ancak bol ayakkabı, kirli mizah, gizli seks mesajları, yasak pornografi veya isimsiz zina olsun, hayatımızdaki hiçbir bağımlılık Tanrı'nın gözünden gizlenmez. Yaratıcımız gizlilik yasalarına bakmaz. O'nun her yerde var oluşu, pek çok insanı telefonlarına dönmeye ve sonuçsuz bir şekilde günah işleyebileceklerini ve kendilerini şımartabileceklerini varsaymaya iten anonimlik illüzyonunu paramparça eder.

Sonuçlar konusunda tamamen ilgisiz olduğumuzdan da değil; sadece yanlış sonuçlardan korkuyoruz. Hangi bilgilerimizin çevrimiçi hâle getirildiğini kontrol etmek istiyoruz ancak çevrimiçi varlığımızı kontrol edememememiz kişisel güvensizliğe yol açıyor. En çok nefret ettiğimiz şeylerden biri, başkaları tarafından çevrimiçi olarak paylaşılmış, sevmediğimiz resimlerimizi bulmak. Ve hayatımızla ilgili belirli gerçekleri korumak konusunda bilgece güvenlik sorunları mevcuttur. Ancak çevrimiçi olarak hakkımızda öğrenilebilecek şeylerle ilgili korkular, Ashley Madison örneğinde olduğu gibi, günah olan gizli davranışları örtme girişimlerinde de kendini gösterebilir.

Pornografi, internetin en büyük endüstrisidir ve ortam, ahlaksızlığa uygundur. Ancak gerçek şu ki, gizli cinsel uygulamalarımız Tanrı'ya yakınlığımızı ölçer.[257] Bu nedenle, çevrimiçi cazibelerle, hatta yaygın ve ücretsiz olanlarla ne yaptığımıza gelince, riskler olduğundan daha yüksek olamazdı.

Yine de, çıplak bir porno yıldızına gizlice bakan her adam, yüreğinde zaten zina yapmıştır. O hâlde sağ gözünüz

[257] 1.Se. 4:3–5.

günah işlemenize sebep oluyorsa, onu çıkarıp atın. Tüm vücudunuzu cehenneme mahkûm etmektense, bir gözünü kaybetmeniz daha iyidir. Ve eğer sayfayı kaydıran eliniz günah işlemenize sebep oluyorsa, onu kesin ve atın. Tüm vücudunuzu cehenneme mahkûm etmektense, porno izlemek için kullandığınız elinizi kaybetmeniz daha iyidir.[258] Sinclair Ferguson'un uyarısıyla, "Arzu ettiğiniz her şeye tıklayarak cehenneme gitmektense, bir daha interneti kullanmamaya karar vererek cennete girmek daha iyidir."[259]

Burada nihayetinde neyin tehlikede olduğunu bize yalnızca Kutsal Yazı söyler. Bilgisayar korsanları tarafından veri ihlalleri, yaralı eşlerin şoke edici keşifleri ve hatta zina yapmaya hevesli kişilerin kendi kendilerini öldürmeleri... Gizli günahın bu trajik serpintilerinin her biri, yaklaşmakta olan büyük hesaplaşmanın yalnızca kehanet niteliğindeki ipuçları olarak hizmet eder. Bir gün, sözde "anonim" olarak günah içinde yaşayan her günahkâr, Tanrı'nın huzuruna çıkacaktır. Anonimlik diye bir şey yoktur. Bu sadece bir an meselesidir. Her korkunç detay, ahlaksız fantezi, tembel kelime ve boş tıklama, Yaratıcı'nın mahkemesinde paylaşılacaktır. Gizli ve karanlıkta yapılanların hepsi aydınlığa çıkarılacak ve böylece yüreğin her niyeti ortaya çıkarılacaktır. [260]Bu, nihai alçaltılma olacak. Bu, yüreklerimizin niyetlerinin nihai ifşası olacak. Nihai paniği ateşleyecek. Bu, ruhta nihai bir düğüme ve ifşa olmanın suçluluğundan ve utancından kaçma ve saklanma arzusuna neden olacak.

[258] Mat. 5:27–30.

[259] Sinclair Ferguson, yazarla telefon görüşmesi (15 Eylül, 2016).

[260] 1.Ko. 4:5.

Dijital ayak izimizi gizlemeye yönelik her girişim boşunadır. En saçma görüntülerinizi Twitter, Instagram ve Facebook sayfanızdan silebilirsiniz. Ancak telefonunuzda yaptığınız, telefonunuzda hiç yapmadığınız veya telefonunuzda yapacağınız hiçbir şey gizli değildir. Şu anda yaptığınız gizli akıllı telefon tıklamaları için sonsuz pişmanlık, sizi sonsuza kadar takip edecektir. Tanrı'nın önünde internet geçmişimiz, O merhamet göstermediği sürece günahımızın ve utancımızın kalıcı bir kaydı olarak kalır. O'nun her şeyi bilen gözleri önünde, tarama geçmişimiz yalnızca Mesih'in kanıyla temizlenebilir.[261]

GÖZLE GÖRÜLENE DEĞİL

Dijital tüketicilik, Müjde'nin en temel anlayışlarının çoğuyla doğrudan çelişir. Ruhsal sahicilik, çağımızın gözle görülür tüketim malzemelerine olan güvenle değil, Tanrı'nın görünmeyen gerçeğine olan imanla ölçülür. "İmanla" terimi, görünmeyen ruhsal gerçekliklere olan güvenin eş anlamlısıdır.[262] Yine de yüreğiniz neyi seviyorsa, gözleriniz onda kalacaktır.[263] Bu, fotoğraf ve video devriminden önce de doğruydu. Megapiksellerle ölçülen dijital kameraların ve gigapiksellerle ölçülen akıllı telefon ekranlarının ortaya çıkmasından çok önce Kutsal Kitap, görünmeyen şeylere dikkatimizi odaklamaktaydı.

---

[261] Kol. 2:13–15.

[262] İbr. 11.

[263] Bu, Yeşaya kitabında tekrarlanan bir temadır. Burada "bakmak" filli, putlar/Tanrı, görülür/iman ve şimdiki/beklenen kategorileriyle tezat şekilde ele alınarak, fiziksel görüş ve ruhsal görüşe (itaatkârlık) eş zamanlı olarak uygulanır.

- "Mesih'le birlikte dirildiğinize göre, gökteki değerlerin ardından gidin. Mesih orada, Tanrı'nın sağında oturuyor. Yeryüzündeki değil, gökteki değerleri düşünün" (Kol. 3:1–2).
- "Gözlerimizi görünen şeylere değil, görünmeyenlere çeviriyoruz. Çünkü görünenler geçicidir, görünmeyenlerse sonsuza dek kalıcıdır" (2.Ko. 4:18).
- "Gözle görülene değil, imana dayanarak yaşarız" (2.Ko. 5:7).
- "Çünkü bu umutla kurtulduk. Ama görülen umut, umut değildir. Gördüğü şeyi kim umut eder? Oysa görmediğimize umut bağlarsak, sabırla bekleyebiliriz" (Rom. 8:24–25).
- "İman, umut edilenlere güvenmek, görünmeyen şeylerin varlığından emin olmaktır" (İbr. 11:1).
- "İsa, 'Beni gördüğün için mi iman ettin?' dedi. 'Görmeden iman edenlere ne mutlu!'" (Yu. 20:29).
- "Mesih'i görmemiş olsanız da O'nu seviyorsunuz. Şu anda O'nu görmediğiniz hâlde O'na iman ediyor, sözle anlatılmaz yüce bir sevinçle coşuyorsunuz. Çünkü imanınızın sonucu olarak canlarınızın kurtuluşuna erişiyorsunuz" (1.Pet. 1:8–9).
- "Bu nedenle zihinlerinizi eyleme hazırlayıp ayık kalarak umudunuzu tümüyle İsa Mesih'in görünmesiyle size sağlanacak olan lütfa bağlayın." (1.Pe. 1:13).
- "Çünkü dünyaya ait olan her şey –benliğin tutkuları, gözün tutkuları, maddi yaşamın verdiği gurur– Baba'dan değil, dünyadandır. Dünya da dünyasal tutkular da geçer, ama Tanrı'nın isteğini yerine getiren sonsuza dek yaşar." (1.Yu. 2:16–17).

Bu ayetleri görmezden gelirseniz, Hristiyan hayatı bir anlam ifade etmez.

Elbette bunu basit bir takas olarak, görünmeyenin, görüneni anlamsız kılması gibi düşünmemeliyiz. Hayır. Tersine, imanlı gözler Tanrı'nın görünmeyen yüceliğini algıladıkça ve yeniden doğan yürekler bu yüceliği kucakladıkça, Tanrı'nın dünyada görülen tüm görkemleri özünde artar. Tanrı'yı ne kadar hevesle kucaklarsak, yarattığı ve bize sunduğu armağanlar için o kadar minnettar oluruz[264] ve günahlı çarpıtmaları ve günahın boş vaatlerini o kadar net bir şekilde ayırt etmeye başlarız.

Ancak Alastair Roberts, özellikle göz kamaştırıcı görsellerin hayatımızda önemli güçler olduğunu açıklıyor. Çünkü göz, örneğin internetteki çarpıcı bir fotoğrafın "muhteşem yakınlığına" daha duyarlıdır. Kulaklar bu dikkat dağınıklığına daha az eğilimlidir çünkü en güçlü ses bile, görsel gerçekliklerden daha az göz alıcıdır, diyor Alastair Roberts. [265]

Yine Hristiyanların görünmez olana öncelik vermesi, görünen yaratılışı değersiz kılmaz.[266] *Gördüğümüz şeye*, tam anlamının *göremediğimiz şey* tarafından verildiği anlamına gelir. Keyfini sürdüğümüz fiziksel armağanlar, görünmeyen

---

[264] Bu ilkeye ters olarak bkz. Rom. 1:18–32.

[265] Alastair Roberts, yazarla e-posta görüşmesi (23 Ocak, 2016).

[266] Bir anlamda, Hristiyanların iman, umut ve sevgi öncelikleri, görünen ve görünmeyenleri birbirine bağlar. Sevgiyle, gördüğümüz kişilere (komşularımız gibi) yaklaşırız. Ancak iman ve umutla, sevgimiz komşularımızın nihayetinde sonsuz biçimde Tanrı'ya yabancılaşmaları veya Tanrı'yla barışmaları gerektiği gerçeğinde temellenir. Böylece sevgimiz (görünür) belirli bir renk alır çünkü onlarda belki de hayal bile edemeyecekleri bir sonsuzluk (görünmez) görürüz. Bedenleşmiş/bedenden kopmuş, görünen/görünmeyen ve somut/soyut her şey, Tanrı'nın çocuklarının gelişimi için O'nun bütüncül ekosisteminde birlikte çalışır. Ruh, su ve kan hep birlikte tanıklık eder (1.Yu. 5:8).

Sağlayıcı'yı görme ve O'na değer verme kapasitemiz sayesinde "yoğunlaşır."

Bütün bunlar dünyaya gizemli gelir ancak görünmez gerçeklikler tüketimimizi yönetiyor. Hepimiz dışımızdaki gıdaya aç, susamış ve muhtacız ama telefonlarımızda bu kadar kolay bulunan mallar ve ahlaksızlıklarla en temel özlemlerimizi gidermeye çalışıyoruz. İyileştirici materyalizm bir aldatmacadır. Bizi asla iyileştiremeyecek kutular dolusu yeni ürün sipariş ediyoruz ve iştahımızı asla dindirmeyecek rahatlatıcı yiyecekler alıyoruz. Bunun nedeni, sonsuz yaşamımızı sürdürmek ve bitmeyen sevincimizi beslemek için, bedeni ve kanı bize verilmiş olan Oğlu İsa Mesih'te Tanrı'nın sunduğu karşılıksız armağanlara karşı kör olmamızdır.[267] İsa, tüketimin gideremeyeceği derin susuzluğu giderir.

Yük trenlerinin kafa kafaya çarpışması gibi, tüketicilik müjdesiyle İsa'nın Müjdesi birbirine çarpar:

- Tüketicilik müjdesi şöyle der: Dünyasal mutluluğunuz ve rahatınız için hayal edebileceğiniz her şey bir sürü seçenek, boyut, renk ve fiyatla mevcuttur.
- İsa Mesih'in Müjdesi şöyle der: Üstün neşeniz ve sonsuz rahatınız için ihtiyaç duyabileceğiniz her şey, şu anda insan gözüyle görülemez.

Mesih'te, hayatımızdaki herhangi bir şeyin önemini ne zaman tartsak, bir tarafta görüleni tartarız ancak diğer tarafta "sonsuz bir görkemin ağırlığı" daha ağır basar. [268]Canlı teolojik bir tabirle iman yaşamı, şaşırtıcı ruhsal gerçeklik-

[267] Yşa. 55:1–2; Yu. 6:25–59; 2.Pe. 1:3–4; Vah. 22:17.

[268] 2.Ko. 4:17.

leri kavramakla ilgilidir. Bu da "sağlam bir eskatolojik tasviri, yani *henüz* tamamlanmamış olanı –kurtuluşumuzu– Mesih'le birliğimiz nedeniyle, *zaten* tamamlanmış olarak algılayan imana dayan bir görüş gerektirir. Bu, şimdi-kısmi olanı gelecek-tam olarak görme meselesidir."[269] Genel dilde anlatmak gerekirse, iman yaşamı, sadece bir parçayı görebilirken, bütünü kavramakla ilgilidir. Bu hayal gücünün işidir.

"Bol görsel ahlaksızlıklar ve çarpıcı, bilgisayar ortamında yaratılmış dijital görseller çağında, Hristiyan hayal gücü somut teolojik besine açlık çekiyor," diye uyarıyor teolog Kevin Vanhoozer. "Görüntüler sadece hayal gücünün pastasındaki kremadır ancak şekerde çok az besin değeri vardır. Hayal gücünün eti ve patatesi, yani gerçekten besleyici kısmı, sözcükler içerir; özellikle hikâyeler ve benzetmeler içerir. Bir benzetmeyi anlamlandırmak ya da bir hikâyeyi takip etmek demek, bazı şeyler arasında bağlantı kurmak ve bir dünya inşa etmek demektir."[270]

VİDEO OKURYAZARLIĞI

Görsel şeker hayatımıza dökülüyor. 2015'in sonunda, YouTube'a günün her dakikasında, beş yüz saate yakın yeni video içeriği yükleniyordu. Her dakikada! "Eski çağların *sesli konuşma*dan *okuryazarlığa* geçmesi gibi, biz de *video okuryazarlığına* doğru gerçekleşen tektonik bir kültürel değişim içinde olabiliriz. Programcı olmayabiliriz ama *dijitallik* diyebileceğimiz şeyi biz oluşturuyoruz: Bizler piksel insanlarıyız."[271]

---

[269] Kevin Vanhoozer, *Pictures at a Theological Exhibition: Scenes of the Church's Worship, Witness and Wisdom* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2016), 237, orijinal alıntı.

[270] Kevin Vanhoozer, yazarla e-posta görüşmesi (26 Şubat, 2016).

[271] A.g.e.

Aynı zamanda, pasif video tüketiminden, aktif (ve hiperaktif) video çekimine, düzenlemesine ve paylaşımına doğru sismik bir sosyal geçişe tanık oluyoruz ve hepsi de telefonlarımızdan oluyor.[272] Video okuryazarlığı artıyor ve büyük bir kültürel güçle geliyor.[273] Birçok Hristiyan, takipçilerinin ruhsal ihtiyaçlarına hizmet etmek için YouTube kanallarında öğretici içerik sunmanın yeni yollarını buluyor. Bunun için Tanrı'ya hamt ederiz. Ancak birçok Hristiyan videoyu Tanrı'nın görkemi için kullanırken, diğerleri yalnızca dünyanın yüzeysel görünüşlerini yansıtıyor.

Umudumuzun özünün, parlayan dikdörtgenlerimizdeki son görüntüde bulunmadığını kendimize hatırlatmalıyız. Bunun yerine, yüreklerimiz henüz göremediğimiz, imanla aldığımız bir Mesih'ten zevk duyar. Bu Mesih bizim için o kadar doğru ve o kadar gerçektir ki, hayatımızın anlarında görkemle dolu, düzenli ve dışarı taşan bir sevinçle dolarız. O'nda yaşadığımızı "görebilmemiz" için hayallerimiz Mesih'te canlanmalıdır. Böylece gözlerimizi yakalayan görsel ahlaksızlıklardan uzaklaşabiliriz. Böylece imanla yaşayabilir ve O'nun varlığının gelecekteki hayal edilemez sevincini düşünürken, şimdide sevinç yaşayabiliriz.[274]

---

[272] Televizyon ve video, canlı doğrusal görüntülerden (geleneksel televizyon), isteğe bağlı yayınlara (arşivlenmiş filmler, şovlar, spor etkinlikleri ve YouTube videoları) ve yarı canlı yayınlara (son şovlar ve Snapchat videoları gibi süresi dolan videolar) ve gerçek zamanlı canlı yayınlara (canlı spor ve televizyon ve telefonlarla kaydedilen canlı kişisel video) hızla geçiş yaptı.

[273] Bakınız: Clive Thompson, Smarter Than You Think: How Technology Is Changing Our Minds for the Better (New York: Penguin, 2013), 83–113.

[274] 1.Pe. 1:8–9; Yah. 24–25.

UMUT VE CAN SIKINTISI

Günün sonunda, hayatımızdaki –aşırı yemek yemekten endişelenmeye, kavgaya, aşırı harcamaya ve sabah ilk iş olarak telefonlarımızı almaya kadar– kendi kendimizi yıkıma götüren kalıpların çoğu, yetersiz beslenen, umuttan yoksun hayallerimizden mi kaynaklanıyor diye merak ediyorum. Görünen için yaşadığımızda ve görünmeyeni yok saydığımızda, imansızlığın tanımını göstermiş oluruz. Gerçek iman, görünmeyen ve açığa çıkmamış şeyler için yaşar. Kilisenin her kuşağı, Tanrı'ya ve görünmeyen şeylere odaklanma konusunda kendine özgü mücadelelerle karşı karşıyadır. İster en yeni iPhone'da isterse eski aile putunda olsun, mücadele gerçektir.

Mesih'ten sıkıldığımda, hayattan sıkılıyorum; ve bu olduğunda, yeni bir tüketilebilir dijital heyecan için sık sık telefonuma dönüyorum. Bu benim fabrika ayarlarımdaki alışkanlığım. "Bir iPhone'a alışmak, dünyaya *benim* karşımda 'müsait' ve emrimdeymiş gibi davranmaktır; dünyayı seçilmek, ölçeklendirilmek taranmak, tıklanmak ve keyfine varılmak üzere kişisel olarak 'el altında' bulundurmaktır." [275]Telefonlarımızda dijital çağ ve tüketim çağı birleşiyor ve ekranlarımız bize görebildiğimiz veya arzuladığımız her şeyi, hatta "anonim" alışkanlıkları ve korkunç fantezileri bile sunuyor.

AHLAK-LI-LAŞMAK

Tüm bu dijital cazibelerin hızının ışığında, dijital kötü alışkanlıklarla boğuşan genç bir adam, akıllı telefonunu bıra-

[275] James K. A. Smith, Imagining the Kingdom: How Worship Works (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013), 143, emphasis original.

kıp, "akılsız telefona" geri dönüp dönemeyeceğini sordu. John Piper buna akıllıca bir strateji uyguladı: "Benim tahminime göre bazıları, 'Pekâlâ, bak Piper, sorun telefon değil de yürek olduğuna göre, telefonu atmanın anlamı yok' diyecekler. Bense 'Hayır, telefonu atmanın anlamı var' diye yanıt veriyorum." Dijital çağdaki kutsallık savaşında iki cephede savaşıyoruz, diye açıkladı Piper. "Yüreğin *iç cephesinde* savaşıyoruz. Burası İsa'dan sonuna kadar tatmin olmamız, O'nu açıkça görmemiz, O'nu tüm sevgimizle sevmemiz ve O'nu en yakından takip etmemiz gereken yürek cephesidir. Öyle ki, bir akıllı telefon dahi bizi kontrol edemez olsun. Ancak Kutsal Kitap'a göre, imanımızın önündeki sürçme taşlarını kaldırmak veya önlemek için *dış cephede* de savaşıyoruz."

Ardından Piper şöyle sonlandırdı: "Teknolojinin esaretinden gerçek bir özgürlük, esas olarak akıllı telefonu atmaktan değil, bu cihazın zevkleriyle doldurmaya çalıştığınız boşluğu İsa'nın görkemleriyle doldurmaktan gelir."[276]

Dijital çağda karşılaştığımız zorluk iki yönlüdür:

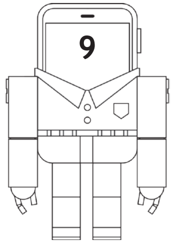
1. Dış cephede: Kendimizi koruyor muyuz ve akıllı telefondan kendimizi mahrum ediyor muyuz?
2. İç cephede: Yüreklerimizi aynı anda şimdilik büyük ölçüde görünmez olan ilahi görkemle tatmin etmeye çalışıyor muyuz?

Çevrimiçi cazibeler ucuz ayartılar, cinsel içerikli görüntüler ve parlak reklamlar selinde her zaman bizimle olacaktır.

[276] John Piper, yazarla Skype görüşmesi, yayın: "When Should I Get Rid of My Smartphone?" Desiring God, desiringGod.org (25 Ağustos, 2015), vurgular bana aittir.

Bunun yerine gözlerimizin, doğal olarak göz şehvetlerimize hitap eden görüntüleri doğaüstü bir şekilde aşağı kaydırıp geride bırakmayı öğrenmesi için, yüreklerimizi ağzına kadar görkemle doldurmalıyız. Bu doyumsuz tüketim toplumunda bolluk içinde bir hayat yaşamak için, gözlerimizi telefonlarımızda bize durmadan sunulan dijital çöplüklerden başka yöne çevirmemiz için gereken Tanrı gücünü dilemeliyiz ve Kutsal Yazılar'da "gördüğümüz" aşkın güzelliklerle sonsuz bir büyülenmenin yüce yankılarını duymak için kulaklarımızı ayarlamalıyız.[277]

[277] Mez. 119:18, 36–37.

ANLAMI KAYBEDİYORUZ

E-posta ve sosyal medya metinlerinin ortalama çıktısının 3,6 trilyon kelime veya yaklaşık otuz altı milyon kitap olduğu tahmin ediliyor – ve bu sadece günlük! Karşılaştırıldığında, ABD Kongre Kütüphanesi otuz beş milyon kitap bulunduruyor.[278] Artık sadece distopik roman yazarlarının öngörebileceği bir bilgi tufanında yaşıyoruz. Neil Postman, dönüm noktası niteliğindeki *Televizyon: Öldüren Eğlence* kitabının girişinde, George Orwell'in *1984*'ündeki ve Aldous Huxley'nin *Cesur Yeni Dünya*'sındaki çok farklı iki kültürel uyarıyı karşılaştırdı. Orwell, kitapların sansürle ortadan kalkacağını savunuyordu; Huxley ise kitapların veri seliyle marjinalleştirileceğini düşünüyordu. Postman, bu kontrastı iyi özetliyor. "Orwell, bizi bilgiden mahrum bırakacaklardan korkuyordu. Huxley ise bize o kadar çok bilgi verileceğini düşündü

[278] Clive Thompson, *Smarter Than You Think: How Technology Is Changing Our Minds for the Better* (New York: Penguin, 2013), 47.

ki, sonuç olarak pasifliğe ve egoizme indirgeneceğimizden korkuyordu. Orwell, gerçeğin bizden gizleneceğinden korkuyordu. Huxley ise gerçeğin bir ilgisizlik denizinde boğulacağından korkuyordu."[279] Huxley kazanmış görünüyor.

Daha yakın zamanda, Huxley ve Postman'ı anımsatacak şekilde Papa Francis, küresel kirlilikle ilgili bir genelgesinde, aşırı bilgi yüklemesi hakkında kendi uyarısını ortaya koydu: "Medya ve dijital dünya her yerde hazır olduğunda, etkileri sonucu insanlar akıllıca yaşamayı, derin düşünmeyi ve cömertçe sevmeyi öğrenemeyebilir. Bu bağlamda, geçmişin büyük bilgeleri, aşırı bilgi yükünün gürültüsü ve dikkat dağıtıcıları arasında duyulmama riskiyle karşı karşıyadır." Francis, dijital dikkat dağınıklıklarının kontrol altında tutulması gerektiğini savundu çünkü gerçek bilgelik derin okuma, kendi kendini inceleme ve "kişiler arasındaki diyalog ve karşılaşmanın" sonucudur. Yalnızca veri toplamanın «aşırı yüklenmeye ve kafa karışıklığına, bir tür zihinsel kirliliğe yol açtığı» konusunda uyardı.[280]

RUH İÇİN ABUR CUBUR

Postman, Huxley ve Papa, benim paylaşmadığım bir teknokötümserliği paylaşıyorlar. Ve dijital çağda aşırı bilgi yüklemesi bir sorunsa, bu bana ikincil bir sorun gibi geliyor; sanki gerçek sorunun kalbine ulaşmıyormuş gibi, tam bir açıklama olarak biraz sınırlayıcı ve yetersiz buluyorum.

---

[279] Neil Postman, *Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of Show Business* (New York: Penguin, 1985), vii–viii.

[280] Pope Francis, "Encyclical Letter, Laudato Si' of the Holy Father Francis on Care for Our Common Home," The Holy See, w2.vatican.va (24 Mayıs, 2015).

Birincisi, okuma yazma oranlarının düşmesi Facebook icat edilmeden önce kayda değer bir sorun hâline geldi. Oliver O'Donovan'ın bana açıkça söylediği gibi: "Benim izlenimim, okuryazarlığa verilen zararın, genellikle elektronik medyanın suçlandığı bir *fait accompli* [geri dönüşü olmayan gerçeklik] olduğu yönünde. İşin içinde başka faktörler de var. 1990'lardan önce okuryazarlık pek de sağlıklı durumda değildi."[281] Akıllı telefon öncesi kuşakların okuryazarlıkta ileri olduklarını ve bu nedenle nihai gerçeği ayrıştırmada daha yetenekli olduklarını varsaymamalıyız.

İkincisi, dijital çağda bizim için en büyük zorluk, aşırı bilgi yüklenmesinin zihinsel kirliliği değil, modern abur cuburlar gibi, iştahımızı tetiklemek için tasarlanmış içeriğin besin öğesi eksikliğidir. Çevrimiçi bilgiler, çekici abur cuburlara benzer şekilde giderek daha lezzetli hâle geliyor. Son dakika haberleri, magazin haberleri, viral capsler ve spor, siyaset ve eğlence alanındaki en son tartışmalar, sanki sergide çubuklara takılmış, kızarmış abur cuburlar gibi bizi telefonlarımıza çekiyor. Dijital lezzetler göz alıcı ve çekici ancak besin öğelerinden yoksunlar.

Üçüncüsü, Alastair Roberts'a göre, telefonlarımız bizi başkalarına bağlı hissettirmenin ötesinde tümüyle anlamsız olan sabit bir bilgi diyetini paylaşmayı ve tüketmeyi mümkün kılıyor. Bu *fatik* (ilişkisel) iletişimdir; bir tür sosyal bağı sürdürmek için paylaşılan ancak fikir iletmek için olmayan önemsiz bilgidir (12. bölümde dijital "küçük sohbetlerin" artıları ve eksileri hakkında daha fazla bilgi yer alacak). Sosyal medya, zaman içinde paylaştığımız bilgilerin değerini aşındırabilecek, bir tür ileri geri onay kodu olan, üstü kapalı bir

[281] Oliver O'Donovan, yazarla e-posta görüşmesi (10 Şubat, 2016).

sözleşmeyle birlikte gelir. Dönüp benim için aynısını yaparsan, seni takip edeceğim ve ürettiklerini "beğeneceğim." Kaçınılmaz olarak içeriğimizin özü azalabilir çünkü beğeniler ve paylaşımlar için olan itici güç, daha çok zorunlu sosyal karşılıklılık tarafından yönlendirilir.[282]

Dolayısıyla sorunumuz, aşırı bilgi yüklemesinden daha derindir; "toplumumuzun 'büyük iletişimsel draması'nın yakınlığı ve kaçınılmazlığıyla bağlantılı kalma konusundaki kontrolsüz iştahımızdır."[283] Telefonlarımız sınırsız bilgi istediğimiz için değil, güncel kalmak ve eğlenmek istediğimiz için bizi sağlıksız alışkanlıklara çekiyor. Eğlenmek ve beğenilmek istiyoruz. Bu sosyal gerçeklikler, aşırı bilgi yükleme konusundaki endişemi gölgede bırakıyor.

"SON DAKİKA HABERİ"

Bağlantı kurma arzumuzu harekete geçiren, yeniliğe olan iştahımızdır. Bir zamanlar kendi bölgelerine ayrılmış ve televizyon, radyo kuleleri, dergi ve gazete aracılığıyla izleyicilerine haber dağıtan haber ajanslarını hayal edin. Dijital çağda haberlerimiz, haberlerin ne zaman yayınlanacağına ve kimin göreceğine karar veren birkaç güçlü bekçiyle (giderek artan bir şekilde sosyal medya platformlarıyla) büyük bir kale (web) içinde sınırlı kalıyor. Sosyal medya, aslında kitlesel medyanın yerini almıyor; artık kitlesel medya tarafından üretilen içeriğin, ulaşılmamış kitlelere ulaşması için geçmesi gereken bir filtre hâline geliyor.

---

[282] Cal Newport, Deep Work: Rules for Focused Success in a Distracted World (New York: Grand Central, 2016), 208.

[283] Alastair Roberts, yazarla e-posta görüşmesi (23 Ocak, 2016).

Eğer bir şey haber değeri taşıyorsa, Twitter ve Facebook bunu mutlaka bize bildirecektir. 2013 ve 2015 yılları arasında Amerikalılar, haberlerini giderek daha fazla sosyal medya platformlarından aldıklarını söyledi; kullanıcıların bu şekilde haber almasındaki artışlar Twitter'da yüzde 52'den yüzde 63'e ve Facebook'ta yüzde 47'den yüzde 63'e kadar çıkmıştı.[284]

Bir "son dakika haberi" uyarısı, doğrudan bir bildiri, bir mesaj veya bir haber uygulaması olsun, telefonlarımız, önceki kuşaklar ve kültürler tarafından bilinmeyen bir şekilde, hayatımızı anın yakınlığına karşı savunmasız hâle getiriyor. Telefonlarımızdaki sosyal medya ve mobil web erişimi, dünyadaki olayları anlık olarak hayatımıza çekiyor. Sonuç olarak, son beş dakika içinde olan her şeyi bilme bağımlılığı olan *neomaniden* zarar görüyoruz.

Sosyal medya tarafından yönlendirilen medya kuruluşları, son olay mahalline gitmek üzere yarışıyor. O'Donovan bunun, haberin "tam da az önce" niteliğindeki doğasını beslediğini yazıyor. Sosyal medyada ilgi çekici hâle getirilen acil "son dakika haberleri", büyük platformlar tarafından başarılı bir şekilde dikkat çekmenin anahtarıdır: "Tüm dikkatlerini son dakika dalgasına vererek, dalganın gürültüsünü bize yankılıyorlar; onlardan sanki dün hiç yaşanmamış gibi, bize her sabah yeni bir dünya göstermelerini istiyoruz. Özdeyişler açısından, haberin canlandırıcı olduğu düşünülüyordu."[285] Ara sıra iyi haberler almak bizi canlandırabilir ancak telefonlarımızla trajik haberler de gerçek zamanlı olarak hızla üzerimize gelir. Ve bunu memnuniyetle karşılıyoruz.

---

[284] Michael Barthel ve diğerleri için bkz., "The Evolving Role of News on Twitter and Facebook," Pew Research Center, journalism.org (14 Temmuz, 2015).

[285] Oliver O'Donovan, Ethics as Theology, vol. 2, Finding and Seeking (Grand Rapids, MI: Eerd- mans, 2014), 234. Bkz. Özd. 25:13, 25; 13:17.

"Modern haberlerin hızlı ve geniş kapsamlı iletişiminde çarpıcı olan şey, sanki binlerce birbirinden kopuk yeni bilgiyle güncellenmiş olmazsak, dünyanın arkamızdan mutasyona uğrayacağından sürekli korkuyormuşuz gibi ne kadar gergin olduğumuzdur. Bu, modern hakimiyet dürtümüzün motoru olan metafiziksel güvensizliğimizin bir ölçüsüdür."[286]

Aşırı lezzetli abur cubur gibi olsun ya da olmasın, çoğu şeyi kaçırmaktan nefret ederiz (bir sonraki bölümde göreceğimiz gibi). Dünyaya "efendilik etme" arzumuzda, özellikle yeniliğe ve isteklere karşı duyarlı hâle getirildik; telefonlarımızda mesajlar alıyoruz, tweetler okuyoruz veya bildirimler görüyoruz ve hayatımızdaki her şeyin durması gerekiyor. Ancak bu aciliyetin ve anın son dakika haberlerinin tersine, "RAB'bin sevgisi hiç tükenmez, merhameti asla son bulmaz; her sabah tazelenir onlar" (Ağı. 3:22-23). O'Donovan, sabah "akıllıca geriye baktığımız ve umutla ileriye baktığımız zamandır" diye yazar. Yine de, "Medyanın 'her yeni sabahı'nın (hızla 'her yeni anı' hâline geliyor), bu günlük lütuf sağlayışıyla tam bir çelişki içinde olduğu söylenebilir. Daha çok, algımızı anlık olaylar üzerinde sabitlemeye hizmet eder, geçmişe bakmayı engeller, temkini caydırır ve bizi cehennemin kendisi gibi geleceğini ve geçmişini kaybetmiş olan anın tahminlere dayalı dünyasında büyüler.»[287]

Eğer sonsuz varlıklar olarak, günlük haber döngüleriyle zamandan ve Tanrı'nın hikâyesindeki yerimizden kopuk yaşıyorsak, bu derece inanılmaz bir uyarının yeri uygundur. Tarihteki yerimizi kaybederiz (daha sonra göreceğimiz gibi). Ve nihai anlama ilişkin kavrayışımızı da kaybederiz.

---

[286] A.g.e., 235.

[287] A.g.e., 235.

BİLGELİĞE DEĞER VERMEK

En büyük sorunumuz ister bilgi bolluğu, isterse içeriğin aşırı ilgi çekiciliği olsun, omuzlarımızı silkmemeli (pasifizm), kendi düşüncelerimize boyun eğmemeli (narsisizm) ya da geçmişimizi ve geleceğimizi göz ardı ederek varoluşsal umutsuzluk çukuruna düşmemeliyiz (nihilizm).

Dijital çağdaki üç temel sorunun çözümleri, asla hayal bile edemeyeceği bir bilgi çağı hakkındaki peygamberlik uyarılarıyla Kral Süleyman tarafından verilmektedir. Süleyman kendi zamanında, dünyanın tüm bilgelerinden gelen literatürün artışına baktığında, bunlarda fayda ve değer gördü ama aynı zamanda felaket de gördü. Bilgeler kitap yazmayı asla bırakmayacak ve biz de ayak uydurmayı istemekten asla vazgeçmeyeceğiz, dedi. Ancak güncel kalmaya çalışırsak, yorgun düşeriz çünkü birikmiş bilgelik kitaplıklarının sonu yoktur ve "fazla araştırma bedeni yıpratır."[288] Veri alımımızın hacmi üzerinde kendi kendimizi kontrol edememek, fiziksel bedenlerimizin taşıyamayacağı yükler getirir.

İşte burada Süleyman'ın üç çözümü devreye giriyor.

İlk olarak, tüm bu gürültüde Hristiyanlar bilgeliği tanımlamalı ve ona değer vermelidirler. Oğlunu sonsuz kitap yazımı ve çok çalışmanın yorgunluğu konusunda uyarmadan önce, Süleyman şunları yazdı: "Bilgelerin sözleri üvendire gibidir, derledikleri özdeyişlerse, iyi çakılan çivi gibi; bir tek Çoban tarafından verilmişler. Bunların dışındakilerden sakın, evladım" (Vaiz 12:11-12). Aldığımız tüm bilgilere bir değer muhakemesi yapmalıyız. Dijital içerikle sadece ona ayak uydurmak, bilgilenmek veya bağlantı kurmak için ilgilenmeyiz. Bunun yerine, anlamı tanımlayabilmemiz ve

---

[288] Vai. 12:12.

gerçeği, iyiliği ve güzelliği kucaklayabilmemiz için kulaklarımızı yeniliğin gürültüsüne tıkarız. Artık kaliteli ve geliştirici çevrimiçi içeriğin ücretsiz olarak sunulduğu altın çağda yaşıyoruz. Ancak bizler yavaşlayıp bu siteleri temsil ettikleri değerle birlikte özümsüyor muyuz, yoksa aciliyetin feryadı, görünmez bir son kullanma tarihinin hızı ve diğer tüm dijital gürültünün aşırı lezzetliliği içinde bu sitelerin değerini kayıp mı ediyoruz?

Bilgeliğe değer vermek bir okuryazarlık disiplinidir. "Okuryazarlığın anlamı, sayıların görünümü de dahil olmak üzere bir görünümü sorgulama kapasitesiydi. Ne demek istiyorlar? Bu görüntülerin arkalarındaki yaşanmış deneyim nedir?" Okuryazarlık sorar: Buradaki amaç ne? "Belki de karşı karşıya olduğumuz en büyük tehdit, kısa dikkat süresiyle, birbiri ardına gelen sürpriz patlamalarının arasında yaşamaktır. Bilgi aslında bize asla bu biçimde verilmez. Süleyman'ın Özdeyişleri kitabının başında Bilgelik üzerine yazılmış muhteşem yazıların bize söylediği gibi, bilgi aranmalı ve takip edilmelidir."[289] Bilgelik olmadan amaçsız *şimdide*, yeniliğin patlamasında ahmakça kayboluruz. Bilgelik olmadan, *geçmişimizden* ve *geleceğimizden* ahmakça koparız.

İkincisi, tüm bu gürültüde, Hristiyanlar anlamsız bilgilere karşılık Tanrı korkusuyla itaatkârlık için çaba göstermelidirler. Süleyman, kitapların sonsuzluğuna dair yaptığı açıklamadan sonra şunları yazdı: "Her şey duyuldu, sonuç şu: Tanrı'ya saygı göster, buyruklarını yerine getir, çünkü her insanın görevi budur» (Vaiz 12:13). Bilgiye erişimden daha önemli ve sosyal medyada öne çıkmaktan daha değerli olan şey, Tanrı'ya itaattir.

---

289 O'Donovan, yazar ile e-posta görüşmesi (10 Şubat, 2016).

Üçüncüsü, tüm bu gürültünün içinde, çevrimiçi yayıncılığın saldırısından ve dijital bilgelerin artışından geri adım atarak, Mesih'teki özgürlüğümüzü kucaklamalıyız. Lütuf sayesinde, insan varoluşunun gizeminde, büyüklüğünde ve "yoğunluğunda" arkadaşlarımızla ziyafet çekebilmek ve eşlerimizden ve ailelerimizden zevk almak için haber kaynaklarımızı, hayatımıza giren uygulamaları ve telefonlarımızı kapatmakta özgürüz.[290]

TEKNOLOJİ VE BİLGELİK

Kitabın başında kullandığım tanıma dönecek olursak, *teknoloji* akıllı telefonlarımızdan daha fazlasını kucaklıyor. Adem ve Havva hayvanlarla dolu bir dünyada yaşamak üzere çıplak olarak yaratıldılar. Teknolojik ilerlemeye yönelik ilk dürtü olarak, Tanrı ilk tekstil ürününü ve ilk kılıcı icat etti.[291] Bu ilk kıyafet ve ilk kılıçla başlayarak, dokunacak, kazılacak, eritilecek, işlenecek, cilalanacak ve seri olarak üretilecek her şey *teknoloji* şemsiyesi altına girer.

Eyüp 28, insanın teknolojik yeniliğini kutlayan bir şiirdir. Demir ve bakır gibi ham maddeler için gezegeni araştırabiliriz. Kuşların, hayvanların ve hatta gezginlerin hiç gitmediği

---

[290] Vaiz 9:7–9. Dietrich Bonhoeffer: "Elbette, insan ilişkilerinin aşırı geliştirilmesi... gerçeklikle orantısız bir insan tarikatına yol açar. Bunun aksine, burada demek istediğim, insanların hayatta bizim için her şeyden daha önemli olduğudur. Bu kesinlikle maddi şeylerin ve pratik başarıların daha az değerli olduğu anlamına gelmez. Ama karıma, aileme, arkadaşıma kıyasla en güzel kitap, resim, ev veya mülk nedir? Yine de bu şekilde konuşabilecek tek kişi, yaşamda gerçek insan arkadaşlığını bulmuş olan kişidir. Bugün birçokları için insanlar, nesneler dünyasının bir parçası olmaktan başka bir şey değil." *Dietrich Bonhoeffer, Letters and Papers from Prison,* ed. Christian Gremmels, çev. Isabel Best, vol. 8, *Dietrich Bonhoeffer Works* (Minneapolis: Fortress, 2010), 509.

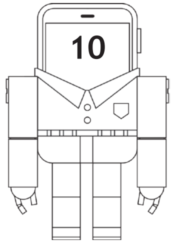
[291] Yar. 3:21, 24.

yerlere gidebiliriz. Altın pulları ve elmasları çıkarmak için daha derine alçaldıkça, yerin altındaki karanlık, yankılanan şaftlara inebilir ve halatların uçlarında ileri geri sallanabiliriz. Dağları kökünden devirebiliriz.

Eğer Eyüp 28, insanın yenilikçiliğini kutlamak üzere yazılmış muhteşem bir ilahiyse (1–11. ayetler), aynı zamanda cihazlarımızla bulabileceğimiz bilgeliğin sınırları hakkında da bir uyarı ilahisidir (12–28. ayetler). Söz konusu şey dünyadaki varlığımızın anlamını aramak olduğunda, teknolojimiz bizi yeterince derine ya da yeterince yükseğe götüremez. Gerçek bilgelik, kazmalarımızın ve tekniklerimizin ulaşamayacağı bir yerdedir. Toprağın derinliklerine inen tozlu, karanlık kuyulara inebiliriz ama bilgelik orada değildir. Denizin altına dalabiliriz ama bilgelik orada da değildir. Açığa çıkarılan tüm zengin altınlar, bilgeliği açmayacaktır. Teknoloji meraklısı ahmaklar olabiliriz.

İçeriğin bunaltıcı olduğu bu dijital çağda, kendimizi pasifliğe veya egoizme bırakmamalıyız. Ve kesinlikle alakasız haberler ve dedikodu denizinde boğulmamalıyız. Bunun yerine, evrendeki en değerli şeye, yani Tanrı'ya değer vermeyi öğrenmeliyiz. Tanrı'ya döndüğümüzde, en değerli bilgeliğin ve bilginin bir dağın altında ya da en yeni cihazda saklı olmadığını ancak İsa Mesih'te bulunduğunu görürüz.[292] Tüm yaşamın amacını ve anlamını O tanımlar. Dijital çağda ve hatta her çağda, bizim için gerçekten önemli ve değerli olanı O yönlendirir.

[292] Kol. 2:3

KAÇIRMAKTAN KORKUYORUZ

Potansiyel bir eşi kaçırmak, mükemmel bir iş teklifini kaçırmak, bir altın yatırımı ipucunu kaçırmak veya arkadaşlarımızla olan bir partiyi kaçırmak... Kaçırmak, hepimizin nefret ettiği bir pişmanlık acısı bırakır. Öngörü bulanıktır ancak geriye bakış nettir ve bu, geçmişte kaçırdıklarımızı her detayıyla hatırladığımız anlamına gelir. Çok fazla şey kaçırdığımızda, bir sonraki kaçırışımızdan aşırı derecede korkmaya başlayabiliriz.

Bu yüzden telefonlarımız ve sosyal medyamız, başkalarının hayatlarıyla yaptığımız karşılaştırmalarımızın gerçek zamanlı bir yenilemesi olarak hizmet eder ve sürekli olarak “kaçırma korkumuzu” (fear of missing out – FOMO) besler. FOMO ve sosyal medya paraleldir. Oxford İngilizce Sözlüğü’ne yeni eklenen FOMO girişi bile aradaki bu bağlantıyı doğruluyor: “FOMO – genellikle bir sosyal medya platformunda görülen gönderilerle gelen, heyecan verici veya ilginç bir olayın başka bir yerde olabileceği kaygısı, kaçırma

korkusu."[293] FOMO, "cep telefonu olmaması fobisi" –nomofobi– olarak da bilinen "bağlantısızlık kaygısı"nın daha temel belirtileriyle teşhis edilebilir ve bu da dijital dünyamıza erişimimizin engellendiğini gördüğümüzde gelir. Bu FOMO türü oldukça bulaşıcıdır ve hızla ilerler. Örneğin, çevrimiçi dünyaya girmeden önce on sekiz yıl boyunca bir Amiş topluluğunda çevrimdışı olarak büyüyen genç bir kadın, kısa sürede bağlantısızlık ateşine yakalandı. Amiş olmayan hayata ve dijital Amerika'ya uyum sağladıktan sonra çevrimdışı bir Müjde hizmeti gezisine çıktı. «Teknolojiye tekrar bağlanabileceğim ve neler olduğunu görebileceğim ABD'ye geri dönmek için sabırsızlanıyorum diye düşünüyordum. Çünkü sürekli olarak neler olup bittiğine dair güncel bilgiler olmadan çıplakmışım gibi hissediyorum."[294]

Yetişkinliğine kadar iPhone'a dokunmamış ve nispeten sağlıklı çevrimiçi alışkanlıkları sürdüren eski bir Amiş kadını bile bu korkuya duyarlıysa, kendi en kötü telefon alışkanlıklarımın çoğunun FOMO'dan doğduğundan şüpheleniyorum. Bilmek istiyorum, görmek istiyorum ve dışarıda bırakılmak istemiyorum.

Sosyal olarak dışlanmamaya olan arzum, bip sesleri, bildiriler ve durmadan sayfa yenilemeleri pahasına geliyor. Hiçbir şeyi kaçırmadığımdan emin olmak için sürekli telefonumu kontrol ediyorum. Ama başkaları da bendeki sözde "ilgililik" için bir bedel ödüyor. Kültürel FOMO söz konusu olduğunda, bizim çoktan tükettiğimiz filmleri, televizyon dizilerini veya viral hikâyeleri başkaları henüz mideye indirmediği için durumu tersine çevirmek ve onlara utanç

---

[293] "FOMO," *Oxford English Dictionary,* oed.com (Haziran 2015).

[294] Olga Khazan, "Escaping the Amish for a Connected World," *The Atlantic* dergisi (17 Şubat, 2016).

yığmak için sabırsızlanıyoruz. Ne zaman birisi bu kültürel üründe geride olduğunu kabul etse, onları hemen ifşa ediyoruz. "Suçluluğun alıcı tarafında olmaktan ne kadar kaçınsak da, onu eşit porsiyonlarda dağıtıyoruz."[295] Evet, elimizde kan var. Çünkü bu FOMO hastalığını hem taşıyoruz hem de yayıyoruz. Başkasının ilgisizliği karşısında ilgililiğimizle hava atmak çok iyi hissettiriyor.

Fena ironi şu ki, FOMO'muz bizim doğrudan haberin "tam da az önce" niteliğindeki doğasına dalmamıza neden oluyor; bu da son bölümde ele aldığımız sorunları derinleştiriyor ve bu dünyayla ilgili korkularımızı besliyor. Danışman Paul Tripp bana, "Hristiyanların her zamankinden daha fazla haber bağımlısı olduğunu düşünüyorum" dedi. "Sosyal medya, web siteleri ve 24 saatlik bir haber döngüsü aracılığıyla her zamankinden daha fazla çevremizde neler olduğunun farkındayız. Ve bence çoğumuz için bu korkularımızı artırdı."[296] Evet, akıllı telefonlara sahip olmak harika ancak telefonlarımızda internete sahip olmak demek, aynı zamanda dünyanın tüm büyük trajedilerine, üzüntülerine, bombalamalarına ve terör eylemlerine anında erişebilmek demektir. Bu yükü taşımaya hazır mıyız?

TEMEL FOMO'LAR

Teolog Kevin Vanhoozer, temel çevrimiçi korkularımızı iki kaygıya indirgeyebiliriz der: "statü kaygısı (insanlar benim hakkımda ne düşünecek?) ve kopukluk kaygısı ('bağlanıyorum, öyleyse varım')." Ama neye bağlanmış ve ne pahasına?

---

[295] Kate Hakala, "There's a Special Kind of 'FOMO' Stressing Us Out— And We're Doing It to Ourselves," *Mic*, mic.com (21 Mayıs, 2015).

[296] Paul Tripp, yazarla telefon görüşmesi, yayın: Paul Tripp, "God's Glory Must Enchant Us," Desiring God, desiringGod.org (1 Şubat, 2016).

"Korkarım ki çoğu kişi için cevap genellikle şudur: *Eğlence endüstrisi kompleksinin imparatorluğuna* bağlanmak. 'Dikkat ekonomisi' olarak tanımlanan bir durumda yaşıyoruz ve pazar sabahı vaazı, bir internette gezinme seansına kıyasla zayıf görünüyor. İnternet gezintisi, popüler kültür ve düşünce dalgalarında yüzmemize izin veriyor." Bu kitaptaki pek çok nokta gibi, bu da bir anlam sorusudur. "Mesih öğrencisi için uyandırıcı soru, dikkatimizin değerli bir şeye çekilip çekilmediğidir. Görüntüler geçicidir bu nedenle FOMO'dan muzdarip olanlar her zaman Bir Sonraki Büyük Şey'i ararlar. Gerçekliğe uyanmış öğrencilerin dikkatleri, nihai olarak önemli olan tek son dakika haberine, yani Tanrı'nın krallığının İsa Mesih'te dünyamıza girmiş olduğu haberine sabitlenir. *Bu* son dakika haberi, kalıcı dikkatimizi ve açık hayal gücümüzü gerektirmektedir."[297]

Hristiyanlar belki de daha önce hiç olmadığı kadar günlük haber döngüsüne, viral videolara, siyasi tahminlere ve eğlence dedikodularına (son bölümde gördüğümüz gibi) bağlı kalmaya eğilimlidirler. Hiperbağlantımız, FOMO'muz tarafından ateşleniyor. Dışarıda bırakılmaktan nefret ediyoruz, bu yüzden yakında çıkacak olan ve gişe rekorları kıran bir film gibi her Sonraki Büyük Şey'e odaklanıyoruz. Ve Tanrı'nın çığır açan yeni yaratılışı gibi büyük, görkemli gerçeklikleri unutuyoruz.

ÜZÜNTÜ VE SESSİZLİK

Akıllı telefon FOMO'su evrensel bir deneyimdir ve gördüğünüz gibi Hristiyanlar buna bağışık değildirler. Yazar Andy Crouch, kırk gün çevrimdışı –ekran ve sosyal medya olma-

[297] Kevin Vanhoozer, yazarla e-posta görüşmesi (26 Şubat, 2016).

dan– kaldığında, bu deneyimin çoğunlukla keyifli olduğunu söyledi. "Ama şunu söyleyeceğim: FOMO –'kaçırma korkusu'– gerçek bir şey" diye de itiraf etti. "Kaybetmekten en çok korktuğum şey bilgi değildi, onaydı. Diğer insanların beni 'beğendiği' ve beni 'takip ettiği' şeklindeki küçük günlük güvence dozuna ne kadar bağlı ya da belki de bağımlı olduğumu keşfettim. Bu çekimin üzerimde ne kadar güçlü olduğu beni ayılttı."[298]

Bu kişisel onay arzusu, belki de akıllı telefonun en güçlü cazibesidir ve hayatımızda yalnızlığın veya zorluğun acısını hissettiğimizde daha da artar. Rahatsızlığın ilk belirtisinde, içgüdüsel olarak telefonlarımızı elimize alırız ve acıyı onayla tedavi ederiz. Bu alışkanlık daha zararlı olamazdı.

Sosyal medyada gezinirken sıklıkla unuttuğumuz şey, "profesyonelleşmenin" herkese açık platformlarımızı nasıl şekillendirdiğidir. Çoğumuz, şimdiki ve gelecekteki işverenlerimizin Twitter, Facebook ve Instagram'da yayınladıklarımızı gözden geçireceğini biliyoruz. Bu işverenin her şeyi bilmesi bazen göz korkutucudur. Ve bu, herkese açık sayfamıza koyduğumuz her şeyin düzenlenmiş, cilalı, kontrollü ve kendinden emin görünme eğiliminde olduğu anlamına gelir. Sosyal kişiliklerimiz giderek kurumsal beklentiler tarafından şartlandırılıyor.[299] Ancak acı çekildiğinde, sosyal medyanın benliğin tek boyutlu ve özenle hazırlanmış bir

---

298 Alıntı: Joshua Rogers, "Five Questions With Author Andy Crouch," *Boundless*, boundless.org (15 Haziran, 2015).

299 Bkz. Donna Freitas, *The Happiness Effect: How Social Media Is Driving a Generation to Appear Perfect at Any Cost* (New York: Oxford University Press, 2017) ve Ariane Ollier-Malaterre, Nancy P. Rothbard ve Justin M. Berg, "When Worlds Collide in Cyberspace: How Boundary Work in Online Social Networks Impacts Professional Relationships," *Academy of Management Review* (2 Ocak, 2013).

yansımasını gerektirdiğini unutuyoruz. Sonra, başkalarının beraberlikleriyle karşılaştırıldığında hayatımızın ne kadar korkunç olduğunu görmek için, üzgün benliklerimizi sosyal medyaya taşıyoruz!

Başka bir deyişle FOMO, acılarımız uzun sürdüğünde sinsi akıl oyunları oynar. Bir acı veya ıstırap hissi geldiğinde, telefonlarımıza döneriz – ve telefonlarımıza dönerek acıyı şiddetlendiririz, diye açıklıyor beyin kanserinden kurtulan pastör Matt Chandler. Uzun süre acı çeken veya depresyonda olan birisini, evde pijamalarıyla otururken hayal edin. “Yatağa giriyorsun ve telefonunu açıyorsun. Instagram hesabında gezinmeye başlıyorsun. Gördüğün şeyler şunlar: Herkesin evliliği harika. Çocukları inanılmaz. Para sayıyorlar. Ve hiç zorluk çekmiyorlar. Acı yok. Üzüntü yok. Ama sen burada denenmeden geçiyorsun. Netflix’te dizi izleyerek yarım kilo dondurma yedin. Sonuç olarak onlara kızmaya başlarsın. Onlara karşı öfke duymaya başlarsın. ‘Gerçekten mi? Niye ben, Tanrım? Bu denenmeye neden katlanıyorum? Peki ya onlar?’ Denenmende, sinsi ve kötü yüreğin ortaya çıkar ve bu da karşılaştırmayla olur.”[300]

FOMO KISKANÇLIĞI

Kendimizi karşılaştırmak, sosyoekonomik akranlar arasında gelişen sosyal bir kötülüktür. Akranlar arasında olan bu tür kıskançlık, yalnızca başkalarının sahip olduğu şeyi istemek değil, o şeyi onlar ona *sahip oldukları* için istemektir. Ya da bu, benim sahip olamadığım şeye onların *sahip olmaması* arzusunda kendini belli edebilir. Bu günah, benim kendi

---

[300] Matt Chandler, vaaz, “James: Trials/Temptations,” The Village Church, thevillagechurch.net (15 Şubat, 2015).

kaybım ve eksikliğim ışığında, sinsice başkalarının mallarını ve armağanlarını yok etmeyi amaçlamaktadır.

Başka bir deyişle, kıskançlık somut karşılaştırma işaretleriyle büyür, diye yazıyor Brad Littlejohn. "Arkadaşımızın gönderisine/resmine/tweetine/durumuna kıyasla, kendimizinkilere kaç 'beğeni', kaç yorum, kaç 'favori', kaç 'retweet' veya 'repin' geldiğini kolayca tablolaştırabildiğimiz telefonlarımızda, sosyal medya dünyasına kıskançlık getiririz. Kıskanç yürek için bu küçük onay simgelerinin her biri, kızgınlık ve kıskançlığın yanan ateşini körükleyen demirdir" diyor. "Kıskanç yürek, diğerlerinin başarısının acı veren her hatırlatıcısını mazoşist bir şekilde saklar, onları tablolaştırır ve prova yapar, ta ki bütün dünya ona karşı komplo kuruyormuş gibi görünene kadar."[301] Bu çok uç bir örnek olabilir, ancak kıskançlığın daha küçük biçimleri bile sevincimizi ezer ve karşılaştırmanın ağırlığı altında ruhumuzu emer. Biriken paylaşımlar, beğeniler ve arkadaşlar, karşılaştırma için bize karşı konulmaz bir alan sunar. Belki de "Facebook kıskançlığın CNN'i gibidir; kimin havalı olduğuna, kimin olmadığına, kimin yüksekte ve kimin alçakta olduğuna dair bir tür 7/24 haber döngüsüdür" demek çok aşırı kaçmaz.[302] Bir bakıma sosyal medya, kıskançlığımızın iç ateşine yakıt pompalamaya devam eden bir körük hâline gelmektedir.

Kişisel ıstırabın ateşlediği ve kişisel onayın cazibesiyle dolup taşan bu FOMO kıskançlığının tümü, yanıcı bir saman yığınıdır.

---

[301] Brad Littlejohn, "The Seven Deadly Sins in a Digital Age: V. Envy," *Reformation 21*, reformation21.org (Aralık 2014).

[302] Freitas, *The Happiness Effect*, 39.

FOMO'NUN DOĞUM YERİ

FOMO ne benzersiz ne de moderndir. 2004'te oluşturulan WiFi kısaltmasından ve akıllı telefonlarımızdan daha önce gelir. FOMO, birbirimizle dedikodu paylaşmak için başparmaklarımızı kullanmaya başlamadan çok öncelere uzanan eski bir fobidir. FOMO'nun ilkel insan korkusu olduğunu söyleyebiliriz; yerde sürünen Yılan'ın, kaçırılmayacak kadar iyi olan tek seferlik bir fırsattan yararlanarak yumuşak bir şekilde yüreğimize koyduğu ilk korkudur. "Yasak ağaçtan ye Havva, böylece 'Tanrı gibi olacaksın.'"[303]

Havva veya Adem yaratılmışlıktan kaçmaktan, kendi patronları olmaktan, kendi bağımsızlıklarını korumaktan, kendi hakikatlerini tanımlamaktan, her şeyi bilen olmaktan ve özerk hükümdarlıktan zevk almaktan başka ne isteyebilirdi ki? Tanrılar ve tanrıçalar hâline gelerek tüm görkemi kendilerine saklayabilirlerdi! Tek lokmada Tanrı gibi olma şansını kim reddedebilir?

Bu sözler –bu yalan!– gerçek olamayacak kadar güzel bir vaatle yüklüydü. Sahte bir pohpohlamaydı. Bu, Şeytan'ın kelimelerle oynaması, Tanrı'nın suretini taşıyanlar tarafından bir ayaklanmaya sebep olarak Tanrı'yı tahttan indirme girişimiydi. Başka bir deyişle FOMO, Şeytan'ın Tanrı'yla ilişkimizi sabote eden ilk taktiğiydi ve işe yaradı. Ve hâlâ yaramakta.

İlk günahın arkasında "farklı" bir hayat arzusu vardı. Evet, hepimiz daha iyi hayatlar hayal edebiliriz ve bir roman yazarının sözleriyle, "bazen yaşamadığım tüm hayatların ağırlığı altında kemiklerimin gerildiğini duyabiliyorum."[304]

---

[303] Bakınız Yar. 3:5.

[304] Jonathan Safran Foer, *Extremely Loud and Incredibly Close* (Boston: Mariner Books, 2005), 113.

Sadece bir hayat yaşamanın gerilimi yeterlidir ancak yaşayabileceğiniz diğer tüm hayatlar hakkında düşünmeye zaman ayırırsanız, olasılıkların ağırlığı sizi aşağıya çekip Adem ve Havva'da olduğu gibi, gerçeklerden kaçış illüzyonuna yol açacaktır. Bu, FOMO'dur.

Ancak FOMO, Aden'de yasak bir ağacın altında sonlanmadı. Sadece orada başladı ve o zamandan beri insan deneyiminde hiç sönmemiş olan FOMO, bir orman yangınına dönüştü. Her gün günahkârlar, hâlâ Tanrı'nın gereksiz kılınacağı bir kendi kendine yeterlilik düzeyine erişmenin boş vaadiyle geçiniyor.

Her gün bizim yaşayamayacağımız hayatlarla, sadece başkalarının yaşayabileceği hayatlarla ve Tanrı'nın açıkça yaşamamızı yasakladığı hayatlarla karşı karşıya kalıyoruz. FOMO'nun yalanları, Tanrı'nın yaratıkları olan bizlerin eksik olduğu konusunda ısrar ederek, reklamcılar için bizi kolay hedefler hâline getiriyor; çeyrek yaş ve orta yaş krizlerimizin acısını keskinleştiriyor; ve kültürel "kaçırma" gerçeğinin en belirgin hâle geldiği yaşlılık yıllarımızı ekşitiyor.

MEZARDA FOMO

En uzun süredir devam eden FOMO derslerinden biri, Kurtarıcımız tarafından Luka 16:19–31'de anlatılmaktadır; bu, sonsuz kayıp ve sonsuz zafer arasındaki zıtlıkların bir hikâyesidir. Hikâye (herhangi bir sosyal ya da finansal açıdan eksik görünmeyen) zengin bir adam ve (hayal edilebilecek her şekilde eksik görünen) yoksul bir adam olan Lazar'la başlar. Zıtlıkları sadece geçicidir çünkü her iki adam da ölür ve sonsuzlukla yüzleşir.

Zengin adamla Lazar'ın hikâyesi, rollerin tersine dönmesinin hikâyesidir. Sonunda, (her şeyi kaybetmiş) eski bir

zengin ve (her şeyi kazanmış) eski bir dilenci buluyoruz. Eskiden zengin olan adam şimdi yargı ıstırabını soğutmak için bir damla su isteyen bir dilenci olarak *sonsuz azapla* karşı karşıyadır. Dilenciyse şimdi pişmanlıkları ve korkuları Tanrı'nın onarıcı varlığının sonsuz sevinci içinde yıkanmış, kurtulmuş bir günahkâr olarak *sonsuz zevk* bulmaktadır.

Bu noktada (şimdi sonsuz dilenci olan) zengin adam her şeyi kaçırıyor (missing out – MO) ve sevdiklerinin de her şeyi kaçırmalarından korkuyor (FOMO). İbrahim'e şöyle yakarıyor: Dilenci Lazar'ı dirilt ve zengin adamın beş kardeşine sonsuz yaşamı anlatması için onu dünyaya geri gönder, öyle ki işitsinler ve inansınlar; böylece her şeyi kaçıracakları bu sefil sonsuzluktan kurtulsunlar. Zengin adamın çaresiz çığlığı budur.

İsa hikâyenin anlamını açıkça ortaya koyuyor. Tanrı'nın Sözü'nün dinleyici tarafından açıldığı, okunduğu ve kucaklandığı yerde, sonsuz korku yoktur; yalnızca bu hayatta kaçırılan her şey için sonsuz onarım vaadi vardır.

TEK DOĞRU FOMO

Bu hikâyenin vurguladığı gibi, tek doğru FOMO, yaşamın diğer tüm FOMO'larının önüne geçer ve bu da, *sonsuzlukta* kaçırma korkusudur. Tanrı'nın gazabı gerçektir. Ve Mesih dışında yalnızca sonsuz yıkım vardır. İsa'nın benzetmesindeki zengin adam, hayatın en büyük trajedisinin bir sembolüdür: ceplerini, karnını ve hayatını boş zevklerle dolduran bir adam. Şeytan'ın Havva'ya söylediği eski yalanı o da yuttu. Tanrı'yı görmezden gelerek aptalca kendi kendine yetmeyi seçti ve Tanrı'yı asla en büyük hazinesi olarak benimsemedi. Kendine düşkünlüğün anestezik ilacıyla yargı gerçeğini köreltti ve bununla kendini sonsuza dek yok etti.

Bu imansızlık durumunda, zengin adam en çok korkulan bir kaçırmanın, sonsuz bir kaçırmanın, diş gıcırdatan bir kaçırmanın ıstırabıyla karşı karşıya kaldı. "Bu nedenle Tanrı'nın huzur diyarına girme vaadi hâlâ geçerliyken, herhangi birinizin buna erişmemiş sayılmasından korkalım" (İbr. 4:1). Sonsuz yaşamı kaçırma korkusu, uykuyu kaybetmeye değer tek gerçek FOMO'dur; hem kendimiz, hem arkadaşlarımız, hem aile üyelerimiz, hem de komşularımız için.

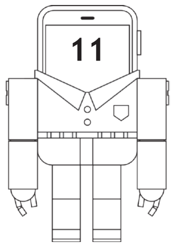
Ama eğer Mesih'teyseniz, kaçırmanın acısı sonsuza kadar ortadan kalkar. FOMO'nun başlarına bela olduğu günahkârlar, İsa Mesih'in Müjdesi'ni benimserler ve O bize hiçbir sonsuz kayıp vaat etmez. Kaybettiğimiz her şey O'nda bulunacaktır. Kaçırdığımız her şey O'nda toplanacaktır. Sonsuzluk, bu anlık yaşamda çektiğimiz diğer tüm sıkıntı ve kayıpları telafi edecektir. Cennet doktrini bunu kanıtlıyor. Yeni yaratılış, bu yaşamda günah tarafından kırılan her şeyin onarılmasıdır; bu dünyada kaybettiğimiz her şeyin telafisidir; sosyal medya sayfalarımızda kaçırdığımız her şeyin geri ödenmesidir.

Lazar bu kutlu gerçeği öğrendi: Cennet, bu yaşamın tüm FOMO'larına karşı Tanrı'nın sonsuz yanıtıdır. Cennet, tüm sonsuzluk boyunca her "kaçırmayı" binlerce kez onaracaktır.[305] Bu nedenle, dijital çağın cazibesine karşı slogan, elçi Pavlus'un sözlerinde (ufak değişikliklerle birlikte) yer bulur: Hayatımdaki her gerçek yoksunluğu –ve hayal gücümdeki her korkulan yoksunluğu–, Rabbim İsa Mesih'i sonsuza kadar tanımanın üstün değerini asla kaçırmamanın yanında, kayıp olarak saymıyorum.[306]

---

[305] Elç. 3:21

[306] Bkz. Flp. 3:8.

BİRBİRİMİZE KARŞI SERT OLUYORUZ

Bildiğim yanlışınla ilgili ne yapmalıyım? Bu hepimizin bir noktada karşılaştığı bir soru.

Kutsal Kitap'ta "birbiriniz" ifadesini birçok kez bulabilseniz de, "birbirinizi karşılaştırın" ifadesini bulamazsınız ama yine de çevrimiçi olarak eğildiğimiz yön budur.

Ünlüleri kutluyoruz. Tanınmayanları küçümsüyoruz. Bize en çok benzeyenlere karşı kıskanç ve kırıcıyız. Dayanıksız sahne setlerini andıran çevrimiçi güvenin ön yüzlerinde yaşıyoruz. Daha önce bahsettiğimiz eski Instagram modeli Essena O'Neill, "Sosyal medya mevcut sayı ve para sisteminin dikte ettiği gibi sahici bir hayat değil" diye yazıyor. "Tamamen uydurma görüntüler ve sıralanmış, düzenlenmiş kliplerden oluşuyor. Sosyal onay, beğeni ve beğenmeme, gö-

rüşlerde onay ve takipçilerde başarı üzerine kurulu bir sistem. Mükemmel bir şekilde düzenlenmiş bir yargı sistemi."[307]

Birbirimizi karşılaştırmak için çevrimiçi oluyoruz. Birbirimizi ayıplıyoruz. Birbirimizi kıskanıyoruz. Ve birbirimize karşı elimizde koz olduğunda, mükemmel bir şekilde düzenlenmiş yargıya düşüyoruz.

Ve bunun için her zaman bir uygulama var.

PEEPLE

Ürpertici bir ismi olan Peeple[308*] uygulaması esasen kullanıcılara tanıdıkları kişilerin bir ila beş yıldızlı puanlamalarını hesaplama şansı vermek için tasarlandı. Bunlar arkadaşlar, iş arkadaşları ve eski romantik partnerlerdi. Burada kötü restoranların veya kusurlu ürünlerin eleştirel incelemelerinden bahsetmiyoruz; özel olarak bireylerin herkese açık şekilde değerlendirilmelerinden bahsediyoruz.

Bunda ne sorun çıkabilir ki? Aslında birçok sorun. Washington Post, Peeple'ı "doğasında saldırıcı", "nesneleştirici", "indirgeyici" ve "azcık utanca meyilli bir kişi için bile" bir stres ve endişe kaynağı olarak nitelendirdi. Dahası, Peeple mahremiyet ihlalini ve hatta tacizi bile teşvik eden bir platform oluşturdu. En azından, "her zaman, rıza göstermediği-

---

307 Essena O'Neill, "Social Media Addiction and Celebrity Culture," letsbegamechangers .com (30 Ekim, 2015). Essena O'Neill'dan yapılan bu alıntı, bu yazı yazılırken, kendi web sitesi olan letsbegamechangers.com üzerindeki materyallerde yer almaktaydı. Yayınlanmadan önce bu site kaldırıldı. İlgilenen okuyucular, web.archive.org üzerinden letsbegamechangers.com adresini arayarak alıntıları bulabilirler.

308 * *Editörün notu:* Peeple kelimesi, İngilizcede insanlar anlamına gelen *people* ve gözetleme yuvası anlamına gelen *peephole* kelimelerinin bir birleşimini çağrıştırmaktadır.

niz nesneleştirici bir bakışla izlenme ve yargılanma" hissini yarattı.[309]

Böylece Peeple'ın geliştiricileri en başa döndüler ve sitenin kötü insanları karalamasından çok, iyi insanları teşvik etmesini sağlamak için politikalarını ve prosedürlerini yeniden değerlendirdiler. Açık platform değerlendirmeleri, içgüdüsel olarak bildiğimiz gibi, her zaman yıkıcı olma eğilimindedir.

Peeple gibi uygulamaların yanı sıra, telefonlarımız bu sert gerçekliğe birçok pencere açıyor. Makalelerde küçümseyici yorumlar görüyoruz. Facebook'ta alaycı, yargılayıcı sözler görüyoruz. Twitter'da sarsıcı ve sert atışmalar görüyoruz. Blog yazılarında müjdeci akım içerisinde önderler hakkında suçlamalar görüyoruz. Çatışmalar nerede başlarsa başlasın, genellikle sonu gelmeyen (ve sevgisiz) bir savaşa kanıt oluşturuyorlar. Kendimizi bu tartışmaların kenarında veya ön saflarında bulsak da, hayati bir soruyla karşı karşıyayız: Çevremizdeki insanların günahlarını ve zayıflıklarını nasıl ele almalıyız?

Neyse ki, takip edilecek senaryo Matta 18:15–20'de yazılmıştır ve açıktır: Mesih'teki bir kardeş size karşı ciddi bir günah işlerse, gidin ve ona hatasını özel olarak söyleyin. Tövbe ederse, Tanrı'nın gözünde inanılmaz bir onarım gerçekleşmiştir ve barış sağlanmıştır. Ancak tövbe etmezse, günah işleyeni günahıyla yüzleştirmek için bir ya da iki tanık daha getirin. Eğer bu da işe yaramazsa, yapılan yanlışı kilise önderleriyle ve daha sonra da tüm yerel kiliseyle paylaşmalısınız. Günah işleyen tövbe etmeyi reddederse, artık Mesih'te bir kardeş olarak görülmemelidir.

---

[309] Caitlin Dewey, "Everyone You Know Will Be Able to Rate You on the Terrifying 'Yelp for People'—Whether You Want Them to or Not," *The Washington Post* (30 Eylül, 2015).

Bu disiplinin bir süreci vardır ve bir gerilla savaşına değil, kardeş sevgisine dayanmaktadır. Aynı şekilde, günah işleyen kilise önderlerini günahlarıyla yüzleştirmek için de bir süreç vardır ve bu önce suçlamaları doğrulamakla başlar. Ardından günahın mezhepsel süreçlere ve yargılamalara göre ele alınması gerekir.[310] Her durumda, bu sürece sosyal araçlar değil, Kutsal Kitap rehberlik eder.

ÇAĞRI

Hayatlarımızdaki herhangi bir imanlının veya pastörün günahıyla yüzleşmeye gelince, Kutsal Yazı prosedürü takip edilmelidir, bu özel karşılaşma yavaş gelişse bile. Tüm sürecin anahtarı *çağrıdır*; yakındaki birkaç kişi belirli bir vakayı ele almak için *çağrılmıştır.*[311] Günahlar ve hatalar, yerel bir kilisenin ihtiyatı altında, tanıklarla birlikte, yanlış yapanla kendisine yanlış yapılan kişi arasında yüz yüze ele alınmalıdır.

Bir duruma "çağrılmış" olmayanlarımız (çoğumuz) için, senaryomuz söz konusu günahlar hakkında konuşmamak gibi oldukça kültür karşıtı bir duruş sergilememizi gerektirir.[312] Günahların üzerini örteriz ama bunu sessizce iltihaplansınlar diye değil, duruma çağrılanlar bu günahlarla Tanrı'nın senaryosu ışığında ilgilenebilsinler diye yaparız. Aslında, senaryonun da açıkça ortaya koyduğu gibi, belirli bir duruma çağrılan iki veya üç imanlının vardığı sonuçlar, Tanrı'nın gözünde, Facebook yorumlarında birbirine karşı

---

[310] 1.Ti. 5:19–21.

[311] *Çağrı*, Püriten Richard Baxter'ın bilge öğütleriyle pekiştirilen önemli bir noktadır ve yazılarının çoğu, özellikle de *The Practical Works of the Rev. Richard Baxter*, bu bölüme ilham olmuştur. (London: James Duncan, 1830), 6:386–413.

[312] Özd. 10:12; 11:12–13; 17:9.

öfkeyle dolu iki veya üç yüz kişinin vardığı sonuçlardan çok daha fazla ağırlık taşır.

Burada Tanrı'nın tasarımını onurlandırma önceliğimiz, başkalarının bildiğimiz yanlışlarını başka arkadaşlarımıza mesajla iletmemizi engelliyor. Bu tür bir öz denetim sezgisel değil, mecburidir ve komşularımızın ve Mesih'teki kardeşlerimizin onurunu bu şekilde koruruz.

YANLIŞ GİDEN İSPİYONCULUK

Akıllı telefon toplumunda sosyal medya, sahtekârlığı ifşa etmek, diktatörleri devirmek, suçları ihbar etmek ve ırksal adaletsizlikleri kaydetmek ve ifşa etmek için güçlü bir araç olarak hizmet etmeye devam edecek. Hristiyanlar için bu araçlar bize savunuculuk ve toplumsal adalet araçları sunacak[313] ve gerektiğinde, kiliselerde ve mezheplerde sessizlik içinde iltihaplanacak olan günahı ve sahte öğretiyi ifşa etmenin şart olduğu anlarda hizmet edecek. Ancak ilk başta geçmişteki günahı ifşa etmek için asil bir girişimmiş gibi görünen şey, genellikle çok ileri gider ve Hristiyanlar arasında bile toplu bir çevrimiçi kan davasına yol açar.

Belirli bir duruma çağrılmayanlar için vakaları uzaktan yargılamaya, erken sonuçlara varmaya ve ardından çevrimiçi bir destek dalgası çekmeye çalışmak gerçek bir ayartıdır. Ancak kitle kaynaklı hükümler vermek ve internette asılsız

[313] Bkz. Heidi A. Campbell ve Stephen Garner, *Networked Theology: Negotiating Faith in Digital Culture* (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2016). Hashtag savunuculuğu güçlü bir araç olabilir ancak sınırlamaları yok değildir. Bkz. Malcolm Gladwell, "Small Change: Why the Revolution Will Not Be Tweeted," *The New Yorker* (4 Ekim, 2010). Daha önemli olan kan vermek, gönüllü olmak, komşuya yardım etmek, öksüz ve dulların dertleriyle ilgilenmektir (Yak. 1:27). Sosyal medya savunuculuğunun değeri ne olursa olsun, kendimizi Mesih'in daha yüksek savunuculuk standartlarına bağlı tutmalıyız (Mat. 25:31–46).

sonuçlar yaymak bir Hristiyan'ın itibarını yok edebilir. Bu, senaryonun şeytani bir şekilde yanlış gittiği zamandır.

Akıllı telefonu olan herkesin başka birisindeki bildiği yanlışları yayınlayabileceği bir çağda, herhangi bir çözüm arzusu olmaksızın düşmanlığı kışkırtma niyetiyle çevrimiçi olarak düşmanca mesajlar yaymanın, dünyanın "troll" dediği ve Kutsal Kitap'ın "iftira" dediği şey olduğunu bilmeliyiz.[314] Yeni Antlaşma'da kullanılan Grekçe kelimenin fiil biçimi, kelimenin tam anlamıyla "aleyhine konuşmak" anlamına gelir. Çevrimiçi iftira, başkaları hakkında yanlış bilgi ve söylentiler yaymayı içerir. Ancak Kutsal Kitap'taki iftira, sonucu sebebiyle iftiradır. Kişi sonuç olarak itibar zedelemektedir.

YAKUP 4

Hristiyanların, birbirlerinin yanlışlarıyla nasıl başa çıkacaklarına dair bilgelikle dolu bir bölümde, iftirayı buluyoruz: "yanlış ithamlardan ziyade hoşgörüsüzlüğünden dolayı Hristiyan buyruğunu ihlal eden bir günah."[315] Kilit nokta bu. Tim Keller ve David Powlison, iftirayı "yanlış bir haber değil, sadece bir 'aleyhte haber' olarak tanımlıyor. Amaç, başkasını küçümsemektir. Aşağılamaktır. Dalga geçmektir. Zarar vermektir. Acıtmaktır. Yok etmektir. Sözde kötülüğe sevinmektir."[316]

---

[314] Bkz: 2.Ko. 12:20; 1.Pe. 2:1 (καταλαλιά, "iftira" veya "iftiralar"); Rom. 1:30 (κατάλαλος, "dedikoducular"); Yak. 4:11; 1.Pe. 2:12; 3:16 (καταλαλέω, "iftira atmak" veya "aleyhine konuşmak").

[315] "λαλέω," için bkz Gerhard Kittel, Geoffrey W. Bromiley ve Gerhard Friedrich, ed. *Theological Dictionary of the New Testament* (Grand Rapids, MI: Eerd mans, 1964), 4:4.

[316] Tim Keller ve David Powlison, Should You Pass on Bad Report The Gospel Coalition, blogs.thegospelcoalition.org (4 Ağustos, 2008).

İftira, fikirler üzerine herkesin önünde bir tartışma veya yanlış öğretilere karşı bir çıkışma değildir (daha sonra buraya geleceğiz). Adil ve ilkeli olduğumuz ve karşımızdakilerin görüşlerini açıklık ve sevecenlikle temsil ettiğimiz sürece, fikirleri ve doktrinleri kesinlikle herkese açık alanda tartışabiliriz.[317] Yakup 4:11–12'nin uyardığı şey, "bir kişinin niyetlerine ve karakterine saldırmak, böylece dinleyicilerin o kişiye olan saygı ve sevgisini baltalamaktır."[318]

Pastör R. Kent Hughes, iPhone'un ortaya çıkışından çok daha önce yazdığı, Yakup 4:11–12 hakkındaki yorumlarında şunları söylemiştir: "Şahsen, yaygın olarak kabul edilenlere bundan daha aykırı olan birkaç buyruk düşünebiliyorum sadece. Çoğu insan, eğer doğruysa olumsuz bilgiyi yaymanın uygun olduğunu düşünür. Yalan söylemenin ahlaksızlık olduğunu biliyoruz. Ama zarar verici hakikati yaymak da ahlaka aykırı mı? Neredeyse ahlaki bir sorumluluk gibi görünüyor!" İşte bu yüzden iftiranın Kutsal Kitap'taki tanımı, akıllı telefon kuşağına aykırıdır. "Böyle bir akıl yürütmeyle, doğru olduğu bilindiği sürece, başkasının arkasından konuşmanın ve eleştirmenin doğru olduğu düşünülür. Aynı şekilde, dedikodu yapmak (tabii ki buna asla dedikodu denmez!) eğer bilgi doğruysa sorun değildir. Bu nedenle birçok imanlı, başkalarının itibarını haklı olarak alçaltmak amacıyla, gerçeği bir ehliyet olarak kullanır."[319] Bir kişinin karakterini baltalamak amacıyla "gerçeği ortaya çıkarmak" adına yapılanlar, bir iftira biçimidir.

---

[317] Alçakgönüllü tartışmanın özellikleri hakkında daha fazla tartışma için bkz. John Newton ilkeleri, Tony Reinke, *Newton on the Christian Life: To Live Is Christ* içinde (Wheaton, IL: Crossway, 2015), 256-59.

[318] Keller ve Powlison, "Should You Pass on Bad Reports?"

[319] R. Kent Hughes, *James: Faith That Works, Preaching the Word* (Wheaton, IL: Crossway, 1991), 194.

Yakup 4:11–12, yüzleştirilmedikçe, hata bulucuların ve hata yayıcıların sonunda yasanın *üzerinde* duran haydut yargılayıcılar olarak yerlerini alacakları konusunda uyarıyor. Standartlar ve süreçler üzerine sabırsızlıkları ve kuşkularıyla hata bulucular, suçluluğu ilan etmek ve yanlış yapana karşı intikam almak için *bizzat* yasa, yargıç ve jüri hâline gelebilirler. Bu tür dürtüler, toplu utancı hızla yayabilen çevrimiçi çeteler oluşturur. Birinin yanlışını ortaya çıkarma eylemi, nadiren ispiyonla ve ifşayla sonlanır. Genellikle oldukça doğal bir şekilde, yanlış yapana kayda değer bir zararın verildiğinden emin olmak için kitlesel çevrimiçi öfkeyi güçlendiren, toplu bir kan davasına dönüşür.

Ama Tanrı, yaralıların yaralayan olmasını engeller. Bunu yapmak için, senaryosu genellikle alışılagelmiş bilgeliğin tam tersine işler ve her zaman bedenin dürtülerini keser. Alçakgönüllülük, Wikileaks kuşağının ortasında bir karşıdevrim senaryosunu takip etmemizi ister. Peeple puanı, ispiyon ve ifşa çağında, bize başkaları hakkında bildiğimiz kötü şeylerle uğraşırken takip etmemiz gereken bir kültür karşıtı senaryo verildi.

DOKUZUNCU EMİR

Yakup 4 aslında dokuzuncu emrin yeniden ifade edilmiş hâlidir;[320] bir mahkemede komşumuz hakkında yalan söylememeye yönelik gerekli bir emirdir ve mahkemenin dışında da bizi "komşumuzun kusurlarını duyurmaktan ziyade onları örtmeye istekli olmaya çağıran cesur bir emirdir."[321]

---

[320] Çık. 20:16; Yas. 5:20. Tam bir tanım için bkz. John M. Frame, The Doctrine of the Christian Life (A Theology of Lordship) (Phillipsburg, NJ: P&R, 2008), 830–43.

[321] Michael Horton, Calvin on the Christian Life: Glorifying and Enjoying God Forever (Wheaton, IL: Crossway, 2014), 178.

Westminster Uzun İlmihali'nin açıkladığı gibi, bu "onların iyi ününü sevmek, arzulamak ve bundan sevinç duymak, onların zayıflıklarıyla üzüntü duyarak, bunları örtmek, armağanlarını ve iyi yönlerini tanımak, masum olduklarında onları savunmak, onlar hakkında iyi şeyler duymaya hazır olmak ve kötü şeyleri kabul etmekte isteksiz olmak, dedikoducuları, yağcıları ve iftiracıları engellemek" için bir çağrıdır.[322] Yine, bizi başkalarının sebepleri ve niyetleri hakkında tahminlerde bulunmaktan alıkoyar.[323] Çevrimiçi komşularımızın kusurları hakkında bize dikkat ve kendini tutma çağrısında bulunuluyor.

Tanrı, (gerektiğinde) disiplin ve kişisel tövbe için onlara zaman tanıyarak,[324] başkalarının günahlarını sevgiyle örtme disiplinini uygulamamızı ister.[325] Kutsal Ruh'un dünyayı günahlarına ikna etmek için yaptığı genellikle görülmeyen ve görünmez olan işini kabul ederiz. Ve böylece Tanrı'nın kendi çocuklarında etkin olduğunu bilerek imanla yürürüz.

Bu amaçla, Charles Spurgeon'un şu net sözünü hatırlamakta fayda görüyorum: "Dünyanın en kolay işi kusur bulmaktır."[326] Evet ve bulduklarımızı yaymak için elimizdeki araçlar hiç bu kadar basit veya güçlü olmamıştı. Kavgayı tutuşturmak ve onu bir çekişme ateşine çevirmek isteyen "kavgacı bir adam", mutlaka sosyal medyayı alevlendirmenin

---

[322] Soru 144.

[323] Bkz. Thomas Boston, *The Whole Works of Thomas Boston, vol. 2, An Illustration of the Doctrines of the Christian Religion, Part 2* (Aberdeen: George and Robert King, 1848), 323.

[324] Özd. 10:12; 11:12–13; 17:9; 1.Pe. 4:8.

[325] Özd. 28:13; 1.Yu. 1:8–10.

[326] C. H. Spurgeon, *The Metropolitan Tabernacle Pulpit Sermons* (London: Passmore & Alabaster, 1910), 56:408.

yolunu bulacaktır. Pastör Ray Ortlund, "Sosyal medya sayesinde artık insanlara insanlık tarihinde hiç görülmeyen bir güçle zarar verebilir, onları utandırabilir ve damgalayabiliriz" diye uyarıyor. "Kendini kısıtlamak hiç bu kadar önemli olmamıştı."[327] Her birimizin bir iç trollü, bir iç iftiracısı, bir arkadaşına başkasının kusurunu mesaj atmayı, bunu internette yaymayı ve bu kusuru anonim olarak internette tüketmeyi seven bir parçası vardır. "Bir fısıltıyı söyleyenin sözleri lezzetli lokmalar gibiyse, o zaman çevrimiçi yorumlar istediğiniz kadar yiyebileceğiniz açık büfe gibidir."[328] Ve kim açık büfe varken oruç tutabilir?

Başkalarının başarısızlıklarına karşı olan açgözlü hayranlığımız, sosyal medyadan çok öncelere dayanmaktadır. Hata bulma, kişinin kendi önemini yükseklere çıkarması için bir antik hobidir ve Hristiyanlar arasında bile vardır. Hata bulma, başkalarına olan sevgimizi yok eder. Hata bulma, Golgota'nın tersine gider. Mesih'te, bağışlanmış günahlarımız bir mezara atılır ama iftiracı, komşusunun bu çürüyen günahlarını şehir meydanının ışığına geri çekmek için mezardan çıkarmaya devam eder.[329] Bu nedenle Püriten Richard Baxter, kendi zamanının kilisesinde iftiranın salgın boyutlarına ulaştığına inandığında, günahla yüzleşti ve bedelini ödedi. "Vicdanım beni arkadan konuşanları [iftiracıları] azarlama alışkanlığına getirdiğinden, günahı ve kötülüğü savunan biri olarak sürekli kınanıyorum."[330] Riskin size ait olduğunu bilerek, kusur bulucuları kınayın.

---

[327] Ray Ortlund, yazarla e-posta görüşmesi (1 Mart, 2012).

[328] Sammy Rhodes, *This Is Awkward: How Life's Uncomfortable Moments Open the Door to Intimacy and Connection* (Nashville: Thomas Nelson, 2016), 196. Bkz. Özd. 18:8.

[329] Baxter*, The Practical Works of the Rev. Richard Baxter,* 6:408.

[330] A.g.e., 6:393.

İnternet üzerinden yapılan iftiralardan uzak duracak veya bunlara iftira diyerek onlarla yüzleşecek cesarete sahip olmalıyız. Sessizliğimizin günahın kontrolsüz devam etmesine izin veren bir pasiflik olduğuna dair içi boş suçlamaları görecek gözlerimiz olmalıdır. Tanrı, komşularımızda ve diğer Hristiyanlarda bulacağımız yanlışlar olacağını biliyor ve bu yüzden bize O'nun senaryosuyla ne yapmamız gerektiğini söylüyor. O'nun Sözü bize iftiranın *yanlış* olduğunu, iftirayla beslenmenin *yanlış* olduğunu ve günahın yaygınlığıyla çevrimiçi olarak yüzleşmenin *doğru* olduğunu söylüyor (böyle yaparak iftirayı kışkırtsak bile!).

BİR HRİSTİYANI GÜNAHIYLA ÇEVRİMİÇİ OLARAK YÜZLEŞTİRMELİ MİYİZ?

Ciddi kişisel günahı ve sahte öğretiyi ele alırken, Kutsal Yazılar'da iki farklı senaryo görürüz: bir yerel kilisenin içindeki *günahlar* ve bir yerel kilisenin dışındaki *sapkınlıklar*. Onları burada bir araya getireceğim:

o	**Yerel Kilise İçinde Günah***	**Yerel Kilise Dışındaki Sapkınlıklar†**	o
	Bu günahlar arasında yerel kilisede, topluluğunda veya önderlerinde bulunan büyük doktrin yanlışları, büyük ahlaki hatalar ve kalıcı ve hizipçi bölücülük yer alır.‡	Bu günahlar, ikna edici kitaplarla yayınlanan sahte öğretileri, önde gelen yazarların makalelerini, halka açık vaazları, seminer öğretilerini ve mezhepsel bakış açılarını içerir; bunlar bir yerel kilisenin ötesinde olan hatalardır.	
o	Özel ihtar çağrısı	Herkesin önünde ihtar çağrısı.	o

	Yerel Kilise İçinde Günah*	**Yerel Kilise Dışındaki Sapkınlıklar†**	
o	Verilecek karşılık, kendisine yanlış yapılan kişiyle başlar, ardından diğer kilise üyeleri, kilise önderleri ve son olarak (gerekirse) tüm yerel kiliseyle devam eder.	Sahte öğretiye ustaca karşılık vermek, nitelikli kilise önderlerinin temel bir işlevidir ancak burada en iyisi, geniş çapta takdir edilen ve yetkiye sahip önderler tarafından olur.	o
	Çözüm; temize çıkma, tövbe etme veya kilise çapında azarlama ve muhtemelen kiliseden ihraçla sonuçlanır.	Çözüm herkese ifşa edilmeyle birlikte sonlanır görünmektedir.	

*. Mat. 18:15–20; 1.Ti. 5:19–20; Tit. 1:9.

†. Gal. 2:7–14.

‡. D. A. Carson, "Editorial on Abusing Matthew 18," *Themelios,* themelios.thegospelcoalition.org (Mayıs 2011). Bunlar, Matta 18'de geçen yüzleştirmeyi uygun kılan üç kategoridir: büyük doktrin yanlışları (1.Ti. 1:20); büyük ahlaki hatalar (1.Ko. 5); ve "kalıcı ve hizipçi bölücülük" (Tit. 3:10–11).

Bana göre bunlar en açık iki Kutsal Kitap kategorisidir. Ancak dijital seslerin kolektifleştirilebildiği sosyal medya çağında üçüncü bir kategori de ortaya çıkıyor; kiliselere yönelik örtbas suçlamalarını ifşa etmek ve önde gelen Hristiyan önderlerin iddia edilen ahlaki hatalarını azarlamak için kullanılacak bir kategori. Bu üçüncü kategori, bir yerel kilisenin veya bir mezhebin yetkisinin üzerinde, kamu önünde hesap verme yapılarını gerektiriyor.

Herkese açık skandallar, herkese açık azarlamayı gerektirebilir ve Kutsal Kitap utanılacak pastörlerin var olduğu ve gelecekte de var olacağı yönündeki rahatsız edici gerçeği bizden saklamaz. Ve bir skandal patlak verdiğinde, bir yönetici otorite sonuçları ne olursa olsun durumu temize çıkarmak veya cezalandırmak için zamanında, adil ve tarafsız bir soruşturmayla aktif bir şekilde devreye girmelidir.[331] Skandal yasal suçlamaları içerdiğinde, sivil otoriteler korumak ve soruşturmak için çağrılmalıdır. Kilisenin, ilk süreci Tanrı korkusuyla ve gizli olarak (Yakup 4'e göre) gerçekleştirmesi gerekir. Bu, ikinci sürecin iş birliğiyle ve gerçeği engellemeden (dokuzuncu emre göre) ilerlemesine olanak tanımalıdır. Yine de düşmüş bir dünyada, bu süreçlerin her ikisi de kusurlu olabilir ve bazen dini ve sivil otoriteler durumların farkında ve müdahil olduğunda, Hristiyanlar arasındaki bölünme önlenemez. Geriye kalan sorular ve çözülmemiş sıkıntılar, böyle bir durumda yıllarca asılı kalabilir ve geride incinmeler ve gerilimler bırakır. Bunlar en güçlü iman biçimini, yani Tanrı'nın egemen iradesine, kusursuz zamanlamasına ve gelecekteki hükmüne derinden güven duymayı gerekli kılar.

BUNU TWEETLEMELİ MİYİM?

Peki kilise skandalları ortaya çıktığında sosyal medyadaki rolüm nedir? Durumların karmaşıklığını[332] anlayarak ve kendi iftira eğilimimi aklımda tutarak, telefonumu almadan önce kendime temkinli bir şekilde şunları sormalıyım:

---

331 1.Ti. 5:17–21.

332 Karışıklıkların iyi bir özeti için bkz. Baxter, *The Practical Works of the Rev. Richard Baxter*, 6:389–90.

- Eylemim Yakup 4'ü veya dokuzuncu emri ihlal eder mi?
- Eylemim yerel bir kilisede Tanrı'nın hesap verme yapılarını engelleyecek mi ya da durum hakkında zaten alarma geçmiş bir mezhebin yavaş ve dikkatli temposuna saygısızlık olacak mı?
- Duruma yakınlığım veya uzaklığım göz önüne alındığında, Tanrı beni suçlamalar hakkında yazmam, yorum yapmam veya internette yaymam için çağırdı mı?
- Eylemlerim görünmeyen, ancak şu anda farkında olmayan kişilerin iyi oluşunu aktif olarak tehdit eden günahları açığa çıkarmama yardımcı olur mu?[333]
- Kusur bulmam, başka birinin niyetleri hakkında varsayımlarda bulunmama, beni o kişinin hayatında bulunan Tanrı'nın lütfuna karşı kör etmeye ve beni o kişinin karşısında kendini beğenmiş bir hâle sokmaya neden oldu mu?
- Konu hakkında sesimi yükseltirsem, tahmini çözümüm nedir? Bu eylemi herkesin içine taşımam, kaçınılmaz olarak düşmanca anlaşmazlığa ve misillemeye dönüşecek ucu açık, çözülemez konuşmalara yol açar mı?
- Bir kişiye veya belirli bir duruma (geriye dönük olarak) değinmek yerine, kilisede ortaya çıkan belirli bir zayıflığa yönelik temel çözümleri savunarak (ileriye dönük olarak) kiliseye daha iyi hizmet edebilir miyim?

---

[333] Ef. 5:8–13.

Sosyal medyanın rahatlığı, dünyanın güç yapılarına fazla öncelik vermekten kaçınmaya gayret etmem,[334] bir durumda iki ya da üç "çağrılan" Hristiyan'ın doğaüstü gücünü göz ardı etmemeye dikkat etmem ve pak sebeplerle hareket etmeye kararlı olmam gerektiği anlamına geliyor. Barışçıl, nazik, akıl yürütmeye açık, merhamet göstermeye istekli ve her karmaşık durumda tarafsız olmak için Tanrı'nın yardımını dilemeliyim.[335]

Sosyal medya, büyük günah alışkanlıkları ve kamuya açık sapkınlıklarla yüzleşmek için kullanılabilir, evet. Ama birbirimizde bildiğimiz yanlışlar söz konusu olduğunda, büyük bir dikkatle hareket etmeliyiz. Tüm insanlar arasında özellikle Hristiyanlar, birbirlerinin yanlışını gereksiz yere herkesin gözü önüne çekmemek için çok dikkatli olmalıdırlar.[336]

HER ZAMAN REFORMDA

Umarım dijital alan zamanla daha insancıl bir yer olur ama iftira günahının yakın zamanda ortadan kalkmayacağından eminim. Bu günah, günahkârın etine çok fazla işlemiş ve çabuk iftira atan yüreğine derinden gömülmüştür. Günahkâr içgüdülerimize güvenmemeyi ve Tanrı'nın kilisede yerleştirdiği kuruluşlara ve gerektiğinde sivil yasal yaptırıma saygı duymayı öğrenmeliyiz.

Dijital çağımıza dürüst bir şekilde bakmak için geri adım attığımızda, akıllı telefonlarımızın ve sosyal medyamızın, kuşağımızın öfkesini beslemeye yardımcı olduğunu fark

---

[334] 1.Ko. 1:18–31.

[335] Yak. 3:17.

[336] 1.Ko. 6:1–8.

ederiz. Çoğumuz bir iftiraya katılmanın nasıl bir şey olduğunu ilk elden biliriz. En viral duygu öfkedir; en viral hikâye skandaldır.

Tanrı, pastörlerin yaşamlarındaki günah suçlamalarını ele almak için Kutsal Kitap'ta belirli bir süreci devreye soktuğundan dolayı,[337] kiliselerimizde ara sıra skandala sebep olan pastörler veya durumlar ortaya çıktığında, buna şaşırmamamız gerektiğine inanıyorum. Bunun için bir süreç var ve umarım pastörler için buna sıklıkla ihtiyaç duyulmaz ve oran kesinlikle on ikide birden azdır (esas havarilerin yoldan sapma oranı). Yüzde ne olursa olsun, üzülmeli ama şaşırmamalıyız. Kiliseler ve kilise önderleri zaman zaman ciddi şekilde günah işleyeceklerdir ve bu yaşandığında, gerçekleri öğrenmek, hikâyeleri ortadan kaldırmak, suçlamaları yargılamak, günahkârlarla yüzleşmek ve mağdurlarla ilgilenmek gibi önemli işler, sosyal medya teknikleriyle "rahat" hâle getirilemeyecek kadar önemli, karmaşık ve hassastır. Ama bu işe duyulan ihtiyaç da bizi şaşırtmamalı. Birbirimize karşı günahlarımızdan tövbe etmemize yardımcı olmak için, gerçeğin ışığını içsel zayıflıklarımıza yansıtmaya yardımcı olmak için ve azarlama yoluyla bitmek bilmeyen olgunluk arayışımızda Tanrı'nın lütfunu almak üzere beraber dua etmek için birbirimize ihtiyacımız var. *Ecclesia reformata, semper reformanda*, yani Reform kilisesi her zaman reforma ihtiyaç duyar. Kendini azarlama önemlidir ve bu azarlama, kilise dünyaya Müjde'yı yaymayı sürdürürken gerçekleşir.[338]

---

[337] 1.Ti. 5:17–21.

[338] Karl Barth, Geoffrey William Bromiley ve Thomas F. Torrance, *Church Dogmatics*, vol. 4, part 3.2, The Doctrine of Reconciliation (London; New York: T&T Clark, 2004), 779–80.

ÖFKE PORNOSU ÇAĞINDA İYİMSERLİK

Yakup 4 ve dokuzuncu emir, "öfke pornosuna" olan iştahımızı azarlıyor. Bu, "içimizdeki yargılama, cezalandırma ve öfkeyle kudurma dürtülerimizi" sömüren tıklama kovalayıcılarının beslediği kültürel bir iştahtır.[339] Bunun yerine Tanrı, birbirimizi onurlandırmamıza, sevmemize ve önemsememize yardımcı olacak bir senaryo yazdı. Çünkü biz birbirimizi başarısızlığa uğratan ve birbirimize ihtiyaç duyan günahkârlarız. Tanrı'nın, Mesih İsa'nın ve seçilmiş meleklerin haşmetli huzurunda kendimizi alçaltmış olarak, kendimizi birbirimizin ahlaki durumu hakkında "ön yargılar" sunmaktan alıkoymakla görevlendirildik. Sıklıkla bunlar her şeyden çok bizim kişisel peşin hükümlerimizden ve kolayca kışkırtılan partizan ruhlarımızdan doğan yargılardır.[340]

Müdahale etmeye çağrılmadığımız durumlarda, sessiz kalırız. Çağrıldığımız durumlardaysa tövbeye götürmek için gizlide konuşur ve gizlide yüzleşiriz. Her durumda ve her zaman, Mesih'in temsilcileri olarak çatışmaları çözmeyi ve barış sağlayıcıları olmayı isteriz. "Saygı göstermekte birbirimizi geçmeyi" amaçlarız (Rom. 12:10). Kendimizi aşağılanmış bulduğumuzda, iyilik dileriz; iftiraya uğradığımızda, tatlılıkla karşılık veririz; sözlü olarak zulme uğradığımızda, sabrederiz.[341] Ne pahasına olursa olsun, *uzlaşmaz* hâle gelmeyiz. Şifa ve barışma aramaksızın kilisede tartışmaları ateşleyen erkekler ya da kadınlar olmayız.[342]

---

[339] Tim Kreider, "Isn't It Outrageous?" *The New York Times* (14 Temmuz, 2009). "Öfke pornosu" ifadesi burada ortaya atıldı.

[340] 1.Ti. 5:21.

[341] 1.Ko. 4:12–13.

[342] Pavlus, uzlaşmazlığın (ἄσπονδος, aspondos) son günlerde artacak olan bir günah olduğunu söylüyor (2.Ti. 3:3). Bu, uzlaşmaya isteksiz, başkalarıyla barış içinde

Bu zorlu ve engebeli dünyada, Pavlus ve Silas, Mesih merkezli iyimserliği kendi örnekleriyle ortaya koyuyorlar. İtibarlarını yok etmeye yönelik suçlamalarla iftiraya uğradılar ve vücutlarını hırpalamayı amaçlayan fiziksel saldırılarla dövüldüler. Yine de gece yarısı karanlığında bir hapishane hücresinde acı içinde otururken, Tanrı'ya dua ediyor ve ilahiler söylüyorlardı.[343]

Pastör Matt Chandler, Facebook tartışmaları hakkında şöyle dedi: "Kültürümüz kızacak, gücenecek ve öfkelenecek bir şey arıyor. Karamsarlıkla yaşıyoruz. Başkalarının ve diğer birçok şeyin bozuk olduğunun keskin biçimde farkında olmak istiyoruz ve bu bizim hakkımızda bir şeyi açığa çıkarıyor. Tanrı yardımcımız olsun. Ama bunun ışığında, Hristiyanların sinir bozucu derecede iyimser olmaları gerekmez mi? Yas tutanlarla yas tutarız. Ağlayanlarla ağlarız. Kalbi kolay kırılan ama kolay öfkelenmeyen bir topluluğuz." Bu doğrudur çünkü "Tanrımız hiçbir zaman paniğe kapılmamıştır."[344] O her şeye mutlak suretle hâkimdir.

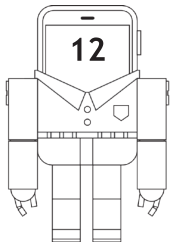
---

olmak istemeyen ve ikinci bir kişiyi içeren bir soruna çözüm için müzakere etmeye isteksiz olan kişilerde ortaya çıkar. Farklı Kutsal Kitap çevirilerinin tabiriyle, bu kişi "amansız", "yatıştırılamayan", "barış istemeyen" ve "affetmeyen" kişidir. Pavlus, eski bir Yunan savaş terimini seçmiştir ve bu terimin kökünde anlamı, bir antlaşmaya girmeyi reddetmek, taraflar arasında hiçbir ateşkes bayrağının geçmesine izin vermemek ve hiçbir uzlaşma şartının dinlenmediği bir tavır almaktır. Uzlaşmaz taraf, bir savaş durumunu adil bir sona getirmeyi reddeder. Berabere durumlarda bile silahını bırakmaz. Pavlus'un pastör Timoteos'a açıkça belirttiği gibi, bu kişi yalnızca mücadeleyi sürdürmekle kalmayacak, aynı zamanda uzlaşmazlığının Kutsal Kitap'a göre haklı olduğunu ileri sürerek Hristiyan inancına göre hareket ettiğini iddia edecektir. Bu doğru değildir ve bu yüzden de bu kişiden kaçmamız gerekir veya onu engellememiz, sessize almamız veya çevrimiçi ortamda ondan kaçınmak için ne gerekiyorsa yapmamız gerekir (5. ayet).

[343] Elç. 16:16–25.

[344] Matt Chandler, vaaz, "Who Was Conceived by the Holy Spirit, Born of the Virgin Mary," The Village Church, thevillagechurch.net (13 Eylül 2015).

Bir "öfke pornosu" çağında yaşıyor olabiliriz ancak evrende nihai zaferi zaten kazanmış olan egemen Kral'ın çocukları olarak karamsarlık için bir nedenimiz yok. Sevinçli ve iyimser bir şekilde "senaryoya bağlı kalmak" içinse her türlü nedenimiz var.

ZAMANDAKİ YERİMİZİ KAYBEDİYORUZ

Farkında olsak da olmasak da, hayatımızın her uyanık anında kendimize şu soruları sorarız: Ne yapmalıyım? Ne söylemeliyim? Neyi durdurmalıyım? Neye başlamalıyım? Zamanda ve uzayda varız ve önümüzde duran paha biçilmez an bizimdir. Şu anda bu kitabı okuyorsunuz (bunun için minnettarım) ama artık bu kitabı yazmıyorum. Bu cümleyi yazarken, muhtemelen yazma sürecinde olduğumun farkında değildiniz. Geçmişteki hayat kararlarım ve şimdiki hayat kararlarınız bu cümlede birleşiyor. Hayatlar aynen böyle, anlık yatırımlarda kesişiyor.

Hepimiz Tanrı tarafından yaratılmış yaratıklar, bilinçli varlığımızın sonu olmayan sonsuz varlıklarız. Siz ve ben sonsuza dek varız ve sonsuza dek Tanrı'yı gerçekten olduğu kadar tatmin edici göstermeye çağrıldık (bkz. 6. bölüm). Bu, Mesih'e iman, itaat ve güven için bu anın armağanının bize verildiği anlamına gelir.

Yine de, teknolojik olarak yönlendirilen bir kültürde yaşıyoruz ve düşünüp geçmişimizle sonsuz geleceğimizi birleştirmek yerine, sayfalarımızdaki "son dakika haberlerine" refleks olarak yanıt vermeye şartlandık (bkz. bölüm 9). Bu yanlış kalibre edilmiş zaman damgası, akıllı telefonlarımızın bizi değiştirişinin son yolunu gösteriyor. Sosyal medya sayfalarımızı kaydırırken anlık görüntülere odaklanmaya çalışmak gibi, yaşamın parçalarını mikro görevlere (mikrotask) tabi tutuyoruz: bir e-posta tartışmasında yeni bir parça, bir mesaj sohbetinde yeni bir parça, bir Twitter diyaloğunda yeni bir parça. Tüm bu yeni parçaların peşinden koşarken, zamandaki yerimizi kaybediyoruz.

TWEET ATMA ZAMANI

Dünya tarihinde hiçbir kuşak, dikkat dağıtıcı şeyleri günlük hayata böylesine davet etme yeteneğine sahip, çeşitli yönlere çekilme olasılığı böylesine yüksek ve aynı anda birden fazla sohbette iletişim kurmaya böylesine yatkın olmamıştı. Twitter'ın kısa düşünceleri paylaşmaya yönelik 140 karakterlik mekanizması, dijital çağda bu etkinin ne kadar arttığına dair kültürel bir benzetme hâline geldi. Vaiz 3:1–8'in ruhuyla, her dönem için bir tweet var:

> Doğumu duyurmanın tweeti var,
> ölümü duyurmanın tweeti var.
> Eleştirinin tweeti var,
> teşvik etmenin tweeti var.
> Ağlamanın tweeti var,
> gülmenin tweeti var.

Yas tutmanın tweeti var,
    dans etmenin tweeti var.
Kucaklaşmanın tweeti var,
    kucaklaşmamanın tweeti var.
Yırtmanın tweeti var,
    dikmenin tweeti var.
Savaşın tweeti var,
    barışın tweeti var.

Anlamsız, çekici, arzu edilen; tüm bu mevsimler artık sonu olmayan dikey bir profil sayfasında doğrusal tablo hâlinde birbirine doğru yığılmakta. Telefonlarımıza sığdırmak için sıkıştırılan tüm bu tweetler, tek bir kaydırma kronolojisinde bize gösteriliyor. Bir anda ağlayanlarla ağlamaya, başka bir anda sevinenlerle sevinmeye çağrılıyoruz.

Çevrimiçi yaşam; derin üzüntüler, beklenmedik neşeler, ucuz kahkahalar, derin düşünceler ve aptal capsler arasında bir kırbaç gibi. Sosyal medya sayfalarımız bize bazen isyankâr, bazen şaşırtıcı, bazen baş döndürücü ve bazen de iç karartıcı şeyler veriyor. Ancak bu kopukluk bizim memnuniyetle karşıladığımız bir şeydir.

Kral Süleyman, ruhlarımızın bir ileri bir geri savrulmayla baş etmesi gerektiğini yakından gözlemledi çünkü hayat, değişen tepkiler gerektiren bir dizi değişen dönemdir. Ve Tanrı bizi sevinç ve keder gibi birden fazla duyguyu aynı anda taşımamız için yarattı.[345]

Ancak dijital çağda bu dönemler bize o kadar hızlı geliyor ki, hızlıca gelip gittikleri için nadiren duygularımızın

---

[345] 2.Ko. 6:10.

ağırlığını hissediyoruz. Telefon ekranlarımızın güvenliğinin arkasında, kendimizi "başkalarının acıları, korkuları ve sevinçleriyle kişisel deneyimlerinin karmaşıklığıyla doğrudan temastan" daha kolay koruyabiliriz. Bu, duyguları bastırmamızı sağlamıyor; bizi "sahte duyguyu" ifade etmeye itiyor.[346]

İfadelerimizden duygusal olarak uzaklaşıyoruz. Parmaklarımızla "LOL" yazmak veya üzücü bir durum için ağlayan emoji atmak bizim için yeterli çünkü gerçek anlamda üzülmeye zaman ayıramayız. Telefonlarımızı, duygularımızı aynı anda yaşamak için kullanıyoruz. Akıllı telefon çağında hem duygudan kaçmaya hem de "aralıksız dikkat ilacıyla temasta kalma ihtiyacını kapatmaya" çalışıyoruz.[347] Bu bitişiklik, bizi geniş ölçüde birbirine bağlı ama duygusal olarak sığ kılıyor.

ZAMANIN NASIL GEÇTİĞİNİ ANLAMAMAK

Buradaki temel varsayım, kaç tane tweetin, kişisel güncellemelerin veya haber akışlarının, kırık kalıplarıyla bizim için sağlıklı olduğudur. Duygusal tepkilerimizin kısayolunu arıyorsak ve uygun duyguları hissetmek için hayatımızı yavaşlatmayı reddediyorsak, o zaman bir Hristiyan'ın eğlence odaklı bir kültürde sorması gereken, sorduktan sonra beni asla daha fazla onay görmüş hissettirmeyen, rahatsız edici bir soru var: Çevrimiçi olarak parçalı hâldeki önemsiz şeylerle beslenmeye *hakkım* var mı? Bir başka deyişle, her ay saatlerce tuhaf meraklara göz atmaya *hakkım* var mı?

---

[346] Papa Francis, "Encyclical Letter, Laudato Si' of the Holy Father Francis on Care for Our Com- mon Home," The Holy See, w2.vatican.va (24 Mayıs, 2015).

[347] Olivia Laing, *The Lonely City: Adventures in the Art of Being Alone* (New York: Picador, 2016), 247.

Cevabın hayır olduğu konusunda Kutsal Yazı'dan belirgin bir hissiyat alıyorum. Ben kendimin değilim. Benim sahibim Rab'dir. Bir bedel karşılığı satın alındım, bu yüzden Mesih'i başparmaklarımla, kulaklarımla, gözlerimle ve zamanımla yüceltmem gerekir.[348] Bu da beni şu noktaya getiriyor: Öldürecek zamanım yok; özgürleştirip kullanmak için zamanım var.

Yine de akıllı telefonların kötüye kullanılması, değerli saatlerimizi boşa harcamamıza neden oluyor ve bizi neredeyse üç farklı şekilde zaman içindeki yerimizden siliyor.

İlk ve en yaygın olarak, basitçe zamanın nasıl geçtiğini anlamıyoruz. Rap sanatçısı ve pastör Trip Lee bana şunları söyledi: "Kabul ediyorum, baktığımda on beş dakika boyunca telefonuma baktığımı ve oğlumun tam önümde oynadığını fark ettiğim zamanlar oldu. Ya da eşime gerektiği gibi ilgi göstermediğimi fark ettim. Bu kasıtlılık gerektiriyor ve bu benim için devam eden bir mücadele."[349] Sanal dünyada kayboluruz ve etrafımızdaki etten kemikten dünyaya kayıtsız kalırız ve zaman algımızı kaybederiz.

İkincisi, bizi tarihsel olarak yerinden etmek teknolojinin doğasındadır. Craig Gay şöyle yazmıştır, "Prensip olarak zihnin teknolojik alışkanlığı, *anti-teleolojiktir.* Büyük ölçüde ilgisizdir ve hatta, nihai nedensellik veya nihai amaç kavramlarını hesaba katmaktan acizdir."[350] Dijital cihazlarımız bize yol gösteremez, tarihimizin haritasını çıkaramaz, önceliklerimizi belirleyemez; bu amaçların tümü, yeniliğin *şimdisiyle* karşılaştırıldığında önemsiz kılınır.

---

[348] 1.Ko. 6:19–20.

[349] Trip Lee, yazarla Skype görüşmesi (25 Mart, 2015).

[350] Craig M. Gay, *The Way of the (Modern) World: Or, Why It's Tempting to Live as If God Doesn't Exist* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998), 92, vurgu orijinal yazara ait.

Üçüncüsü ve en önemlisi, günahı bulmak için telefonlarımızı kullanırsak, kendimizi Tanrı'nın zaman çizelgesinden çıkarmış oluruz. Kutsal Kitap'ta putperestliğin yıkıcılığı, en fazla *hatırlamakla* ilgili bir şeydir ve bunun nedeni kültürel putların Tanrı'yı unutmanın en keskin ifadesi olmasıdır.[351] Putlar bizi Tanrı'nın geçmiş merhametini hatırlamaktan alıkoyar ve gelecek lütfunu görmemizi engeller. Putperestlik, Yaratıcı tarafından yazılan hikâyenin içinde kendinizi görme şeklinizi bozar.

Dijital pornografi, cinsel parçalanmanın –putperestlikten gelen anlık şehvetin– insan kimliğimizi nasıl aşındırdığının ve bizi tarihten nasıl kopardığının ayrı bir örneğidir. Tarihçi Carl Trueman, "Evet, pornografi insan vücudunu nesnelleştirir ve metalaştırır" diye açıklıyor. "Evet, beyindeki nöral (sinirsel) yolları değiştirir. Evet, sağlıklı ilişkileri engeller. Ama aynı zamanda tarihsel bağlamdan, kozmikten bireye uzanan bağlantıdan ve aradaki tüm noktalardan derinlemesine kopmuş bir insan benliği anlayışını geliştirir."[352] İnsan cinselliği, insan varoluşunun dokusunu bir araya getirmek, yeni aile bireyleri oluşturmak ve gelecek kuşaklar üretmek için Tanrı tarafından tasarlanan yaratılmış bir gerçekliktir. Pornografi, cinselliği bu yaratılış bağlamından ve tarihsel öneminden koparır.

Tüm bu unutma ve parçalanma, Mesih'teki kimliğimize dönmeyi asla bırakmamamız gerekmesinin sebebidir. O'nda günahın güçleri kırılmıştır. Artık göz şehvetimize itaat etmeye, insanın onayını aramaya, viral capslerde gerçeklik bulmaya veya Reddit'teki trendlere bağımlı olmaya mecbur

---

[351] Çık. 20:22–24; Mez. 135:13–15; Yşa. 44:19–22; 46:6–9; 57:11–13; Yer. 14:21–22; Hez. 16:20–22; Yun. 2:7–8; 1.Pe. 4:1–6.

[352] Carl R. Trueman, "Sex Trumps History," *First Things* (15 Mart, 2016).

değiliz. Dikkat sapmalarına ve yeni günlük meraklara olan iştahım Mesih'le birlikte çarmıha gerildi ve artık içimde çevrimiçi yaşayan eski ben değil, içimde yaşayan Mesih'tir ve şu anda çevrimiçi olarak yaşadığım yaşamı, beni benim için kanını akıtacak kadar çok seven Mesih'e imanla sürdürüyorum.[353] Tüm bunların tarihsel bir noktası var çünkü Mesih'te bir geçmişim, bir anım ve bir geleceğim var ve artık kimliğimi "çağların sonuna ulaşmış olan" biri olarak buluyorum (1.Ko. 10: 11).

KOŞ!

Güneş, fiziksel güneş sistemimizin merkezidir ancak dünya ruhsal kozmosun merkezidir. Yani insan olmak; ahlaki bir varlık olmak, zamanda ve mekânda canlı olmak, şu anda gerçekleşen en önemli yarışın merkezinde ruhsal olarak var olmaktır. Uyuşukluk gölgelerinde rahatımıza bakmaya cesaret edemeyiz. Bütün gözler size ve bana sabitlenmiş durumdadır. Ruhsal adrenalin pompalanıyor. Çevrimiçi takipçilerden oluşan sanal kalabalığınızı bir an için unutun ve imandaki tüm ruhsal atalarınızı tribünlerde hayal edin. Onların zamanı efsane olmuştur; sizin zamanınızsa şimdidir. Bekleseniz de beklemeseniz de, kuşaktan kuşağa aktarılan iman bayrağı şimdi elinizdedir.[354]

Koşun!

Özenle koşun. Dikkatinizi dağıtan her şeyi atın, hayatınızı bileklerinize takılan zincirlerden kurtarın ve Mesih'i takip ederek özgürlük ve sevinçle koşun. İşte şimdi burada, Ruh yorulmadan çalışmaktadır. İşte şimdi burada, Mesih'in işleri

---

[353] Gal. 2:20

[354] İbr. 12:1–2.

dünyada zaferle kanıtlanmaktadır. İşte şimdi burada, Golgota'da yenilgiye uğrayan güçler ve yönetimler, şimdi burada, kilisenin birliği karşısındaki yenilgiyle gözler önüne seriliyorlar.[355][11] Yarış başladı. Bizim yarışımız! Tek şansımız, tek etkinliğimiz, tek hayatımız var. Her günahkâr alışkanlığı ve her türlü gereksiz dikkat dağınıklığını üzerimizden atmalıyız. Koşmalıyız.

DİJİTAL ÇENE ÇALMALAR

Zamanı kullanmak ve zaman içindeki yerimizi yeniden yakalamak, sonunda dijital çene çalma sorusunu gündeme getiriyor. Dürüst olursak, telefonlarımızda geçirdiğimiz zamanın çoğunu şakalar, GIF'ler, resimler ve videolar paylaşarak ve arkadaşlarımız ve aile üyelerimizle spor, hava durumu, mizah ve eğlence hakkında konuşarak kullanırız. Dijital "küçük sohbet", telefonlarımızın yaygın bir kullanım amacıdır ve bunu dikkatlice düşünmemiz bizim için önemlidir.

Büyüyen bir dijital çene çalma örneği, yerinde bir isimle adlandırılan Snapchat platformunda görülebilir. Bu platform, sosyal medyanın hayatımızdan aşırı derecede düzenlenmiş görüntülerin büyüyen bir albümünü toplayan bir yer olduğu klişesini paramparça ediyor. Bunun yerine Snapchat, daha ham, açık, dürüst, filtrelenmemiş ve düzenlenmemiş fotoğraflara yer vermek için tasarlanmıştır. "Anlık ifadeler" ve "kullanılıp atılan selfie" paylaşımı için tasarlanan Snapchat, kullanıcıların bir kamerayla hayattaki bir anı anında yakalamasına olanak tanıyor. Resim veya video paylaşılır ve açıldıktan sonra yalnızca birkaç saniyeliğine var olur. Uygulama zamanda bir anı soyutlamak, onu kullanıcının geniş

---

[355] Ef. 3:7–4:16

çevrimiçi geçmişinden ayırmak ve daha geniş yaşam bağlamından çıkarmak için tasarlandı, böylece paylaşılanlar sonsuza kadar silinebiliyor.[356]

Snapchat, dijital çene çalmayla ilgili tartışmamızı güçlendirmektedir ancak aynı zamanda telefonlarımızın bize arkadaşlarımız ve aile üyelerimizle uygun temas noktaları sağlama gücünü görmemize de yardımcı olur; bu, tartışmasız bir güçtür. Hayatımızın içerisine küçük bir bakışla veya biraz mizahla bakmak güzeldir ve telefonlarımız bunu inanılmaz derecede kolaylaştırır.

Alastair Roberts, Snapchat gibi bir uygulamanın akıllı telefonlarımızı anlamak için hayati önem taşıdığını yazıyor. "Bazıları internet ve cep telefonlarının esas olarak *bilgi* iletişimi için kullanılmasını beklese de, çoğu insan için önemli olan *an* (varlık) iletişimi sağlamaktır. İnternet genellikle bir 'bilgi otobanı' gibi olmaktan çok, iç içe geçmiş sayısız ilişkiler olarak herkesin diğer herkesin işine baktığı sanal bir köy gibi hissettirir.[357]13

Bu doğru. Ve bu modern bulguya, İsa'nın her gün birbirimizle konuştuğumuz kelimelerle ilgili uyarısını da ekleyebiliriz: "Size şunu söyleyeyim, insanlar söyledikleri *her boş söz için* yargı günü hesap verecekler. Kendi sözlerinizle aklanacak, yine kendi sözlerinizle suçlu çıkarılacaksınız" (Mat. 12:36-37).

Bu bağlamda bir "boş söz", kelimenin tam anlamıyla "başkaları üzerinde yaratacağı etki düşünülmeden söylenmiş"

---

[356] Snapchat CEO'su Evan Spiegel'ın tanımı, "What Is Snapchat?" YouTube, youtube.com (16 Haziran 2015).

[357] Alastair Roberts, "Twitter Is Like Elizabeth Bennet's Meryton," *Mere Orthodoxy*, mereorthodoxy.com (18 Ağustos, 2015), vurgu orijinal yazara ait.

bir sözdür.[358] Tembel, *düşüncesiz* dijital çene çalmalarımıza, mizahi tweetlerimize ve gülünç Facebook gönderilerimize bir son vermeye istekli olmalıyız. Peki ya akıllı telefonla çaldığımız çenenin bir amacı varsa?

C. S. Lewis, sözlerimizin birbirimizi iki sonsuz yörüngeden birine ittiğine dair uyarısında ürkütücü bir şekilde haklıydı (5. bölüm). Ayrıca bu söz, sormuş olduğum soruyu öngörüyor. İsa'nın uyarısı, sadece önemli bilgileri aktarmamız gerektiğinde, konuşmamızı nispeten kısa etkileşimlerle sınırlamamızı mı gerektiriyor? Birlikte eğlenmeye hiç yer var mı?

Var! Lewis, ilişkilerimiz hakkında "Oynamak şart" der. "Ama neşemiz, en başından beri birbirlerini ciddiye almış insanlar arasında var olan türden (ve aslında en neşeli türden) olmalıdır; küstahlık olmadan, üstünlük olmadan, niyet okumadan."[359] Günah hakkında asla şaka yapmayız ve kendimizi yüceltmek veya başkalarına zarar vermek için de şaka yapmayız.

Lewis'in tavsiyesini burada bir adım daha ileri götürebilir ve dijital şakaların ve gevezeliklerin nihai bir amaçla yapılabileceğini görebiliriz. Kutsal Kitap danışmanı David Powlison, geniş anlamda küçük sohbet teması hakkında, "İsa her kelimenin önemli olduğunu söylüyor" diyor. "Sadece gelişigüzel sohbet ediyor olsak bile, özünde bu konuşma benim için ya seni uzak tutmamın bir yolu ya da aramızda bir köprü kurmanın bir yoludur. Kısa sohbet şöyle olabilir: 'Seni tanımak istemiyorum ve beni tanımanı istemiyorum,' bu yüzden

---

[358] Leon Morris, *The Gospel according to Matthew*, The Pillar New Testament Commentary (Grand Rapids, MI: Eerd mans, 1992), 322.

[359] C. S. Lewis, *The Weight of Glory: And Other Addresses* (New York: HarperOne, 2001), 46.

sohbeti mümkün olduğunca hafif tutacağım ve sonra da güle güle. Ya da kısa sohbet, 'Seni önemsiyorum ve seni tanımak istiyorum' demenin bir yolu olabilir. Futbol ya da hava durumu hakkında konuşarak başlayabiliriz; ama bu daha dürüst bir yere gidebilir" diyor. "Küçük sohbetlerimiz, artlarındaki daha derin amaçları konusunda Tanrı tarafından yargılanacaktır."[360]

Powlison'un buradaki bilgeliği önemlidir: Tanrı, dijital konuşmalarımızı, mesajlarımızı ve herkese açık tweetlerimizi yüreklerimizin niyetlerine göre yargılayacaktır. Bu yüzden kendime şunu soruyorum: Dijital sohbetim amaçlı mı yoksa amaçsız mı; düşünceli mi yoksa düşüncesiz mi; başkalarının sonsuz iyiliği için stratejik mi yoksa kendimi ifade etmek için mi harcanıyor? Dijital çene çalmam tüm çevrimiçi konuşmalarıma girip, sözlerimi sadece bir eğlence aracı hâline getirdi mi?

Telefonumu sadece hayatımın "anlık ifadesi" için bir araç olarak görüyorsam, telefon kullanımım boşunadır. Kendime şunu sormalıyım: Diğer canlara karşı tembel ve dikkatsiz miyim, kelimelerin, görüntülerin ve linklerin başkaları üzerindeki gücünden habersiz miyim? Yoksa dijital sohbetimi, ruhça geliştirmek için daha büyük bir ilişkisel hedef olarak birine (veya bazı çevrimiçi topluluklara) girme yolu olarak mı kullanıyorum? Bu sorular mesajlarımın, tweetlerimin ve resimlerimin düşüncesiz parçalar mı, yoksa başkalarını; sevinçlerini, anlamlarını ve amaçlarını Tanrı'da bulmaya yönlendiren amaçlı stratejiler mi olduğunu belirleyecektir. Bu, tarihsel (ve sonsuz!) amaçlı dijital sohbettir.

---

[360] David Powlison, yazarla e-posta (13 Mayıs, 2016). İzin alınarak paylaşılmıştır.

HATIRLAMANIN (VE UNUTMANIN) MEZMURLAR'DAKİ TEOLOJİSİ

Zamandan, tarihten ve neşemizi, anlamımızı ve amacımızı Tanrı'da bulmaktan bahsediyoruz; ve başkalarına bu hedefler doğrultusunda yardım etmek, yalnızca Hristiyan yaşamının değil, aynı zamanda önemli bir ruhsal disiplinin amacıdır.

Mezmurlar, ruhsal *hatırlama* disiplini (ve *unutmanın* ruhsal tehlikeleri) hakkında Kutsal Kitap'taki diğer kitaplardan daha çok öğretir. 42. ve 77. Mezmurlar, mevcut gerçekliğimiz karanlık göründüğünde, Tanrı'nın geçmişteki iyiliklerini aydınlatan ışıklar gibidir. Acı hayatımıza girdiğinde ve bu dünyanın acısını hissettiğimizde, Tanrı'nın sadakatine döneriz. Mezmur 78, gelecek her imanlı kuşağa, Tanrı'nın iyiliğini hatırlamanın öğretilmesi için bir niyazdır ancak aynı zamanda, Tanrı'nın güçlü işlerini unutacak kadar hayatın dikkat dağıtıcı şeylerine kapılmamaları gerektiğine dair de bir uyarıdır. Hatırlamak, aynı zamanda daha neşeli olan Mezmur 105'in de konusudur.

Öte yandan Tanrı'nın halkı, Mezmur 74'te kendilerini hatırlaması için O'na yakarır. Mezmur 9, O'nun bizi unutmayacağının garantisini verir.

Eski Antlaşma boyunca, imanlılar yalnızca Tanrı'yı hatırlamakta bile güç ve güven bulurlar. "Bazıları savaş arabalarına, bazıları atlarına güvenir, bizse Tanrımız RAB'bin adını *hatırlarız*." (Mezmurlar 20:7).[361*]

---

361 * *Editörün notu:* Kutsal Kitap'ın Türkçe Yeni Çevirisi'nde "adına güvenmek" olan çevrilen ifade yazarın kullandığı İngilizce çeviride "adını hatırlamak" şeklinde yer almaktadır. Burada yazarın tartışmasıyla uyumlu olacak şekilde "hatırlamak" ifadesi kullanılmıştır. Nitekim aynı ayet, Türkçe Kitab-ı Mukaddes çevirisinde de "adını anmak" şeklinde yer almaktadır.

Tanrı'nın kurtuluş işlerini *hatırlamak* ruhsal bir disiplindir.

> RAB'be övgüler sun, ey gönlüm!
> O'nun kutsal adına övgüler sun, ey bütün varlığım!
> RAB'be övgüler sun, ey canım!
> İyiliklerinin hiçbirini unutma!
> Bütün suçlarını bağışlayan,
> Bütün hastalıklarını iyileştiren,
> Canını ölüm çukurundan kurtaran,
> Sana sevgi ve sevecenlik tacı giydiren,
> Yaşam boyu seni iyiliklerle doyuran O'dur,
> Bu nedenle gençliğin kartalınki gibi tazelenir. (Mezmurlar 103:1-5).

Tanrı'nın değerli Sözü'nü ihmal etmeyiz çünkü Söz'den zevk alır ve ona değer veririz.[362] Tanrı'nın eski zamanlardaki yüce işlerini kökleşmiş bir alışkanlıkla hatırlarız ve bu disiplin sayesinde ruhlarımız, Tanrı'nın değerli güzelliğinden daha fazlasını tatma arzusunu içinde olur.[363]

Tanrı'yı hatırlamak, ruhu tatmin etmek ve her zaman kayan gerçeklik algımızı yeniden ayarlamaktır. Ama Tanrı'yı unutmak, Tanrı'yı terk etmektir. Bu ruhsal unutkanlık hastalığı, fiziksel unutkanlık veya zihinsel bunama değildir. Ruhsal unutma günahtır; gençliğin başına bela olan[364] ve her kesimden insanı istila eden bir günahtır.

---

[362] Mez. 119:16.

[363] Mez. 143:5–6.

[364] Vai. 12:1–8.

HATIRLAMANIN (VE UNUTMANIN) YENİ ANTLAŞMA'DAKİ TEOLOJİSİ

Hatırlama disiplini Yeni Antlaşma'ya da taşınır. Hristiyan yaşamının her boyutu, bir şekilde hatırlama emriyle tanımlanmış gibi görünüyor. Örneğin:

- Rab'bin Sofrası'nda ekmek bölüp kâseden içerken, tüm bunları O'nu "anmak" için sıkça yaparak, Mesih'in bedenini ve kanını hatırlarız.
- İsa Mesih'in sonsuz kudretini, sonsuz iyiliğini ve her yerdeki mevcudiyetini hatırlarız; bunlar Yüce Görev'i yerine getirmemiz için olmazsa olmazdır.
- Mesih'in lütfunun güzelliği şimdiki (ve gelecekteki) bağışlanmamız üzerine yansısın diye karanlık günahlarımızın geçmişini hatırlarız.
- Lut'un karısını hatırlarız ve bu hayatın değersiz putlarından gözlerimizi çeviririz.
- Kendi kültürümüzde hissettiğimiz gerilimlerin garip olmadığını kendimize hatırlatmak için Tanrı'nın halkına yönelik zulmün tarihini hatırlarız.
- Onlar için Tanrı'ya şükretmek amacıyla en yakın kardeşlerimizdeki lütfun işlerini hatırlarız.
- En yakın kardeşlerimiz için dua etmek üzere onların ihtiyaçlarını hatırlarız.
- Yeryüzünde en uzakta bulunan Hristiyan kardeşlerimizin fiziksel ihtiyaçlarını hatırlarız, böylece onlara uzaktan yardım edebiliriz.

- Tanrı'nın bizi sevdiği için terbiye ettiğini ve bunu lütuf, alçakgönüllülük ve sevinç içinde büyüyebilmemiz için yaptığını hatırlarız.

Kutsal Yazılar Tanrı'nın, kutsallara hizmet ederken yaptığımız işleri ve gösterdiğimiz sevgiyi unutacak kadar adaletsiz olmadığını,[365] hatta Mesih'te günahlarımızı artık hatırlamadığını söylemektedir.[366]

Eski Antlaşma'da doğru olan, Yeni Antlaşma'da da geçerlidir. Tanrı, yaşamlarımız için yazdığı senaryosunu, özellikle de kurtuluş işlerini *hatırlamamızı* istiyor.[367] Bunun nedeni, Mesih'in zamanı başlatması,[368] şimdi zamanı devam ettirmesi[369] ve zamanı sona erdirecek olayları getirmede egemen güce sahip olmasıdır.[370] Tarihin her anında Mesih kendisinden bahseder: "Alfa ve Omega, birinci ve sonuncu, başlangıç ve son Ben'im" (Vahiy 22:13). O, tüm zamanın ve tarihin koruyucusudur ve sadece O benim sonsuz tarihimi güvende tutar.[371]

ASLA UNUTMAMAK

Dijital çağda başka ne olursa olsun, Hristiyanlara tekrar tekrar *hatırlamaları* emrediliyor. Telefonlarımızdaki anlık tweetler ve mesajlar için geçmişimizi ve geleceğimizi kay-

---

[365] İbr. 6:10.

[366] İbr. 8:12; 10:17.

[367] Ef. 2:11–13.

[368] Vah. 4:11.

[369] İbr. 1:3.

[370] Vah. 5–6.

[371] Yah. 24–25.

betmemeliyiz. Ancak hatırlama eylemimiz, tozlu bir hatıra defterinde gezinmek gibi değildir. Kutsal Kitap dijital çağda, günlük yaşam için yaşayan ve aktif bir hafızayla yüreklerimize işlemektedir. Söz, itaat etmemiz için bizi hatırlamaya çağırır. Nitekim elçi Petrus, Hristiyan olgunluğu için amacımızın inançtan iyiliğe, bilgiden öz denetime, sabırdan tanrısallığa ve nihayet karşılıklı ilgiden sevgiye uzanan bir Hristiyan olgunluğu olduğunu söylemektedir. "Bu niteliklere sahip olmayan uzağı göremez, kördür. Eski günahlarından temizlendiğini *unutmuştur*" (2.Pe. 1:9). Tüm ruhsal gelişim, Mesih'in bende yaptıklarını hatırlamaktan gelir.

Hatırlamak, Hristiyan yaşamının kilit bir eylemidir. Geçmişimizi hatırlarız, miyopluğumuzu düzeltiriz, cesaret buluruz, zihinsel gücümüze kavuşuruz ve sonsuz Söz'de huzur buluruz. Hatırlamak, dijital çağın zihni parçalayan ve geçmişi unutturan cazibeleri arasında uyanık bir şekilde korumamız gereken temel ruhsal disiplinlerden biridir.

Sonuç

AKILLI TELEFONU AKILLI KULLANMAK

Son on iki bölümde, akıllı telefonlarımızın bizi değiştirdiği ve ruhsal sağlığımıza zarar verdiği on iki farklı yola karşı uyarıda bulundum:

- Telefonlarımız dikkat dağınıklıklarına olan bağımlılığımızı arttırır (1. bölüm) ve böylece zaman içindeki yerimize ilişkin algımızı parçalar (12).
- Telefonlarımız bizi bedenleşmiş olmanın sınırlarından kaçınmaya iter (2) ve böylece birbirimize karşı sert davranmamıza neden olur (11).
- Telefonlarımız, anlık onay arzumuzu besler (3) ve kaçırma korkumuza karşı koruma sözü verir (10).
- Telefonlarımız temel okuma yazma becerilerimizi bozar (4) ve disiplin eksikliğimiz nedeniyle nihai anlamı belirlememizi giderek zorlaştırır (9).

- Telefonlarımız bize üretilmiş medyalardan oluşan bir açık büfe sunar (5) ve bizi görsel ahlaksızlıklara kapılmaya teşvik eder (8).
- Telefonlarımız kimliğimizi ele geçirip çarpıtır (6) ve bizi sağlıksız izolasyona ve yalnızlığa teşvik eder (7).

Ancak bu sadece uyarılarla ilgili değil. Aynı zamanda, akıllı telefon çağında ruhsal sağlığımızı korumak için ihtiyaç duyduğumuz on iki yaşam disiplinini de göstermeye çalıştım:

- Tanrı'dan haber almak (1. bölüm) ve Tanrı'nın açığa çıkan tarihinde yerimizi bulmak (12) için yaşamdaki gereksiz dikkat dağıtıcı unsurları en aza indiririz.
- Etten ve kandan bedenimizi kucaklarız (2) ve birbirimizle lütuf ve nezaketle ilgileniriz (11).
- Tanrı'nın nihai onayını hedefleriz (3) ve Mesih'te korkacak hiçbir sonsuz pişmanlığımızın olmadığını görürüz (10).
- Okuryazarlık armağanına değer veririz (4) ve Tanrı'nın Sözü'ne öncelik veririz (9).
- Yaratılışta Tanrı'nın sesini dinleriz (5) ve görünmeyen Mesih'te bir sevinç kaynağı buluruz (8).
- Mesih'in suretinde şekillenmeye değer veririz (6) ve komşularımızın gerçek ihtiyaçlarına hizmet etmeye çalışırız (7).

Bu kitap, içerisindeki her şey 6. ve 7. bölümleri merkez alacak şekilde düzenlenmiştir ve bu iki bölüm de kimliğimizi çerçeveleyen ve dünyadaki amacımızı tanımlayan en büyük iki emre odaklanır: Tanrı'yı sevmek (6) ve komşunuzu sevmek (7). Kutsal Yazı, dijital çağda yaşam odağını mümkün kılar ve bu, İsa'nın hayatımızın amacını ve gayesini iki hedefe indirmesiyle gerçekleşir: Tanrı'ya tüm varlığınızla değer vermek ve sonra Tanrı merkezli sevincinizi başkalarına dökmek.[372] Diğer tüm akıllı telefon kuralları bu iki buyruğa bağlıdır.

ŞEYTAN'IN «HİÇBİR ŞEY» STRATEJİSİ

Bir noktada, gerçek dünyada bu yasalarla mücadele etmek için bu kitabın sayfalarını terk etmeliyiz.

Bugün işten sonra yorgun bir şekilde, dikkatimi başka bir şeye vermek için telefonumdan Facebook'u açtım. Ağlayan bir çocuğun sesine benzeyen bir kedi videosunu geçtim; sonra silah denetimiyle ilgili yeni bir araştırma gördüm; sonra tabletler için yenilikçi bir klavye gördüm; sonra en yeni ünlü dedikodularından bir hikâye okudum; sonra kötü şekilde yaşlanmış aktörlerin yirmi resmi bana gösterilmek istendi (ki bunu görmezden geldim); sonra Oregon'daki bir militan grup hakkında bir son dakika haberi gördüm; sonra Kuzey Kore'nin görünüşe göre bir atom bombası denemesi yaptığını okudum; sonra buzdolaplarını, kanepeleri ve arabaları ezen büyük dişli bir "canavar parçalayıcının" viral bir videosunu izledim; sonra İzlanda'da tatilde olan bir arkadaşın ve karısının resimlerini gördüm. Birbiriyle bağlantısız ve parçalanmış öğeler listesini durmadan aşağı kaydırdım

[372] Mat. 22:34–40

ve bunların çoğu pek az önemli veya pek az ilginçti. Bunları görünce ruhça gelişmedim ya da hizmet görmedim, sadece almam gereken bir uykuyu ya da yapabileceğim bir yürüyüşü kaçırdığım için daha da fazla yoruldum ve sonra daha fazlası için kolayca telefonuma geri döndüm. Sonra bu sabah kişisel disiplinlerimi atladığımı hatırladım. Kendi kalbimde gördüğüm tüm tembel akıllı telefon eğilimlerine karşı savaşım daha yeni başlamıştı.

Anlamaya başladığım şey, viral içerik içeren rastgele bir slot makinesinin kolunu çekme dürtüsünün Şeytan'ın asırlık taktiği olduğuydu. C. S. Lewis, *Screwtape Letters* kitabında buna "Hiçbir şey" stratejisi adını vermiştir. Bu, hayatının sonunda bir adamı nihayetinde üzüntü içinde bırakan stratejidir: "Şimdi görüyorum ki hayatımın çoğunu ne yapmam gereken şeyi ne de sevdiğim şeyi yaparak geçirdim."[373]

Bu "hiçbir şey" stratejisi "çok güçlüdür: bir insanın en iyi yıllarını çalacak kadar güçlüdür ve bunu tatlı günahlarla değil, zihnin ne olduğunu ve neden olduğunu bilmediği kasvetli bir çırpınmada, kişinin bunların sadece yarım yamalak farkında olduğu zayıf merakların tatminiyle yapar; ya da onlara bir zevk vermek için, şehvet ya da hırs bile içermeyen, ancak bir kez şansına onları başlattığında, yaratığın bunlardan kurtulamayacak kadar zayıf olduğu ve sersemlediği hayallerin uzun, loş labirentiyle yapar."[374]

Hiçliğin rutinleri. Çağrımız için gereksiz alışkanlıklar. Ruhlarımızı asla tatmin etmeyecek bir hamster tekerleği. Lewis'in gözlerimizin önündeki "kasvetli çırpınma" hakkındaki uyarısı, dijital çağa yönelik yüksek sesli bir peygamber-

---

[373] C. S. Lewis, *The Screwtape Letters* (New York: HarperOne, 2001), 60.

[374] A.g.e.

lik alarmıdır. Her zaman meşgulüz ancak her zaman dikkatimiz dağınık; gerçekten gerekli ve gerçekten tatmin edici olandan şeytani bir şekilde uzaklaştırıldık. Kontrolsüz dijital iştahımızın öncülüğünde, yaşamımıza odak katmayı vaat eden her iki komutu da çiğnemeyi başarıyoruz. Tanrı'dan zevk alamıyoruz. Komşumuzu sevemiyoruz.

Bu hiçlik alışkanlıklarının ortasında, kendimizi dijital tembellik içinde yarı uyanık dolaşırken buluyoruz ve dijital sorumluluklarımızı bırakıp dijital meşgul-bedenler ve dijital işgüzarlar oluyoruz.[375] Zamanımızı sadece açıkça günah olmayan şeylere değil, aynı zamanda bize neşe veremeyecek veya bizi fedakârlığa hazırlamayacak şeylere de veriyoruz. Şeytan'ın "Hiçbir şey" stratejisi, sevincimizi canlandırmak ve bizi kendimizi sevgiye vermeye hazırlamak yerine, sevgimizi körelten metinleri, görüntüleri ve videoları sürekli olarak göstermeyi amaçlıyor.[376]

PUT?

Teknoloji hayatı kolaylaştırır ancak olgunluktan uzak olmak, teknolojiyi kişi için öz yıkıcı kılar. Telefonumda kendimi her zaman yararlı verimlilik ve anlamsız alışkanlıklar arasında bocalarken buluyorum. Sık sık telefonumun pek çok şey olabileceği ama oyuncak olmadığını hatırlamak durumunda kalıyorum. Sihirbazlar ve akıllı telefon sahibi kişiler yakın kuzenlerdir,[377] ve edebiyat eleştirmeni Alan Jacobs'a göre bu-

---

[375] 1.Se. 4:11; 2.Se. 3:11; 1.Ti. 5:13; 1.Pe. 4:15.

[376] Bu aynı prensip, Püriten Richard Baxter tarafından burada daha iyi anlatılmıştır: *The Practical Works of the Rev. Richard Baxter* (London: James Duncan, 1830), 3:535–36.

[377] C. S. Lewis, *The Abolition of Man or Reflections on Education with Special Reference to the Teaching of English in the Upper Forms of Schools* (New York: HarperOne, 2001), 76–77.

nun nedeni, modern teknolojinin bize Harry Potter fantastik serilerindeki büyüden farklı olmayan büyüleyici bir güç sunmasıdır: "Çoğu zaman eğlenceli, çoğu zaman şaşırtıcı ve heyecan verici ama aynı zamanda her zaman potansiyel olarak tehlikeli... Bu dünyanın teknokratları, Albus Dumbledore ve Voldemort'unkinden neredeyse sonsuz derecede daha büyük güçleri ellerinde tutuyor."[378] Bu asalar, bu akıllı telefonlar ve bu putperestlik güçleri kurtarış beklentileriyle ellerimize konulmuştur.

Dijital çağ, yüreklerimizi sağlıksız şekillerde büyüleyebilir ve ele geçirebilir. Teknolojideki ilerlemelerimiz, Tanrı'yı dünyamız ve yaşamlarımız için giderek daha fazla ilgisiz kılmanın bir yolunu buluyor ve bu tam olarak dünyasallığın tanımıdır.[379] Ve eğer dijital teknolojimiz tanrımız ve güçlü asamız olursa, kaçınılmaz olarak bizi kolaylıkların ölü dünyasında ustalık kazanan teknisyenler hâline getirecektir. Kâr amacı güden bir endüstri tarafından kontrol edilen kuklalar olduğumuzda, saatlerce belli sayfalarda ve görüntülerde amaçsızca gezinirken, aslında cihazlarımızın kontrolünün bizde olduğunu sanırız.

Kontrol tekniklerimiz bizi ateist yapmazken, Tanrı hayatımızdan gitgide daha fazla uzaklaştıkça, bu teknikler tapınmayı gitgide daha önemsiz kılıyor gibi görünüyor. Tanrı'yla nasıl buluşacağımızı unutuyoruz ve buna karşılık akıllı telefonlarımızı savunuyoruz; egemen gücüyle her nefesimizi yönlendiren Tanrı'ya ibadet etmekten çok, hayatımızın mekaniğini kontrol etmekle ilgileniyoruz.

---

[378] Alan Jacobs, *A Visit to Vanity Fair: Moral Essays on the Present Age* (Grand Rapids, MI: Brazos, 2001), 147–48.

[379] Bkz. Craig M. Gay, *The Way of the (Modern) World: Or, Why It's Tempting to Live as If God Doesn't Exist* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1998).

İbadetimizin rotadan saptığını gösteren işaretlere dikkat etmeliyiz. Telefonlarımız karşısında zorlayıcı bir huzursuzluk yaşamadan sadece hayranlıkla Tanrı'ya ibadet edemiyor veya O'na dua edemiyoruz. Tanrı'yla konuşmaktan çok, O'nun hakkında konuşuyoruz. Yüreklerimiz Ruh'la karşılaşmaktan çok, boş tapınma kalıplarını takip etmekle ilgileniyor. Pazar günkü ibadetimiz boş görünüyor ancak tüm haftamız, yanlış olduğunu bildiğimiz şeyleri düzeltmek üzere Hristiyan tavsiyesi bulmak için bitmeyen bir arayışla dolu. Tanrı'yla mekanik bir ilişki arıyor, hayatımızdaki ruhsal boşluğu doldurmak için yeni teknikler arıyoruz. Bunun gibi işaretler, teknolojinin önceliklerimizi nasıl bozduğunu ortaya koyuyor. Ancak ibadet, yaşamlarımızda yeniden yön bulmayı gerektirir.

KUTSALLIK TEKNİKLERİ?

Pastör Tim Keller, "Yüz yıl önce hiçbir Hristiyan, *Ruhla Dolmak İçin Üç Kolay Adım* adlı bir kitap yazmayı düşünemezdi bile" demiştir. "Gördüğünüz üzere teknolojik toplumumuzdan o kadar etkilendik ki, her şeyi bir meta hâline getirmek istiyoruz. Her şeyi bir prosedür hâline getirelim. Kontrolün bende olmasını istiyorum."[380] Artık hayat böyledir.

Keller, dijital çağdaki Hristiyanlar için kritik bir uyarıda bulunuyor. Mekanizmalara, tekniklere ve güce olan sevgimizde yolumuzu kaybederiz; ve ibadetimizi ve duamızı da kaybederiz çünkü Tanrı teknolojimiz karşısında ikincil bir hâle geldi. Ama Tanrı bizim cihaz ustalığımıza boyun eğmeyecek egemen Kral'dır. Uygulamalar Kutsal Kitap okuma

---

[380] Timothy Keller, vaaz, "Be Filled with the Spirit— Part 1," Gospel in Life, gospelinlife .com (16 Haziran, 1991).

planlarıma odaklanmama ve dua hayatımı düzenlememe yardımcı olabilir ancak hiçbir uygulama Tanrı'yla olan birlikteliğime hayat veremez.

Dijital çağda özeleştiri gerekli bir disiplin, bir cesaret eylemidir. "Özgürlüğümüzü, eleştirebilmekle gösteririz. En azından onu tutacak cesaretimiz varsa, hâlâ sahip olduğumuz tek özgürlük budur."[381] Teknolojinin kötüye kullanımından kişisel anlamda özgür olmamız, onu düşünceli bir şekilde eleştirme ve hayatımızda yapmasını beklediğimiz şeyleri sınırlama yeteneğimizle ölçülür. Teknolojiye olan esaretimiz, kendimizi düşünceli bir şekilde eleştirememememizle ölçülür. Bir kişi en yeni dijital cihazları ve dokunmatik ekran ustalığının tüm tekniklerini edinirse ama bu süreçte kendi canını kaybederse, bunların ne faydası olur?

Bunu soracak kadar cesaretimiz var mı?

Gerçekte, akıllı telefonumdaki otomatik ses benim için bir restoran bulabilir veya trafiği yenmek için ne zaman yola çıkmam gerektiğini söyleyebilir. Ama telefonum hayattaki en büyük ihtiyaçlarımı asla karşılayamaz. Telefonum (herhangi bir teknoloji gibi) neden var olduğumu açıklayamaz, hayatımın sonunu ve amacını tanımlayamaz, yolumu kaybettiğimi söyleyemez, yaşam önceliklerimi sıralayamaz ve ahlaki olarak hayattaki seçimlerin hangilerinin doğru ya da yanlış olduğunu söyleyemez.

Cesur bir öz eleştiriyle şu üç soruyu sormam gerekiyor:

- Hedefler: Akıllı telefon kullanışım beni Tanrı'ya yaklaştırıyor mu, yoksa beni O'ndan uzaklaştırıyor mu?

---

[381] acques Ellul, *The Technological Bluff* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1990), 411.

- Etki: Akıllı telefon kullanışım beni ve başkalarını ruhça geliştiriyor mu, yoksa kalıcı hiçbir değer oluşturmuyor mu?
- Kölelik: Akıllı telefon kullanışım Mesih'teki özgürlüğümü mü gösteriyor, yoksa tekniklere olan esaretimi mi?

ALÇAKGÖNÜLLÜLÜKLE DİNLEMEK

Öyleyse, Hristiyanlar akıllı telefonlarını akılsız telefonlarla mı takas etmeli? Bu kararı her birimiz yaşamlarımızda Kutsal Ruh'un yönlendirmesini dinlerken vermeliyiz. Telefonlarımıza Üçlübirlik'in üçüncü kişisine verdiğimizden daha fazla dikkat veriyoruz ama O bize bizim kendimize verdiğimizden daha fazla önem veriyor. Belki de bir süre telefonunuzdan uzak durarak ruhsal olarak fayda sağlayacağınıza inanıyorsunuz. Ya da belki de dijital yaşamınızdaki sınırları yeniden düşünmeye yönlendirildiğinizi hissediyorsunuz. Ya da sosyal medyayla olan sevgi-nefret-devre dışı bırak-sil-yeniden etkinleştir ilişkinizden bıkmış ve akıllı telefonunuzdan tamamen kurtulmaya hazırsınız. Size ne yapacağınızı söyleyemem ama sizi bir sonraki itaat adımını atmanıza yardım edecek olan Ruh'un ikna edişine kulak vermeye teşvik edebilirim.

Bazı akıllı telefon kullanıcıları, akıllı telefon kullanımını dengeleme ve bu kitapta açıklanan cazibelere ve tuzaklara düşmeme konusunda usta olduklarını kanıtlıyor. Bazıları sağlıklı dijital iki cinsli yaratıklara benzeyebilmeleri için, dijital nimetlerin güçlü yanlarını hayatlarıyla birleştiriyor. Ancak bu dengeyi hepimiz taşıyamayız.

Hepimiz için olan zorluk, lütfu birbirimize yaymaktır. Teknofobik gurur, "Tanrım, cihazlarıyla dikkati dağılan ve

sahte dünyanın banal ıvır zıvırlarıyla beslenen bu alet bağımlısı kişi gibi olmadığım için şükrediyorum" diyor. Teknofili gurur da, "Tanrım, gerçek dünyanın dijital dikkat dağıtıcılarını yönetemeyecek kadar disiplinsiz olan bu teknolojiden nefret eden kişi gibi olmadığım için şükrediyorum" diyor. Her iki görüş de kibirlidir.

AKILLI TELEFON ÇEŞİTLİLİĞİ

Kilisenin akıllı telefon kullanan ve kullanmayan Hristiyanlara ihtiyacı var. Bu kitabın önsözünde söylediğim gibi, akıllı telefon alışkanlıkları yüreği ortaya çıkarır, bu da sağlıksız akıllı telefon alışkanlıklarının çözümünün yalnızca daktilo ve plakların dijital öncesi ütopyasında bulunmadığı anlamına gelir. Tüm Hristiyanları akıllı telefonlarından vazgeçmeye çağırmak sihirli bir çözüm değildir çünkü gerçek alçakgönüllülük, gerçek günah itirafı ve doğaüstü yürek değişimi olmadan, çevrimdışı olarak banal dikkat dağıtıcılardan ve bitmek bilmeyen *çevrimdışı* şekerleme cazibelerinden kurtulamayacağız (bu hikâyeye bakınız[382]). Ruh tarafından böyle cesur bir adım atmaya ikna edilen Hristiyanlar olarak, Tanrı'nın lütfuyla alçaltılmalı ve yeni sağlıklı önceliklerin sağlıksız alışkanlıklarımızın yerini nasıl alabileceğine dair bir vizyonla bereketlenmeliyiz (bu hikâyeye bakınız[383]).

Bu kitap projesinin başında teolog David Wells, dijital keşişler olamayacağımızı söyledi. Hayır, hepimiz olamayız. Tarihçi Bruce Hindmarsh, kilisenin isteyerek dijital hayat-

---

[382] Paul Miller, "I'm Still Here: Back Online after a Year without the Internet," *The Verge*, theverge.com (1 Mayıs, 2013).

[383] Andrew Sherwood, "The Sweet Freedom of Ditching My Smartphone," *All Things for Good*, garrettkell.com (21 Ocak, 2016).

tan uzak yaşayan birkaç genç Hristiyan'a ihtiyacı olduğunu öneren ilk kişiydi; öyle ki, dijital dünyanın içine girmiş olan imanlılar, kendi kendilerine durup düşünmek için bir tezatlık ve karşılaştırma bulabilsinler. Onun sözleriyle, dijital dışı yaşayanlar, uzayda yaşayan, geri dönebilen ve farklı bir ortamda yaşamın nasıl olduğunu bildirebilen bir astronot gibidirer.[384] Ya da bu benzetmeyi tersine çevirebilirsem ("dijital keşiş" terimine itiraz edenler için[385]), dijital çağa bağlı olan ve teknik yeniliklerin uzayında uçan bizler için, dünyada bağlantısız hayatlar yaşayan insanlara ihtiyacımız var. Böylece akıllı telefonlarımızın hayatımızı gerçekten hızlandırıp hızlandırmadığını görmek için geriye bakabilir ya da sadece amaçsızca bu uzayda uçuyor olup olmadığımızı görebiliriz.

Her iki durumda da onlara, yani mümkün olduğu kadar çevrimdışı yaşayabilen Hristiyanlara (çoğu kişi *çevrimiçi* ve *çevrimdışı* terimlerinin yakında geçmişte kalacağını düşünse de) ihtiyacımız var.

Akıllı telefon kullanıcıları için dönemlik dijital uzaklaşma, şüphesiz sağlıklı Hristiyan yaşamı için temel bir disiplin hâline gelecektir. Telefonumu sık sık kapatmadan bu kitabı yazamazdım. Ve yazma süreci özellikle yoğun olduğunda, bilgisayarımdaki internet bağlantısını kapattım. Bu ilk başta çok yalnız hissettirdi ancak zamanla, dönemsel çağrılarımdan birinin peşinden gittiğimde iyileştirici ve özgürleştirici oldu.

Francis Schaeffer'ın meydan okumasına sık sık geri dönmekten faydalanacağız: "Hristiyanların iki sınırlandırıcı ko-

---

384 Bruce Hindmarsh, yazarla telefon görüşmesi (12 Mart, 2015).

385 Alan Levinovitz, "I Don't Have a Cellphone. You Probably Don't Need One, Either," *Vox*, vox.com (15 Mart, 2016).

şulu vardır: (1) insanların neler *yapabileceği* ve (2) insanların ne yapması *gerektiği*. Modern insanın ikinci sınırı yoktur."[386]

Hızla gelişen dijital teknoloji çağında kendimize sürekli sormamız gereken temel soru, telefonumla ne *yapabilirim* değil, telefonumla ne *yapmalıyım* olmalıdır. Gördüğümüz gibi, bu cevap ancak ilk başta neden var olduğumuzu anlayarak çözülebilir.

AKILLI TELEFONUMDAN KURTULMALI MIYIM?

Akıllı telefon tarihinde "dahil olma" kararıyla karşı karşıya kaldığımız bir dönem olduysa da, o dönem kısaydı ve artık geçti. Şimdiki tek soru, "dahil olmamayı" seçip seçmeyeceğimizdir. Böylece büyük bir soruya geliyoruz: Akıllı telefonumu bırakmalı mıyım?

Öncelikle, telefonlarımızın tüm dijital mekanizmalarımızın birleşimi olduğunu görmeliyiz; o kadar ki, telefonlarımızda ne kullandığımızı ve neye ihtiyacımız olduğunu çoğu zaman düşünmeyiz. Akıllı telefonlarımızı sık sık ayrıştırmaktan, teknolojimizi maliyet, özellik ve işlevlere bölmekten fayda görebiliriz. Örneğin, ben sık sık kendime şu on iki soruyu sorarım:

1. Cihazın fiyatını, sigortasını, koruyucu ekranlarını ve kılıflarını ve aylık hizmetini toplarsam, akıllı telefonumun bana yıllık maliyeti ne olur?
2. Mesleğimde veya hizmette çağrımı yerine getirmek için mobil web erişimine ihtiyacım var mı?

---

[386] Francis A. Schaeffer, *The Complete Works of Francis A. Schaeffer: A Christian Worldview*, vol. 1, *A Christian View of Philosophy and Culture* (Westchester, IL: Crossway, 1982), 369, vurgu orijinal yazara ait.

3. Mesajlaşmak, başkalarıyla ilgilenmem için gerekli mi? Bu mesajların gerçek zamanlı olarak görülmesi gerekiyor mu? Ve bunu yapmanın tek yolu akıllı telefon mu?
4. Başkalarına düzgün bir şekilde hizmet vermek için mobil web erişimine ihtiyacım var mı?
5. Bilmediğim şehirlerde gezinmek için mobil web erişimine ihtiyacım var mı? Bu cihaz seyahatlerimin önemli bir parçası mı?
6. Mağazalardaki kuponlardan yararlanmak için akıllı telefonuma ihtiyacım var mı? Bunun yerine akıllı telefonda veri planım olmasaydı ne kadar para biriktirirdim?
7. Web erişimim bekleyebilir mi? Mobil web erişiminin rahatlığı, daha sonra bir dizüstü veya masaüstü bilgisayarda yapılandırılmış zamanla değiştirebileceğim bir şey mi?
8. Bir akılsız telefonla, bir WiFi erişim noktasıyla, bir iPod veya bir tabletle de aynı şekilde idare edebilir miyim?
9. Müzik ve podcastleri başka şekillerde (örneğin iPod aracılığıyla) dinleyebilir miyim?
10. Telefonuma bağımlı hâle mi geldim? Öyleyse, sorun ölçülü bir şekilde çözülebilir mi, yoksa tamamen kesmem mi gerekiyor?
11. Telefonumun mobil cazibeleri beni çevremdeki insanlardan ve gerçek ihtiyaçlardan uzaklaştırıyor mu?
12. Çocuklarım büyürken, onların beni ekranıma bu kadar çok bakarken görmelerini istiyor muyum?

> Bu alışkanlık onlara ve çevremdeki diğer kişilere ne yansıtıyor?

Bunlar önemli sorular.

Akıllı telefondan vazgeçmek, yalnızca günümüzde mümkün olan en cesur ve en kültür karşıtı bir meydan okuma eylemlerinden birisi değil, aynı zamanda başkalarına da bir hediyedir. Eğer bir sosyal medya bağımlısıysam, benim öz denetim eksikliğim, sizdeki sosyal medya bağımlılığını besler. Ve ne kadar çok mesaj atıp, tweet atıp, Snapchat atarsam, sizi ve başkalarını da o kadar çok karşılıklı yükümlülüğün dijital girdabına sürüklemiş olurum. Bu, sosyal medya devlerinin değerlerini milyarlara nasıl çıkardığının sırrıdır. *Seni* cezbetmem için *bana* ihtiyaçları var. Kalabalığın içinde akıllı telefonunuzu çıkarmak kadar basit bir şey bile "yeni esneme"dir; çevrenizdeki herkes kendi telefonlarını anında kontrol etmek isterler.[387] Nadiren kendi dijital bağımlılıklarımızın başkalarını (özellikle de çocuklarımızı) nasıl etkilediğini düşünürüz ve bunu nadiren akıllı telefondan vazgeçmenin en göz korkutucu zorluklarından biri olarak görürüz. Akıllı telefondan kurtulacak kadar cesur olan hangi bağımlı varsa, alkışlıyorum. Bunun sayesinde çevrenizdeki insanlara asla fark edilmeyecek veya kutlanmayacak şekillerde hizmet edeceksiniz.

---

[387] Donna Freitas, *The Happiness Effect: How Social Media Is Driving a Generation to Appear Perfect at Any Cost* (New York: Oxford University Press, 2017), 218.

AKILLI TELEFONU AKILLICA KULLANMAK

Şimdilik, bu hizmet döneminde bir akıllı telefon sahibi olacağım. Ama daha önce hiç olmadığı kadar, telefonun hayatımın çoğu için ne kadar gereksiz olduğunu görebiliyorum. Hayal ettiğimden çok daha disiplinli olmaya zorlanıyorum. Bu kitabı yazmam, dijital teknolojiyle olan ilişkimde yeni bir çağı işaret ediyor.

Belki de bu projenin en açık esini basittir: Telefonumdan yararlanmak için, her zaman onun tüm özelliklerini kullanmama gerek yok. Bu doğru çünkü telefonum, geliştiricilerin bana üretkenlik veya eğlence vaat eden parlak uygulamalarla doldurmaları için açık bir platform. Schaeffer'ın bilgeliğinin aksine, telefonlarımızı cihazlarımızın *yapabileceği* her şeyi *yapmaları gerektiği* konusunda sorgusuz sualsiz bir varsayımla satın alıyoruz. Veya daha kişisel olarak söylemek gerekirse, cihazlarımızı pek çok gereksiz uygulamayla doldurma eğilimindeyiz. Bu kulağa tuhaf geliyorsa, bunun nedeni şu minimalist soruyu asla sormamak üzere koşullanmış olmamızdır: Telefonumun gerçekleştirmesi gerçekten *elzem* olan şey nedir?

Bunu diğer teknolojilerden de isteriz. Minivanımı sürdüğümü hayal edin. Ön panele göre, minivanım saatte 225 km hızla gidebilir (doğrulanmadı). Böylece her hafta sonu sırf eğlencesine bir yarış pistinde minibüsle *yarışabilirdim*. Ama minivanın amacı bu değildir. Yarış kazanmak veya hız sınırlarını aşmak değildir. Minivanım, ailem için güvenli ulaşım sağlamak için var. Minivanımın tüm avantajlarından yararlanmak için tüm özellikleri maksimum kapasitede kullanmama gerek yok. Aslında minivanım 225 km hıza ulaşabiliyorsa (ki bundan şüpheliyim!), yasal olarak, güvenli ve rahat bir şekilde 110 km hızla seyahat edebilir demektir. Minivan-

dan yapmasını istediğim şeylerin söylenmemiş limitleri var. Bazı özellikler aileme hizmet ediyor, diğerleriyse etmiyor.

Akıllı telefon çağında kendimizi dengelemenin anahtarı farkındalıktır. Dijital teknoloji, en çok ona olan erişimi hayatımızda sınırladığımız zaman bize faydalı olur. Dünya her zaman teknolojinin insanlığı en karanlık korkularından kurtarmasını bekleyecek ve bu yüzden kendisini her geçen gün daha çok yeniliklere teslim edecektir. Ancak, teknokurtuluş için bu yanlış yönlendirilmiş özlemlerin aşırıya gitmesinden kaçınarak, teknolojiyi olduğu gibi, yani hayatımızda meşru bir ihtiyaca hizmet etmek için genellikle yararlı ve işlevsel bir araç olarak kucaklayabiliriz.

Her teknoloji belli sınırlar gerektirir ve akıllı telefon da buna bir istisna değildir. Akıllı telefonun hayatınız ve çağrınız için kesinlikle gerekli olduğunu düşünüyorsanız, net düzenleyiciler oluşturun. Şu on iki sınırı göz önünde bulundurun:

1. Gerekli olmayan tüm bildirimleri kapatın.
2. Süresi dolmuş, gereksiz ve zaman kaybettiren uygulamaları silin.[388]
3. Geceleri telefonunuzu yatak odasına sokmayın.
4. Sabahları telefonu elinizden uzak tutmak için telefonunuzun alarmını değil, gerçek bir çalar saati kullanın.
5. Yatmadan bir saat öncesi ve sabah kişisel disiplinleri tamamlamış olacağınız zamana kadar

[388] Tristan Harris tarafından uygulama kontrolü için sunulan faydalı ipuçlarına bakın, "Distracted in 2016? Reboot Your Phone with Mindfulness," tristanharris.com (27 Ocak, 2016).

(benim için akşam 21:00 ile sabah 7:00 arası), bildirimleri sessize almak üzere telefon ayarlarını kullanarak sabah disiplinlerinizi ve akşam uyku düzeninizi koruyun.

6. Akıllı telefonunuzun işlevlerini ve çeşitli platformlara yatırım yaptığınız süreyi sınırlamaya yardımcı olması için kendi kendini kısıtlayan uygulamaları kullanın.
7. Hızlı cevap verdiğiniz şeylerin çoğunun bekleyebileceğini kabul edin. Daha sonra, daha uygun bir zamanda cevap verin.
8. E-postaları akıllı telefonunuzdan *okumanız* gerekse bile, gün içinde e-postalara bir bilgisayar üzerinde *yanıt vermek* için stratejik zamanlar belirleyin (benim için sabah 9'da ve akşam 4'te otuz dakika).
9. Eşinizi, arkadaşlarınızı ve aile üyelerinizi telefon alışkanlıklarınız hakkında geri bildirimde bulunmaya davet edin (anketime katılan Hristiyanların yüzde 70'inden fazlası, çevrimiçi ortamda ne kadar zaman geçirdiklerini başka kimsenin bilmediğini söyledi).
10. Aile üyeleriniz veya arkadaşlarınızla yemek yerken telefonunuzu gözden uzak tutun.
11. Aile üyeleri veya arkadaşlarınızla vakit geçirirken veya kilisedeyken telefonunuzu bir çekmecede veya arabanızda bırakın ya da kapatın.
12. Hayatın stratejik anlarında, dijital olarak detoks yapın ve nihai önceliklerinizi yeniden ayarlayın. Sık sık stratejik duraklamalarla (her sabah), dijital Şabat'la (her hafta bir gün çevrimdışı kala-

rak) ve dijital tatil günleriyle (her yıl iki haftalık kesintilerle) sosyal medyadan uzaklaşın.[389]

KENDİNİZİ TEST EDİN

Bu kitap, akıllı telefonlarımızın vücudumuzun bütünü üzerindeki etkisini düşünmeden bitemez. Vücudumuzun kaç saat uykuya ihtiyacı olduğunu hesaplamaktan çok, telefonlarımızı şarj etmek konusunda endişe duymamız affedilemez. Bizler bedenleşmiş yaratıklarız ve bu, dijital teknolojiyi kullanma şeklimizin bizi tümüyle değiştirdiği anlamına geliyor; zihinsel, fiziksel ve ruhsal olarak. Süleyman, dokunmatik ekran çağının en cezbedici özelliği olan, aklımızı bedenlerimizden ayırmamamız konusunda bizi uyarmıştır.[390]

Araştırmalar ardı ardına gösteriyor ki, telefonlarımızda çok fazla zaman harcamamız hareketsizliğe ve obeziteye, strese ve kaygıya, uykusuzluğa ve huzursuzluğa, kötü postüre ve boyun ağrısına, göz yorgunluğuna ve baş ağrılarına, hipertansiyona ve strese bağlı sığ solunuma neden olur. Telefonlarımızda çok fazla zaman geçirmenin fiziksel sağlığımız üzerinde derin etkileri olduğu gözlemlenmiştir ve etkiler sadece bunlarla da sınırlı değildir. Akıllı olmayan akıllı telefon alışkanlıklarımızın fiziksel sonuçları genellikle fark edilmez çünkü dijital dünyanın matrisinde bedenlerimizi, postürümüzü, nefesimizi ve kap atış hızımızı kaybederiz.

Yansıtılan görüntülere bu denli odaklanışımız, bedenlerimizle ilgili ihmallere neden olur. YouTube'a gidin, "yürürken mesajlaşma kazaları" diye arama yapın ve kendilerini

---

389 Bkz. Tony Reinke, "Know When to Walk Away: A Twelve-Step Digital Detox," Desiring God, desiringGod.org (30 Mayıs, 2016).

390 Vai. 12:12

telefonlarına kaptıran akıllı telefon kullanıcılarının nasıl bilinçsizce cadde trafiğine veya duvarlara yürüdüklerini, çeşmelere düştüklerini veya kayarak kaldırım ızgaralarına yakalandıklarını görün. Telefonlarımız bizi halka açık alanlardaki diğer insanlardan fiziksel olarak o kadar habersiz hâle getirdi ki, "kapıyı başkası için nezaketle açık tutmaktan, kayıtsızlıktan kapı önünde ayakta dikilmeye geçtik."[391][20]

Bedenden kopmuş sanal alışkanlıklarımızın bedensel sonuçlarına odaklanamamak, birçok kişinin düzeltmeye çalıştığı bir yanlıştır.[392][21] Bu kitapla ilgili umutlarımdan biri, teknolojinin beni, benim tamamımı nasıl etkilediğine dair yenilenmiş bir öz farkındalık kazanmaktır. Sizin de kendinizin farkında olmanızı istiyorum. Ama olası belirtilerinizden bazılarını özetleyebilsem de, size teşhis koyamam ve kesinlikle telefonunuzdan tamamen kurtulmanızı söyleyemem.

Tıpkı fiziksel bir diyette olacağı gibi, teknoloji kullanımınızı da test etmeniz gerekir. Yemek yedikten sonra kendinizi iyi hissetmiyorsanız, kendinize bunun nedeninin fazla yemek yemekten mi, yoksa tükettiğiniz şeylere alerjiniz olmasından mı, yoksa abur cubur, bozuk veya zehirli yemek yediğinizden mi kaynaklandığını sorarsınız. Akıllı telefonunuz hakkında da benzer sorular sorun. Facebook'tan bir hafta uzak kaldığınızda, telefonunuzdan e-postalara cevap vermediğinizde, telefonunuzun yanında uyumadığınızda veya Twitter'ı belirli saatlerle sınırladığınızda zihninize ve bedeninize ne oluyor? Telefonunuzla meşgulken nefesinizi, kaygı seviyenizi ve postürünüzü takip edin.

---

[391] John Dickerson, "Left to Our Own Devices," *Slate*, slate.com (24 Haziran, 2015).

[392] Bkz. David M. Levy, *Mindful Tech: How to Bring Balance to Our Digital Lives* (New Haven, CT: Yale University Press, 2016).

Ve aynı şeyi ruhsal olarak da yapın. Akıllı telefon rutinlerinizi değiştirin ve ibadet hayatınıza ne olduğunu görün. Sabahlarınız daha verimli ve odaklı mı? Telefonunuzu arabada bıraktığınızda kilisede ne oluyor?

Bedeninizi ve ruhunuzu dinleyin ve bu değerlendirmeleri akıllı telefon alışkanlıklarınızı yönlendirmek için kullanın. Uygulamalarınızı değerlendirmek için olumsuz etkileri kullanın ve olumlu etkiler de gelecekteki stratejilerinizi yönlendirsin.

Akıllı telefonlarımıza ilişkin sorduğumuz sorular acildir. Birçoğumuz bu soruları bir akıllı telefon kuralları listesiyle yanıtlamak isteriz ancak tek bir listeyi herkesin hayatına kolayca kopyalayıp yapıştıramayız. Akıllı telefonunuzun sınırlarını belirlerken, rotasyon diyeti yapın, dua edin, akıllı telefonunuzu Tanrı'nın bilgeliğiyle kullanın ve gerekli tüm imkânları kullanarak Şeytan'ın "Hiçbir şey" stratejisinin tuzağına düşmemek için uyanık kalın.

SONSÖZ

Bu çalışmanın sonunda kendimi, iPhone'u kötüye kullandığım dönemler için azarlamış ve kendim için (ve ailem için[393]) daha iyi sınır ölçüleri belirleme konusunda motive olmuş buluyorum. Telefonumun alışkanlıklarımı nasıl değiştirdiği ve vücudumu nasıl etkilediğiyle ilgili kaygı içindeyim. Acaba yeniden programlanabilir miyim, yoksa çok mu geç diye merak ediyorum. Yine de, telefonumun üretkenliğimi ve hizmet erişimimi bu denli arttırmasına minnettarım.

Saygın ahlakbilimci Oliver O'Donovan'la bağlantı kurduğumda ona şunu sordum: Hristiyanlar dijital iletişim teknolojisinin yükselişinden rahatsız olmalı mı?

"Huzursuzluk hissetmek yeterli bir tepki değil," diye akıllıca uyarıda bulundu. "Tanrı'dan şükranla alınabilecek her şey, şükranla alınmalıdır." Bu iyi bir cevap. Şöyle devam etti,

[393] Aile ile ilgili düşüncelerime buradan bkz. Tony Reinke, "Walk the Worldwide Garden: Protecting Your Home in the Digital Age," Desiring God, desiringGod.org (14 Mayıs, 2016).

"İlk kişisel bilgisayarlar ortaya çıktığında benim kuşağım elli yaşındaydı ve çok meşguldü. Dolayısıyla, tüm gelişmiş becerilerimizi yeniden öğrenmek zorunda kaldığımız için ve sonrasında yazılımın ilk dalgası yerini ikinci dalgaya bırakınca *bunları bir daha öğrenmek* zorunda kaldığımız için, bunların neden olduğu katıksız kargaşa karşısındaki ikircikli duygularımızı muhtemelen hiçbir zaman yenemedik." Yıllar içinde yeni yazılım güncellemeleri ve değişikliklerle Yunan alfabesini beş veya altı farklı şekilde yazmayı öğrenmek zorunda kaldığını söyledi. Teknolojinin bu dezavantajlarına rağmen, "Bu yeniliklerin bana verdiği bazı şeyler için hâlâ Tanrı'ya şükredebiliyorum ve torunlarımın Tanrı'ya daha fazlası için şükretmelerini diliyorum. Ama Tanrı'ya şükretmek *nasıl* öğrenilir? İnsan anlamadığı bir şey için Tanrı'ya şükredemez. Bu gerçek ve zor bir sorudur ve sadece iyimser olma ve ilerlemeye inanma meselesi değildir."[394]

Peki nasıl akıllı telefonlarımızın efendisi olabiliriz? Alışkanlıklarımız konusunda duayla öz eleştiri yaparken, onlar için Tanrı'ya nasıl şükredebiliriz?

MODERN HARİKALAR

G.K. Chesterton (1874–1936) yaşamının sonlarına doğru şöyle yazmıştı: "Telefonlardan önceki dünyayı hatırlayacak kadar yaşlıyım."[395]3 Chesterton, Alexander Graham Bell bir ses kopyalama cihazı için patent aldığında henüz yürümeye yeni başlayan küçük bir çocuktu ve Chesterton'ın ölüm zamanlarında telefon görüşmeleri Atlantik Okyanusu üzerinden ya-

[394] Oliver O'Donovan, yazar ile e-posta görüşmesi (10 Şubat, 2016).

[395] G. K. Chesterton*, The Collected Works of G. K. Chesterton,* vol. 35, *The Illustrated London News:* 1929–1931 (San Francisco: Ignatius, 1991), 252.

pılıyordu. Belki de akıllı telefonla ilgili bir kitabı geçmişte telefona bakarak bitirmek tuhaf olabilir ancak Chesterton'ın hayatı bu devrim niteliğindeki cihazın hem icadını hem de yaygınlaşmasını kapsadığından, onun bize söyleyecek bir şeyleri olabilir.

Günümüzde dijital teknolojinin hücumu neredeyse bir büyü gibi görünüyor, ruhlarımızın hayranlığını ve merakını artırması gereken bir büyü. Ama genelde böyle değil. Büyü sönüyor, diye uyardı Chesterton.[396] Aksine, teknolojik devrim, "bazı şeylerin sıkıcı olmasını hızlandırmıştır; monoton, düz ve kasvetli dünyaya yokuş aşağı koşuşturmuştur; muhteşem şeylerin muhteşemliklerini kaybetmelerini hızlandırmıştır; harikaları yok etmek için bir harikalar tufanı hâline gelmiştir. Bu, makinelerin gelişmesi olabilir ama insanın gelişmesi olmamıştır."[397]

Nihayetinde, teknolojik harikalarımız hayranlığımızı kazanamaz; onlar sadece bizim akılsızca ustalaştığımız mekanize günlük yaşam süreçlerinde, soğuk dişli çarklar hâline geliyorlar. Araba motorlarımızdaki arabayı başlatan elektronik parçalar buna iyi bir örnektir. Düşünün: Küçük bir metal sihirli asanın dönüşünden başka bir şey gerekmeden çıkan kıvılcımlar, eski bir organik çamurdan oluşmuş patlayıcı bir sıvıyı alevlendirir. Bu çamur bir şekilde toprağın derinliklerinde gömülmüştür, üzeri örtülmüştür, zamanla ve basınçla sıvılaştırılarak daha sonra yeraltındaki boşluklardan emil-

---

[396] Günümüz yazarlarından birinin sözüyle, "Yüksek teknolojili eşyalarımız ne kadar çekici hâle gelirse, bunlara karşı o derece hayranlığım azalıyor." Charles Yu, "Happiness Is a Warm iPhone," *The New York Times*, nytimes.com (22 Şubat, 2014).

[397] G. K. Chesterton, *The Collected Works of G. K. Chesterton*, vol. 37, *The Illustrated London News: 1935–1936* (San Francisco: Ignatius, 2012), 22–23.

miştir ve yanıcı yakıt hâline gelmiştir ve daha sonra depolara pompalanmış ve son olarak katı çelikten oyulmuş pürüzsüz silindirlere pompalanan bir iksir hâline gelmiştir. Ve işte burada bu kıvılcımlarla tanışır. Sonuç olarak o kadar güçlü, o kadar mükemmel ve o kadar tutarlı bir patlama yaşanır ki, sadece bir ateşle ve uzatılmış bir ayağımızla, kendimizi dört tekerlekli büyülü bir halının üzerinde şehrin dört bir yanına sorunsuzca itebiliyoruz.

Bununla birlikte, asayı çevirdiğimizde ve o eski çamur bir dizi ateş topuna dönüştüğünde, sadece devam ederiz. Tabii ki, akü veya iksir biterse ve büyülü asa güçsüz kalırsa, küfrederiz ve sinirleniriz. Ama çoğunlukla, her şey yolunda gittiğinde hiçbir şeyi fark etmeyiz.

HARİKALARA KARŞI KAYITSIZLIĞIMIZ

Bu harikaları fark etmeliyiz, bu nedenle Ocak 1935'te Chesterton, modern harikalar hakkında "Harikalara Karşı Kayıtsızlığımız" başlıklı bir köşe yazısında teknolojik hafıza kaybını ortaya attı.[398] Dijital çağda Hristiyanlara yapılan en önemli katkılardan biri olmaya devam ediyor. Chesterton köşe yazısında şiddetli putperestlikle fikrini ortaya koymaya çalışıyor:

Bana, aceleci bir iş adamının, Millet'in Angelus'taki köylüleri gibi, yalnızca telefon zilinin sesine duada kaskatı kilitlendiğini söyleyin; bana telefon kulübesi tapınağına yaklaşırken saygıyla eğildiğini söyleyin; hatta bana kulübeyi Hristiyan bir şekilde karşılamaktan ziyade, Putperest bir şekilde selamladığını, telefona bir Delfi Kâhini'ne verir gibi kulak verdiğini veya Döviz bürosunda bir ofis taburesinde

[398] A.g.e., 21–24.

oturan genç kadını, uzak bir tapınakta oturan bir rahibe gibi düşündüğünü söyleyin; hatta bana insan sesinin tepelerden ve vadilerden aşarak geldiği fikrine karşı sıradan bir şiirsel takdir –insanların Roland'ın boynuzuna veya Aşil'in bağırışına gösterdiği kadar bir takdir– gösterdiğini söyleyin; bana ticaret ofisinde bir telefon konuşmasının faturası üzerinde bu hayranlık veya heyecan sahnelerinin yaygın olduğunu söyleyin ve *o zaman* (söylediğiniz bir kelimeye inandığımı varsayarsak), *o zaman* gerçekten de aceleci iş adamınızı ve cesur bilim adamınızı, yeni dünyaların fethi ve yıldızların ölçülmesi yolunda takip edeceğim. Çünkü o zaman gerçekten istediklerini bulduklarını ve bulduklarını anladıklarını bileceğim; hayatımıza yeni deneyimler, canlarımıza yeni güçler ve tutkular kattıklarını bileceğim; yeni diller, yeni sanatlar veya yeni mimarlık okulları bulan insanlar gibi olduklarını bileceğim. Ancak söyleyebildikleri tek şey, genellikle sıradan kolaylıklar olan ancak çoğu zaman sıradan zorluklar (rahatsızlıklar) olan şeyler icat edebildikleridir.[399]

Bu alıntıda Chesterton, pagan mitolojisini bir doz sterolitle besliyor. Bunu benim daha kısa tercümeme koyarsak, modern zaman öncesi putperestin teknolojik çağa, seküler materyalistin şimdi olduğundan daha uygun olduğunu söylüyor gibi görünüyor. Chesterton, teknolojinin teknikleriyle yönetilen, büyüsünü kaybetmiş ve mekanik bir dünyanın doğuşunu gören bir peygamberdi. Ve insanların duygusuz robotlar gibi tepki verişini gördü. Bu köşe yazısında, ellerini havada sallayarak protestoyla bize doğru koşuyor. Ve onun bu düşünce ayrılığı bugün de geçerli: "Modern sistem, mekanizmayı mekanik olarak alacak insanları varsayar, onu

[399] A.g.e., 23–24, vurgu orijinal yazara ait.

mistik bir şekilde alacak insanları değil.”[400][8] Bu onun korkusuydu. Chesterton, materyalizmin her iki fikrin de arkasında olduğuna inanıyordu: telefon *bizi lanetleyecek* ya da telefon *bizi kurtaracak*. Bir telefona *tapmak* kadar, bir telefona *küfretmek* de putperestliktir. Çözüm, akıllı telefondan akıllıca zevk almamızdır; hayal gücümüzle, aşkınlıkla, merakımızı derinleştirmesi gereken bir şey olarak zevk almamızdır.

Dolayısıyla günümüz sosyologlarından biri şu sözüyle bir anlamda haklıdır: “Yalnızca teknolojinin kutsallığını ortadan kaldırabilenler başka yerlerde anlam ve umut aramaya başlayabilir.”[401][9] Nihai kurtuluş umudumuz teknolojide değildir. Teknolojiyi belirli amaçlar için kullanırız. Ancak Chesterton da bizi sağlıklı bir kullanışa doğru itiyor. Teknofetişizm, kendi başına asla bir amaç ve hedef olmasa da, çözüm akıllı telefonu göz ardı etmek değildir. Chesterton, telefonlarımızın Tanrı’nın yüceliğine uzanan nefes kesici gücüne karşı kör olmamızı yasaklıyor. Bir mesaj bildiriminin sesine bir tiksintiyle değil, sağlıklı merakın bir tetikleyicisi olarak yaklaşırız.

GÖZYAŞLARIYLA MİNNETTAR

Hayatım iki perspektiften biri tarafından yönetilecektir: (1) O’nun yüceliğiyle dolu ve O’nun egemen varlığıyla yönetilen bir dünyada, Tanrı merkezli huşu veya (2) büyüsünü kaybetmiş ve mekanik olarak yönlendirilen bir dünyanın gerçekliğini yönetmek üzere doğru tekniklere ve kontrollere iman

[400] *G. K. Chesterton, The Collected Works of G. K. Chesterton, vol. 5, The Outline of Sanity; The End* of the Armistice; Utopia of Usurers—and Others (San Francisco: Ignatius, 1987), 152.

[401] Richard Stivers, *Shades of Loneliness: Pathologies of a Technological Society* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2004), 121.

eden, Tanrı'dan uzak teknolojik ateizm.[402] Bu, telefonlarımızı her elimize aldığımızda karşılaştığımız karardır.

Bu kitap için yaptığım araştırmamın sonuna doğru, John Piper'a hayatının amacını ve çağrısını yerine getirmek için teknolojiyi nasıl kullandığını sordum ve uygulamalarının ve Kutsal kitap uygulamasının yıllar boyunca ruhunu nasıl beslediğinin tüm yollarını hızlıca anlattı. Sonunda, masasının üzerinde duran dizüstü bilgisayarına, iPad'ine ve iPhone'una baktı ve "Benim için ne kadar değerli oldukları konusunda neredeyse gözyaşlarına boğulabilirim" dedi. Evet, bunlar çoğunlukla Tanrı'ya boyun eğmeyen kadın ve erkekler tarafından üretilmiş araçlardır, diye ekledi. Ve bunların, hayatını binlerce ayartmaya açabileceğini, ancak özen ve disiplinle kullanıldığında bu dijital araçların, "Tanrı'nın yüceliklerinin hazinesinin bir sandığı" olacağını söyledi.[403]

Onun disiplinini, yani telefonumu Tanrı'yla gerçekten karşılaşmak için bir araç olarak kullanmayı ve onun sonsuz değerini şükranla kullanmayı derinden arzuluyorum. Ancak bu olgunluğa sahip olmayan çoğumuz için teknoloji, kibrimizi besleme ve merakımızı öldürme eğilimindedir. En kötüsü, telefonlarımız, günahkâr izolasyonumuzu korumayı, kendimizi yüceltmemizi sergilemeyi, dijital olarak kendimizi öven kulelerimizi desteklemeyi, materyalizmimizi beslemeyi, bizi sözde "anonim" ahlaksızlıklara cezbetmeyi ve yaratılmışlığımızdan bir "kaçış" sunmayı vaat eden güçlü bir asadır. Teknoloji karşısında hayret, onu kötüye kullanmakla olmaz. Gerçek hayret, alçakgönüllülük gerektirir.

---

[402] Bkz. Tony Reinke, "The Rise of the Modern Control Freak," tonyreinke.com (16 Mart, 2016).

[403] John Piper, yazarla Skype görüşmesi, yayın: "How Do You Use Your iPhone and iPad in Christian Growth?" Desiring God, desiringGod.org (1 Nisan, 2016).

Hayret, ilahi bir Baba'dan doğan huşu altında çocuklar gibi ve alçakgönüllü olanlar için ayrılmış olan özel Tanrı sevincidir. Alçakgönüllülükle, Tanrı'nın yüceliğini teknolojimiz içerisinde de seyredebilmek üzere, seküler büyü bozulmalarından, materyalizmin yerine getiremeyeceği ticari amaçlı vaatlerden ve geçici esaretlerden kurtulmuş "hayret duyanlar" oluruz.

Akıllı telefonlarımızı doğru kullandığımızda, parlayan ekranlarda Tanrı'nın Mesih'teki yüceliğinin hazinesi ışıldar ve bu yücelik ışığında, gelecek daha büyük bir çağa göz atmış oluruz.

GELECEK OLAN

Mesih tüm teknoloji üzerinde egemen bir şekilde hüküm sürer ancak tüm teknoloji henüz O'nun ahlaki isteğine tabi değildir.[404] O gün geldiğinde, Tanrı kutsal kentini gözlerimizin önüne serecektir. Bu kent tüm günahlardan arınmış olacak ve şimdi neredeyse hayal bile edilemeyen yeniliklerle dolu olacak. Yuhanna bize bunun bir önizlemesini veriyor:

Surlar yeşimden yapılmıştı. Kent ise, cam duruluğunda saf altındandı. Kent surlarının temelleri her tür değerli taşla bezenmişti. Birinci temel taşı yeşim, ikincisi laciverttaşı, üçüncüsü akik, dördüncüsü zümrüt, beşincisi damarlı akik, altıncısı kırmızı akik, yedincisi sarı yakut, sekizincisi beril, dokuzuncusu topaz, onuncusu sarıca zümrüt, on birincisi gökyakut, on ikincisi ametistti. On iki kapı on iki inciydi; kapıların her biri birer inciden yapılmıştı. Kentin anayolu cam saydamlığında saf altındandı. (Vah. 21:18-21)

---

[404] İbr. 2:8.

Bu muhteşem yeni kent, dünyanın en iyi ham maddelerinden yapılacak, değerli mücevherleri ve malzemeleri yeni yaratılışın parlak ışığını –İsa Mesih'in yüceliğini– yansıtacak ve bu göz kamaştıracak![405] Gökyüzündeki güneş, yedi kat daha parlak olacak olan gelecek görkemin yalnızca bir vekilidir ve bu yeni yaratılışın tümü, Oğul'un ihtişamını daha da parlak ve çarpıcı hâle getirmeye hizmet eden gerçek bir sanat olacaktır.

Manzaraların tozdan, evlerin taştan, sokakların çamurdan yapıldığı ve gece yarısı karanlığının dinmediği İsrail'de, Yuhanna'nın bu zamanda gördüğü bu görüm onun için kim bilir ne kadar muhteşemdi.

Belki de hayal güçlerimiz, bu görüntülere canlılık katıyordur? Yüzyıllarca süren teknolojik yenilik, Yuhanna'nın görümünü bizim için daha da gerçekçi kılıyor. Gerçek bir gecenin olmadığı bir dünyayı az çok hayal edebiliriz çünkü açık hava spor etkinlikleri için bile 7/24 ışık sağlayacak elektriğimiz var. Kentsel gökdelenlerimiz, altın bir ufuk çizgisinde görkemli gün batımlarını yansıtan camlarla donatılmış. Görkemle parıldayan ve ışığı alabilen, sağlam bir kenti anlamaya başlayabiliriz.

Ama dünyamız hâlâ sadece sönük bir yansımadır. En güçlü duvarlarımız ve en iyi yollarımız bile çelikten, betondan ve asfalttan yapılmıştır, berrak altından değil. Cam, şehirlerimizin ağırlığını taşıyamaz ve taşımadıkça görkem, hakkında okuduğumuz yeni dünya gibi dünyamızdan geçemez. Şimdilik, cihazlarımızın ışıldayan dikdörtgenleri tarafından sürekli olarak aydınlanıyoruz ancak sürekli Mesih'in fiziksel varlığının görkemiyle aydınlanmıyoruz.

---

405 Yşa. 60:19; Vah. 21:11, 23; 22:5.

Kutsal Yazı'nın vurgusu, günahkâr kent Babil ve tüm tanrısız makinelerinin kökünden söküleceğidir ve Tanrı'nın kenti Yeni Yeruşalim'e yer açmak için kenara atılacağıdır; ve Tanrı kentinin şimdi hayal bile edilemeyen ve tüm insan zekâsını ve beklentilerini aşan manzaralarla ve teknolojilerle parıldayacağıdır.[406]

Dijital çağdaki en büyük ihtiyacımız, imanla pikselli Kutsal Kitaplarımız'ın soluk mavi parıltısında, görünmeyen Mesih'in yüceliğini görmektir.[407] Ancak yeni yaratılışta, Tanrı'nın kentinde, Mesih'in göz kamaştırıcı ihtişamının tadını çıkaracağız. Bu an, Tanrı'nın mükemmel suret taşıyıcılarına dönüştürüldüğümüzde hayatımızın zirvesini oluşturacaktır.[408] Bu kutsanmış görüntüyle, ruhlarımız büyülenecek ve gecesiz bir sonsuzlukta sonsuza dek yüreklerimizden se-

---

[406] Yşa. 60:17–22. Vahiy'deki görüm, yeni yaratılışta genel olarak yüksek bir teknolojik ilerlemeyi mi gösteriyor? Hem evet, hem de hayır. Elbette Yuhanna'nın tam olarak ifade edemediği yenilikler gördüğünü düşünüyorum ancak duvarlara gömülü mücevherlerin gerçekten dokunmatik ekranlar, LED ışıklar veya bugün aşina olduğumuz teknolojik gelişmelere benzeyen herhangi bir şey olduğunu söylemiyorum. Hem insan yeniliğiyle tamamen alakasız, teknolojisiz bir sonsuzluk hayal etmekten, hem de cenneti cennet yapan şeyin oradaki teknokültür olduğunu düşünmekten kaçınmalıyız. Kuzu'nun her yerde var olan görkemi sonsuzluğun en önemli parçası olacak ve gelecekteki tüm teknolojiler ona hizmet edecektir. Yine de kurtuluş tarihinin insanlık tarihindeki teknolojik gelişmelerle, hava yolculuğu gibi şeyler de dahil olmak üzere, sonsuzlukta ortaya çıkacak olan teknoloji arasında bir süreklilik beklememiz gerektiğini gösterdiğine inanıyorum. Göksel dünyada insanların hakimiyeti ve emeği olacaksa –ki ben bunun olacağına inanıyorum (Mat. 25:14–30)– o zaman sonsuzluğun bize sonsuz teknolojik gelişmeleri ortaya çıkaracağımız bir sahne sağlamaya da devam edeceğine inanıyorum. Şöyle ki, bu teknolojik gelişmeler dünya üzerinde bildiğimiz her şeyden çok daha üstün, ancak şu anda tanık olduğumuz teknolojik gidişattan da ayrılmamış olacak. Tahminlerimizde çok fazla belirsizlik bırakmamız gerekse de, lütuf teknolojik niyetlerimizi arındıracak ve mükemmelleştirecek.

[407] 2.Ko. 3:12–4:6.

[408] 1.Yu. 3:2.

vinç dökülecek. Yeni yaratılış, İsa'nın bizim O'nunla birlikte bulunmamıza yönelik istek ve duasını yerine getirecek; bu sadece muhteşem bir an için değil,[409] solmayan ihtişamının ışığında kalıcı olacak.[410]

GELECEĞE DÖNÜŞ

Yani, hayır, yolculuğumuzu eski telefonla bitirmek tuhaf değil. Teknolojilerimizin modası bir anda geçiyor ve bugün elimizde sıkıca tuttuğumuz akıllı telefon aygıtı yakında daha yeni ve daha iyi yeniliklerin ışığında gözden düşecek. Nihayetinde Tanrı, teknolojinin en başından beri nereye gittiğine dair usta planını ortaya çıkardığında, mevcut tüm cihazlarımız bir kenara atılacak.

Teknolojinin değersiz olduğunu söylemiyorum; her teknolojinin sonsuza kadar yaşayacağını da kesinlikle söylemiyorum; ve içtenlikle umuyorum ki, bu kitabı yazdığımda moda olan teknolojilerin ve sosyal platformların modası geçecek ve parmaklarımızın ucunda yenilerine –daha iyilerine– yer açılacaktır. Gelecekteki kusursuz benliklerimiz şimdiki hâlimize bakacak ve parlayan dikdörtgenlerimize, kablolu kulaklıklarımıza, birbirine dolanmış şarj kablolarımıza ve tükenen bataryalarımıza gülecek. Şimdi çığır açan yenilik olarak taşıdığımız hantal cihazlar, torunlarımız için kasetlerin çocuklarım için olduğu kadar tanınmayacak hâle gelecek. Sadece uzayda ve zamanda yaşayabilen ölümlü yaratıklar olarak akıllı telefonlarla oyalanıyoruz. Chesterton'ın eski telefona duyduğu hayranlık karşısında yüzümüzü ekşi-

---

409 Mat. 17:1–8; Mar. 9:2–8; Lu. 9:28–36.

410 Yu.17:24. Bununla ilgili en güzel derin düşünmeyi burada bulabilirsiniz: John Owen, *Meditations and Discourses on the Glory of Christ, in The Works of John Owen*, ed. William H. Goold (Edinburgh: Banner of Truth, 1965), 1:273–461.

tebiliriz ama gerçek yine yerinde durmaktadır: Akıllı telefon günümüzün teknoharikasıdır. İnsanlık tarihindeki en etkili cihaz olarak kutlanmaktadır. Ve yine de bunun da zamanı geçiyor. Modası geçiyor. Ve biz Mesih'te, akıllı telefonlarımızı sisli bir hatıraya dönüştürecek yücelik ve yeniliklerle dolu göz alıcı bir kente doğru ilerlerken, akıllı telefonu akıllı yaşamaya çağrılıyoruz.

TEŞEKKÜR

Akıllı telefon çağında bilgece yaşamak, son derece karmaşık bir sorun düğümünü çözmeyi gerektiriyor ve bunun için yardıma ihtiyacım vardı. İşin aciliyeti, birçok Hristiyan zihnin bir araya gelmesini ve düşünceli çözümler için alçakgönüllülükle çalışmasını gerektirdi. Bu kitap, bir grup arkadaş yardım ettiği için var ve hepsi özel olarak anılmayı hak ediyor. (Zaman bu kitabın hatalarını ve dar görüşlülüğünü ortaya çıkarırsa, bunlar bana aittir.)

Benimle yapılan röportajlarda teknolojiyle ilgili soruları yanıtlamayı kabul eden teologlara ve günlük *Ask Pastor John* podcastinde yüzlerce sorumu yanıtlayan John Piper'a özel olarak teşekkürler. Pastör John, podcast için (ve nihayetinde bu projenin okuyucuları için) teknolojiyle ilgili bir düzine soruyu cevaplama isteğinizi takdir ediyorum. Ortaya koyduğunuz örneği seviyorum, dostluğunuzu takdir ediyorum ve yorum, teoloji ve ahlak eserlerini gereken ciddiyetle ortaya koyduğunuz için Tanrı'ya şükrediyorum.

Benimle teknolojinin çeşitli konularında röportaj yapmayı kabul eden diğer birçok teolog, tarihçi, filozof, ahlakbilimci, pastör ve sanatçıya özel teşekkürler: Francis Chan, Matt Chandler, Sinclair Ferguson, Craig Gay, Douglas Groothuis, Bruce Hindmarsh, Tim Keller, Trip Lee, Peter Leithart, Richard Lints, Oliver O'Donovan, Ray Ortlund, David Powlison, Alastair Roberts, Kevin Vanhoozer ve David Wells. (Bu önemli röportajlardaki tüm bu kişilerden alıntı yapmadım, ancak transkriptler tonyreinke.com adresinde toplandı.)

Akıllı telefonlar ve sosyal medya değişmeyi asla bırakmayacak ve bu, dijital çağda yaşayan Hristiyanlar için bilgeliğin, her zaman Hristiyan önderler, ebeveynler, arkadaşlar ve yerel kiliseler arasında devam eden diyaloğun ürünü olacağı anlamına geliyor. Umarım bu kitap birçok yeni sohbeti ateşlemeye yardımcı olur. Bu kitap hakkında benimle diyalog kuran dostlar arasında Joe ve Sylvie Osburn da var. Onlar ve diğer kişiler, John Dyer, Janice Evans, Tracy Fruehauf, Gloria Furman, Jasmine Holmes, Brad Littlejohn, David Murray, Kim Cash Tate ve Liz Wann inanılmaz miktarda düşünce ve eleştirel etkileşimle yatırımda bulundular. Hepinize teşekkür ederim.

Dört önemli editöre teşekkür ederim: Alastair Roberts, Paul Maxwell, Jon Vickery ve bir araştırmacının en iyi dostu olarak, teknolojiyle ilgili oldukça büyük dijital değere sahip makaleleri yöneten Bryan DeWire.

Yayıncılığın her seviyesinde devam eden mükemmellikleri için tüm Crossway ekibine genel olarak teşekkür ederim ve bu projeyi gerçekleştirdikleri için danışmanım ve arkadaşım Justin Taylor'a özel olarak teşekkür ederim. Ve bu kitabın her sayfasını zenginleştiren bilge editörüm ve stratejik

redaktörüm Greg Bailey'e teşekkür ederim. Sizinle çalışmak ve editör mükemmelliğinizden yararlanmak bir onurdur.

Kapak tasarımı; iPhone Adam'ı hayal eden vizyoner tasarımcı Crossway'den Josh Dennis'e, onu tasarlayan Invisible Creature Inc.'deki Don Clark'a ve onu ahşap işleme becerileriyle hayata geçiren uzman gitar yapımcısı Curtis Clark'a büyük teşekkürleri gerekli kılıyor. Kapak resmi onun büyüklüğünü asla tam olarak temsil etmeyecek (iPhone Adam, 1.80 boyunda ve 110 kilogram ağırlığında!). Josh, Don, Curtis – Uzmanlığınız, yeniliğiniz ve sanatsal dehanız için Tanrı'ya minnettarım.

Üç değerli çocuğumuz Jon, Christabel ve Bunyan'a teşekkürler. Kitapları sessizce yazarken, genellikle sizinle konuştuğumu ya da daha doğrusu gelecekteki hâllerinize yazdığımı hayal ediyorum. Bu yüzden, bunu yazarken beni desteklediğiniz ve sevdiğiniz için size (şimdiki hâlinize) teşekkür etmek ve okuduğunuz için (gelecekteki hâlinize) merhaba demek ve teşekkür etmek istiyorum. Sizi seviyorum.

Hepsinden öte, bana verilen lütuf için Kurtarıcım'a ve Tanrım'a şükrediyorum. Sonra da, sana teşekkür ederim, Karalee, eşim. Belki de adama olayının nasıl işlediğini pek anlamıyorum çünkü bu benim sana adadığım üçüncü kitabım ve daha fazlasını hak eden birini düşünmek zor. Bana inanıyorsun, emeğimi sonsuz şekillerde destekliyorsun ve söylemeye çalıştığım şeyi anlamlandırmak için her cümleyi büyük bir ustalıkla düzenliyorsun. Sadece sen yanımdayken kitap yazabilirim.

SİZ Mİ TELEFONUNUZU KONTROL EDİYORSUNUZ, YOKSA TELEFONUNUZ MU SİZİ KONTROL EDİYOR?

Piyasaya sürülüşünün ardından birkaç yıl içinde akıllı telefon, hayatımızın günlük kalıplarına tamamen entegre bir şekilde, bir parçamız hâline geldi. Asla çevrimdışı değiliz, her zaman ulaşılabilir durumdayız ve artık elimizde, henüz yeni kavramaya başladığımız teknolojik gücün büyülü bir asasını taşıyoruz. Ama aynı zamanda yeni gizemler de doğuruyor. Asla bu kadar bağlantılı hâlde değildik ama yine de daha da uzaklaşıyor gibiyiz. Asla bu kadar verimli değildik ama yine de dikkatimiz hiç bu kadar dağınık değildi.

Yazar Tony Reinke, sayısız düşünürün, yayınlanmış çalışmaların ve kendi araştırmasının sonuçlarından yola çıkarak, akıllı telefonlarımızın bizi hem iyi hem de kötü yönde değiştirişinin on iki güçlü yolunu tanımlıyor. Reinke bizi dijital çağda bilgece düşünmeye ve sağlıklı alışkanlıklar geliştirmeye çağırıyor, bizi birçok bereketi en üst düzeye çıkarmaya, çeşitli tuzaklardan kaçınmaya ve şimdiye kadar ortaya çıkmış en güçlü insan bağlantısı aracını akıllıca kullanmaya teşvik ediyor.

“Bu kitap bizim kuşağımız için önemli bir kitap. Çünkü telefon alışkanlıklarımız ya en önemli ihtiyacımızı destekleyecek ya da engelleyecektir ve bu da, ruhu tatmin eden Kurtarıcı'nın görkemidir.”
JACKIE HILL PERRY, şair; hip-hop sanatçısı

“Bilgili. Adil. İnce farklara karşı dikkatli. Bu, çok az kişinin yazabileceği bir kitap.”
JOHN PIPER, Kurucu, desiringGod.org; Rektör, Bethlehem College & Seminary

“Yirmi birinci yüzyılda bir Hristiyan'ın okuması gereken en önemli kitaplardan birisi.”
BRUCE RILEY ASHFORD, Teoloji ve Kültür Profesörü ve Müdür, Southeastern Baptist Theological Seminary

“Yardımcı, umut dolu, alçakgönüllü ve teşvik edici bir kitap olan *Telefonunuzun Sizi Değiştirdiği 12 Yol*, bu kuşak ve sonrası için önemli bir kitap."
TRILLIA NEWBELL, yazar, *Enjoy*

TONY REINKE bir gazetecidir ve desiringGod.org adresinde kıdemli yazar olarak hizmet etmektedir. Tanınan Ask Pastor John podcastine sunuculuk yapmaktadır ve *Lit!: A Christian Guide to Reading Books* ve *Newton on the Christian Life* kitaplarının yazarıdır.

KARANLIKTAN IŞIĞA YAYINLARI

ISBN 978-605-72785-3-1
9786057278531